

Atena Juszko, Jenny Quintana, Weronika Sałandyk

Konsultacja: Ilona Gąsiorkiewicz-Kozłowska

Oxford Repetytorium Ósmoklasisty

Teacher's Pack

Oxford Repetytorium Ósmoklasisty Online Practice

Use Oxford Repetytorium Ósmoklasisty Online Practice to:

- assign online homework
- mark activities automatically
- monitor your students' progress

To receive your teacher access code, speak to your local OUP Representative or contact Customer Support at eltsupport@oup.com

A student access code for Oxford Repetytorium Ósmoklasisty Online Practice can be found in the Oxford Repetytorium Ósmoklasisty Workbook

Wprowadzenie s. 5

Rozdział	Vocabulary focus	Grammar focus Language focus	Functions focus Useful phrases	Stuchanie	Funkcje językowe	Czytanie	Środki językowe	Pisanie
1 Człowiek s. 6	Describing physical appearance Describing personality Feelings and emotions Bank wyrazów i wyrażeń s. 15	Asking for personal information	Asking for and giving personal information Talking about emotions Openings and endings	ZAMKNIĘTE Dobieranie	OTWARTE Układanie fragmentów zdań	ZAMKNIĘTE Zadanie wielokrotnego wyboru	ZAMKNIĘTE Dobieranie	OTWARTE E-mail
Powtórka 1 s. 14								
2 Miejsce zamieszkania s. 16	Places in a town In the house Areas and homes Types of homes Bank wyrazów i wyrażeń s. 25	Describing a place Prepositions of place	Giving your opinion (1) Expressing likes and dislikes	ZAMKNIĘTE Zadania wielokrotnego wyboru	ZAMKNIĘTE Dobieranie	ZAMKNIĘTE Dobieranie wielokrotnego wyboru	ZAMKNIĘTE Zadanie wielokrotnego wyboru	OTWARTE Wiadomość
Powtórka 2 s. 24								
Powtórka kumulatywna 1–2 s. 26 ZAMKNIĘTE Dobieranie ZAMKNIĘTE Zadanie wielokrotnego wyboru OTWARTE E-mail								
3 Życie prywatne s. 28	Daily routine Collocations: free time activities Festivals and celebrations Bank wyrazów i wyrażeń s. 37	Talking about present activities Prepositions of time	Talking about interests Exchanging information Making an invitation Asking for a reply	ZAMKNIĘTE Zadanie wielokrotnego wyboru	OTWARTE Układanie fragmentów zdań	OTWARTE Uzupelnianie luk	ZAMKNIĘTE Dobieranie	OTWARTE Zaproszenie
Powtórka 3 s. 36								
4 Edukacja s. 38	School subjects Measuring progress In and around school Ways of learning Applying for a course Bank wyrazów i wyrażeń s. 47	School rules	Asking for permission Expressing preferences Giving news Making suggestions	ZAMKNIĘTE Zadanie wielokrotnego wyboru	OTWARTE Układanie fragmentów zdań	OTWARTE Uzupelnianie luk	OTWARTE Układanie fragmentów zdań	OTWARTE List prywatny
Powtórka 4 s. 46								
Powtórka kumulatywna 1–4 s. 48 ZAMKNIĘTE Zadanie wielokrotnego wyboru OTWARTE Układanie fragmentów zdań OTWARTE Uzupelnianie luk ZAMKNIĘTE Dobieranie								
5 Praca s. 50	Jobs Places of work Duties at work Words connected with work Working abroad Describing a photo Bank wyrazów i wyrażeń s. 59	Plans, intentions, predictions, arrangements and decisions about the future Word building: suffixes	Giving and responding to good and bad news Giving wishes and congratulations Responding to wishes and congratulations Making plans	ZAMKNIĘTE Zadanie wielokrotnego wyboru	OTWARTE Układanie fragmentów zdań	ZAMKNIĘTE Dobieranie wielokrotnego wyboru OTWARTE Uzupelnianie luk	ZAMKNIĘTE Dobieranie ZAMKNIĘTE Zadanie wielokrotnego wyboru OTWARTE Uzupelnianie luk	OTWARTE Wiadomość

Powtórka 5 s. 58

6 Żywnie
s. 60

Food and drink
Adjectives
describing food
Packaging and
portions
Eating in restaurant
Cooking and
recipes
Bank wyrazów
i wyrażeń s. 69

Talking about
quantity

Making requests
Agreeing
Refusing

OTWARTE
Uzupełnianie luk

ZAMKNIĘTE Dobieranie

OTWARTE **OTWARTE**
Odpowiedzi na
pytania

ZAMKNIĘTE Dobieranie

OTWARTE E-mail

Powtórka 6 s. 68

Powtórka kumulatywna 1–6 s. 70 **OTWARTE** **OTWARTE** Uzupełnianie luk **OTWARTE** **ZAMKNIĘTE** Zadanie wielokrotnego wyboru **OTWARTE** Wiadomość

7 Zakupy i usługi
s. 72

Shops and goods
Complaining
Clothes
Money
Bank wyrazów
i wyrażeń s. 79

Talking about the
past (1)
Demonstrative
pronouns

Complaining
Shopping
Saying thank you

ZAMKNIĘTE Zadanie
wielokrotnego
wyboru
ZAMKNIĘTE Dobieranie

ZAMKNIĘTE Zadanie
wielokrotnego wyboru

ZAMKNIĘTE Zadanie
wielokrotnego
wyboru

OTWARTE Układanie
fragmentów zdań

OTWARTE List
prywatny

Powtórka 7 s. 80

8 Podróżowanie i turystyka
s. 82

Holidays
Travel and
transport
Holiday words
Bank wyrazów
i wyrażeń s. 91

Comparing people
and things

Giving directions
Asking for and giving
information
Warnings
Being positive
Talking about the
weather

OTWARTE
Uzupełnianie luk
OTWARTE Odpowiedzi
na pytania
ZAMKNIĘTE Zadanie
wielokrotnego
wyboru

ZAMKNIĘTE Dobieranie
OTWARTE Uzupełnianie
luk

ZAMKNIĘTE **ZAMKNIĘTE**
Dobieranie
OTWARTE
Uzupełnianie luk

OTWARTE
Uzupełnianie luk
ZAMKNIĘTE Zadanie
wielokrotnego
wyboru
OTWARTE Układanie
fragmentów zdań

OTWARTE Poczta

Powtórka 8 s. 90

Powtórka kumulatywna 1–8 s. 92 **ZAMKNIĘTE** **ZAMKNIĘTE** Zadania wielokrotnego wyboru **OTWARTE** **OTWARTE** Uzupełnianie luk

9 Kultura
s. 94

Culture
Types of films
Books
Bank wyrazów
i wyrażeń s. 103

Talking about
experiences

Giving your opinion
(2)
Making a
recommendation
Talking about films
Persuading
somebody

OTWARTE Odpowiedzi
na pytania
ZAMKNIĘTE Dobieranie

OTWARTE **OTWARTE**
Układanie fragmentów
zdań

OTWARTE
Uzupełnianie luk
ZAMKNIĘTE Zadanie
wielokrotnego
wyboru
OTWARTE
Uzupełnianie luk

OTWARTE Tłumaczenie
fragmentów zdań
OTWARTE Układanie
fragmentów zdań

OTWARTE Wiadomość

Powtórka 9 s. 102

10 Sport
s. 104

Sports
Sports collocations
Sports places
Sports equipment
Bank wyrazów
i wyrażeń s. 113

Talking about
conditions

Talking about time
Making an
announcement

ZAMKNIĘTE Dobieranie
OTWARTE
Uzupełnianie luk

ZAMKNIĘTE Zadanie
wielokrotnego wyboru

ZAMKNIĘTE Dobieranie
OTWARTE Odpowiedzi
na pytania

OTWARTE
Uzupełnianie luk

OTWARTE Notatka

Powtórka 10 s. 112

Powtórka kumulatywna 1–10 s. 114 **OTWARTE** **OTWARTE** Odpowiedzi na pytania **OTWARTE** **OTWARTE** Układanie fragmentów zdań **OTWARTE** **OTWARTE** Uzupełnianie luk **OTWARTE** **OTWARTE** Tłumaczenie fragmentów zdań **OTWARTE** **OTWARTE** Notatka

11 Zdrowie s. 116 Powtórka 11 s. 124	Illnesses and symptoms Parts of the body Accidents and treatments Well-being Bank wyrazów i wyrażeń s. 125	Talking about the past (2)	Talking about physical state Giving advice Asking for an opinion	Uzupelnianie luk wielokrotnego wyboru	Ukladanie fragmentów zdań Dobieranie	Uzupelnianie luk wielokrotnego wyboru	Uzupelnianie luk wielokrotnego wyboru	Zadanie wielokrotnego wyboru Ukladanie fragmentów zdań	E-mail
	Word formation: inventing and discovering Modern inventions Technology and entertainment Internet language Materials Discoveries Bank wyrazów i wyrażeń s. 135	Talking about inventions	Instructions Expressing uncertainty	Dobieranie na pytania Odpowiedzi wielokrotnego wyboru	Ukladanie fragmentów zdań Dobieranie	Zadanie wielokrotnego wyboru Dobieranie	Uzupelnianie luk fragmentów zdań Tłumaczenie fragmentów zdań	Uzupelnianie luk fragmentów zdań Ukladanie fragmentów zdań Tłumaczenie fragmentów zdań	Wpis na forum
12 Nauka i technika s. 126 Powtórka 12 s. 134 Powtórka kumulacyjna 1–12 s. 136	Disasters Geographical features The weather Looking after the environment Animals In the garden Bank wyrazów i wyrażeń s. 147	Giving essential information	Organizing your ideas Writing a blog post	Zadanie wielokrotnego wyboru Odpowiedzi na pytania	Dobieranie wielokrotnego wyboru Ukladanie fragmentów zdań	Uzupelnianie luk fragmentów zdań Ukladanie fragmentów zdań Tłumaczenie fragmentów zdań	Uzupelnianie luk fragmentów zdań Ukladanie fragmentów zdań Tłumaczenie fragmentów zdań	Wpis na blogu	
	Social issues People connected with crime Fundraising Problems with social media Bank wyrazów i wyrażeń s. 157	Talking about the past (3) Reporting what someone said	Maintaining a conversation Explaining the reason for something	Zadania wielokrotnego wyboru	Zadanie wielokrotnego wyboru	Dobieranie Uzupelnianie luk	Dobieranie Ukladanie fragmentów zdań	Ogłoszenie	
13 Świat przyrody s. 138 Powtórka 13 s. 146	Social issues People connected with crime Fundraising Problems with social media Bank wyrazów i wyrażeń s. 157	Talking about the past (3) Reporting what someone said	Maintaining a conversation Explaining the reason for something	Zadania wielokrotnego wyboru	Dobieranie Uzupelnianie luk	Dobieranie Ukladanie fragmentów zdań	Ogłoszenie		
	14 Życie społeczne s. 148 Powtórka 14 s. 156 Powtórka kumulacyjna 1–14 s. 158	14 Życie społeczne s. 148 Powtórka 14 s. 156 Powtórka kumulacyjna 1–14 s. 158	14 Życie społeczne s. 148 Powtórka 14 s. 156 Powtórka kumulacyjna 1–14 s. 158	14 Życie społeczne s. 148 Powtórka 14 s. 156 Powtórka kumulacyjna 1–14 s. 158	14 Życie społeczne s. 148 Powtórka 14 s. 156 Powtórka kumulacyjna 1–14 s. 158	14 Życie społeczne s. 148 Powtórka 14 s. 156 Powtórka kumulacyjna 1–14 s. 158	14 Życie społeczne s. 148 Powtórka 14 s. 156 Powtórka kumulacyjna 1–14 s. 158	14 Życie społeczne s. 148 Powtórka 14 s. 156 Powtórka kumulacyjna 1–14 s. 158	14 Życie społeczne s. 148 Powtórka 14 s. 156 Powtórka kumulacyjna 1–14 s. 158

Repetitorium grammatyczne s. 160 Bank funkcji językowych s. 174 Bank wypowiedzi pisemnych s. 178 Czasowniki nieregularne s. 182 Sprawdzaj się! s. 184 Dodatkowa lekcja s. 192

ZAMKNIĘTE – zadanie zamknięte OTWARTE – zadanie otwarte

Drodzy Uczniowie!

Przed Wami ostatni rok nauki w szkole podstawowej. To czas wytężonej pracy, poświęcony również nauce języka angielskiego. Podręcznik *Oxford Repetytorium Ósmoklasisty* powstał z myślą o tym, żeby pomóc Wam w tym trudnym czasie i dobrze przygotować Was do dalszej nauki języka angielskiego w szkole średniej.

Oxford Repetytorium Ósmoklasisty to nowoczesny i kompletny podręcznik. Pozwoli Wam skutecznie powtórzyć i uzupełnić wiadomości zdobyte w szkole podstawowej. Znajdziecie tu mnóstwo **tekstów do słuchania i czytania** poświęconych tematom, które Was interesują. Tekstom tym towarzyszą zadania oraz **przydatne wskazówki** (ramki *To ważne!*), dzięki którym lepiej poradzicie sobie z rozwiązaniem zadań, które często sprawiają problemy.

Oprócz słuchania i czytania, znajdziecie w *Oxford Repetytorium Ósmoklasisty* wiele pomysłów na ćwiczenie sprawności **mówienia**, która jest również ważna, bo przecież języka uczymy się po to, by móc się komunikować. Będzie to możliwe dzięki takiemu opracowaniu podręcznika, by można było z niego korzystać **zarówno w klasie, jak i w domu**.

Sprawnością językową, która sprawia uczniom największe trudności, jest **pisanie**. W naszym repetytorium znajdziecie ćwiczenia, które pomogą Wam opanować tę umiejętność dzięki bogatej sekcji *Wypowiedź pisemna* w każdym rozdziale podręcznika. Przygotowaliśmy dla Was również praktyczny *Bank wypowiedzi pisemnych*, który znajdziecie na końcu książki. Pomoże on Wam w zrozumieniu, jak zbudowane są różne rodzaje tekstów, np. e-mail czy wpis na blogu.

Do swobodnego posługiwania się językiem obcym niezbędna jest dobra znajomość **słownictwa**. Korzystając z podręcznika, zwracajcie uwagę na sekcje *Vocabulary focus*. Każda z nich jest poświęcona odrębnemu zagadnieniu tematycznemu. Słownictwo z każdego rozdziału zostało zebrane w dwujęzycznym *Banku wyrazów i wyrażań*, na ostatniej stronie każdego rozdziału. Wszystkie wyrazy są dostępne również **w wersji audio** – do pobrania w plikach MP3 ze strony www.oup.com/elt/repetytorium8klasa. Na tej stronie znajdują się także wszystkie **nagrania do ćwiczeń** w podręczniku.

Bez znajomości **reguł gramatycznych**, które rządzą językiem, trudno skutecznie się porozumiewać. W *Oxford Repetytorium Ósmoklasisty* znajdziecie wiele zadań utrwalających niezbędne struktury gramatyczne. Ponadto macie do dyspozycji użyteczne *Repetytorium gramatyczne* (s. 160), zbierające wszystkie niezbędne wiadomości, których wymaga się od każdego absolwenta szkoły podstawowej.

Materiał, który będziecie realizować w kolejnych rozdziałach, warto utrwałać. Pomogą Wam w tym **działy powtórkowe**. W podręczniku znajdziecie ich dwa typy. Pierwszy to *Powtórki* po każdym rozdziale. Dzięki nim w lekkiej formie powtórzycie główny materiał z zakresu gramatyki i słownictwa. Do utrwalenia większych porcji materiału wykorzystajcie *Powtórki kumulatywne*. Zawierają one zadania obejmujące materiał nie tylko z ukończonego właśnie rozdziału, ale również ze wszystkich poprzednich.

Gdy już zrealizujecie materiał ze wszystkich rozdziałów, proponujemy przeprowadzenie testu zdobytych umiejętności – *Sprawdź się!* – który znajdziecie na s. 184. Po zrealizowaniu podręcznika *Oxford Repetytorium Ósmoklasisty* zdacie go na pewno!

Na koniec chcielibyśmy zwrócić uwagę na to, że podręcznik, który trzymacie w rękach, jest wieloletni. Przyda się jeszcze Waszym młodszym koleżankom i kolegom, dlatego nie piszcie w nim. Zadania wymagające podania odpowiedzi ustnie zostały oznaczone , a te, do których odpowiedzi należy zapisać w zeszycie – .

Życzymy udanej pracy i sukcesów w nauce!
Zespół Redakcji

Grammar focus • Asking for personal information

1 Dopasuj zaimki pytające z ramki do typów pytań 1–7. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

why does who how often which do whose
when is how has what are have where

- Pytania ogólne: are, is, was, were, do, does, have, has
- Pytania o ludzi: who, whose
- Pytania o rzeczy i zjawiska: what, which
- Pytania o miejsce: where
- Pytania o czas i częstotliwość: when, how often
- Pytania o powód: why
- Pytania o sposób: how

2 Uzupełnij pytania zaimkami pytającymi z ćw. 1. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- Where do you come from?
- When is your birthday?
- How old are you?
- Have you got any brothers or sisters?
- How are you today?
- How do you get to school – by bus or train?
- Which is your bag – the blue one or the red one?
- What do you like to do in your free time?

3 Połącz pytania 1–8 z odpowiedziami a–h. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

1 What's your name? b	a No, I haven't.
2 Where do you live? d	b It's Anna.
3 Are you French? e	c Twice a week.
4 When did you move to this town? f	d In Paris.
5 Do you like music? h	e No, I'm Italian.
6 Have you got any pets? a	f Three years ago.
7 How often do you play sport? c	g No, I didn't.
8 Did you go to the cinema last weekend? g	h Yes, I do.

4 Pracując w parach, zadajcie sobie nawzajem pytania z ćw. 3 i odpowiedzcie na nie.

5 Uzupełnij pytania tak, aby pasowały do podanych odpowiedzi. Zapisz pytania w zeszytcie.

- What is your sister's name ..... ?
My sister's name's Louise.
- How old is Mark ..... ?
Mark's 15.
- Have you got any brothers and sisters ..... ?
No, I haven't. I'm an only child.
- Why did you move here ..... ?
We moved here because my dad got a new job.
- Are they students ..... ?
Yes. They're students at London University.
- Do you play football ..... ?
Yes, I do. I play football every weekend.
- How often do you listen to music ..... ?
I listen to music every evening.
- Is Ben English ..... ?
No, Ben isn't English. He's American.
- When did you start learning English ..... ?
I started learning English when I was about five years old.
- Do you like/love going to the beach ..... ?
Yes, I love going to the beach.

6 Ułóż pytania, tak aby utworzyć dialog. Zapisz je w zeszytcie.

- JESS (1) What's your sister's new boyfriend like ..... ?
LIZ My sister's new boyfriend? He's really nice!
- JESS (2) What's his name ..... ?
LIZ Carlo. He's Italian.
- JESS (3) Is he a student ..... ?
LIZ Yes. He's a student at a language school in London. He's here with his sister, Rosa.
- JESS Oh right. (4) Where are they from ..... ?
LIZ They're from Rome.
- JESS (5) How old are they ..... ?
LIZ Well, Carlo's seventeen and Rosa's fifteen.
- JESS So ... (6) What does Carlo look like ..... ?
LIZ Well, he's tall. He's medium-build. He's got black hair and brown eyes. He's quite good-looking.
- JESS What about Rosa?
(7) What's she/Rosa like ..... ?
LIZ She's really nice, too. I think you'd like them both.

7 1.01 Wysłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi. Następnie przeczytajcie dialog w parach.

Vocabulary focus • Describing physical appearance

- 8 Utóń 8–10 pytań, które zostaną umieszczone w ankiecie. Zapisz je w zeszytcie. Skorzystaj z podanych tematów i własnych pomysłów.

nationality age home family
pets interests

What nationality are you?
Do you have a pet?

- 9 Sprawdź, czy twoje pytania są poprawne językowo. W parach wymieńcie się ankietami i wypełnijcie je.

REPETYTORIUM GRAMATYCZNE S. 160

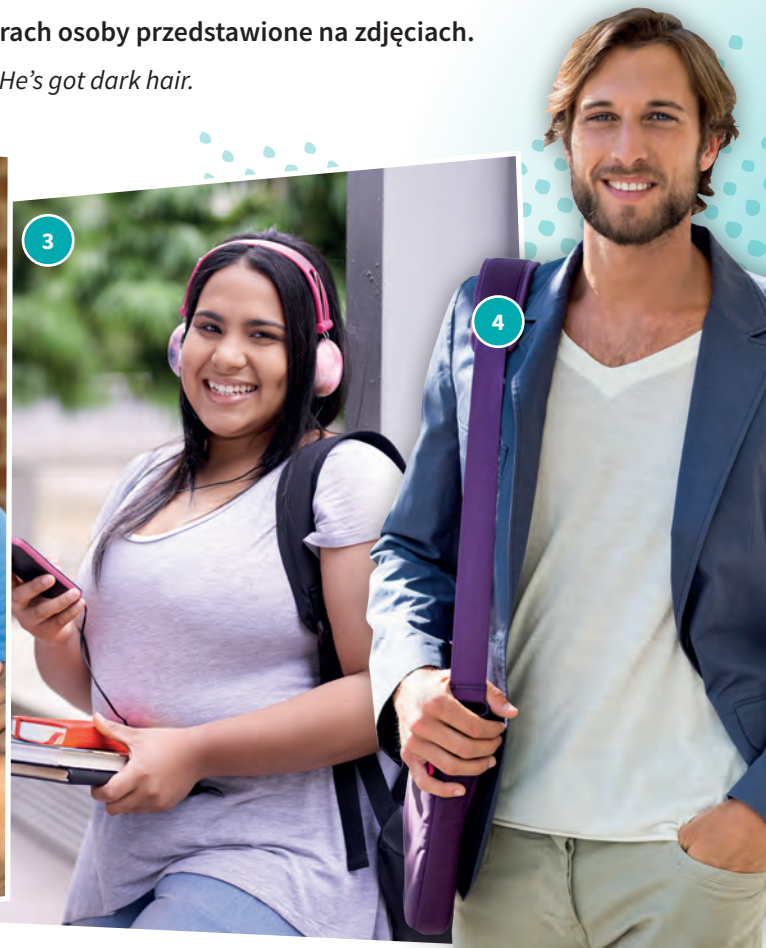
- 10 Pracujcie w parach. Dopasujcie podane wyrazy do właściwych kategorii. Następnie do każdej kategorii dopiszcie kilka własnych propozycji. Wykonajcie to zadanie w zeszytcie.

a beard curly freckles a tattoo tall short (x2) well-built
a moustache medium height wavy blonde medium build
a scar slim straight long dark bald

Height	Build	Hair	Distinguishing features
tall, short, medium height	well-built, medium build, slim	curly, straight, wavy, short, long, bald, dark, blonde	freckles, moustache, beard, tattoo, scar

- 11 Opiszcie w parach osoby przedstawione na zdjęciach.

He's tall and slim. He's got dark hair.

- 12 Wybierz dwa zdjęcia i opisz krótko w zeszytcie osoby na nich przedstawione.

My friend ... is of medium build. She's got long, dark hair and brown eyes.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 15

Vocabulary focus • Describing personality

- 1 Pracujcie w parach. Wskażcie w poniższej liście wyrazów te określające cechy pozytywne i negatywne.

mean confident sociable
impatient patient kind
selfish clever aggressive
hard-working funny
ambitious shy bossy
moody lazy miserable
serious friendly generous

- 2 Dopasujcie wyrazy z ćw. 1 do podanych opisów ludzi. Udzielcie odpowiedzi na głos, w parach.

- Paulo always gives me presents. *generous*
- Jessica never works hard at school. *lazy*
- Liz is never happy. *miserable*
- Michael doesn't like sharing things. *selfish*
- Nichola tells jokes and makes me laugh. *funny*
- Sam gets angry very easily. *aggressive*
- Marta doesn't like talking to new people. *shy*

- 3 Wybierz co najmniej trzy cechy z ćw. 1 i opisz koleżkę lub kolegę prawdziwą lub wymyśloną postać.

My best friend is very hard-working. She always does her homework.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 15

- 4a 1.02 Usłyszysz dwukrotnie dwie wypowiedzi. Przyporządkuj zdania A–C do osób 1–2. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnej osoby.

SPEAKER 1	B
SPEAKER 2	C

- A It's easier to make friends when you're young.
B It's possible to change your personality.
C Some people never change.

- 4b Czy wybrałeś/wybrałaś poprawne odpowiedzi w ćw. 4a? Jeśli tak – co pomogło ci stwierdzić, że pozostałe opcje są złe? Jeśli nie – które słowa wprowadziły cię w błąd?

- 5 1.03 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie cztery wypowiedzi. Przyporządkuj zdania A–E do właściwych osób 1–4. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnej osoby.

SPEAKER 1	D
SPEAKER 2	B
SPEAKER 3	E
SPEAKER 4	A

- A I always want to be the best.
B I'm sometimes lazy.
C I often get annoyed with my friends.
D I should be more patient with people.
E I often change my moods.

- 6 Napisz w zeszycie krótki tekst o swoich pozytywnych i negatywnych cechach, ilustrując je odpowiednimi przykładami, jak w ćw. 3.

- 7 Wytnij z kolorowych czasopism cztery lub pięć fotografii różnych osób. Wyobraź sobie, że są to bohaterowie nowego serialu telewizyjnego. Sporządź w zeszycie ich opisy. Pamiętaj, aby napisać o ich wyglądzie, osobowości i o tym, co lubią, a czego – nie.

This is Jessica. She's tall and slim. She's got brown hair and blue eyes. She's very kind and generous. She's also very sociable. She likes music and sport.

Dobieranie zdań do rozmówców

TO WAŻNE!

W zadaniu polegającym na przyporządkowaniu zdań do rozmówców zawsze podane jest dodatkowo zdanie nie pasujące do żadnego z rozmówców. W nagraniu możesz usłyszeć takie same lub podobne słowa, jak w tym dodatkowym zdaniu. Dlatego, słuchając, nie sugeruj się pojedynczymi słowami, ale wsluchaj się w kontekst, w jakim one występują.

1 Wyobraź sobie, że w twojej szkole jest nowy uczeń. Przeczytaj pytania i wybierz cztery, których najprawdopodobniej nie zadałbyś/ nie zadałabyś mu na pierwszym spotkaniu. Pracując w parach, porównajcie swoje odpowiedzi.

- 1 What's your name?
- 2 What class are you in?
- 3 How tall are you?
- 4 How much do you weigh?
- 5 What was the name of your last school?
- 6 When did you move here?
- 7 Who's your teacher?
- 8 Where did you go on holiday last year?
- 9 What does your father look like?
- 10 What's your best subject?

2 Pracujcie w parach. Jedna osoba to uczeń/uczennica A, a druga – uczeń/uczennica B. Odegrajcie swoje role zgodnie z opisami.

UCZEŃ/UCZENNICA A:

Jesteś nowym uczniem lub nową uczennicą. Wymyśl swoje nowe dane osobowe.

UCZEŃ/UCZENNICA B:

Uczeń/Uczennica A jest nowym uczniem lub nową uczennicą. Zadaj mu/jej pytania, których nie zaznaczyłeś/nie zaznaczyłaś w ćw. 1.

3 Zamieńcie się rolami i wykonajcie ćw. 2 ponownie.

Uzupełnianie dialogu z wyrazem kluczowym

TO WAŻNE!

Zadanie to polega na uzupełnieniu luk w dialogu, tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst. W brakujących fragmentach należy wykorzystać podane w nawiasach wyrazy kluczowe, jednocześnie nie zmieniając formy tych wyrazów.

Przeczytaj tekst przed luką i po niej. Zastanów się, jaki zwrot mógłby połączyć obie części. Jeśli twój zwrot pasuje pod względem logicznym i gramatycznym, ale nie zawiera wyrazu z nawiasów, to zastanów się nad zwrotami o podobnym znaczeniu, ale zawierającymi wymagany wyraz.

4 Przeczytaj dialogi i wskaż właściwe odpowiedzi na pytania.

- A Is that your brother?
 B No, that's not him.
 A **(does)** like?
 B He's got dark hair and he's taller than me.

1 O co pyta rozmówca A? **b**

- a O ulubioną rzecz.
- b O wygląd.
- c O osobowość.

2 Która odpowiedź jest prawdziwa? **c**

- a What does he like?
- b What is he like?
- c What does he look like?

3 Dlaczego pozostałe odpowiedzi nie są prawdziwe?

X We have a new exchange student in our class.
 Her name's Camille.

Y That's interesting. **(come)** ?

X She's from Lyon, France.

4 O co pyta rozmówca Y? **c**

- a O miejsce urodzenia.
- b O miejsce pobytu.
- c O miejsce pochodzenia.

5 Która odpowiedź jest prawdziwa? **a**

- a Where does she come from?
- b How often does she come here?
- c Where does she live?

6 Dlaczego pozostałe odpowiedzi nie są prawdziwe?

5 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij dialog. Każdą lukę uzupełnij brakującym fragmentem wypowiedzi, tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Wykorzystaj wyrazy podane w nawiasie, ale nie zmieniaj ich formy. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- X Hi, Matt. **(are)** (1) How are you ..... today?
 Y I'm great, thanks. We have a new English teacher, Mr Ross.
 X Really? **(look)** (2) What does he look like?
 Y Well, he's medium-height, with dark hair and a beard.
 X I don't think I've seen him.
 Y We had our first lesson with him this morning.
 X And ... ? What **(like)** (3) is he like ..... ?
 Y He seems really nice.

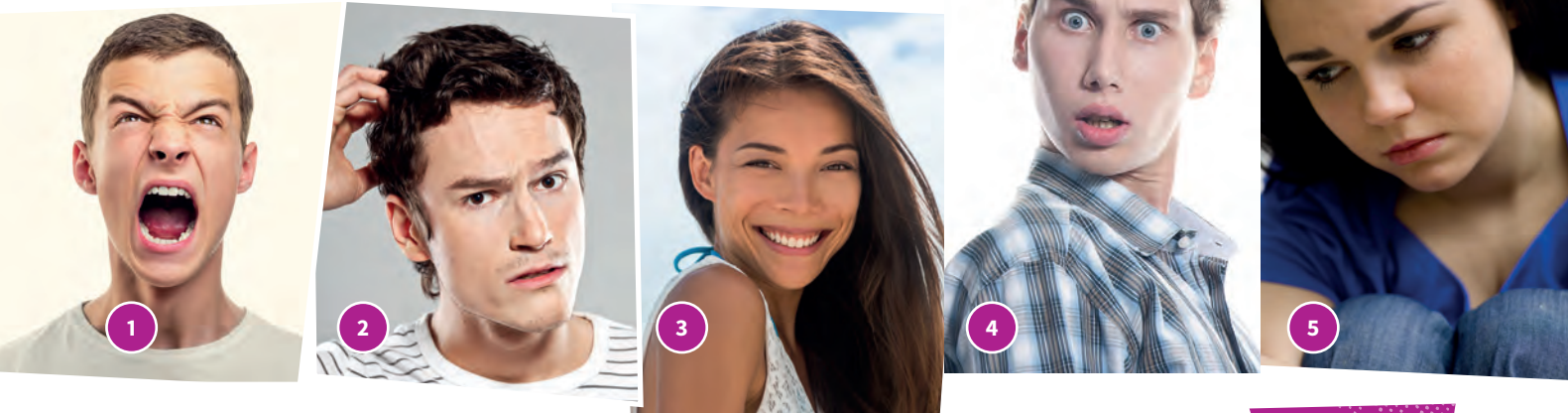
6 Przeczytajcie na głos, w parach, dialog w ćw. 5.

7 Napisz w zeszycie trzy nowe dialogi. Wykorzystaj pytania z ćw. 4 i 5.

Pytanie a dotyczy tego, co ktoś lubi. Pytanie b odnosi się do zachowania lub osobowości.

Pytanie b dotyczy tego, jak często dana osoba tutaj przychodzi. Pytanie c jest o miejsce zamieszkania.

Vocabulary focus • Feelings and emotions

- 1 Przyjrzyj się powyższym zdjęciom. Jak czują się przedstawione na nich osoby? Porozmawiaj o tym z kolegą lub koleżanką.
- 2 Wskaż słowo opisujące uczucia lub nastrój osób wypowiadających zdania 1–10. Udzielcie odpowiedzi na głos, w parach.

- 1 'I did really well in my exams.' pleased/angry
- 2 'I've got a test this afternoon.' embarrassed/worried
- 3 'My sister broke my mobile phone!' relaxed/angry
- 4 'I fell off my chair and everybody looked at me.' embarrassed/pleased
- 5 'I've lost my favourite CD.' relaxed/upset
- 6 'I'm sitting in the garden in the sun!' angry/relaxed
- 7 'I can't believe Simon left school! He's so clever!' shocked/pleased
- 8 'I'm looking forward to my birthday.' excited/upset
- 9 'I'm acting in the school play for the first time.' nervous/angry
- 10 'My brother spilt coffee on my homework.' shocked/annoyed

- 3 Sprawdź w słowniku znaczenie poniższych słów. Napisz w zeszycie zdania opisujące sytuacje, w których odczuwałeś/odczuwałaś wymienione emocje.

miserable disappointed relieved
furious chilled jealous

I was miserable when my football team lost a match last weekend.

Zadanie wielokrotnego wyboru

TO WAŻNE!

W zadaniu wielokrotnego wyboru jedno z pytań może dotyczyć intencji autora tekstu. Należy określić, w jakim celu autor napisał tekst. Zawsze uważnie przeczytaj cały tekst i znajdź wyrazy i wyrażenia, które sugerują, dlaczego autor napisał dany tekst. Następnie dopasuj je do możliwych odpowiedzi. Spróbuj też ustalić, dlaczego pozostałe odpowiedzi są błędne.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 15

- 4a Dopasuj intencje a–h do zdań 1–8. Jak jeszcze możesz wyrazić poniższe intencje? Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Dopisz jedno dodatkowe zdanie do każdej intencji.

- 1 Well done! We're very proud of you. *congratulate*
  - 2 I'm sorry, but I can't make it. *apologize*
  - 3 I can't come on Monday. Can we meet on Wednesday instead? *change something*
  - 4 I can only say positive things about this sports club. *recommend*
  - 5 Do you want to go to the cinema with me? *invite*
  - 6 I'm grateful that you came to my concert to support me. *thank*
  - 7 Don't bring mobile phones into the exam room! *warn*
  - 8 I think it's a good idea to tell an adult when you're going out in the evening. *advise*
- a recommend
  - b advise
  - c warn
  - d invite
  - e thank
  - f apologize
  - g change something
  - h congratulate

- 4b Przeczytaj tekst i określ, które zdanie jest zgodne z jego treścią. Wybierz jedną z trzech możliwości: A, B lub C. Dlaczego pozostałe odpowiedzi nie są prawidłowe?

Why did Mum text Greg?

- A to thank him
 B to recommend something
 C to apologize

Greg, I'm going to be a bit late. I need to buy a 'thank you' present for Lucy's piano teacher. Wait in the new café next to the tennis club. They have really good hamburgers. See you there in 20 minutes. Love, Mum xx

Mum

- 5 1.04 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj teksty 1–5 i określ, które zdania są zgodne z ich treścią. Wybierz jedną z trzech możliwości: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszytach.

1

*Dear Grandma
How are you? Is Granddad better now? I was so upset when Mum said he was in hospital. Maybe I can visit him on Saturday? It was nice of you to remember my birthday. I'm going to get a new phone with the money.
See you soon.
Love,
Billy*

- 1 Billy wrote to his grandma to
a apologize to her.
b say 'thank you'.
c invite his granddad to visit him.

2

SCHOOL THEATRE GROUP **Actors Needed!**

Do you enjoy acting?
Do you want to be famous? ;)

We're looking for friendly and sociable people who are not shy on stage.

Some of the actors will take part in our new and exciting Christmas play.

Meetings are every Wednesday at 3 p.m. for two hours.

- 2 Which statement is true?
a Everyone will act in the Christmas play.
b Actors need to be available for one hour on Wednesday.
c They are looking for people who like to perform.

Functions focus • Talking about emotions

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 174

- 6 Przeczytaj opisy sytuacji 1–5. Pracując w parach, przeprowadźcie krótkie rozmowy, tak jak w podanym przykładzie. Skorzystajcie z Banku funkcji językowych na s. 174.

You've got an exam tomorrow.

A Are you all right? What's the matter?

B I've got an exam tomorrow and I'm feeling really nervous about it.

- 1 Your friend has had an accident.
2 You really like your friend's brother/sister.
3 Your best friend has just told you he/she is moving away.
4 You're going on a great holiday tomorrow.
5 It's Friday evening.

3

Hi everyone,

My name's Kornelia and I'm 16 years old. I live in Olsztyn, in Poland. I'm taking part in this student exchange because I want to improve my English in a school in England. Here's a bit more about me:

Hobbies: painting, making YouTube videos.

Personality: friendly, kind, ambitious.

Click [here](#) for more information about me.

I'm looking for a host family near Brighton.

Please email me if you'd like me to stay with you.

- 3 This text is
a a review of a student exchange programme.
b a letter to a student exchange programme.
c a personal profile on a student exchange website.

4

Kasia, where are you? We're at the airport, waiting for you. I'm holding a big sign with your name on it. Mum and Dad have lots of balloons. It looks like a party here. My hair is curly today and I'm wearing a red dress. I'm so happy that you chose to stay with our family during your semester in England. See you soon. Sophia

Party for all new students!

Don't worry if you don't know anyone.
Come and make new friends.

Friday, 9th September, 6 p.m.
Gymnasium

5

- 4 **Both** texts are about
a starting a new school.
b organizing a party.
c meeting people for the first time.

1

Znajomość środków językowych

- 1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. W których z przedstawionych sytuacji czulibyście się najlepiej, a w których – najgorzej? Uzasadnijcie swój wybór.

Uzupełnianie luk w tekście podanymi wyrazami

TO WAŻNE!

W zadaniach polegających na uzupełnieniu luk w tekście podanymi wyrazami zazwyczaj brakuje trzech wyrazów, a sześć jest podanych do wyboru. Są to zwykle trzy pary wyrazów o podobnym znaczeniu lub podobnej funkcji, np. dwa czasowniki, przymiotniki lub łączniki. Różnią się one jednak od siebie użyciem lub znaczeniem. Spróbuj odnaleźć te pary wyrazów i zastanów się nad ich użyciem, zanim wykonasz zadanie.

- 2 Przyjrzyjcie się wyrazom z ramki. Spróbujcie dopasować je w pary. Co łączy wyrazy w każdej parze?

A dislike	B love	C feel	D think	E so	F because
-----------	--------	--------	---------	------	-----------

A i B to czasowniki określające odczucia, C i D to czasowniki określające czynność lub stan, E i F to spójniki.

- 3 Uzupełnij luki 1–3 wyrazami z ramki w ćw. 2. Zapisz odpowiedzi w zeszyte. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnej luki.

Going to parties is great fun if you're a sociable kind of person. However, shy people often (1) feel embarrassed about talking to new people and for them going to parties is no fun. This may be (2) because they think they have nothing interesting to say, or they find it difficult to relax. But also, shy people generally (3) dislike talking to large groups of people: they are more confident being with two or three people at a time. But practice makes perfect, so the more you talk the easier it becomes.

- 4 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij luki 1–3 w poniższym tekście wyrazami A–F z ramki. Zapisz odpowiedzi w zeszyte. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnej luki.

A make	B take	C how	D what	E fancy	F want
--------	--------	-------	--------	---------	--------

Are you bored with your routine? Do you (1) fancy doing something different? We have started a new club called *The Zone*. We meet every Friday in the community hall and young people can come and join in different activities. So ... (2) what is *The Zone* like? *The Zone* is a relaxed and fun place where young people can learn new skills as well as have the opportunity to (3) make friends. Activities include drama, sport, computer studies and music composition. Come along this Friday to find out more!

- 5 Napisz w zeszyte odpowiedzi na poniższe pytania.

1 How often do you meet new people?

_____

_____

2 Where do you go to meet them?

_____

_____

3 How do you feel in these situations?

_____

_____

- 1 Dobierzcie się w pary. Wybierzcie trzy zdjęcia z tego rozdziału. Wyobraźcie sobie, że poznaliście niedawno jedną z przedstawionych na nich osób. Zadajcie sobie nawzajem pytania dotyczące wybranych osób i odpowiedzcie na te pytania.

What's her name?

It's Tanya.

Where did you meet her?

She's my friend's cousin. I met her at his house last week.

What's she like?

She's a really interesting person.

E-mail

TO WAŻNE!

Przeczytaj bardzo uważnie treść zadania. Upewnij się, że wiesz, do kogo i w jakim celu pisziesz e-mail oraz co masz w nim przekazać. W poleceniu zawsze podane są trzy informacje, które muszą znaleźć się w twoim liście.

- 2 Przeczytaj polecenie do zadania oraz zdania 1–6. Które z nich jest błędne?

Przebywasz w Londynie ze swoim angielskim kolegą. Napisz e-mail do rodziny, w którym:

- opowiesz, jak poznałeś/poznałaś swojego angielskiego kolegę;
- opisziesz jego charakter;
- poinformujesz o waszych wspólnych planach na najbliższy weekend.

- 1 You are writing to someone in your family.
- 2 You are writing about a friend in England.
- 3 You need to describe how you met your English friend.
- 4 You need to say what your friend looks like.
- 5 You need to describe your friend's personality.
- 6 You need to write about the future.

- 3 Przeczytaj przykładowy e-mail. Wskaż te fragmenty, które odnoszą się do poszczególnych punktów zadania w ćw. 2. Fragment dotyczący pierwszego punktu został oznaczony.

✉

Hi Aleksander,
Thanks for your last email. It was great to hear from you! I'm in England at the moment and I'm staying with an English friend. **I met him in Warsaw last year. He was on holiday with his girlfriend.**
Anyway, his name's Artur and he's really nice. He's got a fantastic sense of humour and is great fun to be with.
We're planning to explore London this weekend. We're going on the London Eye and then shopping on Oxford Street!
I can't wait!
What about you? Have you done anything exciting recently?
See you soon!
XYZ

- 4 Przeczytaj zwroty przydatne w pisaniu e-maila. Wskaż te, które zostały użyte w tekście w ćw. 3.

Przydatne zwroty

OPENINGS

Hi (Aleksander)

Hello (Marta)

How are things going?

How are you?

Thanks for your last email.

It was good to hear from you.

Cześć (Aleksander)!

Cześć (Marta)!

Jak leci?

Jak się masz?

Dzięki za Twój ostatniego e-maila.

Dobrze było usłyszeć, co u Ciebie.

ENDINGS

What about you?

Have you done anything exciting recently?

Say hello to your family!

See you soon!

Bye for now!

Write soon!

Love

Jak u Ciebie?

Czy zrobiłeś/zrobiłaś ostatnio coś ekscytującego?

Pozdrów swoją rodzinę!

Do zobaczenia wkrótce!

Na razie!

Napisz wkrótce.

Buziaki

- 5 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszytcie.

Twoja siostra spotyka się z nowym chłopakiem. Napisz e-mail do przyjaciela, w którym:

- opowiesz, jak poznałeś/poznałaś chłopaka swojej siostry;
- opisziesz jego wygląd;
- poinformujesz o rodzinnym posiłku zaplanowanym na najbliższy weekend.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba niezająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

BANK WYPowiedzi PISEMNYCH S. 179

- 6 Wybierz jedną osobę opisaną w ćw. 1. Napisz w zeszytcie krótki tekst o tej osobie, w którym:

- opisziesz jej wygląd;
- opisziesz jej charakter;
- poinformujesz o tym, gdzie ją poznałeś/poznałaś.

✉

Hi Mark,
How are things going? I'm OK. I'm writing to tell you about my sister's new boyfriend.

1 Pracujcie w parach. Zagrajcie w „kółko i krzyżyk”.

- Narysujcie w zeszyte pustą planszę do gry.
- Uczeń/Uczennica A wskazuje jedno pole na planszy w podręczniku, czyta znajdującą się tam odpowiedź i zadaje pytanie, które do niej pasuje.
- Jeśli pytanie jest poprawne, w odpowiednim polu na planszy, uczeń/uczennica A stawia swój symbol: kółko lub krzyżyk.
- Teraz pytanie zadaje uczeń/uczennica B.
- Kontynuujcie grę, starając się uzyskać linię prostą z trzech krzyżyków lub kółek.

No, I don't.	Yes, I have.	Yes, I am.
A week ago.	No, I'm Polish.	No, we haven't.
Yes, I did.	Every day.	Once a week.

2 Pracujcie w parach.

- Wybierzcie po jednej z osób na zdjęciach i zapiszcie w zeszytach sześć opisujących ją przymiotników. Nie pokazujcie ich sobie nawzajem.
- Uczeń/Uczennica A słucha, jak uczeń/uczennica B opisuje tę osobę, używając poniższych zdań i wybranych określeń.
- Za każdy przymiotnik, który uczeń/uczennica A ma na swojej liście, przyznaje sobie 1 punkt.
- Teraz zamieńcie się rolami.

bald beard blonde curly dark freckles long medium-build medium-height moustache scar short slim straight tall tattoo wavy well-built

- This person is ...
- This person isn't ...
- This person has got ...
- This person hasn't got ...
- I think this person is / has got ...

3 Pracujcie w parach.

- Uczeń/Uczennica A układa przymiotnik z dwóch kawałków puzzli i opisuje jednym zdaniem osobę, którą ten przymiotnik określa.
- Uczeń/Uczennica B podaje odpowiedni przymiotnik. Jeśli udzieli poprawnej odpowiedzi przy pierwszej próbie, zdobywa 1 punkt.
- Teraz zamieńcie się rolami.

im patient

This person doesn't like waiting for his/her bus at the bus stop.

me	ent	1 mean
confi	rous	2 confident
soci	ious	3 sociable
pati	rable	4 patient
sel	dent	5 selfish
mo	ssive	6 moody
gene	fish	7 generous
aggre	ody	8 aggressive
mise	an	9 miserable
ambit	able	10 ambitious

4 Uzupełnij wyrazy na planszy do gry w scrabble o brakujące samogłoski: A₁, E₁, I₁, O₁, U₁. Zapisz pełne wyrazy w zeszyte i oblicz wartość punktową każdego z nich.

				P ₃	L ₁	E ₁	A ₁	S ₁	E ₁	D ₂			
						X ₈							
	F ₄					C		J ₈				N ₁	
	U				M	I	S ₁	E ₁	R ₁	A ₁	B ₃	L ₁	E
	R ₁					T ₁		A		N ₁			R ₁
	I					E		L ₁		G ₂			V ₄
W ₄	O	R ₁	R ₁		I	E	D ₂		O		R ₁		O
	U								U		Y ₄		U
	S ₁								S ₁				S ₁

5 Uzupełnij brakujące wyrazy i litery w zdaniach z e-maila. Zapisz pełne zdania w zeszyte w odpowiedniej kolejności, tak by odczytać ukrytą wiadomość.

How are things ³ going ?

How ² are you?

Thank ¹⁰ s for your last email.

It was great to ⁵ hear from you.

What about ¹ you ?

Have you done anything ⁶ exciting recently?

Say hello ⁴ to your family!

See you ¹¹ soon !

Bye for ⁷ now!

⁹ Write soon!

Lo⁸ e

Ukryta wiadomość:
You are going to
hear exciting news
soon.

B

Bank wyrazów i wyrażen

Człowiek

1.05 Asking for personal information

adult /'ædʌlt/ dorosły
age /eɪdʒ/ wiek
born (be born) /bɔ:n (,bi 'bɔ:n)/ urodzony (urodzić się)
date of birth /,deɪt əv 'bɜ:θ/ data urodzenia
family /'fæməli/ rodzina
home /həʊm/ dom
identity /aɪ'dentəti/ tożsamość
interests /'ɪntrəsts/ zainteresowania
man (men) /mæn (mæn) człowiek, mężczyzna (ludzie, mężczyźni)
married (be married) /mærid (,bi 'mærid)/ żonaty, zamężna
name /neɪm/ imię, imię i nazwisko
nationality /,næʃə'næləti/ narodowość
nickname /'nɪkneɪm/ przydomek, przezwisko
old /əʊld/ stary
surname /'sɜ:nəɪm/ nazwisko
teenager /'ti:neɪdʒə(r)/ nastolatek/nastolatka
woman (women) /'wʊmən ('wɪmɪn)/ kobieta (kobiety)
young /jʌŋ/ młody

1.06 Describing physical appearance

attractive /ə'træktɪv/ atrakcyjny
bald /bɔ:ld/ łysy
beard /brəd/ broda
beautiful /'bj:utɪfl/ piękny
blonde /blɒnd/ jasnowłosy/jasnowłosa
catch sb's eye /,kætʃ (...)'aɪ/ zwrócić czyjąś uwagę
description /dɪ'skrɪpʃn/ opis
distinguishing features /dɪ'stɪŋɡwɪʃɪŋ 'fi:tʃəz/ cechy szczególne
fat /fæt/ gruby
fit /fɪt/ sprawny, w dobrej formie
freckles /'freklz/ piegę
good-looking /,ɡʊd 'lʊkɪŋ/ atrakcyjny, przystojny
hair /heə(r)/ włosy
curly ~ /'kɜ:li/ kręcone
dark ~ /dɑ:k/ ciemne
long ~ /lɒŋ/ długie
straight ~ /streɪt/ proste
wavy ~ /'weɪvi/ falujące
hairstyle /'heəstaɪl/ fryzura
handsome /'hændsəm/ przystojny
height /haɪt/ wzrost
look like /'lʊk ,laɪk/ wyglądać jak
make-up /'meɪk ʌp/ makijaż
medium-build /'mi:diəm ,bɪld/ średniej budowy ciała
medium-height /'mi:diəm ,haɪt/ średniego wzrostu
moustache /mə'sta:ʃ/ wąsy
overweight /,əʊvə'weɪt/ nadwaga
pretty /'prɪti/ śliczny
scar /skɑ:(r)/ blizna, szrama
short /ʃɔ:t/ krótki, niski
similar /'sɪmələ(r)/ podobny
slim /slɪm/ szczupły
smile /smaɪl/ uśmiechać się
sports /'spɔ:ti/ wysportowany
tall /tɔ:l/ wysoki
tattoo /tə'tu: / tatuaż
thin /θɪn/ chudy, cienki
ugly /'ʌɡli/ brzydki
unattractive /,ʌnə'træktɪv/ nieatrakcyjny
wear /weə(r)/ nosić, być ubranym
weight /weɪt/ waga
well-built /,wel 'bɪlt/ dobrze zbudowany

1.07 Describing personality

active /'æktɪv/ aktywny
aggressive /ə'ɡresɪv/ agresywny
ambitious /æm'biʃəs/ ambitny
bad-tempered /,bæd 'tempəd/ wybuchowy, skory do gniewu
balanced /'bælənst/ zrównoważony
bossy /'bɒsi/ apodyktyczny
brave /breɪv/ dzielny, odważny
careful /'keəfl/ ostrożny
caring /'keərɪŋ/ dbający, troskliwy
cheerful /'tʃɪəfl/ radosny
childish /'tʃaɪldɪʃ/ dziecienny
clever /'klevə(r)/ zdolny, pomysłowy
confident /'kɒnfɪdənt/ pewny siebie
considerate /kən'sɪdərət/ troskliwy
creative /kri'eɪtɪv/ twórczy
energetic /,enə'dʒetɪk/ pełen energii
fair /feə(r)/ sprawiedliwy
friendly /'frendli/ przyjazny
funny /'fʌni/ śmieszny, zabawny
generous /'dʒenərəs/ hojny, wspaniałomyślny
hard-working /,hɑ:d 'wɜ:kɪŋ/ pracowity
helpful /'helpfl/ pomocny
honest /'ɒnɪst/ uczciwy
impatient /ɪm'peɪjnt/ niecierpliwý
impolite /,ɪmpə'laɪt/ nieuprzejmy, niegrzeczny
impulsive /ɪm'pʌlsɪv/ popędliwy
intelligent /ɪn'telɪdʒənt/ inteligentny
interesting /'ɪntrəstɪŋ/ interesujący
irresponsible /,ɪrɪ'spɒnsəbl/ nieodpowiedzialny
kind /kaɪnd/ uprzejmy
lazy /'leɪzi/ leniwy
lucky /'lʌki/ mający szczęście
mean /mi:n/ skąpy, złośliwy
miserable /'mɪzrəbl/ nieszczęśliwy
moody /'mu:di/ humorzasty
nasty /'nɑ:sti/ niemiły, groźny
naughty /'nɔ:ti/ niegrzeczny, nieposłuszny
nice /naɪs/ miły
noisy /'nɔɪzi/ hataśliwy
patient /'peɪjnt/ cierpliwý
personality /,pɜ:sə'næləti/ osobowość
polite /pə'laɪt/ uprzejmy, grzeczny
quiet /'kwaɪət/ cichy
reliable /rɪ'laɪəbl/ godny zaufania
responsible /rɪ'spɒnsəbl/ odpowiedzialny
romantic /rəʊ'mæntɪk/ romantyczny
sad /sæd/ smutny
selfish /'selfɪʃ/ samolubny
sense of humour /,sens əv 'hju:mə(r)/ poczucie humoru
sensible /'sensəbl/ rozsądny
sensitive /'sensətɪv/ wrażliwy
serious /'sɪəriəs/ poważny
shy /ʃaɪ/ nieśmiały
silly /'sɪli/ głupi
social /'səʊʃəbl/ towarzyski
stupid /'stju:pɪd/ głupi
talented /'tæləntɪd/ uzdolniony
unfriendly /ʌn'frendli/ nieprzyjazny, niezyczliwy
unreliable /,ʌnrɪ'laɪəbl/ zawodny
violent /'vaɪələnt/ pełen przemocy
weird /wɪəd/ dziwny

1.08 Feelings and emotions

admire /əd'maɪə(r)/ podziwiać
adore /ə'dɔ:(r)/ uwielbiać
(be) afraid /,(bi:) ə'freɪd/ bać się, obawiać
angry /'æŋɡri/ zły
annoyed /ə'nɔɪd/ zirytowany
bored /bɔ:d/ znudzony
calm /kɑ:m/ spokojny
chilled /tʃɪld/ odprężony, zrelaksowany
confused /kən'fju:zd/ zmieszany

cross /krɒs/ zły, zagniewany
depressed /dɪ'prest/ przygnębiony
disappointed /,dɪsə'pɔɪntɪd/ rozczarowany
dislike /dɪs'laɪk/ nie lubić
embarrassed /ɪm'bærəst/ zakłopotany, zażenowany
emotion /ɪ'məʊʃn/ emocja, wzruszenie
emotional /ɪ'məʊʃnəl/ uczuciowy
excited /ɪk'saɪtɪd/ podekscytowany
fancy /'fænsi/ mieć ochotę
feel /fi:l/ czuć
feel terrible /,fi:l 'terəbl/ czuć się okropnie
feeling /'fi:lɪŋ/ uczucie
frighten /'fraɪn/ przestraszyć
furious /'fjʊəriəs/ wściekły
give up /,ɡɪv 'ʌp/ poddawać się, zrezygnować
glad /ɡlæd/ zadowolony
happy /'hæpi/ szczęśliwy, zadowolony
hate /heɪt/ nienawidzić
hesitate /'hezɪteɪt/ wahać się
hopeful /'həʊpfl/ pełen nadziei, ufny
jealous /'dʒeləs/ zazdrośny
keen /ki:n/ chętny, pełen entuzjazmu
like /laɪk/ lubić
lonely /'ləʊnli/ samotny
love /lʌv/ kochać
miserable /'mɪzrəbl/ przygnębiony
miss /mɪs/ brakować, tęsknić
mood /mu:ð/ nastrój, usposobienie
nervous /'nɜ:vəs/ nerwowy
panic /'pænɪk/ panika, panikować
pleased /plɪzɪd/ zadowolony, ucieszony
prefer /prɪ'fɜ:(r)/ woleć
proud /praʊd/ dumny
regret /rɪ'ɡret/ żałować
regretful /rɪ'ɡretfl/ rozżalony
relaxed /rɪ'læksɪd/ odprężony
scared /skeəd/ przestraszony
shocked /ʃɒkt/ zszokowany
(be) sorry /,(bi) 'sɒri/ przepraszać, przykro (mi)
stressed (out) /,strest ('aʊt)/ zestresowany
sympathetic /,sɪmpə'tetɪk/ współczujący, życzliwy
tired /'taɪəd/ zmęczony
upset /ʌp'set/ zaniepokojony
well-being /'wel ,bi:ɪŋ/ dobre samopoczucie
worried /'wɒrɪd/ zmartwiony
worry /'wɒri/ martwić się

1.09 Interests

be interested in (sth) /,bi 'ɪntrəstɪd ɪn/ interesować się (czymś)
collect /kə'lekt/ zbierać
have a hobby /,hæv ə 'hɒbi/ mieć hobby
meet friends /,mi:t 'frendz/ spotykać się ze znajomymi
play video games /,pleɪ 'vɪdiəʊ ,ɡeɪmz/ grać w gry komputerowe
read /ri:d/ czytać
 ~ **blogs** /blɒgz/ blogi
 ~ **books** /bʊks/ książki
 ~ **magazines** /,mægə'zi:nz/ czasopisma
surf online /,sɜ:f ,ɒn'laɪn/ surfować w internecie
watch films /,wɒtʃ 'fɪlmz/ oglądać filmy

1.10 Skills

coding /'kəʊdɪŋ/ programowanie
cooking /'kʊkɪŋ/ gotowanie
dancing /'dɑ:nsɪŋ/ taniec
DIY /,di: ,aɪ 'waɪ/ majsterkowanie
painting /'peɪntɪŋ/ malowanie
playing a musical instrument /,pleɪɪŋ ə ,mjuzɪkəl 'ɪnstrəmənt/ gra na instrumencie
sewing /'seʊɪŋ/ szycie
singing /'sɪŋɪŋ/ śpiewanie
speaking a foreign language /,spi:kɪŋ ə ,fɒrən 'læŋɡwɪdʒ/ mówienie w obcym języku

2

Miejsce zamieszkania

Gramatyka i słownictwo

Grammar focus • Describing a place

- 1** Pracując w parach, popatrzcie na zdjęcie w ćw. 3a i opowiedzcie, co na nim widzicie.
- 2** Przeczytaj poniższe rzeczowniki. Użyj słownika, jeśli nie znasz ich znaczenia. Które rzeczowniki są policzalne, a które – niepoliczalne? Jakże jeszcze znasz rzeczowniki policzalne i niepoliczalne? Udzielcie odpowiedzi w parach.

school	Rzeczowniki policzalne:
crime	school, crime, supermarket.
supermarket	Rzeczowniki niepoliczalne:
pollution	crime, pollution.

- 3a** Przeczytaj tekst. Przerysuj tabelkę do zeszytu i uzupełnij ją zaznaczonymi rzeczownikami policzalnymi i niepoliczalnymi z tekstu. Które rzeczowniki są w liczbie pojedynczej, a które – w liczbie mnogiej?

I live in a small village by the sea. It's very quiet here, but I don't get bored.

There's a **school**, of course, but there aren't any **universities**. You have to travel to one of the bigger cities if you want to go to university.

There isn't a **cinema** in my village, but when I want to see a film, I usually go to the nearest town, so it isn't a problem. I go with my friends and we have a fun day out.

There are some small **shops** here, but there's no **supermarket**. There are no **trains**, but there's a local **bus** that goes around the village every 25 minutes. This is great because there's no **pollution** like in big cities. Everybody knows each other, so there isn't any **crime**, either.

The weather's also great – there's sometimes some **rain**, but it's usually very sunny. A perfect place to live!

Rzeczowniki policzalne	Rzeczowniki niepoliczalne
school (l.poj.), universities (l.mn.), cinema (l.poj.), shops (l.mn.), supermarket (l.poj.), trains (l.mn.), bus (l.poj.), crime (l.poj).	pollution, crime, rain.

Rzeczowniki policzalne: village, sea, cities, university, film, town, problem, friends, day, place.

Rzeczowniki niepoliczalne: weather.

- 3b** Znajdź pozostałe rzeczowniki w tekście w ćw. 3a i dopisz je do tabelki.
- 3c** Odpowiedz na pytania na podstawie tekstu w ćw. 3a.
- Z jakimi rzeczownikami (policzalnymi czy niepoliczalnymi) używamy *There is*, a z jakimi – *There are*?
  - Jakie są przeczące formy *There is* i *There are*?
- 4a** Znajdź wszystkie zdania z *There is* i *There are* w tekście w ćw. 3a. Zapisz je w zeszycie.

<i>There's a school.</i>	<i>There's no pollution.</i>
<i>There's a local bus.</i>	<i>There isn't any crime.</i>
<i>There's sometimes some rain.</i>	<i>There are some small shops.</i>
<i>There isn't a cinema.</i>	<i>There aren't any universities.</i>
<i>There's no supermarket.</i>	<i>There are no trains.</i>

- 4b** Przeczytaj zdania w ćw. 4a. Kiedy używamy *some*, *any*, *a* i *no*? *Repetytorium gramatyczne s. 161*

- 5** Pomyśl o swojej miejscowości. Powiedz *True*, jeśli zdania 1–8 o miejscu, w którym mieszkasz, są prawdziwe, lub *False*, jeśli są fałszywe.

- There aren't any shops.
- There are a lot of people and cars.
- There's a hospital.
- There isn't a park.
- There are some Internet cafés.
- There's an Italian restaurant.
- There are no sports facilities.
- There aren't any churches.

- 6** W każdym zdaniu wskaż odpowiedni wyraz.

- There's a/an/some bus stop outside my house.
- There aren't some/any/a people in the street.
- Is there any/an/some Algerian restaurant in London?
- There are a lot of/any/a cars in the car park today.
- There's a lot of/no/some train station in this place.
- Are there some/an/any churches in your town?
- There are any/some/an good museums in Warsaw.
- There are no/an/any people in the café.
- There are any/some/an interesting buildings in this city.
- Is there a/an/any library in the town centre?
- There is no/a/any crime in my village.
- Is there no/some/any pollution in your city?

7 **Uzupelnij opis miasta, używając wyrażen *there is* i *there are*. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.**

Henley is a small town in the south of England with plenty of things for tourists to do. Firstly, it is a historic town, so (1) there are a lot of beautiful buildings to explore. Secondly, it's a lovely place to go shopping. (2) There are plenty of boutiques and other interesting shops. (3) There is also a market square, which is always busy with stall holders and shoppers. (4) There is also a very famous rowing event in Henley called the Henley Regatta. It takes place on the River Thames and lasts for five days. Visitors can go on the river themselves. (5) There are organized trips, but you can also hire a rowing boat. (6) There are many restaurants and places to stay in Henley. If you want to find out more, (7) there is a visitor's centre in the Town Hall or you can look up information on the Internet.

8 **Max przeprowadził się do Madrytu. Uzupelnij jego rozmowę telefoniczną z kolegą. Wstaw *there is* lub *there are*. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.**

MAX Hello.
TOM Hi, Max. How's Madrid?
MAX It's great! (1) There are a lot of flats in Madrid and we're living in a really nice place in the centre.
TOM (2) Are there any shops near you?
MAX Yes. (3) There are a lot of shops. (4) There are a lot of cafés and restaurants, too.
TOM (5) Is there a park?
MAX Yes. (6) There is a small park down the road. Also, (7) there is a big park in the centre. It's called the Retiro.
TOM Oh yes. It's famous. It's near The Prado museum.
MAX That's right. (8) There are some fantastic museums and art galleries in Madrid.
TOM Sounds great. So, (9) is there a spare room in your flat?
MAX Yes! Come and visit any time!

9 **1.11 Wysłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**

Vocabulary focus • Places in a town

10 **Narysuj tabelę w zeszytcie i uzupelnij ją nazwami podanymi w ramce.**

a post office a supermarket a library a newsagent's
 a bank a zoo a school a leisure centre
 an art gallery a cinema a bookshop a pharmacy
 the baker's the butcher's a hospital a church
 a park a café a theatre a restaurant a museum

Shops	Places to eat	Entertainment	Other
a supermarket, a newsagent's, a bookshop, a pharmacy, a baker's, a butcher's	a café, a restaurant	a zoo, a leisure centre, an art gallery, a cinema, a park, a theatre, a museum	a post office, a library, a bank, a school, a hospital, a church

11 **Do każdej kategorii w ćw. 10 dopisz własne propozycje.**

12 **Wskaż właściwą nazwę miejsca.**

- 'I'd like one with cheese and mushrooms, please.'
 a) toy shop   **b)** pizzeria   c) bus station
- 'Excuse me, does the number 36 stop here?'
 a) town hall   b) music shop   **c)** bus stop
- 'It's half-time and the score is 3-1 to Chelsea.'
a) stadium   b) harbour   c) university
- 'Can I try these on in size five, please?'
 a) football pitch   **b)** shoe shop   c) circus
- 'How much money should I take out?'
 a) sports shop   b) club   **c)** cash machine
- 'Just make it a bit shorter on the sides, please.'
 a) music shop   **b)** hairdresser's   c) clothes shop

13 **Wyobraźcie sobie, że jest rok 2030. Pracując w parach, zadajcie sobie nawzajem po trzy różne pytania dotyczące waszej miejscowości w 2030 r. i odpowiedzcie na nie.**

A *Are there any parks?*
 B *Yes, there are. There are three parks.*

14 **Napisz w zeszytcie co najmniej sześć zdań o swojej miejscowości lub o miejscowości, w której chciałbyś/chciałabyś mieszkać.**

*There are some bookshops in my town.
 There isn't a zoo in my town.*

Vocabulary focus • In the house

- 1 Dopasuj podane wyrazy do następujących kategorii: *rooms, furniture, electrical equipment, parts of the house, other*. Zapisz je w zeszycie.

a bedroom a carpet a bath
 a kitchen stairs a cooker
 a vase a living room
 a picture a mirror a poster
 a bathroom a study a garage
 a bedside table
 a chest of drawers a balcony
 a fridge a freezer a wardrobe
 a microwave
 a washing machine
 a dishwasher an armchair
 a sofa a table a shower
 a dining room a toilet a plant

Rooms

Furniture

Electrical
equipmentParts of
the house

Other

- 2 Do każdej kategorii dopisz inne znane ci wyrazy.

- 3 Pracując w parach, wybierzcie pięć wyrazów z ćw. 1 i napiszcie w zeszycie zdania opisujące znaczenie poszczególnych słów.

I put dirty plates in the dishwasher.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 25

Zadanie wielokrotnego wyboru

TO WAŻNE!

W zadaniu wielokrotnego wyboru jedno z pytań może polegać na wyborze właściwej ilustracji. Zanim wysłuchasz nagrania, przyjrzyj się wszystkim ilustracjom i zastanów się, jakie są podobieństwa i różnice między nimi. Pomyśl też, o czym może być nagranie i jakie wyrazy i wyrażenia możesz usłyszeć.

- 4a Przeczytaj ćw. 5. Popatrz na ilustrację w pytaniu 1 i odpowiedz na poniższe pytania.

- Jakie są podobieństwa i różnice między ilustracjami?
- O czym będzie nagranie?
- Jakie wyrazy i wyrażenia możesz usłyszeć w nagraniu?

- 4b 1.12 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie dwa dialogi. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią nagrania. Wskaż właściwą odpowiedź: A, B lub C.

- Where do Sam's family have meals?
A in the dining room **B** in the kitchen C in the garden
- The speaker is mainly talking about
A where she does her homework. B when she broke her computer.
C what her bedroom looks like.

- 5 1.13 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie dwa dialogi. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią nagrania: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- 1 Which is Luke's bedroom?

- Where is the speaker?
A In a bookshop. **B** In a furniture shop. C At the post office.
- Why is the speaker calling?
A To get directions from Jack. B To invite Jack to the museum.
C To apologize for being late.
- What is the speaker doing?
A Buying a house. B Looking for a house.
C Showing someone a house.
- What is the speaker talking about?
A The difficulties in finding a flat for rent.
B The problems with buying a flat. C The perfect place for rent.

Language focus • Prepositions of place

- 6 Popatrz na obrazek wybrany przez siebie w ćw. 5 oraz uzupełnij zdania wybranymi wyrazami lub wyrażeniami. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

in front of behind between next to opposite in on under above

- The posters are on the wall behind the bed.
- The computer's usually on the table in the dining room.
- The books are all over the floor and under my bed!
- There's a big wardrobe opposite my bed.
- There's a chair in front of the wardrobe.

- 1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. Kto w waszych domach wykonuje pokazane prace?

Dobieranie**TO WAŻNE!**

W zadaniach sprawdzających znajomość funkcji językowych mogą pojawić się pytania, które wystąpią tylko w nagraniu. Zanim wysłuchasz nagrania, przeczytaj uważnie odpowiedzi. Spróbuj przewidzieć, jakie pytania usłyszysz.

- 2 Pracujcie w parach. Przeczytajcie zdania A–D i zastanówcie się, na jakiego rodzaju pytania mogłyby być one odpowiedziami. Następnie dopasujcie te zdania do opisów 1–4.

- A There are a lot of cafés and shops. It's great!
 B I'll email it tomorrow.
 C No, mine is on the table.
 D I wash my dad's car on Saturdays.

- 1 The speaker is asking when somebody does something. **D**
 2 The speaker is asking someone to send something. **B**
 3 The speaker is asking for a description of a place. **A**
 4 The speaker is asking who something belongs to. **C**

- 3 1.14 Usłyszysz dwukrotnie trzy pytania (1–3). Do każdego z nich dobierz właściwą odpowiedź (A–D) z ćw. 2. Zapisz odpowiedzi w zeszyte. Jedna odpowiedź została podana dodatkowo i nie pasuje do żadnego pytania.

1 B 2 C 3 A

- 4 1.15 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie cztery pytania (1–4). Do każdego z nich dobierz właściwą odpowiedź (A–E). Zapisz odpowiedzi w zeszyte. Jedna odpowiedź została podana dodatkowo i nie pasuje do żadnego pytania.

- A I haven't got time at the moment.
 B It's an interesting place.
 C There are three bedrooms.
 D We haven't even met.
 E There's a park opposite.

1	2	3	4
E	B	D	A

- 5 Opisz, jakie prace domowe wykonujesz w tygodniu.

On weekdays, I sometimes do the washing up.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 25

Vocabulary focus • Areas and homes

- 1 Dopasuj przymiotniki z ramki do przymiotników o przeciwnym znaczeniu (1–8). Których wyrazów użyłbyś/ użyłabyś, opisując dom, a których – okolice? Które z nich można wykorzystać zarówno w opisie domu, jak i okolicy?

ordinary comfortable polluted beautiful spacious dull
isolated noisy

1 peaceful	5 lively
noisy = area	dull = area
2 uncomfortable	6 busy
comfortable = house/flat	isolated = area
3 ugly	7 unusual
beautiful = house/flat/area	ordinary = house/flat
4 small	8 clean
spacious = house/flat	polluted = area

- 2 Dopasuj przymiotniki z ćw. 1 do poniższych zdań.

- 'I live a long way away from the nearest town.' *isolated*
- 'I've never seen anything like this building. It's shaped like a ship's sail.' *unusual*
- 'The air's dirty because there is so much traffic, so it can be difficult to breathe.' *polluted*
- 'There are a lot of things to do and many great places to go.' *lively*
- 'It's bigger than it looks from the outside. In fact, the kitchen and the living room are huge.' *spacious*
- 'It's so boring in this village. There's never anything to do.' *dull*

- 3 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia 1–6. Użyjcie wyrazów i wyrażeń z ćw. 1.

The house is beautiful and the area is peaceful.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 25

Dobieranie zdań do luk w tekście

TO WAŻNE!

Zanim zaczniesz wykonywać zadanie, zawsze najpierw przeczytaj cały tekst, ignorując luki. To pozwoli ci zorientować się, o czym on jest.

4a Przeczytaj tekst, ignorując luki. O czym opowiada? Wskaż prawidłową odpowiedź.

- A Living in Poland.
- B An unusual building.
- C The life of a famous architect.

Sopot is a popular seaside town in northern Poland. Tourists enjoy visiting its large health spa. (1) **D**. Now, Sopot is famous for something else as well. In 2003, Polish architects Szotyńscy and Zaleski built a house at the Rezydent shopping centre. (2) **A**. It's a 4,000-square-metre crooked house with a shining metal roof. The architects used ideas from the fairytale illustrations of Jan Marcin Szancer and the drawings of a Swedish artist. The result is a colourful, unusual building. (3) **B**. Inside, there are restaurants, bars, shops and offices.

4b Przeczytaj tekst w ćw. 4a. Dobierz zdania A–D do luk 1–3 tak, aby powstała spójna i logiczna wypowiedź. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Jedno zdanie nie pasuje do żadnej luki.

A It isn't an ordinary house with four straight walls and a roof.
B However, nobody lives in this amazing place.
C They were always interested in designing unusual buildings.
D They also go to the Sopot International Song Festival.

5 1.16 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj poniższy tekst, z którego usunięto cztery zdania. Dobierz zdania A–E do luk 1–4 tak, aby powstał spójny i logiczny tekst. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Jedno zdanie nie pasuje do żadnej luki.

THE FOOTBALL HOUSE

A few years ago, nobody knew the name of the Dutch architect Jan Sonkie. (1) **D**. Then, he decided to build a new house for himself and his wife.

The Sonkie family had a small piece of land, so Jan had to make good use of the space. He also wanted to build something unusual. (2) **B**. It was shaped like a football.

The house stands on a three-metre-high wall. It has four storeys with at least one room on each floor. There's also a kitchen, living room and a bathroom. The outside of the house is metal and the inside is wooden. (3) **E**. The conditions are always perfect.

Today, everybody in Blantyre talks about the football house and it has become a big tourist attraction. (4) **A**. Most of them can't believe that there can be ordinary furniture in such an extraordinary home.

A Jan and his wife often show people round.
B So, he used his skills as an architect and his love of sport to create a house that was completely different.
C Nobody in the town likes the building.
D He lived an ordinary life in an ordinary house in the town of Blantyre in Malawi.
E These materials help to control the temperature so that it stays cool in the summer and warm in the winter.

Functions focus • Giving your opinion (1)

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 174

6 Pracując w parach, wyrażcie swoje opinie na temat budynków przedstawionych na s. 20 lub na temat budynków w waszej miejscowości. Skorzystajcie ze zwrotów i wyrażeń na s. 174.

I really like the crooked house because it's so unusual. The colours are beautiful, too.

I'm not keen on the shopping centre in our town because it's quite ugly and it doesn't match the landscape.

7 Zaprojektuj niezwykły budynek i opisz go. Pamiętaj, aby uwzględnić, gdzie się znajduje, jak wygląda i co w nim jest.

Vocabulary focus • Types of homes

1 Dopasuj nazwy rodzajów domu do zdjęć.

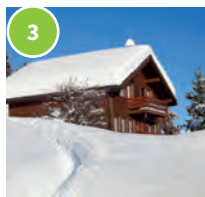
a barge a villa a chalet a block of flats
a camper van a tent

a block of flats

a camper van

a chalet

a villa

a barge

a tent

2 Połącz określenia z ich polskimi odpowiednikami.

1 a terraced house c	a dom wolnostojący
2 a detached house a	b dom parterowy
3 a semi-detached house d	c dom szeregowy
4 a bungalow b	d bliźniak

3 Dobierz podane niżej czasowniki do ich definicji.

A rent	B decorate	C stay	D buy	E sell	F share
--------	------------	--------	-------	--------	---------

- to live in a home with other people **F**
- to pay money for the use of something **A**
- to pay money to own something **D**
- to give something to someone for money **E**
- to live in a place as a visitor or guest **C**
- to paint the walls, etc. in a room **B**

4 Korzystając z wyrazów w ćw. 1, 2 i 3, napisz w zeszyte co najmniej trzy zdania.

My uncle has bought a villa in Spain.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 25

5a Przeczytaj wskazówkę i tekst. Spróbuj odgadnąć, jakich wyrazów brakuje.

Test luk sterowanych

TO WAŻNE!

Przeczytaj szybko tekst bez patrzenia na podane w zadaniu możliwe odpowiedzi i postaraj się domyślić, jakie słowo należy wstawić w każdą lukę. Następnie popatrz na podane opcje i sprawdź, czy twoje przypuszczenia się potwierdziły.

I'm so excited about our holiday this year. I'm going to Ustka with my family. We're (1) renting a house near Eastern Beach. It's close to the town centre, so (2) there are lots of things to do. Water sports and fishing are very popular in Ustka. There are (3) a lot of companies that organize fishing trips and Dad's already booked one for us.

The house is huge. There are three bedrooms, two bathrooms, a kitchen and a living room. There's (4) no garage, but there's a parking space. The best thing about it is that it's (5) opposite the sea. It's got fantastic views. I can't wait to go.

5b Uzupełnij tekst w ćw. 5a jedną z podanych form. Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

1 A rent	B renting	C rented
2 A there is	B there are	C these are
3 A no	B any	C a lot of
4 A a	B some	C no
5 A opposite	B between	C above

5c 1.17 Wystuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.

6 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst. Następnie uzupełnij luki 1–3 jedną z trzech podanych możliwości A–C tak, aby otrzymać logiczny, spójny i poprawny językowo tekst. Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

My older brother moved out last week. He's renting a flat in the town centre. He's (1) sharing the place with a couple of his friends. The location is great – it's (2) next to the cinema and close to shops. And his university isn't too far away.

The flat has got some furniture, but my brother needs to buy a wardrobe, a desk and a few other things. He's lucky because there are (3) some good second-hand furniture shops near there.

1 A shares	B sharing	C shared
2 A opposite	B next	C in front
3 A some	B a	C any

7 1.18 Wystuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.

8 Wyobraź sobie, że wraz z rodzicami wynajmujesz dom. Opisz go w zeszyte.

- 1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. Jakie są wady i zalety wspólnego mieszkania?

2

- 4 Przeczytaj zwroty przydatne w pisaniu wiadomości. Wskaż te, które zostały użyte w tekście w ćw. 3.

Przydatne zwroty

Expressing likes and dislikes

I (don't) like / love / enjoy ...

I dislike / hate ...

Giving your opinion

I (don't) think ...

In my opinion ...

Wiadomość

TO WAŻNE!

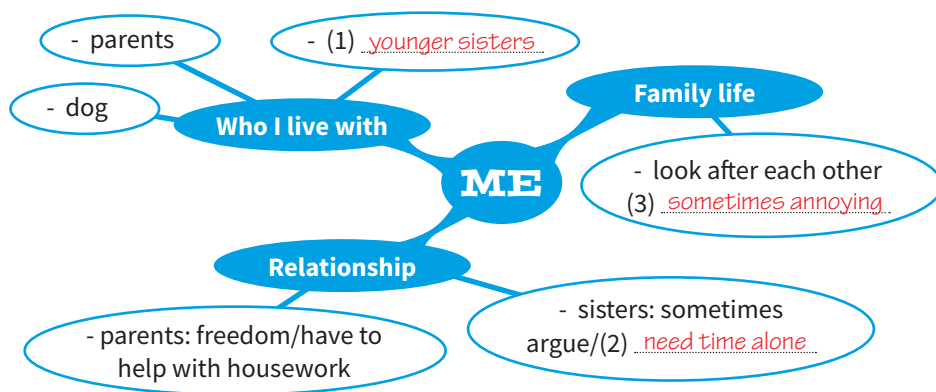
Przeczytaj uważnie polecenie, aby dowiedzieć się, jakie informacje muszą się znaleźć w wiadomości. Zrób mapę myśli, w której zbierzesz swoje pomysły.

- 2 Przeczytaj polecenie do zadania i uzupełnij mapę myśli wyrażeniami z ramki. Udzielcie odpowiedzi na głos, w parach.

Internetowy magazyn dla nastolatków poprosił czytelników, aby opisali swoje domy. Napisz krótką wiadomość, w której:

- poinformujesz, z kim mieszkasz;
- opisziesz swoje relacje z domownikami;
- wyrazisz opinię na temat życia rodzinnego.

need time alone sometimes annoying younger sisters

- 3 Przeczytaj przykładową wiadomość. Znajdź i wskaż informacje, które odnoszą się do map myśli z ćw. 2.

I live with my parents and my two younger sisters in a flat in Warsaw. We also have a small dog called Boxer. In general, I get on well with my parents because they let me have quite a lot of freedom. But they make me help with the housework and I don't like this. I sometimes argue with my sisters because they borrow my clothes and annoy me, but most of the time they're all right. I think family life is important because it's good to look after each other, but I also enjoy spending time on my own.

- 5 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszycie.

Internetowy magazyn poprosił czytelników, aby opowiedzieli o problemach rodzinnych nastolatków. Napisz krótką wiadomość, w której:

- poinformujesz, z kim mieszkasz;
- opisziesz domowe problemy;
- wyrazisz opinię na temat tego, jak ważne jest życie rodzinne.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba niezająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

Hi everyone!
I'd like to write about some problems I have...

BANK WYPOWIEDZI PISEMNYCH S. 181

- 6 W kilku zdaniach napisz w zeszycie odpowiedź na poniższe pytania.

Do you think teenagers should help with the housework? Why?/Why not?

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 174

1 Pracujcie w parach. Wyobraźcie sobie, co znajduje się w waszym wymarzonym pokoju.

- Uczeń/Uczennica A pisze sześć zdań z użyciem *there is/are*, nie pokazując ich uczniowi/uczennicy B.
- Pracując w parach, zgadujcie, co znajduje się w wymarzonym pokoju koleżanki/kolegi.

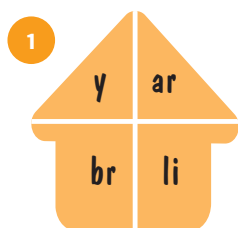
Is there a big bed?

Yes, there is.

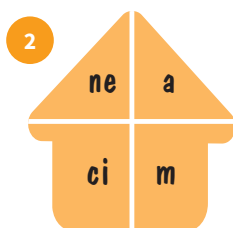
Are there any posters on the walls?

No, there aren't.

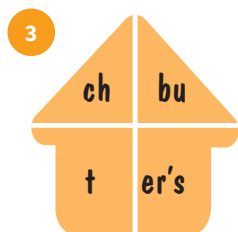
2 Ułóż nazwy miejsc w mieście z podanych liter. Potem wykorzystaj wyrazy i napisz w zeszytcie zdania o swojej miejscowości lub innym miejscu, które znasz. Użyj wyrazów z ramki.

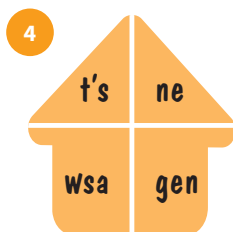
library

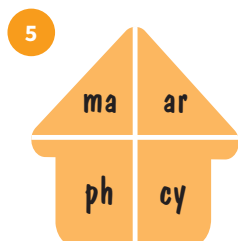
cinema

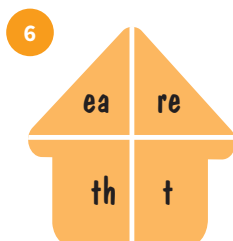
butcher's

newsagent's

pharmacy

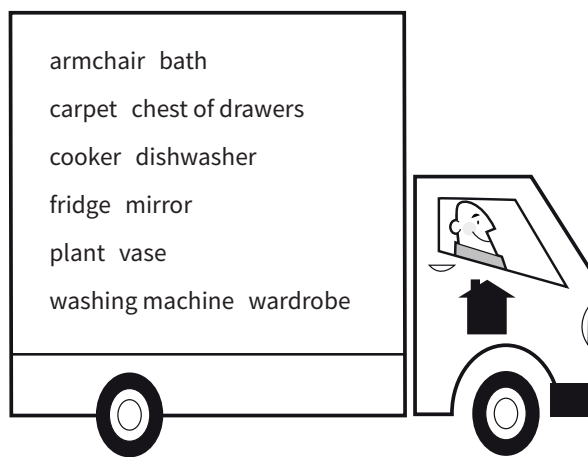
theatre

behind between in in front of next to opposite

There's a theatre opposite a church.

3 Pracujcie w parach.

- Uczeń/Uczennica A wybiera przedmiot z meblowozu, nie podając nazwy tego przedmiotu, tylko informacje na jego temat, np. w którym pomieszczeniu się znajduje, ile sztuk ma w domu, czy jest to mebel, urządzenie elektryczne czy coś innego.
- Uczeń/Uczennica B zgaduje, co to za przedmiot.
- Przyznajcie 1 punkt za każdy odgadnięty przedmiot.
- Teraz uczeń/uczennica B wybiera przedmiot, a uczeń/uczennica A zgaduje.

bathroom bedroom dining room kitchen
living room study

It's in the kitchen.
It's electrical equipment.
We've got one at home.

Is it a dishwasher?

4 Podaj nazwy trzech miejsc, jakie może określać każdy z podanych przymiotników. Każdego miejsca możesz użyć tylko raz. Porównaj odpowiedzi z kolegą/koleżanką.

busy: supermarket, street, the café next to our school

busy clean dull lively ordinary peaceful
polluted spacious unusual

5 Odszyfruj, jakie litery kryją się za poszczególnymi znakami. Zapisz pełne zdania w zeszytcie.

●-blue ▲-green ■-orange ★-purple ◆-red

- In my op▲■▲o■, this terraced house is very beautiful.
- I◆▲k● staying in a tent.
- I●■joy going to the art gallery.
- I★h▲■k chalets are too isolated.
- I ha★● going up the stairs in my block of flats.
- I◆ov● holidays in a camper van.
- I d▲s◆▲k● tidying up my room.

● = e ▲ = i ■ = n ★ = t ◆ = l

B

Bank wyrazów i wyrażen

Miejsce zamieszkania

1.19 Places in a town

airport /'eəpɔ:t/ lotnisko
aqua park /'ækwə ,pɑ:k/ wodny park rozrywki
art gallery /'ɑ:t ,gæləri/ galeria sztuki
baker's /'beikəz/ piekarnia
bank /bæŋk/ bank
bookshop /'bʊkʃɒp/ księgarnia
bus station /'bʌs ,steɪʃn/ dworzec autobusowy
bus stop /'bʌs ,stɒp/ przystanek autobusowy
butcher's /'bʊtʃəz/ sklep mięsny
café /'kæfeɪ/ kawiarnia
car park /'kɑ: ,pɑ:k/ parking
cash machine /'kæʃ məʃi:n/ bankomat
cathedral /kə'thi:drəl/ katedra
cemetery /'semətəri/ cmentarz
centre /'sentə(r)/ centrum
church /tʃ:ʃ/ kościół
cinema /'sɪnəmə/ kino
circus /'sɜ:kəs/ cyrk
clothes shop /'kləʊðz ,ʃɒp/ sklep odzieżowy
computer shop /kəm'pjju:tə ,ʃɒp/ sklep komputerowy
department store /dɪ'pɑ:tmənt ,stɔ:(r)/ dom towarowy
disco /'diskəʊ/ dyskoteka
doctor's office /'dɒktəz ,ɒfɪs/ gabinet lekarski
football pitch /'fʊtbɔ:l ,pɪtʃ/ boisko do gry w piłkę nożną
greengrocer's /'grɪ:ŋgrəʊsəz/ warzywniak
hairdresser's /'heədresəz/ fryzjer
harbour /'hɑ:bə(r)/ port, przystań
hospital /'hɒspɪtl/ szpital
hotel /həʊ'tel/ hotel
ice rink /'aɪs ,rɪŋk/ lodowisko
Internet café /'ɪntənət ,kæfeɪ/ kafejka internetowa
leisure centre /'leɪzə ,sentə(r)/ ośrodek rekreacyjny
library /'laɪbrəri/ biblioteka
market /'mɑ:kɪt/ targ, bazar
motorway /'məʊtəweɪ/ autostrada
museum /mju:'zi:əm/ muzeum
music shop /'mju:zɪk ,ʃɒp/ sklep muzyczny
newsagent's /'nju:zeɪdʒənts/ kiosk
pharmacy, chemist's /'fɑ:məsi, 'kemɪsts/ apteka
pizzeria /,pi:tʃəri:ə/ pizzeria
post office /'pəʊst ,ɒfɪs/ poczta
restaurant /'restɒrənt/ restauracja
road /rəʊd/ droga
school /sku:l/ szkoła
shoe shop /'ʃu: ,ʃɒp/ sklep z obuwem
shop /ʃɒp/ sklep
shopping centre /'ʃɒpɪŋ ,sentə(r)/ centrum handlowe
sports centre /'spɔ:ts ,sentə(r)/ ośrodek sportu
sports shop /'spɔ:ts ,ʃɒp/ sklep sportowy
stadium /'sterdiəm/ stadion
street /stri:t/ ulica
swimming pool /'swɪmɪŋ ,pu:l/ basen
tennis court /'tenɪs ,kɔ:t/ kort tenisowy
theatre /'θiətə(r)/ teatr
theme park /'θi:m ,pɑ:k/ park rozrywki
town hall /,taʊn 'hɔ:l/ ratusz
toy shop /'tɔɪ ,ʃɒp/ sklep z zabawkami
train station, railway station /'treɪn ,steɪʃn, 'reɪlweɪ ,steɪʃn/ stacja kolejowa
underground, the tube /'ʌndə(r)graʊnd, ðə 'tju:b/ metro
university /,ju:ni'vɜ:səti:/ uniwersytet
zoo /zu:/ zoo

1.20 In the house

armchair /'ɑ:mʃeə(r)/ fotel
balcony /'bælkəni/ balkon
bath /bæθ/ wanna
bathroom /'bæθru:m/ łazienka
bed /bed/ łóżko
bedroom /'bedru:m/ sypialnia
bedside table /,bedsaɪd 'teɪbl/ szafka nocna
carpet /'kɑ:pɪt/ dywan
chest of drawers /,tʃest əv 'drɔ:z/ komoda
cooker /'kʊkə(r)/ kuchenka
desk /desk/ biurko
dining room /'daɪnɪŋ ,ru:m/ jadalnia
dishwasher /'dɪʃwɒʃə(r)/ zmywarka do naczyń
electrical equipment /ɪ'lektrɪkl ,ɪ,kwɪpmənt/ sprzęt elektryczny
first floor /,fɜ:st 'flɔ:(r)/ pierwsze piętro
freezer /'fri:zə(r)/ zamrażarka
fridge /frɪdʒ/ lodówka
furnished /'fɜ:nɪʃt/ umeblowany
furniture /'fɜ:nɪʃə(r)/ mebel, meble
garage /'gærɑ:ʒ/ garaż
garden /'gɑ:dn/ ogród
hall /hɔ:l/ hol, przedpokój
home /həʊm/ mieszkanie, dom
kitchen /'kɪtʃɪn/ kuchnia
lift, elevator /lɪft, 'elɪvətə(r)/ winda
living room, sitting room /'lɪvɪŋ ,ru:m, 'sɪtɪŋ ,ru:m/ salon
microwave /'maɪkrəweɪv/ kuchenka mikrofalowa
mirror /'mɪrə(r)/ lustro
picture /'pɪktʃə(r)/ obraz, zdjęcie, rysunek
plant /plænt/ roślina
poster /'pəʊstə(r)/ plakat
room /ru:m/ pokój
shower /'ʃəʊə(r)/ prysznic
sink /sɪŋk/ zlew
sofa /'səʊfə/ kanapa
stairs /steəz/ schody
study /'stʌdi/ gabinet
table /'teɪbl/ stół
toilet /'tɔɪlət/ ubikacja, toaleta
vase /vɑ:z/ wazon
wardrobe /'wɔ:drəʊb/ szafa na ubrania
washing machine /'wɒʃɪŋ məʃi:n/ pralka

1.21 Housework

do the ironing /,du: ði 'aɪrənɪŋ/ prasować
do the laundry /,du: ðə 'lɔ:ndri/ prać
do the shopping /,du: ðə 'ʃɒpɪŋ/ robić zakupy
hoover /'hu:və(r)/ odkurzać
lay the table /,leɪ ðə 'teɪbl/ nakrywać do stołu
make the bed /,meɪk ðə 'bed/ słać łóżko
mow the lawn /,məʊ ðə 'lɔ:n/ kosić trawnik
take out the rubbish /,teɪk ,aʊt ðə 'rʌbɪʃ/ wynosić śmiecie
tidy up /,taɪdi 'ʌp/ sprzątać
wash the car /,wɒʃ ðə 'kɑ:(r)/ myć samochód
wash the dishes /,wɒʃ ðə 'dɪʃɪz/ zmywać naczynia

1.22 Prepositions of place

behind /br'haɪnd/ za, z tyłu
between /br'twi:n/ pomiędzy
in /ɪn/ w
in front of /ɪn 'frʌnt əv/ przed
inside /ɪn'saɪd/ wewnątrz
near /nɪə(r)/ blisko, obok
next to /'nekst ,tu:, tə/ obok
on /ɒn/ na
opposite /'ɒpəzɪt/ naprzeciwko

outside /,aʊt'saɪd/ na zewnątrz
over /'əʊvə(r)/ ponad
under /'ʌndə(r)/ pod

1.23 Areas and homes

amazing /ə'meɪzɪŋ/ zdumiewający
attractive /ə'træktɪv/ atrakcyjny
awful /'ɔ:fl/ okropny, straszny
beautiful /'bjju:tɪfl/ piękny
busy /'bɪzi/ ruchliwy, zajęty
colourful /'kɒləfl/ kolorowy
comfortable /'kɒmfətəbl/ wygodny
crooked /'krʊkɪd/ krzywy, zagięty
enormous /ɪ'nɔ:məs/ ogromny, olbrzymi
expensive /ɪk'spensɪv/ drogi
extraordinary /ɪk'strɔ:dnri/ nadzwyczajny
famous /'feɪməs/ sławny
fantastic /fæn'tæstɪk/ świetny
far away /,fɑ:r ə'weɪ/ daleki, odległy
fascinating /'fæsmɪnɪŋ/ zachwycający
historic /hɪ'stɔ:rɪk/ historyczny (o znaczeniu historycznym)
historical /hɪ'stɔ:rɪkl/ historyczny (dotyczący historii)
huge /hju:ʒ/ ogromny, olbrzymi
ideal /aɪ'di:əl/ idealny, doskonały
impressive /ɪm'presɪv/ imponujący
large /lɑ:ʒ/ duży, obszerny
modern /'mɒdn/ nowoczesny, współczesny
near /nɪə(r)/ bliski, niedaleki
noisy /'nɔɪzi/ hałaśliwy, głośny
ordinary /'ɔ:dnri/ zwyczajny
original /ə'ɹɪdʒənəl/ oryginalny
peaceful /'pi:sɪfl/ spokojny
quiet /'kwaɪət/ cichy
small /smɔ:l/ mały
traditional /trə'dɪʃənəl/ tradycyjny
ugly /'ʌgli/ brzydki
unusual /ʌn'ju:ʒuəl/ niezwykły

1.24 Types of homes

barge, houseboat /bɑ:ʒ, 'hausbəʊt/ barka, łódź mieszkalna
block of flats /,blɒk əv 'flæts/ blok mieszkalny
bungalow /'bʌŋɡələʊ/ dom parterowy
camper van /'kæmpə ,væn/ samochód kempingowy
caravan /'kærəvæn/ przyczepa kempingowa
chalet /'ʃæleɪ/ domek letniskowy, domek kempingowy
detached house /dɪ'tætʃt ,haus/ dom wolnostojący
flat, apartment /flæt, ə'pɑ:tmənt/ mieszkanie
house /haus/ dom
mansion /'mæŋʃn/ rezydencja, dwór, pałac
mobile home /,məʊbaɪl 'həʊm/ dom na kółkach
semi-detached house /,semi dɪ'tætʃt ,haus/ bliźniak
skyscraper /'skɑɪskreɪpə(r)/ drapacz chmur
tent /tent/ namiot
terraced house /'terəst ,haus/ dom szeregowy
villa /'vɪlə/ willa

1.25 Verbs

buy /baɪ/ kupować
decorate /'dekəreɪt/ malować i/lub tapetować
move in, move out /,mu:v 'ɪn, ,mu:v 'aʊt/ wprowadzić się, wyprowadzić się
rent /rent/ wynająć
sell /sel/ sprzedać
share /ʃeə(r)/ dzielić
stay /steɪ/ pozostawać, zatrzymać się

P

Powtórka kumulatywna

Rozdziały 1-2

Mówienie

1 Popatrz na zdjęcia i odpowiedz ustnie na pytania.

- What are the similarities and differences between these two rooms?
- What kind of people do you think live here? Think about their age, personalities and interests.

Gramatyka i słownictwo

2 Uzupełnij zdania jednym wyrazem w każdej luce. Udziel odpowiedzi na głos.

- Where is the nearest bus stop?
- Have you got any brothers or sisters?
- What's your brother like?
- How often do you go out with your friends?
- There are no people waiting at the hairdresser's.
- Is there any pollution in your town?
- There is a big park in our town – right next to the school.
- Is there an art gallery in this city?

3 Odpowiedz ustnie na pytania.

- What is the opposite of *tall*? *short*
- What do you call someone who has no hair? *bald*
- What do you call hair that isn't straight or wavy? *curly*
- What is the opposite of *patient*? *impatient*
- What do you call a person who likes to be around other people? *sociable*
- What do you call someone who only thinks about themselves? *selfish*
- What is another word for *very angry*? *furious*
- What is the opposite of *nervous*? *relaxed*

4 W każdej grupie słów wybierz wyraz, który nie pasuje do pozostałych. Uzasadnij swój wybór.

- leisure centre baker's dining room newsagent's
- bathroom garage study kitchen
- barge detached house villa chalet
- desk microwave bedside table wardrobe
- fridge freezer cooker kitchen
- plant sofa table chest of drawers

5 Pracując w parach, popatrzcie na ilustrację. Powiedzcie, jakie miejsca widzicie. Następnie uzupełnijcie zdania wyrazami z ramki. Udzielajcie odpowiedzi na głos.

behind between in in front of next to opposite

- There is a theme park opposite the museum.
- The café is next to the supermarket.
- The forest is behind the blocks of flats.
- The school is between the museum and the zoo.
- There are some tables and chairs in front of the café.
- There are no people in the café.

Rozumienie ze słuchu

6 1.26 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie cztery wypowiedzi. Przyporządkuj zdania A-E do właściwych osób 1-4. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnej osoby.

- This place
- isn't spacious.
  - is away from other places.
  - is for people who have a lot of money.
  - has some typical places you can find in a town.
  - is for two people.

- Speaker 1 D
 Speaker 2 B
 Speaker 3 E
 Speaker 4 A

Znajomość funkcji językowych

7 1.27 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie cztery wypowiedzi 1–4. Do każdej z nich dobierz właściwą reakcję A–E. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Jedna odpowiedź została podana dodatkowo i nie pasuje do żadnego pytania.

- A Quite tall and slim.
- B Friendly and patient. 1
- C It's bigger than our other one. 4
- D Spending time with friends. 3
- E Yes, just opposite our new house. 2

Rozumienie tekstów pisanych

8 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj poniższy tekst, z którego usunięto cztery zdania. Dobierz zdania oznaczone literami A–E do luk 1–4 tak, aby powstał spójny i logiczny tekst. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Jedno zdanie nie pasuje do żadnej luki.

The Keret House

One day, when Polish architect Jakub Szczęsny was walking along a street in Warsaw, he noticed a small space between two buildings. (1) D He wanted this to symbolize a connection between the past and the present.

What started as an art project, soon turned into the world's thinnest house. (2) A That's still not enough for an adult to lie down. Even though the area is only 14 square metres, there is a living room, bedroom, kitchen and a bathroom with a shower.

Szczęsny wanted author and filmmaker Etgar Keret to live there. (3) E Perfect for a writer! Keret really liked the idea, so the two worked on the project together. When Keret wasn't in Warsaw, other writers stayed in the house.

Keret House was supposed to be a temporary art installation, but several years later, the narrowest house in the world is still standing on Żelazna Street. (4) C So, next time you're in Warsaw, make sure you go to Keret House.

- A The three-storey structure is only 72cm at the narrowest point and 122cm at the widest.
- B The artists criticized it, but soon wanted to live there, too.
- C Today, when nobody is staying there, anyone can come and visit the place.
- D They were from different times in Warsaw's history, so Szczęsny decided to join them with an art form.
- E It was an ideal space for someone who likes to be isolated and needs a peaceful area to work.

Znajomość środków językowych

9 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst. Następnie uzupełnij luki 1–5 jedną z trzech podanych możliwości A–C tak, aby otrzymać logiczną, spójną i poprawną językowo wypowiedź. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Room-sharing

'I'm not keen (1) on sharing a room with my sister,' is something we often hear from a teenager who has to share a room. But psychologists say that even though it can be (2) annoying, there are a lot of advantages of room-sharing.

Room-sharers are often more patient than non-sharers. They have to tolerate a lot more than those who don't room-share: messy bedrooms, loud music or snoring. Because they spend a lot of time with another person, they are often very friendly and (3) sociable.

Matt shares a room with his older brother, Paul. '(4) What do I like about room-sharing? Always having someone to talk to when I'm upset. There are (5) some things that I don't like about living in the same room, but I wouldn't change it!'

1 A in	B on	C with
2 A annoy	B annoyed	C annoying
3 A shy	B sociable	C selfish
4 A Which	B What	C Who
5 A some	B any	C no

Wypowiedź pisemna

10 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszytcie.

Międzynarodowy magazyn internetowy poprosił czytelników, aby opowiedzieli o ulubionym miejscu w swoim mieście. Napisz e-mail, w którym:

- podasz, co to za miejsce i gdzie się znajduje;
- napiszesz, jakich atrakcji można się tam spodziewać;
- opiszesz, jak się czujesz, gdy tam przebywasz.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznaną polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

Hi everyone,
I'm writing to tell you about my favourite place in my town.

3

Życie prywatne

Gramatyka i słownictwo

Grammar focus • Talking about present activities

1 1.28 Przeczytaj tekst i odpowiedz na pytania.

Xuan Yuji (China)

My name's Xuan and I'm 16 years old. I'm from Beijing, but **at the moment**, I'm living in Qingdao where I go to a boarding school.

I share a room with three other pupils and we **usually** wake up at 6.15 a.m. I take a shower, brush my teeth, have breakfast and at 7.00 a.m. I'm already in the classroom. The classroom door **always** closes at 7.15 a.m.

The first lesson is at 7.30 a.m., but we have some time to finish our homework or memorize some English vocabulary before the lesson starts. At 10.10 a.m., we go out into the stadium and we salute the flag and do some exercises. In this photo, I'm exercising with my friends.

At 12.00 p.m., I have lunch and then I have more lessons from 1.30 p.m. until 5.00 p.m. Then, I eat dinner and I have about an hour to myself. I **often** go running or I **sometimes** go to the gym. I have a piano lesson at 5.30 p.m. **once a week**, but I don't like it. I **never** study during this time because at 6.30 p.m., we have 'study hall'. This is when we do our homework and study for the next day. Study hall ends at 10.30 p.m. Then, I go back to my room, chat with my roommates and get ready for bed. I'm **rarely** in bed before 11.30 p.m.

1 Where is Xuan Yuji from?	1 <i>She's from Beijing.</i>
2 Where is she living at the moment?	2 <i>She's living in Qingdao at the moment.</i>
3 How old is she?	3 <i>She's 16 years old.</i>
4 What is happening in the photo?	4 <i>In this photo, she's exercising with her friends.</i>
5 What does she do in her spare time?	5 <i>She often goes running or she sometimes goes to the gym.</i>
6 What do you do in your spare time?	
7 How does your day compare to Xuan Yuji's day?	

2 Przeczytaj wyrazy i wyrażenia wyróżnione tłustym drukiem w tekście w ćw. 1. Których używamy w czasie *present simple*, a których – w czasie *present continuous*? Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Present simple: usually, always, often, sometimes, once a week, never, rarely

Present continuous: at the moment

3 Wróć do tekstu w ćw. 1 i wykonaj polecenia 1–5.

1 Znajdź zdania, które opisują przyzwyczajenia i nawyki.	1 (...) <i>we usually wake up at 6.15 a.m. I take a shower, brush my teeth, have breakfast and at 7.00 a.m.</i>
2 Znajdź zdania zawierające informacje, które są zawsze prawdziwe.	2 <i>I'm 16 years old. I'm from Beijing.</i>
3 Znajdź zdanie opisujące czynność, której Xuan Yuji nie lubi.	3 <i>I have a piano lesson at 5.30 p.m. once a week, but I don't like it.</i>
4 Znajdź zdanie opisujące czynność, która odbywa się w tej chwili.	4 <i>In this photo, I'm exercising with my friends.</i>
5 Znajdź zdanie, które opisuje sytuację tymczasową.	5 (...) <i>at the moment, I'm living in Qingdao (...).</i>

4 Wskaż właściwą formę.

- 1 I never go/am going to parties on weekdays.
- 2 The students in my class work/are working hard most of the time.
- 3 My sister doesn't go/isn't going to school today because she's ill.
- 4 My friend has/is having football training every day.
- 5 What do you study/are you studying right now?
- 6 I need/am needing more time to finish my school project.
- 7 Do you play/Are you playing sport at weekends?

5 Uzupelnij zdania formą czasu *present simple* lub *present continuous*. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 My sister always borrows (borrow) my clothes.
- 2 My dad usually drives to work, but today he 's going / is going (go) by bus.
- 3 The children are playing (play) in the garden at the moment.
- 4 William doesn't drink (not drink) coffee. He only likes tea.
- 5 I like (like) chocolate.
- 6 We have (have) dinner at about six o'clock every evening.
- 7 Are you doing (you/do) anything right now? Do you fancy going to the cinema?

Vocabulary focus • Daily routine

6 **Uzupełnij rozmowę telefoniczną czasownikami w formie present simple lub present continuous. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

- JOE** Hi, Robbie.
(1) What are you doing. (do) at the moment?
- ROBBIE** Ben's here. We (2) 're listening (listen) to music and Ben (3) 's helping (help) me with my homework.
- JOE** Sounds good.
- ROBBIE** (4) Do you want (you/want) to come round?
- JOE** I can't. I (5) 'm looking after (look after) my little sister at the moment. She (6) 's having (have) her lunch right now.
- ROBBIE** What about this afternoon?
- JOE** That's no good. It's Saturday today and I (7) play (play) football every Saturday afternoon.
- ROBBIE** Oh yeah. I forgot. What about this evening?
- JOE** Maybe. I'll ask my mum for a lift when she gets back. She's usually here on Saturdays, but today she (8) 's shopping (shop) in town with a friend.
- ROBBIE** OK. Bye!

7 **1.29** **Wysłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi.**

8 **Wskaż właściwą formę.**

- I get/make/set up late on Saturdays.
- I watch/see/look TV every evening.
- We often visit/go/live friends on Sundays.
- My friend goes/does/trains running every day.
- I have/do/make my homework after school.
- We do/have/get dinner at about seven o'clock every evening.
- I sometimes open/wake/sleep up in the middle of the night.

9 **Uzupełnij tekst o dniu Harry'ego czasownikami z ćw. 8. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Do niektórych luk pasuje więcej niż jeden czasownik.**

Harry usually (1) wakes up at seven o'clock when his alarm clock goes off. Then he (2) gets up after about 15 minutes and (3) has a shower. He always (4) has breakfast because it's good for him! Harry (5) goes to school at about 8.30 and works hard all morning! He doesn't (6) have school dinner. He usually takes sandwiches. He (7) gets home at about four o'clock. He (8) does his homework and then he watches TV. He (9) has dinner at about 6 p.m. He sometimes sees his friends in the evenings, but he usually stays at home. He (10) goes to bed at about 10.30.

10 **Ułóż i zapisz w zeszycie co najmniej pięć pytań do tekstu o dniu Harry'ego z ćw. 9.**

*What time does Harry get up?
What does he do in the evening?*

11 **Pracując w parach, zadajcie sobie nawzajem pytania dotyczące rozkładu dnia Harry'ego.**

12 **Pracując w parach, zadajcie sobie nawzajem trzy różne pytania na temat waszego rozkładu dnia.**

- A *What time do you wake up?*
B *I usually wake up at about 7.30.*
A *Do you have school dinner?*
B *Yes, I do.*

13 **Napisz w zeszycie krótki tekst o swoim rozkładzie dnia. Użyj tekstów z ćw. 1 i ćw. 9 jako wzoru.**

I get up at midday. I have pizza for breakfast.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 37

Vocabulary focus • Collocations: free time activities

visit friends
 send text messages
 send emails
 play sport
 play music
 play chess
 play computer games
 play a musical instrument
 surf the Internet
 go to the cinema
 go shopping
 download music
 download computer games
 read books and magazines
 read emails
 read text messages
 watch TV
 phone friends
 listen to music

1 Pracujcie w parach. Wykorzystując wyrazy w ramkach A i B, utóście jak najwięcej nazw czynności wykonywanych w wolnym czasie.

visit friends

A

visit send play surf go
 download read watch
 phone listen

B

friends sport TV shopping
 text messages the Internet
 to the cinema chess to music
 music books and magazines
 computer games magazines
 emails a musical instrument

2 Wybierz pięć czynności z ćw. 1 i powiedz, kiedy je wykonujesz.

I usually visit my friends at the weekend.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 37

Zadanie wielokrotnego wyboru

TO WAŻNE!

Aby określić główną myśl tekstu, wybierz jedną z kilku podanych opcji i zaznacz odpowiedź po wysłuchaniu całego nagrania. Nie sugeruj się takimi samymi lub podobnymi słowami znajdującymi się w nagraniu i w błędnych opcjach.

3a **1.30** Usłyszysz dwukrotnie wypowiedź Tess. Wybierz właściwą odpowiedź zgodną z treścią nagrania. Wskaż jedną z trzech możliwości: A, B lub C.

Tess is talking about
 A her favourite activity.

B her general interests.
 C her school friends.

3b **1.30** Po sprawdzeniu odpowiedzi wysłuchaj nagrania ponownie. Dlaczego pozostałe opcje nie są poprawne?

Odpowiedź A jest błędna, bo Tess mówi o więcej niż jednym hobby i nie wymienia ulubionego zajęcia. Odpowiedź C jest błędna, bo mówi nie tylko o znajomych i o tym, co z nimi robi, ale także o tym, co lubi robić sama.

4 **1.31** **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie dwie wypowiedzi. Wybierz właściwą odpowiedź, zgodną z treścią nagrania: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Text 1

- George is talking about
 A joining a football team.
 B learning to play a musical instrument.
C making new friends.
- What does George say about music?
A He's interested in playing music.
 B He isn't very good at music.
 C He'd like to learn to play the electric guitar.
- The speaker is
 A a member of a band.
B a student.
 C an artist.

Text 2

- 25% of Polish teenagers spend their free time
 A doing sport.
 B with friends.
C playing computer games.
- The aim of this recording is to
 A advise how teenagers can spend their free time.
B present how Polish teenagers spend their free time.
 C compare how teenagers in England and Poland spend their free time.

Language focus • Prepositions of time

5 Uzupełnij luki przyimkami *at*, *in* i *on*. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- When I go out with my friends at the weekend, we usually go swimming.
- We sometimes go into town on Saturdays.
- In the morning, we look round the shops.
- At midday, we go and eat pizza.
- In the afternoon, we go to the cinema.
- I usually watch TV for about an hour in the evening.
- I think there's an art club on Friday evenings.

6 **1.32** Wysłuchaj nagrania i sprawdź odpowiedzi.

7 Napisz w zeszytcie krótki tekst o czynnościach, które wykonujesz w wolnym czasie. Użyj wyobraźni!

- 1 Pracując w parach, opiszcie powyższe zdjęcia. Nazwijcie czynności na nich przedstawione. Który ze sposobów spędzania wolnego czasu jest dla was najbardziej atrakcyjny? Uzasadnijcie swoje opinie.

Functions focus • Talking about interests

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 174

- 2 Uzupełnij brakujące przyimki w poniższych wyrażeniach. Skorzystaj z *Banku funkcji językowych*. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

What are you interested in? / What do you like?

- I'm (not) into extreme sports.
- I'm (not) a fan of chatting online.
- I'm (not) keen on dancing.
- I'm (not) mad about computer games.
- I prefer making videos to blogging.

Uzupełnianie dialogu

TO WAŻNE!

Jedno z zadań może polegać na uzupełnieniu luk w krótkich dialogach. Przeczytaj najpierw dialog i zastanów się nad przedstawioną w nim sytuacją. Zadaj sobie następujące pytania: Gdzie są rozmówcy? O czym jest dialog? Czy wymagana jest pozytywna czy negatywna reakcja?

Następnie zastanów się, jaki zwrot będzie pasował do każdej sytuacji. Upewnij się, czy pasuje do reszty dialogu pod względem logicznym i gramatycznym.

- 3a Przeczytaj dialogi i odpowiedz na pytania 1–6.

- A I'm thinking of taking dance lessons.
 B Really? I'm not keen (1) on dancing.
 A Oh, I love it!
- 1 O czym mówi rozmówca A? **1** Rozmówca A myśli o zapisaniu się na lekcje tańca.
 2 Czy reakcja rozmówcy B jest pozytywna czy negatywna? **2** pozytywna
3 on + -ing
- 3 Jaki przyimek i jaka forma czasownika występują po *keen*?
- X I've just joined the rock-climbing club.
 Y Sounds great. How (2) can I join?
 X Just write them an email and they'll send you an application form.
- 4 Co zrobił rozmówca X? **4** Zapisał się do klubu wspinaczkowego.
 5 O co pyta rozmówca Y? **5** O to, jak może zapisać się do klubu wspinaczkowego.
 6 Jaką radę daje rozmówca X rozmówcy Y? **6** Sugeruje napisanie e-maila do klubu.

- 3b Uzupełnij dialogi w ćw. 3a.

- 4 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij każdą lukę brakującym fragmentem wypowiedzi, tak aby otrzymać spójne i logiczne teksty. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1
 X What are you interested in?
 Y I enjoy making YouTube videos about fashion.
 2
 X I'm going to the cinema with some friends. Do you want to come?
 Y Sorry, I can't, but have a good time!
 3
 X What do you think of my new website?
 Y I really like it. Did you make the videos yourself?
 X No, my friend made them. I'm not mad about making videos.

- 5 Pracując w parach, zadajcie sobie nawzajem pytania na temat waszych zainteresowań i odpowiedzcie na te pytania.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 37

Vocabulary focus • Festivals and celebrations

3a 1.33 Przeczytaj poniższe teksty. Jakiego rodzaju informacje są potrzebne do uzupełnienia tekstu w języku polskim? Znajdź je w tekście w języku angielskim i zapisz w zeszycie. Następnie przetłumacz je na język polski.

1 Dobierz wyrazy do odpowiednich kategorii. Zapisz je w zeszycie.

masks carnivals dancing birthdays
anniversaries national holidays
fancy dress costumes Christmas
smart clothes Easter eating traditional food
watching fireworks going to church
taking part in parades/processions

Days that people celebrate:

carnival birthdays
anniversaries national holidays
Christmas Easter

Things that people wear:

masks costumes
fancy dress smart clothes

Things that people do:

dancing eating traditional food
watching fireworks going to church
taking part in parades/processions

2 Popatrz na zdjęcia w ćw. 3a i 5. Skorzystaj z wyrazów z ćw. 1, aby opisać, co się na nich dzieje.

A family is eating traditional food.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 37

Uzupełnianie luk w języku polskim

TO WAŻNE!

Jedno z zadań na rozumienie tekstów pisanych będzie polegało na przetworzeniu informacji w języku angielskim na język polski. Przeczytaj dokładnie tekst w języku polskim i zastanów się, jakiego rodzaju informacji brakuje. Następnie wyszukaj tę informację w tekście w języku angielskim i uzupełnij tekst w języku polskim tak, aby był spójny i logiczny.

PEOPLE CELEBRATE many holidays in the United States, but Thanksgiving is probably the most important. The day is an annual holiday in November when people traditionally give thanks for food. On Thanksgiving Day, families and friends usually get together for a large meal or dinner. The Thanksgiving holiday weekend is one of the busiest travel times of the year because people travel all over the country to be with their families. Traditional food includes turkey, potatoes, vegetables, gravy and pumpkin pie. People also collect food for people who are poor and hungry. Thanksgiving parades also take place in some cities, including New York and Philadelphia.

Od: Wiktoria
Do: Babcia Justyna
Temat: Święto Dziękczynienia

Cześć Babciu!
Bardzo dziękuję za wiadomość i za paczkę z prezentami. Otworzę je w Wigilię. U nas teraz jest Święto Dziękczynienia. To jedno z (1) ważniejszych; najważniejszych świąt w Stanach. Całe rodziny spotykają się podczas uroczystej kolacji, gdzie głównym daniem mięsny jest indyk. Niektórzy ludzie zbierają też jedzenie dla (2) biednych i głodnych (ludzi); głodnych i biednych (ludzi). My w tym roku idziemy do znajomych taty, ale najpierw weźmiemy udział w (3) paradach na ulicach naszego miasta.
W przyszłym tygodniu wyślę Ci zdjęcia.
Całuję,
Wiktoria

3b W ćw. 3a uzupełnij luki 1–3 w tekście w języku polskim zgodnie z treścią tekstu w języku angielskim. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

3c Pracujcie w parach. Przeczytajcie swoje uzupełnione teksty. Czy tworzą one spójną i logiczną wypowiedź? Poprawcie swoje błędy.

- 4 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst. Uzupełnij w e-mailu luki 1–3 zgodnie z treścią tekstu. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

The Carnival in the Croatian town of Rijeka is one of the best-known carnivals in Europe. For two weeks in February, people celebrate in the squares and streets of the town.

There are big tents with traditional food, drink and music. There's a masked procession through the city for children which is very popular with families. On the first Sunday of the celebrations, the *zvončari* appear. These are men dressed in animal skins and masks who dance to the ringing of bells.

On the final Sunday, the international parade takes place. During this time, around 150 carnival groups from different countries wear masks and colourful costumes and join in a procession through the city. It's a highlight of the carnival that you really shouldn't miss!

Od: Jakub
Do: Kacper
Temat: Projekt o świętach

Cześć Kacper!

Chyba już wiem, o czym możemy zrobić nasz projekt na temat europejskich świąt. Właśnie przeczytałem artykuł o karnawale, który ma miejsce w Rijece, w Chorwacji. Karnawał odbywa się w lutym i trwa przez

(1) .....dwa tygodnie.....

W pierwszą niedzielę obchodów pojawiają się *zvončari*. Są to mężczyźni ubrani w (2) .....skóry zwierzęce....., maski i tańczący w rytm dzwonów.

W ostatnią niedzielę odbywa się (3) .....międzynarodowa..... parada. Wszyscy zakładają kostiumy i maski i maszerują ulicami miasta.

Daj mi proszę znać, co sądzisz o tym pomysle.

Do zobaczenia jutro w szkole.

Jakub

Functions focus • Exchanging information

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 174

- 5 Czy wiesz coś o świętach przedstawionych na zdjęciach? Porozmawiajcie o nich w parach. Skorzystajcie z Banku funkcji językowych na s. 174.

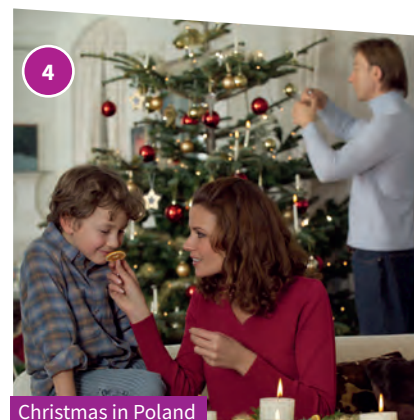
Carnival in Rio de Janeiro

Guy Fawkes Night in Britain

Halloween in the USA

Christmas in Poland

- 6 Napisz w zeszytcie krótki tekst o swoim ulubionym polskim święcie.

- 7 Wykonaj plakat przedstawiający jakieś niezwykle święto obchodzone w innym kraju. Postępuj zgodnie z poniższymi wskazówkami.

- Skorzystaj z internetu, broszur, książek w bibliotece itd., aby odpowiedzieć na pytania: *When is it? Where does it take place? What do people traditionally do/eat/wear?*
- Poszukaj zdjęć ilustrujących to święto lub sam/sama wykonaj rysunki.
- Przyklej ilustracje na arkusz i umieść wokół nich opisy.

- 1 Opisz powyższe zdjęcia. Jakie są zalety i wady posiadania małej i dużej rodziny?

Uzupełnianie luk w tekście podanymi wyrazami

TO WAŻNE!

Przećwicz rozpoznawanie części mowy. To pomoże ci odnaleźć pary wyrazów w ramce i zdecydować, do której luki należy je wstawić.

- 2 Pracujcie w parach. Przerysujcie poniższą tabelę do zeszytu i wstawcie podane wyrazy w odpowiednie miejsca. W każdej kolumnie powinny znaleźć się dwa wyrazy. Następnie dopiszcie jeszcze po dwa wyrazy w każdej kolumnie.

verbs	nouns	adjectives	adverbs	pronouns	conjunctions
stay get	carnival daughter	sad beautiful	always happily	them his	because while

them sad because stay carnival always
daughter while happily get beautiful his

- A verb 3 Przeczytaj wyrazy w ramce. Określ, jaką częścią mowy jest każdy z nich.

A give	B little	C talk	D tell	E small	F spend
--------	----------	--------	--------	---------	---------

- E adjective 4 Przeczytaj tekst. Spośród wyrazów podanych w ramce w ćw. 3 wybierz właściwe, poprawne pod względem gramatycznym i leksykalnym uzupełnienie luk 1–3. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnej luki.

Being an only child has its good points. For a start, you get all your parents' attention. You don't have to share their love and you don't have to share your toys! They probably (1) spend more money on you, too! However, growing up without a big brother or a (2) little sister can be lonely. When you are part of a large family, there is always someone to (3) talk to or share your problems with. There are certainly advantages and disadvantages to being an only child.

- 5 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst. Spośród wyrazów A–F podanych w ramce wybierz właściwe, poprawne pod względem gramatycznym i leksykalnym uzupełnienie luk 1–3. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnej luki.

A always	B ever	C go
D leave	E look	F see

Living with an extended family means sharing a house with three or more generations, such as grandparents, their children and their grandchildren. This way of life has (1) always been popular in countries like Greece, Italy and in parts of Africa and Asia. Now, it is becoming more common in Britain. Living with an extended family is cheaper and more convenient. It means parents can work or (2) go out in the evenings and have babysitters at home. It also means there's someone to (3) look after the grandparents as they get older. Everybody benefits from this situation.

- 6 Napisz w zeszycie krótki tekst o swojej rodzinie, w którym znajdą się odpowiedzi na poniższe pytania.

- 1 Do you have a large or a small family?
- 2 Who is in your family?
- 3 What is life like at home?

- 1 Pracując w parach, opiszcie poniższe zdjęcia. Które z przedstawionych spotkań bardziej się wam podoba?

- 3 Przeczytaj przykładowe zaproszenie. Jakiej informacji brakuje?

Hi everyone,
It's Granny and Granddad's 50th wedding anniversary!
So how about getting together for a family celebration?
I've booked a table at *Lulu's Restaurant* for Friday 16th June at 8 p.m. The restaurant is on London Road, close to the cinema. The cost will be about £20 for three courses and the food looks really delicious.
I've attached a link for you to have a look at so you can see the menu and find out how to get there.

From,
XYZ

Prośba o potwierdzenie przybycia.

- 4 Przeczytaj zwroty przydatne w pisaniu zaproszenia. Które został użyty w tekście w ćw. 3?

Przydatne zwroty

MAKING AN INVITATION

How about getting together for ...?

I'd like to invite you (all) to ...

Please come to ...

ASKING FOR A REPLY

Please get back to me as soon as you can.

Please let me know as soon as possible.

Zaproszenie

TO WAŻNE!

Polecenie do zadania w pisaniu zawiera trzy informacje, które należy przekazać w wypowiedzi. Upewnij się, że uwzględniłeś/uwzględniłaś je wszystkie. Zwróć uwagę, że nie wszystkie praktyczne informacje są dokładnie określone w poleceniu i niektóre z nich należy wymyślić.

- 2 Przeczytaj polecenie do zadania. Odpowiedz w zeszyte na poniższe pytania.

Twoi dziadkowie obchodzą pięćdziesiątą rocznicę ślubu. Rodzice poprosili cię o zorganizowanie przyjęcia w restauracji. Napisz zaproszenie dla rodziny, w którym:

- wyjaśnisz, z jakiej okazji odbędzie się przyjęcie;
- podasz informacje dotyczące miejsca, czasu i kosztów przyjęcia;
- poprosisz o potwierdzenie przybycia.

- 1 What event are you writing about?
your grandparents' 50th wedding anniversary
- 2 What type of text do you need to write?
an invitation
- 3 Who do you need to write to?
the rest of your family
- 4 What points do you need to include?
*what the party is for/practical details/
a request for a reply*

- 5 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszyte.

Twoja siostra zaręczyła się ze swoim chłopakiem. Z tej okazji pomagasz zorganizować przyjęcie w twoim domu. Napisz zaproszenie dla przyjaciół i rodziny, w którym:

- wyjaśnisz, z jakiej okazji odbędzie się przyjęcie;
- podasz informacje dotyczące miejsca, czasu i kosztów przyjęcia;
- poprosisz o potwierdzenie przybycia.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba niezająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazanie w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

*Dear Friends and Family,
My sister and her boyfriend have just got engaged...*

BANK WYPowiedzi PISEMNYCH S. 178

- 6 Napisz w zeszyte krótki tekst o prawdziwym lub wymyślonym przyjęciu rodzinnym, w którym znajdą się odpowiedzi na poniższe pytania.

- 1 What was it for?
- 2 Where did it take place?
- 3 What was it like?

1 **Dobierzcie się w pary. Zagrajcie w wyścig zdaniowy.**

- Napisz w czasie 30 sekund jak najwięcej zdań twierdzących i pytających. Użyj w każdym zdaniu po jednym wyrazie z każdego okręgu oraz innych dowolnych wyrazów.
- Porównaj swoje zdania ze zdaniem kolegi/koleżanki. Rundę wygrywa ta osoba, która utworzyła więcej poprawnych zdań.
- Kontynuujcie grę w kilku 30-sekundowych rundach.

✓, usually, she –
She usually has
breakfast at eight o'clock.

2 **W każdej linijce wskaź jedno słowo, które nie pasuje do wyrazu na żółtym polu.**

1	go	home	to bed	to home
2	have	breakfast	dressed	a shower
3	make	homework	your bed	dinner
4	sleep	get	wake	up
5	get	dressed	home	shower
6	take	brush	have	a shower

3 **Ułóż związki wyrazowe z wyrazów w ramce i tabelce. Zapisz je w zeszytcie.**

download go listen play read send surf visit watch

- download music
- go shopping
- listen to music
- play chess
- read magazines
- surf the Internet
- visit friends
- watch TV
- send text messages

friends 	magazines 	text messages
the Internet 	shopping 	to music
music 	TV 	chess

4 **Uzupełnij zdania wyrazami z ramki. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Następnie przejdź się po klasie i zadaj pytania kolegom i koleżankom.**

anniversary food mask smart takes watches

1 wears smart clothes at Christmas

2 Watch fireworks on New Year's Eve

3 celebrates their parents' wedding anniversary.

4 eats some traditional food at Easter

5 Takes part in a parade during the carnival

6 wears a mask at a fancy dress party

Do you wear smart clothes at Christmas?

5 **Zapisz w zeszytcie zdania w zaproszeniach 1–4 we właściwym szyku.**

- 1 Please let me know as soon as possible.
- 2 Please get back to me as soon as you can.
- 3 I'd like to invite you all to my birthday.
- 4 How about getting together for a family celebration?

1

soon me know let as possible Please as .

2

you to Please back can get me as soon as .

3

you all birthday invite to I'd to like my .

4

family how together celebration getting for a about ?

B

Bank wyrazów i wyrażen

Życie prywatne

1.34 Time expressions

always /'ɔ:lweɪz/ zawsze
at the moment /ət ðə 'məʊmənt/ w tej chwili
at the weekend /ət ðə 'wi:k'end/ w weekend
every day /,evri 'deɪ/ codziennie
in the afternoon /,ɪn ðɪ ,æftə'nu:n/ po południu
in the evening /,ɪn ðɪ 'i:vnɪŋ/ wieczorem
in the morning /,ɪn ðə 'mɔ:ɪnɪŋ/ rano
never /'nevə(r)/ nigdy
often /'ɒfn, 'ɒftən/ często
on (Saturdays) /,ɒn ('sætədeɪz/ w (soboty)
once a (week) /,wʌnz ə ('wi:k/ raz w (tygodniu)
rarely, seldom /'reəli, 'seldəm/ rzadko
sometimes /'sʌmtaɪmz/ czasami
this (week) /,ðɪs ('wi:k/ w tym (tygodniu)
today /tə'deɪ/ dzisiaj
tonight /tə'naɪt/ dziś wieczorem
usually /'ju:ʒuəli/ zwykle

1.35 Daily routine

brush /brʌʃ/ szczotkować
clean /kli:n/ czyścić
 ~ **your teeth** /,jɔ: 'ti:θ/ zęby
get dressed /,get 'drest/ ubierać się
get home /,get 'həʊm/ wracać do domu
get up /,get 'ʌp/ wstawać
go /gəʊ/ iść ...
 ~ **home** /'həʊm/ do domu
 ~ **to bed** /tə 'bed/ spać
 ~ **to school** /tə 'sku:l/ do szkoły
 ~ **to work** /tə 'wɜ:k/ do pracy
have /hæv/ jeść ...
 ~ **breakfast** /'brekfəst/ śniadanie
 ~ **dinner** /'dɪnə(r)/ obiad
 ~ **lunch** /lʌnʃ/ podwieczorek, lunch
have a shower /,hæv ə 'ʃaʊə(r)/ brać prysznic
homework /'həʊmwɜ:k/ praca domowa
make dinner /,meɪk 'dɪnə(r)/ robić obiad
make one's bed /,meɪk ,wʌnz 'bed/ ścielić łóżko
relax /rɪ'ləks/ odpoczywać
sleep /sli:p/ spać
stay (at) home /,steɪ (ət) 'həʊm/ zostać w domu
stay up late /,steɪ ,ʌp 'leɪt/ nie kłaść się do późna w nocy
study /'stʌdi/ uczyć się
wake (up) /,weɪk ('ʌp/ budzić (się)
walk (around) /,wɔ:k (ə'raʊnd/ spacerować
wash /wɒʃ/ prać
watch /wɒʃ/ oglądać

1.36 Collocations: free time activities

come round /,kʌm 'raʊnd/ przychodzić (z wizytą)
do the shopping /,du: ðə 'ʃɒpɪŋ/ robić zakupy
download music /daʊn,ləʊd 'mju:zɪk/ ściągać, kopiować muzykę
go /gəʊ/ iść ...
 ~ **for a walk** /fɔ: ə 'wɔ:k/ na spacer
 ~ **shopping** /'ʃɒpɪŋ/ na zakupy
 ~ **swimming** /'swɪmɪŋ/ popływać
 ~ **to the cinema** /tə ðə 'sɪnəmə/ do kina
 ~ **out with someone** /'aʊt wɪð ,sʌmwʌn/ chodzić ze sobą, spotykać się
have
 ~ **a chat** /ə 'tʃæt/ uciąć pogawędkę
 ~ **a good time** /ə ,gʊd 'taɪm/ dobrze się bawić

horse riding /'hɔ:s ,raɪdɪŋ/ jazda konna
join a club /,ɔɪn ə 'klʌb/ zapisać się do klubu
listen to music /,lɪsn tə 'mju:zɪk/ słuchać muzyki
friends /frendz/ przyjaciele
meet ~ /,mi:t/ spotykać przyjaciół
phone ~ /,fəʊn/ dzwonić do przyjaciół
visit ~ /,vɪzɪt/ odwiedzać przyjaciół
play /pleɪ/ grać ...
 ~ **chess** /tʃes/ w szachy
 ~ **computer games** /kəm'pjju:tə ,geɪmz/ w gry komputerowe
 ~ **football** /'fʊtbɔ:l/ w piłkę nożną
 ~ **the guitar** /ðə gr'tɑ:(r)/ na gitarze
read /ri:d/ czytać ...
 ~ **books** /'bʊks/ książki
 ~ **magazines** /,mægə'zɪnz/ czasopisma
ride a bicycle, cycle /,raɪd ə 'baɪsɪkl, 'saɪkl/ jeździć na rowerze
send /send/ wysłać ...
 ~ **emails** /'i:meɪlz/ e-maile
 ~ **text messages** /'tekst ,mesɪdʒz/ sms-y
surf the Internet /,sɜ:f ðɪ 'ɪntənet/ surfować w internecie
walk home /,wɔ:k 'həʊm/ iść do domu
watch TV /,wɒʃ ,ti: 'vi:/ oglądać telewizję

1.37 Festivals and celebrations

anniversary /,æni'vɜ:səri/ rocznica
annual holiday /,ænjʊəl 'hɒlədeɪ/ coroczne święto
birthday /'bɜ:θdeɪ/ urodziny
 ~ **party** /,pɑ:ti/ przyjęcie urodzinowe
 ~ **present** /,preznt/ prezent urodzinowy
Boxing Day /'bɒksɪŋ ,deɪ/ drugi dzień Świąt Bożego Narodzenia
cake /keɪk/ ciasto
carnival /'kɑ:nɪvl/ karnawał
celebrate /'selɪbreɪt/ świętować, obchodzić
celebration /,selɪ'breɪʃn/ uroczystość
ceremony /'serəməni/ ceremonia, uroczystość
Cheers! /tʃɪəz/ Na zdrowie!
christening /'krɪsnɪŋ/ chrzciny
Christmas /'krɪsməs/ Święta Bożego Narodzenia
Christmas Day /,krɪsməs 'deɪ/ Boże Narodzenie
Christmas pudding /,krɪsməs 'pu:dɪŋ/ tradycyjny bożonarodzeniowy deser
church /tʃɜ:ʃ/ kościół
costume /'kɒstju:m/ kostium, strój
dance /dæns/ tańczyć
dress up /,dres 'ʌp/ przebierać się (za kogoś)
Easter, Easter Sunday /'i:stə(r), 'i:stə 'sʌndeɪ/ Wielkanoc
fancy dress /,fænsɪ 'dres/ przebranie
Father Christmas, Santa Claus /,fɑ:ðə 'krɪsməs, 'sæntə ,klɔ:z/ Święty Mikołaj
festival /'festɪvl/ festiwal, święto
fireworks /'faɪəwɜ:ks/ fajerwerki
guest /gest/ gość
Halloween /,hæləʊ'i:n/ Halloween (wigilia Wszystkich Świętych)
mask /mæsk/ maska
national/bank holiday /,næʃnəl /bæŋk 'hɒlədeɪ/ święto narodowe
New Year's Day /,nju: ,jɪəz 'deɪ/ Nowy Rok
procession /prə'seɪʃn/ procesja, pochód
roast turkey /,rəʊst 'tɜ:ki/ pieczony indyk
Saint's Day /'seɪnts ,deɪ/ imieniny
smart clothes /,smɑ:t 'kləʊðz/ eleganckie ubranie
take part in a parade /,teɪk ,pɑ:t ɪn ə pə'reɪd/ brać udział w defiladzie, paradyzie

Thanksgiving Day /,θæŋks'grɪvɪŋ ,deɪ/ Święto Dziękczynienia
tradition /trə'dɪʃn/ tradycja
traditional food /trə,dɪʃnəl 'fu:ð/ tradycyjne jedzenie
Valentine's Day /'væləntaɪnz ,deɪ/ walentynki
wedding /'wedɪŋ/ ślub, wesele
wedding dress /'wedɪŋ ,dres/ suknia ślubna

1.38 Family

aunt /ɑ:nt/ ciotka
brother /'brʌðə(r)/ brat
cousin /'kaʊzɪn/ brat cioteczny, siostra cioteczna, kuzyn/kuzynka
dad /dæd/ tata
daughter /'dɔ:tə(r)/ córka
divorced /dɪ'vɔ:st/ rozwiedziony
family /'fæməli/ rodzina
father /'fɑ:ðə(r)/ ojciec
granddaughter /'grændɔ:tə(r)/ wnuczka
grandfather, granddad /'grænfɑ:ðə(r), 'grændæd/ dziadek
grandmother, grandma /'grænmʌðə(r), 'grænmɑ: / babcia
grandparent /'grænpəənt/ dziadek lub babcia
grandson /'grænsʌn/ wnuk
husband /'hʌzbənd/ mąż
little sister /,lɪtl 'sɪstə(r)/ młodsza siostra
mother /'mʌðə(r)/ matka
mum /mʌm/ mama
nephew /'nefju:/ siostrzeniec, bratanek
niece /ni:s/ siostrzenica, bratanica
parent /'peərənt/ rodzic
relative /'relatɪv/ krewny
sister /'sɪstə(r)/ siostra
son /sʌn/ syn
step-father /'step ,fɑ:ðə(r)/ ojczym
step-mother /'step ,mʌðə(r)/ macocha
twin /twɪn/ bliźniak/bliźniaczka
uncle /'ʌŋkl/ wujek
wife /waɪf/ żona

1.39 Friends and relationships

ask sb out /,ɑ:sk ...'aʊt/ zaprosić kogoś na randkę
best friend /,best 'frend/ najlepszy przyjaciel
boyfriend /'bɔɪfrend/ chłopak
bride /brɑɪd/ panna młoda
classmate /'klɑ:smeɪt/ kolega/koleżanka z klasy
colleague /'kɒli:g/ kolega/koleżanka z pracy
couple /'kʌpl/ para
date /'deɪt/ randka
engaged /ɪn'geɪdɪd/ zaręczony
fiancé /fi'ɒnseɪ/ narzeczony
fiancée /fi'ɒnseɪ/ narzeczona
get divorced /,get dɪ'vɔ:st/ rozwieść się
get married /,get 'mæriəd/ wziąć ślub
girlfriend /'gɜ:lfrend/ dziewczyna
go out with sb /,gəʊ 'aʊt wɪð/ chodzić z kimś
groom /gru:m/ pan młody
married /'mæriəd/ żonaty/zamężna
propose to /prə'pəʊz tə/ oświadczyć się

1.40 Conflicts and problems

argue with sb /'ɑ:gju: wɪð/ kłócić się z kimś
break up with sb /,breɪk 'ʌp wɪð/ zerwać z kimś
get on well with sb /,get ,ɒn 'wel wɪð/ żyć z kimś w zgodzie
make up (with) /,meɪk 'ʌp wɪð/ pogodzić się
split up (with) sb /,splɪt 'ʌp wɪð/ rozstać się

4

Edukacja

Gramatyka i słownictwo

Grammar focus • School rules

1 Pracując w parach, przeczytajcie, co mówią o swojej szkole brytyjscy uczniowie. Porozmawiajcie o tym, czy takie same zasady obowiązują w Polsce.

- 1 Students may bring a packed lunch.
- 2 Students must always work hard.
- 3 Students don't have to do homework every night.
- 4 Students can go home for lunch.
- 5 All students aged 11–16 have to wear a uniform.
- 6 Students mustn't be late for lessons.
- 7 Students aren't allowed to run in the corridors.

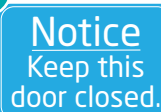
2 Do każdego obrazka dobierz dwie poprawne odpowiedzi. Zapisz je w zeszytcie.

1

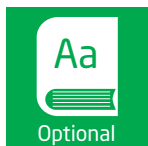
- A You are not allowed to wear jewellery.
 B You don't have to wear jewellery.
 C You mustn't wear jewellery.

2

- A I may close this door.
 B I must close this door.
 C I have to close this door.

3

- A Students can use a dictionary during the exam.
 B Students are allowed to use a dictionary during the exam.
 C Students have to use a dictionary during an exam.

4

- A Everyone can change their shoes in the gym.
 B Everyone has to change their shoes in the gym.
 C It's obligatory for everyone to change their shoes in the gym.

5

- A You don't have to bring your phone to school.
 B You can't bring your phone to school.
 C You mustn't bring your phone to school.

6

- A Parents can't park here for more than 15 minutes.
 B Teachers aren't allowed to park here.
 C Parents mustn't park here.

3 Wskaż odpowiedni wyraz lub odpowiednie wyrażenie.

- 1 I must/can stay in and study. I've got a test tomorrow.
- 2 Do you have to/can do any homework tonight?
- 3 We may/must use a dictionary in lessons if we want.
- 4 Can/Mustn't I wear trainers to school, please?
- 5 Are we allowed/May we to go out this afternoon?
- 6 Tell Sue she have to/doesn't have to take this book back to the library until next week.
- 7 You are not allowed to/have to leave the class until the end of the lesson.

4 Uzupełnij zdania, używając *must/mustn't*, *don't have to* lub *may*. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

EXAM RULES

- 1 You mustn't be late, or you won't be able to take the exam.
- 2 You don't have to bring a pen. We can provide them.
- 3 You may drink water in the exam, but nothing else.
- 4 You must switch off mobile phones.
- 5 You mustn't talk. If you do, you will have to leave.
- 6 You don't have to stay until the end of the exam if you finish before then.

5 Napisz w zeszytcie sześć zasad, które powinny obowiązywać w bibliotece szkolnej lub w pracowni komputerowej.

You must be quiet.

REPETYTORIUM GRAMATYCZNE S. 163

Vocabulary focus • School subjects

- 6 Przeczytaj wypowiedzi uczniów. O jakich przedmiotach mówią? Użyj podanych wyrazów.

biology English chemistry music physics art
DT (design and technology) RE (religious education)
ICT (information and communication technologies)
history geography maths PE (physical education)

- 1 'We're learning about spreadsheets and how to do PowerPoint presentations.' **ICT**
- 2 'We're studying the ancient Egyptians at the moment.' **history**
- 3 'We usually play basketball on Thursday afternoons.' **PE**
- 4 'I find algebra difficult, but I enjoy multiplication and division.' **maths**
- 5 'I'm doing a project on river formation.' **geography**
- 6 'I'm very interested in learning about organs such as the brain and the heart.' **biology**

- 7 Wybierz co najmniej pięć przedmiotów i napisz w zeszycie, dlaczego je lubisz lub dlaczego ich nie lubisz.

I enjoy history because I like learning about the past.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 47

- 8 Wskaż właściwą odpowiedź.

- 1 What is algebra?
a) a computer code
b) a type of maths
c) a sport
- 2 Which of these are not arts subjects?
a) history and literature
b) ICT and geography
c) drama and RE
- 3 Which subject is about politics and the rules of modern society?
a) history
b) media studies
c) citizenship
- 4 Which of these people would you study in drama?
a) Shakespeare
b) Picasso
c) Marco Polo
- 5 Physics, chemistry and biology are
a) arts subjects.
b) science subjects.
c) foreign languages.

Vocabulary focus • School subjects • Measuring progress

- 9 Przetłumacz wyrazy i wyrażenia w ramce. Zapisz je w zeszycie. Następnie odpowiedz na pytania.

mark/grade get good/bad marks/grades
take/sit an exam exam/test results
pass/fail an exam/a test get a 5 in a test
resit/retake an exam/a test get/score 100% in an exam

- 1 Do you get good or bad marks?
- 2 How do you feel when you're waiting for your test results?
- 3 Have you ever failed an important test or exam? Were you allowed to retake it?
- 4 What scores do you usually get in your English tests?

Functions focus • Asking for permission

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 174

- 10 Pracujcie w parach. Uczeń/Uczennica A pyta o zgodę na wykonanie poniższych czynności. Uczeń/Uczennica B podaje powód odmowy lub warunek udzielenia zgody.

- 1 teenager/parent
a go out tonight
b go on holiday with some friends

UCZEŃ/UCZENNICA A:

Mum, can I go out tonight?

UCZEŃ/UCZENNICA B:

Definitely not! It's too late./Yes, but you must have your dinner first.

- 2 student/teacher
a leave early for a dentist appointment
b give homework in late
- 3 friends
a borrow mobile phone
b copy homework

Vocabulary focus • In and around school

- 1 Narysuj w zeszyte tabelę i wstaw podane wyrazy w odpowiednie miejsca. Dopisz własne propozycje.

a library a playing field
a dinner hall/a canteen a hall
a classroom a corridor
a playground a science lab
a school office a language lab
a gym an ICT suite a staffroom

Outside school	a playing field, a playground
Rooms inside school	a library, a dinner hall/ canteen, a hall, a classroom, a science lab, a school office, a language lab, a gym, an ICT suite, a staffroom
Other	corridor

- 2 Wybierz co najmniej pięć nazw z ćw. 1. Ułóż i zapisz z nimi zdania w zeszyte jak w podanym przykładzie.

We do chemistry experiments in the science lab.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 47

Zadanie wielokrotnego wyboru

TO WAŻNE!

Zanim zaczniesz słuchać nagrania, zawsze uważnie przeczytaj wszystkie pytania. Zastanów się, czego dotyczą: znalezienia szczegółowych informacji, określenia ogólnego sensu wypowiedzi, intencji rozmówcy, czy kontekstu wypowiedzi (np. miejsca, czasu, sytuacji, rozmówców lub formy).

- 3a **Przeczytaj informację w ramce To ważne! i określ, czego dotyczą pytania 2–5.**

- Where are the speakers? *Pytanie o kontekst (miejsce).*
- Who are the speakers?
- Why is the speaker calling the teacher?
- What doesn't the speaker like about her school?
- What is the teacher talking about?

2. Pytanie o kontekst (określenie rozmówców).

3. Pytanie o intencję rozmówcy.

4. Pytanie o szczegółowe informacje.

5. Pytanie o ogólny sens wypowiedzi.

- 3b 1.41 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie pięć nagrań. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią nagrań. Wybierz jedną z trzech możliwości: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

- 1 Where are the speakers?

- 2 Who are the speakers?

- 3 Why is the speaker calling the teacher?

- A To inform the teacher that his son won't be at school.
 B To invite the teacher to visit his son.
 C To apologize for his son's accident.

- 4 What doesn't the speaker like about her school?

- A How big it is.
 B How far it is.
 C How dark it is.

- 5 What is the teacher talking about?

- A The things to pack for the class trip.
 B What happens if someone arrives late.
 C Rules for the class trip.

- 4 **Zaprojektuj szkołę swoich marzeń. Postępuj zgodnie z poniższymi wskazówkami.**

- Sporządź listę miejsc, które znajdą się w twojej wymarzonej szkole i napisz, dlaczego je wybrałeś/wybrałaś.
- Narysuj plan szkoły i podpisz wszystkie miejsca.
- Napisz krótki tekst opisujący, jak powinna funkcjonować idealna szkoła.

Vocabulary focus • Ways of learning

- 1 Pracujcie w parach, opiszcie sposoby nauki przedstawione na zdjęciach. Użyjcie niektórych wyrazów i wyrażeń z ramki.

alone in a group with a (private) teacher in silence
while listening to music/watching TV

study revise memorize/learn by heart make notes
use a dictionary write example sentences
write definitions

BANK WYRAZÓW I WYRAZEŃ S. 47

Functions focus • Expressing preferences

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 174

- 2 Pracując w parach, wyrażcie swoje preferencje na temat sposobów nauki przedstawionych w ramce i na zdjęciach w ćw. 1. Skorzystajcie z Banku funkcji językowych.

*Do you prefer studying alone or studying in a group?
I like studying alone better than studying in a group.*

Which do you like better, learning in silence or while watching TV?

I like learning in silence better than while watching TV.

Uzupełnianie luk

TO WAŻNE!

W tym zadaniu należy uzupełnić brakującą część rozmowy na podstawie obrazka, tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Popatrz najpierw na obrazek i spróbuj odpowiedzieć na pytania: Co się dzieje? Gdzie są rozmówcy? Następnie przeczytaj wypowiedzi rozmówców i spróbuj wyobrazić sobie siebie w tej sytuacji. Co byś powiedział/powiedziała? Sprawdź, czy twoja wypowiedź pasuje do reszty tekstu.

- 3a Opiszcie, co dzieje się na obrazkach w ćw. 3b. Pracujcie w parach.

- 3b **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij każdą lukę 1–2 brakującym fragmentem wypowiedzi, tak aby otrzymać spójne i logiczne teksty. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

(1) learning online or from books?

*Do you prefer;
Do you like;
Which do you like better,*

I prefer learning the traditional way, from books.

(2) , please?

*Can/May I use/borrow
your phone;
Can you lend me your
phone;*

Sure, but please give it back when you're done.

- 4 Pracując z parą, utóście ankietę składającą się z 6–8 pytań na temat sposobów uczenia się. Przeprowadźcie sondaż w klasie i przedstawcie swoje wyniki w formie graficznej lub opisowej.

Vocabulary focus • Applying for a course

- 1 Przeczytaj wniosek o przyjęcie do szkoły językowej. Uzupełnij jego treść wyrazami z ramki. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

secondary intermediate part-time
accommodation fees beginner advanced

NAME: .....

ADDRESS: .....

NATIONALITY: .....

AGE: .....

CURRENT SCHOOL: primary / (1) *secondary*

LANGUAGE LEVEL: (2) *beginner*
(3) *intermediate*
(4) *advanced*

TYPE OF COURSE: full-time / (5) *part-time*

(6) **ACCOMMODATION REQUIRED:** apartment/family home

NOTE: Please pay (7) *fees* by the 21st July.

- 2 1.42 Usłyszysz dwukrotnie rozmowę. Uzupełnij informacje 1–6 w poniższym formularzu. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

NAME: (1) *Kuba Brach*

NATIONALITY: (2) *Polish*

AGE: (3) *16*

LANGUAGE LEVEL: (4) *intermediate*

TYPE OF COURSE: (5) *full-time*

TYPE OF ACCOMMODATION: (6) *family home*

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 47

Uzupełnianie luk

TO WAŻNE!

W jednym z zadań na uzupełnianie luk wymagane jest przekazanie w języku angielskim informacji znalezionych w dwóch tekstach. Najpierw przeczytaj uważnie oba teksty. Potem zastanów się, jakiego rodzaju informacji brakuje w każdej lukce. Czy jest to np. rzeczownik, czasownik, cena, data, nazwa miejsca itp.? Poszukaj tego typu informacji w obu tekstach i zapisz odpowiedzi. Sprawdź, czy twoje odpowiedzi pasują pod względem logicznym i gramatycznym do informacji przed luką i po niej.

- 3a Przeczytaj teksty A i B i odpowiedz na pytania.

A

From: Layla To: Maddie Subject: Art course

Hi Maddie,

Do you remember that art course we wanted to attend together at Kingsgate Community College? Well, it starts again next week, so we have to book quickly. Beginners classes are on Mondays and Wednesdays from 6.30 p.m. to 8.00 p.m. There are also intermediate classes on Fridays at 6.00 p.m, but I'm not good enough to go to that class.

We can do drawing or watercolours. Let me know which one you prefer.

Oh, and Clara said she'll go with us. Just tell me when you can go and I'll book it for us.

See you tomorrow,

Layla

B

From: Maddie To: Layla Subject: Re: Art course

Hey Layla,

Thanks for all the information. Yes, I'd love to take part in this course. I prefer painting to drawing – I already have a lot of brushes and paints. I like Wednesdays better than Mondays because I have piano lessons on Mondays and another class on the same day would be too much for me.

I can't wait to start. It'll be a lot of fun!

Thanks for booking this.

Maddie

- 1 What are the two texts about? *booking a course*
- 2 What information does Layla want from Maddie?
which course Maddie prefers and when she can go
- 3 What information does Maddie give Layla?
which activity she prefers and which day she prefers

- 3b Przeczytaj tekst C. Jakiego rodzaju informacje są potrzebne do uzupełnienia każdej luki?

C

<http://www.kingsgatecc.biz/registration/artcourse>

ONLINE BOOKING: ART COURSES

Name	Layla Drummer	
Email	laylabdrummer04@quickmail.com	1 rodzaj kursu (rzeczownik)
Type of course	(1) <i>watercolours/painting</i>	2 poziom (przymiotnik)
Level	(2) <i>beginners</i>	3 dzień tygodnia
Day	(3) <i>Wednesday/Wednesdays</i>	4 liczba
Number of people	(4) <i>3/three</i>	

- 3c **PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij tekst C w ćw. 3b. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- 4 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj teksty A i B. Uzupełnij w języku angielskim luki 1–3 w tekście C zgodnie z treścią tekstów A i B. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

A

From: Matylda
To: Milán
Subject: Re: Language school in England

Hi Milán,

Thanks for your email. How are you? What's the weather been like in Hungary? We're having lots of snow at the moment here in Poland.

So, your friend wants to do a language course in England? That's so exciting. I went to the Palace School of English in Brighton and I would really recommend it. I loved it there. I did the full-time course and I think it's better than the part-time one. The teachers were great and I made a lot of friends that I'm still in touch with.

I've attached the school's brochure. Tell your friend to email me if he has any questions.

Speak soon,
Matylda

C

From: Milán
To: Carlos
Subject: Re: Learning English in England

Hi Carlos,

How was your skiing trip? Are you back in Spain now? I emailed my friend Matylda about that language course she did in England. She went to (1) Palace School of English (in Brighton), which she really liked. She thinks that the full-time course is better than the part-time one because there were only (2) 6/six students in her class. The only disadvantage is that the full-time course is (3) more expensive than the part-time one, but the price also includes a place to stay.

I'm sending you the school's brochure. Oh, Matylda also said that you can contact her if you need any other information. I'll Skype you on Saturday.

Speak soon,
Milán

- 5a Popatrz na ulotkę szkoły 'The Palace School of English' (tekst B) i odpowiedz na pytania.

- 1 What headings are used in the leaflet? *courses, teachers, fees, activities*
- 2 What kind of information is under each heading? *specific/detailed information on courses, teachers, fees and activities*

- 5b Napisz ulotkę reklamową kursu, na który chciałbyś/chciałabyś uczęszczać. Wykorzystaj poniższy wzór.

LEARN ENGLISH IN BRIGHTON **B**

An exciting seaside town in the south of England

Welcome to THE PALACE SCHOOL OF ENGLISH

Courses

- We offer part-time or full-time courses at all levels for students 16 to 20 years old.

Teachers

- All our teachers are well-qualified and lessons are fun and lively.

Fees

- part-time course: £380/week (ten students per class)
- full-time course: £600/week (six students per class)
- Fees include accommodation.

Activities

- We go to the theatre, and visit museums and art galleries. We also take students on trips to London, Stratford-upon-Avon and Oxford.

COURSE TITLE:

Courses

Teachers

Fees

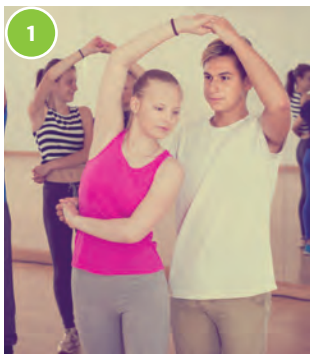
Activities

Other information

1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. Następnie odpowiedzcie na poniższe pytania.

- Which of these after-school classes would you like to take part in?
- What other after-school classes can students living in your town take part in?
- Do you take part in any classes? If so, which ones? (można dodać zestaw 'After-school classes' do Vocabulary Bank)

Uzupełnianie luk w zdaniach podanymi wyrazami w odpowiedniej formie

TO WAŻNE!

Jednym z zadań sprawdzających znajomość środków językowych jest uzupełnianie luk w zdaniach podanymi wyrazami w odpowiedniej formie. Czasem wymaga to dodania do wybranego wyrazu dodatkowych elementów (maksymalnie czterech). Zwróć uwagę na wyrazy, które pomogą ci w tym zadaniu, np. określenia czasu. Yesterday może sugerować czas przeszły, since – czas present perfect.

2 Pracujcie w parach. Przeczytajcie poniższe zdania. Zastanówcie się, jakich czasów należy użyć. Wskażcie wyrazy, które mogą wam to podpowiedzieć. Nie uzupełniajcie zdań, dopóki nie sprawdzicie swoich odpowiedzi.

- The students (work/hard) at the moment.
The students are working hard at the moment. *present continuous at the moment*
- I always (do/my homework) in the library.
I always do my homework in the library. *present simple always*
- We (have/science exam) yesterday afternoon.
We had a science exam yesterday afternoon. *past simple yesterday afternoon*

3 Uzupełnij w zeszytcie zdania 1–3 w ćw. 2, wykorzystując podane w nawiasach wyrazy w odpowiedniej formie. Nie zmieniaj kolejności podanych wyrazów. Dodaj niezbędne elementy, aby utworzyć logiczne i poprawne gramatycznie zdanie. W każdym zdaniu możesz wstawić maksymalnie cztery elementy. Po zapisaniu brakujących fragmentów sprawdź ich poprawność ortograficzną.

4 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij w zeszytcie zdania 1–5, wykorzystując podane w nawiasach wyrazy w odpowiedniej formie. Nie zmieniaj kolejności podanych wyrazów. Dodaj niezbędne elementy, aby utworzyć logiczne i poprawne gramatycznie zdanie. W każdym zdaniu możesz wstawić maksymalnie cztery elementy. Po zapisaniu brakujących fragmentów sprawdź ich poprawność ortograficzną.

- I (study/French) when you rang.
I was studying French when you rang.
- This (be/difficult) exam I've ever done.
This is the most difficult exam I've ever done.
- We (be/have) an end of exams party next weekend.
We 're having an end of exams party next weekend.
- My sister (have/vocabulary test) every week.
My sister has a vocabulary test every week.
- I (do/three) practice papers since this morning.
I 've done three practice papers since this morning.

5 Odpowiedzcie w parach na poniższe pytania.

- How often do you have exams at school?
- How do you revise for them?
- How do you usually celebrate after an exam?

- 1 Pracując w parach, opiszcie poniższe zdjęcia. Jakie są zalety i wady uczestnictwa w kursach języka angielskiego odbywających się w krajach anglojęzycznych?

List

TO WAŻNE!

Upewnij się, że uwzględniłeś/uwzględniłaś wszystkie trzy punkty podane w poleceniu. Należy również użyć właściwych wyrażzeń. Pamiętaj, że długość tekstu musi mieścić się w przedziale 50–120 słów.

- 2 Przeczytaj polecenie. Które trzy informacje opisane w zdaniach 1–5 należy uwzględnić w liście?

Bierzesz udział w kursie języka angielskiego w szkole językowej w Londynie. Napisz krótki list do przyjaciela z Anglii, w którym:

- wyjaśnisz mu, co robisz w Londynie;
- opisziesz szkołę, do której chodzisz;
- zaproponujesz spotkanie.

- 1 Information about your location
- 2 Information about the language school
- 3 Information about your language ability
- 4 An idea for seeing your friend
- 5 An idea for a future language course

- 3 Przeczytaj przykładowy list, w którym został przekroczony limit słów. Znajdź i wskaż trzy zdania, które nie są potrzebne w tym liście.

Dear Tom,

You won't believe this, but I'm in London at the moment! I'm doing an English course at a language school here. ~~My English isn't very good, but it's getting better and better.~~

The school is a great place to be. It's quite small and everyone is really friendly. ~~I did an English course last year and it wasn't nearly as good.~~

I only have lessons in the mornings, so there's plenty of time to explore London in the afternoon.

Do you fancy meeting up some time? I'm here for another three weeks, so it would be great to go out for a drink or a meal or something. ~~I have a pretty good social life with the other students, too.~~

See you soon!

XYZ

- 4 Przeczytaj zwroty przydatne w pisaniu listu. Wskaż te, które zostały użyte w tekście w ćw. 3.

Przydatne zwroty

Use informal expressions when you write letters to friends.

Giving news

Guess what!

Have you heard about ...?

You won't believe this, but ...

Making suggestions

How about ...?

Do you fancy ...?

Would you like to ...?

- 5 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszytcie.

Właśnie rozpocząłeś/rozpoczęłaś naukę w nowo otwartej szkole w twoim mieście. Napisz list do koleżanki z Anglii, w którym:

- poinformujesz ją o niedawnych zmianach;
- opisziesz nową szkołę;
- zaproponujesz jej wizytę w Polsce.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznaną polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazanie w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętności pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

BANK WYPOWIEDZI PISEMNYCH S. 181

Hi Kate,
I'm writing to tell you about a recent change in my life.

- 6 Chcesz polecić koledze z Anglii jedną z polskich szkół. Napisz w zeszytcie krótki tekst, w którym opisziesz jej dobre strony. Uwzględnij informacje o lekcjach, nauczycielach, uczniach i imprezach szkolnych.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 47

1 Pracujcie w parach.

Wyobraźcie sobie szkołę, w której obowiązują zupełnie inne zasady niż w waszej. Uzupełnijcie zdania i zapiszcie je w zeszytcie.

- Students aren't allowed to ..... during the lunch break.
- Students may ..... during the test.
- Students mustn't ..... in class.
- Students don't have to .....
- Students must .....
- Teachers have to .....
- Teachers can't .....

Dobierzcie się w czteroosobowe grupy. Przeczytajcie i porównajcie swoje zasady. Wybierzcie siedem najciekawszych zasad.

2 Znajdź pierwszą i ostatnią literę nazw przedmiotów szkolnych. Zapisz pełne nazwy w zeszytcie.

- biology
- history
- physics
- maths
- geography
- chemistry
- English

	A	B	C	D
1	B	R	U	H
2	M	C	E	P
3	I	S	Y	N
4	G	A	F	T

- A1 A3 A4 C3
- D1 A3 B1 C3
- D2 D1 B2 B3
- A2 B4 D1 B3
- A4 C2 D1 C3
- B2 D1 B1 C3
- C2 D3 B3 D1

3 Uzupełnij nazwy miejsc w szkole brakującymi literami. Zapisz je w zeszytcie.

- ... a ... n ... e e ...
- c ... r ... i d ...
- ... T ... u i ... e
- l ... r ... r ...
- p ... y g ... o u ... d
- p ... a ... i ...
... i e ...
- s c ... n ...
... b
- s ... o ...
o f f i c e
- s t ... r ... o m

- canteen
- corridor
- IT suite
- library
- playground
- playing field
- science lab
- school office
- staffroom

4 Uzupełnij formularz informacjami na swój temat. Wykorzystaj zakreślone wyrazy w ramce. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

primary/secondary
beginner / intermediate / advanced
full-time / part-time
apartment / house

THE SPEEDY SCHOOL OF ENGLISH

NAME: .....

NATIONALITY: .....

AGE: .....

CURRENT SCHOOL: .....

LANGUAGE LEVEL: .....

TYPE OF COURSE: .....

ACCOMMODATION: .....

5 Pracujcie w parach.

- Wybierzcie jedno z miejsc w pierwszej ramce.
- Teraz pracujcie oddzielnie. Napiszcie jak najwięcej zdań związanych z wybranym miejscem. Możecie skorzystać z pomysłów w drugiej ramce. Wszystkie zdania powinny zawierać wyrażenia z poniższej tabelki.
- Na koniec sprawdźcie swoje wypowiedzi. Za każde poprawne gramatycznie i logiczne zdanie przyznajcie 1 punkt.
- Kontynuujcie grę z innymi nazwami miejsc.

Miejsca:

café cinema park school swimming pool

Pomysły:

bring build buy close go to have lessons in
invite meet in open take part in watch

Wymagane wyrażenia:

Przekazywanie wiadomości	Proponowanie
Guess what! Have you heard about ...? You won't believe this, but ...	How about ...? Do you fancy ...? Would you like to ...?

Guess what! Class 8A is having lessons in a café!

B

Bank wyrazów i wyrażen

Edukacja

1.43 School rules

A-level /'eɪ ,levl/ końcowy egzamin przedmiotowy w szkole średniej (odpowiednik matury)
(not) allowed to /,(nɒt) ə'laʊd tə/ wolno/nie wolno (coś/ czegoś zrobić)
can (not), may (not) /kæn (nɒt), meɪ (nɒt)/ (nie) móc
certificate /sə'tɪfɪkət/ świadectwo, certyfikat
college /'kɒlɪdʒ/ szkoła pomaturalna, kolegium
art ~ /'ɑ:t/ kolegium sztuk plastycznych
technical ~ /'teknɪkl/ wyższa uczelnia techniczna
compulsory /kəm'pʌlsəri/ obowiązkowy
curriculum /kə'rɪkjʊləm/ program nauczania
education /,edʒu'keɪʃn/ wykształcenie
exam /ɪg'zæm/ egzamin
pass an ~ /,pɑ:s ən/ zdać egzamin
take an ~ /,teɪk ən/ zdawać egzamin
exercise /'eksəsaɪz/ ćwiczenie
gap year /'gæp ,jɪə(r)/ rok przerwy między szkołą średnią a studiami
GCSE exams /,dʒi: ,si: ,es 'i: ɪg,zæmz/ egzamin dla uczniów w wieku 16 lat
homework /'həʊmwɜ:k/ praca domowa
copy ~ /,kɒpi/ przepisywać pracę domową
do ~ /,du:/ wykonywać pracę domową
(be) late /,(bi) 'leɪt/ spóźnić się
lesson /'lesn/ lekcja
must, have to /mʌst, məst, 'hæv tə, 'hæf tə/ musieć
mustn't /'mʌsnt/ nie wolno
project /'prɒdʒekt/ praca projektowa, zadanie
school /sku:l/ szkoła
primary ~ /'praɪməri/ szkoła podstawowa
secondary ~, grammar ~ /'sekəndri, 'græmə/ szkoła średnia
state ~ /'steɪt/ szkoła państwowa
student /'stju:dnt/ uczeń/uczenica, student/studentka
subject /'sʌbdʒɪkt/ przedmiot
term /tɜ:m/ semestr, trymestr
test /test/ test, klasówka
timetable /'taɪmteɪbl/ rozkład zajęć
(school) uniform /,sku:l 'ju:nɪfɔ:m/ mundur (szkolny)
wear a ~ /,weə ə/ nosić mundur
university /,ju:nɪ'vɜ:səti/ uniwersytet

1.44 School subjects

algebra /'ældʒɪbrə algebra
art /ɑ:t/ plastyka
arts (subjects) /'ɑ:ts (sʌbdʒɪkts)/ nauki (przedmioty) humanistyczne
biology /baɪ'ɒlədʒi/ biologia
chemistry /'kemɪstri/ chemia
citizenship /'sɪtɪzənʃɪp/ wychowanie obywatelskie
design /dɪ'zaɪn/ projektowanie
drama /'drɑ:mə/ zajęcia teatralne
DT (design and technology) /,di: 'ti: (dɪ,zam ən tek'nɒlədʒi)/ projektowanie i technika
English /'ɪŋɡlɪʃ/ angielski
foreign language /,fɔ:rən 'læŋɡwɪdʒ/ język obcy
French /frenʃ/ francuski
geography /dʒɪ'ɒɡrəfi/ geografia
German /'dʒɜ:mən/ niemiecki
gym, gymnastics /dʒɪm, dʒɪm'næstɪks/ gimnastyka
history /'hɪstri/ historia

ICT (information and communication technologies) /,aɪ si: 'ti:/ informatyka
Japanese /,dʒæpə'ni:z/ japoński
Latin /'læɪn/ łacina
maths, mathematics /mæθs, ,mæθə'mæɪtɪks/ matematyka
media studies /'mi:diə ,stʌdiz/ nauka o mediach
music /'mju:zɪk/ muzyka
PE (physical education) /,pi: 'i: ('fɪzɪkl ,edʒu,keɪʃn)/ WF
physics /'fɪzɪks/ fizyka
RE (religious education) /,ɑ:r 'i: (rɪ'lɪdʒəs ,edʒu,keɪʃn)/ religia
science (subjects) /'saɪəns (,sʌbdʒɪkts)/ przedmioty ścisłe
Spanish /'spæniʃ/ hiszpański
subject /'sʌbdʒɪkt/ przedmiot
technology /tek'nɒlədʒi/ technika

1.45 School grades

exam results /ɪg'zæm rɪ,zʌlts/ wyniki egzaminu
fail an exam /,feɪl ən ɪg'zæm/ oblać egzamin
get a ~ grade /,get ə ... 'greɪd/ dostać ocenę
bad ~ /bæd/ złą
good ~ /ɡud/ dobrą
get a 5 in a test /,get ə ,faɪv ,ɪn ə 'test/ dostać piątkę z testu
mark, grade /mɑ:k, greɪd/ ocena, stopień
pass an exam /,pɑ:s ən ɪg'zæm/ zdać egzamin
resit an exam /,ri:sɪt ən ɪg'zæm/ podejść ponownie
score 100% in an exam /,skɔ:r ə ,hʌndrəd pə ,sent ,ɪn ən ɪg'zæm/ zdobyć 100 procent punktów na egzaminie
take (sit) an exam /,teɪk, (,sɪt) ən ɪg'zæm/ przystępować do egzaminu
test results /'test rɪ,zʌlts/ wyniki testu

1.46 In and around school

bag /bæg/ torba, plecak
board, blackboard /bɔ:d, 'blækbɔ:d/ tablica
book /buk/ książka
chair /tʃeə(r)/ krzesło
classroom /'klɑ:sru:m/ klasa, sala lekcyjna
corridor /'kɒrɪdɔ:(r)/ korytarz
desk /desk/ ławka, biurko
dinner hall, canteen /'dɪnə ,hɔ:l, kæn'ti:n/ stołówka, bufet
gym /dʒɪm/ siłownia, sala gimnastyczna
hall /hɔ:l/ hol
ICT suite /,aɪ si: 'ti: ,swi:t/ sala komputerowa
kiosk /'ki:ɒsk/ kiosk
laboratory /lə'bɒrətɪ/ laboratorium
language lab /'læŋɡwɪdʒ ,læb/ laboratorium językowe
library /'laɪbrəri/ biblioteka
locker /'lɒkə(r)/ szafka
notebook /'nəʊtbuk/ zeszyt
notice board /'nəʊtɪs ,bɔ:d/ tablica ogłoszeń
playground, playing field /'pleɪgraʊnd, 'pleɪɪŋ ,fi:ld/ plac zabaw, boisko
school office /,sku:l 'ɒfɪs/ sekretariat szkolny
science lab /'saɪəns ,læb/ laboratorium naukowe
staffroom /'stɑ:fru:m/ pokój nauczycielski
swimming pool /'swɪmɪŋ ,pu:l/ basen
workbook /'wɜ:kbuk/ zeszyt ćwiczeń

1.47 Applying for a course

accommodation /ə,kɒmə'deɪʃn/ mieszkanie, zakwaterowanie
address /ə'dres/ adres
age /eɪdʒ/ wiek
application form /,æplɪ'keɪʃn ,fɔ:m/ formularz
classes /'klɑ:sɪz/ lekcje, zajęcia
course /kɔ:s/ kurs
current school /'kʌrənt ,sku:l/ obecna szkoła
date of birth /,deɪt əv 'bɜ:θ/ data urodzenia
fee /fi:/ czesne, opłata
full-time /,fʊl 'taɪm/ w pełnym wymiarze godzin
improve /ɪm'pru:v/ polepszać, poprawiać
language course /'læŋɡwɪdʒ ,kɔ:s/ kurs językowy
level /'levl/ poziom
advanced ~ /əd'vɑ:nst/ zaawansowany
beginner ~ /bɪ'ɡɪnə/ początkujący
intermediate ~ /,ɪntə'mi:diət/ średnio zaawansowany
name /neɪm/ imię, imię i nazwisko
first ~ /'fɜ:st/ imię
full ~ /'fʊl/ imię i nazwisko
last ~, surname /'lɑ:st ..., 'sɜ:neɪm/ nazwisko
nationality /,næʃnələti/ narodowość
part-time /,pɑ:t 'taɪm/ w niepełnym wymiarze godzin
registration fee /,redʒɪ'streɪʃn ,fi:/ opłata rejestracyjna, wpisowe
signature /'sɪɡnəʃə(r)/ podpis
skill /skɪl/ umiejętność
well-qualified teacher /,wel ,kwɒlɪfaɪd 'ti:tʃə(r)/ dobrze wykwalifikowany nauczyciel/wykwalifikowana nauczycielka

1.48 After-school activities

cooking /'kʊkɪŋ/ gotowanie
dancing /'dɑ:nsɪŋ/ taniec
doing sports /,du:ɪŋ 'spɔ:ts/ uprawianie sportu
going to the gym /,ɡəʊɪŋ tə ðə 'dʒɪm/ chodzenie do siłowni
horse-riding /'hɔ:s ,raɪdɪŋ/ jazda konna
karate /kə'reɪti/ karate
learning a foreign language /,lɜ:nɪŋ ə ,fɔ:rən 'læŋɡwɪdʒ/ nauka języka obcego
painting /'peɪntɪŋ/ malowanie
photography /fə'tɒɡrəfi/ fotografia
play in a band /,pleɪ ,ɪn ə 'bænd/ grać w zespole muzycznym
singing /'sɪŋɪŋ/ śpiew
swimming /'swɪmɪŋ/ pływanie

Znajomość funkcji językowych

- 6 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij każdą lukę brakującym fragmentem wypowiedzi, tak aby otrzymać spójne i logiczne teksty. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.
- X Miss, I've finished the test. Can I leave; May I leave; Am I allowed to leave the classroom?
Y No, please stay here until the bell rings.
  - X Do you prefer talking to friends on the phone or texting them?
Y I like texting better because it's cheaper.
  - X How do you/people celebrate; do you/people spend Christmas in Poland?
Y The main celebration is on 24th December when we have Christmas Eve supper with our family.

Rozumienie tekstów pisanych

- 7 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst. Uzupełnij luki 1–3 w e-mailu zgodnie z treścią tekstu. Luki należy uzupełnić w języku polskim. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Harbour Park Community Centre Spring courses (14–16 years old)

1 Website design (six weeks)

Learn how to make your own website using HTML, CSS and JavaScript. No prior knowledge of web development needed.

Wednesdays and Fridays, 5.00–7.00 p.m. Price: £120

2 Introduction to photography (four weeks)

Bring any camera that you have to take part in this course. (Even a phone camera will be fine.) You will learn the basics of photography, like using filters, working with light, using the flash, etc.

Mondays, 3.00–5.00 p.m. Price: £60

Znajomość środków językowych

- 8 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst. Spośród wyrazów podanych w ramce wybierz właściwe, poprawne pod względem gramatycznym i leksykalnym uzupełnienie luk 1–3. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnej luki. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

allowed bad sitting getting let good

Eton College is one of the most prestigious and expensive boarding schools in England. Recently, the school said that students are not (1) allowed to use smartphones, tablets or any other computer devices after 9.30 p.m. Students were becoming addicted to technology and some were even (2) getting up ten times a night to check their phones. They weren't sleeping enough and, as a result, some started getting (3) bad grades. Thanks to the new rule, students are waking up less tired and can concentrate better in class.

Wypowiedź pisemna

- 9 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszytcie.

Jeden z ulubionych nauczycieli języka angielskiego w twojej szkole wyjeżdża na stałe za granicę. Z tej okazji odbędzie się pożegnalna impreza w szkole. Napisz zaproszenie dla uczniów, w którym:

- podasz informacje dotyczące czasu i miejsca imprezy;
- opiszysz, jak będzie przebiegała impreza;
- napiszesz, jaki strój obowiązuje.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznaną polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

Cześć Stasiu!

Zaczęły się właśnie zapisy na wiosenne kursy w domu kultury koło naszego domu. Czy mógłbyś mi proszę doradzić, na który mam się zapisać? Jestem zainteresowana dwoma kursami: projektowaniem stron internetowych i (1) wprowadzeniem do fotografii. Pierwszy jest (2) droższy od tego drugiego, ale trwa o dwa tygodnie dłużej i zajęcia odbywają się (3) dwa razy w tygodniu. Oba mnie interesują, ale nie wiem, co będzie bardziej przydatne w przyszłości. Daj znać, co myślisz.

Iga

Invitation

You are all invited to Mr Wnuk's going away party ...

Grammar focus • Plans, intentions, predictions, arrangements and decisions about the future

1 Przeczytaj dialog i odpowiedz na pytania.

- MIKE** What are you going to do when you finish secondary school?
- FIONA** ¹I'm going to go to university. I think ²I'll study Computer Science or Web Development. I'm not sure yet. Everyone believes that there will always be jobs in these fields. What about you? What are your plans for the future?
- MIKE** Well, I hope I'll get into Medicine, but it's very difficult. You need to have really good grades.
- FIONA** You're one of the best students in our school! Of course, ³you're going to get in.
- MIKE** Thanks, Fiona. ⁴I'm actually going to a talk about careers of the future on Saturday. Do you want to come with me?
- FIONA** Sure, ⁵I'll join you. Sounds interesting.

- What are Fiona's plans for when she finishes secondary school?
She's going to go to university and she thinks she'll study Computer Science or Web Development.
- What does Mike hope to do when he finishes secondary school?
He hopes he'll get into Medicine.
- How does Fiona know that Mike is going to get into medical school?
Because he's one of the best students in their school.
- What is Mike going to do on Saturday?
He's going to a talk about careers of the future.
- When did Fiona decide to go to the talk with Mike?
While they were speaking.

2a Dopasuj zdania 1–5 z dialogu w ćw. 1 do poniższych znaczeń a–e. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- plany dotyczące przyszłości 1
- przewidywanie przyszłości na podstawie mocnych przesłanek 3
- decyzja podjęta w chwili mówienia 5
- przewidywanie przyszłości nie mając mocnych przesłanek 2
- ustalenia dotyczące bliskiej przyszłości 4

2b Które wyrazy często stosujemy z will? Sprawdź trafność swoich przypuszczeń, analizując dialog w ćw. 1. think, hope

3 Wskaż odpowiednie wyrażenia, tak aby powstały poprawne językowo zdania.

- I'm meeting* / I'll meet George at eight o'clock.
- Tessa's studying medicine. *She's going to be* / She'll be a doctor soon.
- I'm bored. I think I'm phoning *I'll phone* a friend.
- It *isn't going to rain* / isn't raining this afternoon. There aren't any clouds.
- I'm probably not going to* / *I probably won't* study law, but I'm not sure yet.
- We're visiting* / We'll visit my grandparents this afternoon.
- I'm hungry. I think I'm going to buy *I'll buy* a sandwich.
- We're not going to win* / We won't win this match. Everyone's playing so badly.
- I think I'll go* / I'm going into town this afternoon, but I need to arrange it with my friends first.

4 Uzupełnij dialogi, używając *be going to*, *will* lub czasu *present continuous*. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- A What (1) *are you going to do* (do) when you're older?
B Hmm. That's a good question.
I (2) *'m not going to work* (not work) in an office.
That's definite! I think I (3) *'ll probably be* (probably/be) a doctor, or maybe a teacher, I'm not sure.
A I (4) *'m going to become* (become) a scientist.
B Well, you've always been good at chemistry.
- A I (5) *'m not doing* (not do) anything tonight. What about you?
B I (6) *'m meeting* (meet) Billy at the Red Dragon. He's a waiter there. Do you want to come?
A Yes, why not!
B Fine. I (7) *'ll see* (see) you there at eight.

5 1.50 Wysłuchaj nagrania i sprawdź odpowiedzi. Potem przeczytajcie dialogi w parach.

REPETYTORIUM GRAMATYCZNE S. 164

Vocabulary focus • Jobs

6 Dopasuj poniższe wyrazy do odpowiedniej kategorii. Zapisz odpowiedzi w zeszyte. Dopisz inne znane ci nazwy zawodów.

a doctor a pilot a dentist
an actor a teacher a taxi driver
a chef a shop assistant
a firefighter a police officer
a secretary a lorry driver
a waiter a nurse

Medical profession: doctor, dentist, nurse

Entertainment: actor, chef, waiter

Emergency services: firefighter, police officer

Education: teacher

Shops and offices: shop assistant, secretary

Transport: pilot, taxi driver, a lorry driver

7 Wybierzcie w parach co najmniej trzy zawody z ćw. 6 i napiszcie w zeszyte zdania opisujące cechy, które powinni mieć ludzie pracujący w tych zawodach. Użyjcie poniższych przymiotników oraz innych, które znacie.

polite practical helpful
brave reliable friendly
caring creative patient
clever sensitive strong

A waiter needs to be polite and helpful.

8 Napisz w zeszyte, które trzy zawody chciałbyś/chciałabyś wykonywać, a których trzech – nie.

I'd like to be a nurse because I enjoy looking after people. I wouldn't like to be a firefighter because it's too dangerous.

Language focus • Word building: suffixes

9 Utwórz nazwy zawodów od podanych słów i wstaw je w odpowiednie miejsca w przerysowanej do zeszytu poniższej tabeli. Uważaj na pisownię!

write direct entertain sail art economy comedy history paint
bank conduct science

-er	-or	-ist	-ian
a waiter	a doctor	a dentist	a politician
a writer, a banker, an entertainer,	a director, a sailor,	an artist, an economist,	a comedian, a historian
a painter	a conductor	a scientist	

10 Pracując w parach, odpowiedzcie na pytania.

- 1 What are the names of the jobs these people do?
- 2 What are they doing right now?
- 3 What are the advantages and disadvantages of doing a job like this?

Vocabulary focus • Places of work

- 1 Sporządź w zeszycie listę osób, które pracują w miejscach 1–8. Postaraj się napisać jak najwięcej nazw w jak najkrótszym czasie!

1 a restaurant	a chef, a waiter, a waitress
2 an office	a manager, a director, a secretary
3 a hospital	a doctor, a nurse, a porter, a cleaner
4 a shop	a shop assistant, a manager
5 a school	a teacher, a head teacher, a secretary
6 a church	a priest
7 a law court	a lawyer, a judge
8 a prison	a prison officer

Zadanie wielokrotnego wyboru

TO WAŻNE!

Zadanie wielokrotnego wyboru może być oparte na dwóch odrębnych tekstach. Wysłuchaj uważnie obu tekstów, aby dowiedzieć się, jakie są ich tematy. Pytania będą dotyczyły zarówno szczegółowych informacji, jak i ogólnego sensu lub kontekstu słuchanych tekstów.

- 2a Przeczytaj zadania. Które z nich dotyczy szczegółowych informacji, a które – kontekstu?

- Anna Harris would like to work
  - A every day. szczegółowe informacje
  - B twice a week.
  - C once a week.
- The conversation is taking place in
  - A an employment agency. kontekst
  - B the street.
  - C a shop.

- 2b 1.51 Usłyszysz dwa teksty. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu wykonaj zadania w ćw. 2a. Zadanie 1 odnosi się do pierwszego tekstu, a zadanie 2 – do drugiego. Wskaż właściwą odpowiedź: A, B lub C.

- 3 1.52 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie dwa teksty. Zadania 1–3 odnoszą się do pierwszego tekstu, a zadania 4–6 – do drugiego. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu wykonaj te zadania, wybierając odpowiedź A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- Text 1**
- Jessica says that Mrs Jones
    - A will join them later.
    - B has left the shop.
    - C is talking on the phone.
  - Tom tells Jessica that he
    - A can only work on Saturdays.
    - B can work any day of the week.
    - C can work every morning.
  - Tom is
    - A helping a colleague.
    - B having an interview.
    - C taking part in an advert.

- Text 2**
- John works as
    - A a waiter.
    - B a manager.
    - C an assistant.
  - John would like Peter to come and see him on
    - A Tuesday.
    - B Wednesday.
    - C Thursday.
  - John Mann is talking
    - A in a restaurant.
    - B on the phone.
    - C at a job interview.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 59

Functions focus • Giving and responding to good and bad news

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 174

- 4 Przeczytaj opisy sytuacji 1–4. Pracując w parach, odegrajcie minialogi. Skorzystajcie z *Banku funkcji językowych* na s. 174.

You've just got a job as a part-time chef.
 A I've got a job as a part-time chef.
 B That's great news. Well done.

You've failed an important exam.
 A I've failed my maths exams.
 B Oh no. What a pity.

- You've had an argument with your best friend.
- You've lost your mobile phone.
- You've won a holiday in a competition.
- You've passed a music exam.

- 1** Opisz zdjęcia. Który z przedstawionych zawodów chciałbyś/chciałabyś wykonywać, a którego – nie? Uzasadnij swój wybór.

Functions focus • Giving wishes and congratulating • Responding to wishes and congratulations

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 174, 175

- 2a** Przeczytaj zwroty 1–8. Które są gratulacjami, a które – życzeniami?

- Gratulacje:* 1 I'd like to congratulate you on passing your final exams. 1, 4, 7,
Życzenia: 2 Good luck with/in your new job. 2, 3, 5, 6, 8
 3 All the best/Best wishes on your birthday.
 4 Congratulations on winning the award!
 5 I hope you do well in your job interview.
 6 I'm sorry (to hear) you're ill. Get well soon.
 7 Please give him/her/them my congrats/congratulations.
 8 Happy Christmas!/Happy New Year!

- 2b** Dopasuj odpowiedzi a–h do zwrotów 1–8 w ćw. 2a. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- a Thank you. I'll try to do my best to answer all the questions correctly. 5
 b Thanks. I'm still surprised that I got this job. 2
 c Thank you. I'm glad they're all over now. 1
 d Thank you. It's so nice of you to remember. 3
 e Thank you and same to you and your family. 8
 f I will, thank you! 7
 g That's so kind of you. I'm already feeling better. 6
 h Thanks, but I don't really deserve it. 4

- 2c** Pracujcie w parach. Wykonajcie poniższe zadanie.

Uczeń/Uczennica A: powiedz uczniowi/uczennicy B, że dostałeś/dostałaś którąś z prac ze zdjęć 1–3.
 Uczeń/Uczennica B: pogratuluj uczniowi/uczennicy A i życ mu/jej powodzenia w nowej pracy.
 Uczeń/Uczennica A: podziękuj uczniowi/uczennicy B.

Uzupełnianie dialogu z wyrazem kluczowym

TO WAŻNE!

Zanim uzupełnisz lukę, przeczytaj zdania ją poprzedzające i następujące po niej. Określ, jaką funkcję językową sugerują (np. proponowanie, pytanie o pozwolenie itp.). Przypomnij sobie, jakie znasz zwroty z wyrazem kluczowym, które wyrażają daną funkcję i sprawdź, czy pasują do kontekstu rozmowy.

- 3a** Przeczytaj dialogi 1–3. O jaką funkcję językową chodzi w każdej luce? Dobierz funkcje a–e do dialogów 1–3. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Dwie funkcje zostały podane dodatkowo.

- a pytanie o pozwolenie   d udzielenie pozwolenia
 b składanie życzeń   e reagowanie na dobrą wiadomość
 c składanie gratulacji

- 1 X My sister has just had a baby.
 Y Wow! That's great news. **(give)** c. *Please give her my congratulations/congrats*
 X I will, of course. Thank you.
 2 X I got an after-school job at a TV station.
 X **(must)** e! *You must be joking*
 Y No, I'm serious.
 X Well, that's fantastic news. Congratulations!
 3 X Am **(allowed)** a go home for lunch? *I allowed to*
 Y Yes, of course, but you only have an hour for lunch.

- 3b** Uzupełnij dialogi w ćw. 3a. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 4** **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij dialog. Każdą lukę 1–3 uzupełnij brakującym fragmentem wypowiedzi, tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Wykorzystaj wyrazy podane w nawiasie, ale nie zmieniaj ich formy. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- X I applied for a job as a waitress in that new café and I'm going to an interview tomorrow afternoon.
 Y That's great news, but you look sad. (1) **(matter)** What's the matter?
 X I have nothing to wear. (2) **(borrow)** Can I/May I/Am I allowed to borrow that white blouse that you have?
 Y Of course. I won't be home tomorrow, but come round in the morning and my mum will give it to you.
 X That's great, thank you.
 Y Well, (3) **(luck)** good luck in/with the interview.

Vocabulary focus • Duties at work

1 Przeczytaj poniższą listę obowiązków wykonywanych przez osoby pracujące w różnych zawodach. Jakie to mogą być zawody? Zapisz swoje pomysły w zeszytcie, a następnie dobraćcie się w pary i porównajcie swoje odpowiedzi.

1 serve customers <u>waiter</u>	7 talk to criminals <u>lawyer</u>
2 prepare food <u>chef</u>	8 pick up passengers <u>taxi driver</u>
3 educate people <u>teacher</u>	9 organize meetings <u>manager</u>
4 drive a vehicle <u>bus driver</u>	10 look after people <u>nurse</u>
5 use a computer <u>secretary</u>	11 travel long distances <u>lorry driver</u>
6 make phone calls <u>receptionist</u>	12 save lives <u>firefighter</u>

2 Wybierz cztery zawody i napisz o nich w zeszytcie zdania, jak w poniższym przykładzie. Skorzystaj z propozycji w ćw. 1 lub opisz inne zawody.

Taxi drivers pick up passengers.

Dobieranie zdań do tekstów

TO WAŻNE!

W zadaniu polegającym na przyporządkowaniu zdań do podanych tekstów najpierw przeczytaj wszystkie teksty i podane zdania. Zwróć uwagę na słowa-kлючe, które pomogą ci podjąć decyzję, ale uważaj na słowa, które zostały użyte celowo, aby wprowadzić cię w błąd.

3a **1.53** Przeczytaj wypowiedzi dwóch osób mówiących o swoich miejscach pracy. Wskaż wyrazy, które pomogą ci określić te miejsca. Pierwszy wyraz został podkreślony.

A 3

It gets really busy, especially at weekends because that's when a lot of accidents happen. All kinds of people work here, not just medical staff like me. There are hundreds of other people in the offices, in the kitchens, all over the building. I enjoy being a part of it all.

B 1

We're a small company, so it's fairly quiet working here. We all sit in the same room, we eat our sandwiches at our desks and we chat from time to time. We sometimes send each other funny emails. Our boss doesn't like that! She thinks we should get on with our work.

3b Przyporządkuj do wypowiedzi dwóch osób w ćw. 3a zdania 1–3. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Jedno miejsce nie pasuje do żadnej wypowiedzi.

This person works

- 1 in an office.   2 in a café.   3 in a hospital.   1 hospital
2 office

3c Czy w ćw. 3b wybrałeś/wybrałaś poprawne odpowiedzi? Jeśli tak – które słowa w tekstach w ćw. 3a pomogły ci w tym? Jeśli nie – które słowa w tych tekstach wprowadziły cię w błąd?

Wyrazy naprowadzające na prawidłową odpowiedź: *accidents, medical, building; company, desks, emails.*

Wyrazy sugerujące błędną odpowiedź: *office, kitchens; eat sandwiches, chat.*

4 **1.54** **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj teksty A–C na temat różnych zawodów oraz zdania 1–4. Do każdego zdania dopasuj właściwy tekst. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Jeden tekst pasuje do dwóch zdań.

A

My job can be hard work. I don't get much money and I work long hours. I can be on my feet for eight hours every day and I might prepare food for more than a hundred people in one night. But I still enjoy my work because it can be exciting and I love making new dishes.

B

I don't always get work, so sometimes I have to do other things. I was a waiter for a long time and I've also driven a taxi. At the moment, luckily, I've got a part in children's theatre. It's a really good play and I'm loving it.

C

Some customers can be very rude, and that annoys me. They usually get angry when they have to wait too long to pay for something. Or, when they've brought something back they don't like and I don't serve them quickly enough. It's not my fault we haven't got enough staff.

This job is for people who

- 1 like to perform. **B**
2 have to deal with difficult people. **C**
3 are good at cooking. **A**
4 are fine with not working sometimes. **B**

Vocabulary focus • Words connected with work

5 Przeczytaj wyrazy w ramce. Przetłumacz je przy pomocy słownika. Zapisz wyrazy wraz z ich polskimi odpowiednikami w zeszytcie.

be offered a job hire someone earn/make money salary get a raise get fired full-time/part-time job permanent/temporary job dead-end job work/do overtime

6 Uzupetnij zdania wyrazami z ramki w cw. 5. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- I work only 18 hours per week. I have a part-time job.
- I'm just working here for the summer. This is a temporary job.
- My boss will be paying me more money from next month. I got a raise.
- My manager told me not to come back to work. I got fired.
- I work around 60 hours a week. I do a lot of overtime.

Wielokrotny wybór i uzupetnianie luk w języku polskim

TO WAŻNE!

W tym zadaniu należy wykonać dwa zadania na podstawie informacji w dwóch tekstach. Przeczytaj uważnie pytania oraz oba teksty, a następnie poszukaj, w którym tekście znajduje się odpowiedź. Pamiętaj, że zarówno pierwsza część zadania, jak i druga, opiera się na obu tekstach.

7a **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj teksty 1 i 2. W zadaniach 1–3 z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią tekstów. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Text 1

ASTRONAUT TRAINING PROGRAMME

Agency: NASA (National Aeronautics and Space Administration)

Job title: Astronaut Candidate

Job type: permanent, full-time

Salary: up to \$144,566 per year

Requirements: a Bachelor's degree in engineering, biological science, physical science, computer science or mathematics; excellent medical history; three years of work experience in a related field or a minimum of 1,000 pilot hours in an aircraft.

Text 2

Make your dream come true

When you ask young boys and girls what they want to be when they grow up, many say 'an astronaut.' It's usually just a dream, but for 12 people this might be a dream that comes true. They have just been accepted to the NASA Astronaut Training Programme and if they complete it successfully, they will become NASA's new astronauts. NASA hires new Astronaut Candidates every five years. It takes around 18 months to select the best candidates for the training programme and during this time applicants have to go through many interviews and tests.

The training lasts two years, but not everyone becomes an astronaut at the end of it. Only a selection of the best candidates are offered that job.

- What is the purpose of Text 1?
  - To invite astronauts to a training programme.
  - To advertise a training programme.
  - To describe the job of an astronaut.
- How many people will take part in the Astronaut Training Programme?
  - 12
  - 18
  - 1,000
- Who becomes an astronaut at the end of the course?
  - Only 12 candidates.
  - Only the applicants who go through the interviews.
  - Only the best candidates.

7b **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupetnij w języku polskim luki 4–6 zgodnie z treścią tekstów 1 i 2 w cw. 7a. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Nowa wiadomość

Od: XYZ

Do: Aleksander

Temat: Prezentacja

Cześć Aleksander!

Piszę do Ciebie w sprawie naszej prezentacji o nietypowych zawodach. Właśnie przeczytałem artykuł o naborze kandydatów na kurs astronautów. Kryteria są bardzo surowe, między innymi trzeba mieć wyższe wykształcenie z inżynierii, (4) nauk biologicznych/biologii, fizyki, informatyki i matematyki. Podczas kursu przyszli astronauta będą pracować w (5) pełnym wymiarze czasu, a ich zarobki będą sięgać \$144,566 rocznie. Sama rekrutacja na kurs trwa (6) 18 miesięcy.

Daj mi proszę znać, jeśli myślisz, że to dobry pomysł.

Pozdrawiam,

XYZ

Vocabulary focus • Working abroad

1 Dopasuj wyrazy i wyrażenia do definicji 1–7.

an au pair a volunteer a work permit
a summer camp a visa a tour guide a nanny

- a volunteer* 1 a person that works for no payment
a nanny 2 a person that looks after somebody else's children
a tour guide 3 a person that shows people around different sights
a summer camp 4 a place where children go on holiday without their parents
an au pair 5 a person that looks after somebody else's children and house
a work permit 6 the permission you need to work in some other countries
a visa 7 the permission that you need to enter a foreign country

2 Pracując w parach, odpowiedzcie na pytania.

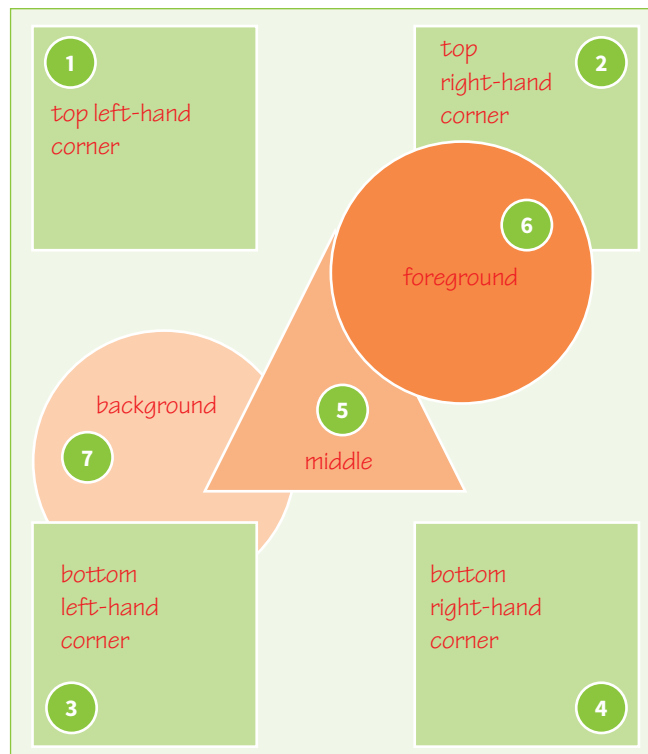
- Would you like to work abroad? Why?/Why not?
- What kind of job would you most/least like to do? Why?

 BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 59

Vocabulary focus • Describing a photo

3 Dopasuj wyrażenia z ramki do elementów obrazka (1–7). Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

foreground background top left-hand corner
bottom right-hand corner middle
bottom left-hand corner top right-hand corner

Opis zdjęcia

TO WAŻNE!

W tym zadaniu tekst może zawierać często stosowane wyrażenia do opisu obrazka lub zdjęcia. Znajomość tych wyrażen ułatwi ci uzupełnienie luk.

4 Popatrz na zdjęcie i uzupełnij jego opis. Użyj wyrażen z ćw. 3. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

This photo was taken at a summer camp. In the (1) foreground of the photo, we can see a camp counsellor with some children. The camp counsellor is in the (2) middle of the photo and the children are around her. It looks like they are all looking at some flowers. The girl in the (3) bottom right-hand corner is holding a pretty, yellow daffodil. In the (4) background, there are some more people, a house and a garden.

5 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj opis zdjęcia. Uzupełnij każdą lukę 1–4 jednym wyrazem, tak aby powstał spójny i logiczny tekst, zgodny ze zdjęciem. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

This photo was taken in somebody's living room. In the (1) middle of the photo, we can see a nanny. She is (2) looking after four children. In the (3) bottom left-hand corner, a little boy is pointing to something on a piece of paper. There are some toys on the (4) floor.

1 Pracujcie w parach. Popatrzcie na plakat i zdjęcia. Odpowiedzcie na pytania.

- 1 What is happening in the photos?
- 2 What do you think is the aim of *Bring your child to work day*?
- 3 What job responsibilities do the adults in the photos have?

Wiadomość

TO WAŻNE!

Zawsze sprawdź tekst, który napisałeś/napisałaś. Upewnij się, czy użyłeś/użyłaś właściwych czasów w poszczególnych częściach tekstu oraz czy zrobiłeś/zrobiłaś to poprawnie.

2 Przeczytaj polecenie do zadania. Zastanów się nad informacjami, które musisz uwzględnić. Jakich czasów należy użyć?

Wyobraź sobie, że wzięłeś/wzięłaś udział w akcji *Bring your child to work day* i odwiedziłeś/odwiedziłaś swoich rodziców lub rodziców znajomych w pracy. Napisz wiadomość do kolegi z Anglii na portalu społecznościowym.

Przeszły

Teraźniejszy

Przyszły

- Poinformuj go, jakie miejsce pracy odwiedziłeś/odwiedziłaś.
- Opisz zakres obowiązków, jakie ma osoba, której towarzyszyłeś/towarzyszyłaś.
- Opowiedz mu, co zamierzasz zrobić z wiedzą zdobytą podczas akcji *Bring your child to work day*.

3 Przeczytaj przykładową wiadomość. Wskaż cztery błędy w użyciu czasów gramatycznych.

took
works
designed
does

Hi Henry,
Thanks for your message. I hope you're doing well. Last week, my school take part in 'Bring your child to work day', so my friends and I visited my dad at work. He's an architect and usually worked in an office, but that day we went to a building site. He design some new houses and had to go to the site to make sure the builders are following the plans. He did this at least once a week. It was interesting to see how the new buildings match the plans. We're going to write a report about the visit and then we're going to present it to the rest of the class. Maybe some of my friends are going to be architects, too.
Hope to hear from you soon.
Love, XYZ

4 Uzupelnij przydatne zwroty na podstawie ćw. 3. Zapisz je w zeszytcie.

Przydatne zwroty

- 1 We 're going to write a report.
- 2 We 're going to present it to the rest of the class.
- 3 Some of my friends are going to be architects, too.

5 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszytcie.

Wyobraź sobie, że wzięłeś/wzięłaś udział w akcji *Bring your child to work day* i odwiedziłeś/odwiedziłaś swoich sąsiadów w pracy. Napisz wiadomość do koleżanki z Irlandii na portalu społecznościowym.

- Poinformuj ją, jakie miejsce pracy odwiedziłeś/odwiedziłaś.
- Opisz, co robiłeś/robiłaś podczas swojego pobytu w tym miejscu pracy.
- Opowiedz jej, jakie masz plany zawodowe na przyszłość.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba niezająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość tekstu powinna wynosić od 50 do 120 słów, nie licząc podanych wyrazów. Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

Hi Fiona,
How are you? I'm writing to tell you about an exciting day that I had last week.

BANK WYPOWIEDZI PISEMNYCH S. 181

6 Wyobraź sobie, że szef twojego znajomego chce zaprosić do siebie uczniów z twojej szkoły w ramach akcji *Bring your child to work day*. Napisz w zeszytcie ogłoszenie na szkolną tablicę ogłoszeń, w którym przedstawisz miejsce pracy twojego znajomego, wyjaśnisz, czego uczniowie mogą się nauczyć i do kogo mają zgłaszać swoją chęć uczestniczenia w tej inicjatywie.

- 1 Zareaguj na poniższe wypowiedzi. Do punktu A i B napisz w zeszycie trzy reakcje. Pamiętaj o użyciu właściwego czasu przyszłego. Następnie zaprezentuj dialogi z kolegą lub koleżanką.

A Future plans

What are you going to do after you leave school?

I'm going to study abroad.

B Future arrangements

What are you doing this week?

I'm meeting my best friend tomorrow afternoon.

- 2 Zareaguj w podanych sytuacjach. Zaprezentuj dialogi z kolegą lub koleżanką.

Do you want tea or coffee?

I'll have a cup of tea, please.

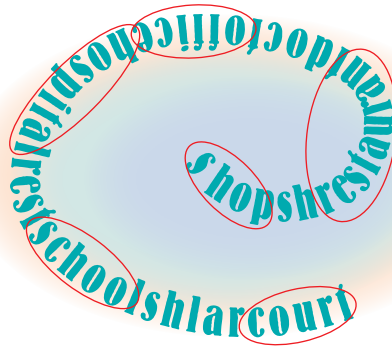
- 1 You've missed the bus!
- 2 There's no bread for lunch!
- 3 It's really cold in here!

- 3 Uzupełnij nazwy zawodów brakującymi literami z ramki.

dian ef er ian ight er mist or tist ur

ch_{ef} nurse director
scien_{tist} politician driver
econo_{mist} writ_{er}
fire_{fighter} come_{dian}

- 4 Znajdź jeszcze pięć nazw miejsc pracy i dopasuj je do nazw zawodów.

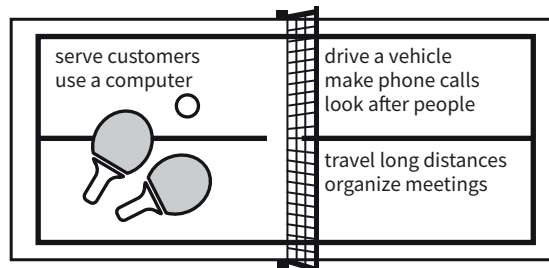

- 1 shop assistant – shop
- 2 nurse, doctor – hospital
- 3 waiter, chef – restaurant
- 4 manager, secretary – office
- 5 teacher – school
- 6 lawyer – court

- 5 Dobierzcie się w pary. Zagrajcie w słownego ping-ponga.

- Uczeń/Uczennica A wybiera z ramki i wypowiada na głos wyrażenie opisujące czynność wykonywaną w pracy.
- Uczeń/Uczennica B podaje nazwę zawodu, w którym wykonuje się tę czynność. Jeśli odpowiedź jest prawidłowa, zdobywa 1 punkt.
- Teraz uczeń/uczennica B wybiera wyrażenie z ramki.

serve customers – shop assistant, waiter
drive a vehicle – taxi driver, lorry driver
use a computer – a secretary, a banker
make phone calls – secretary, office worker, banker
look after people – doctor, nurse
travel long distances – pilot, scientist, lorry driver
organize meetings – teacher, manager

- 6 Pracujcie w parach.

au pair volunteer work permit visa tour guide
nanny

- Uczeń/Uczennica A wybiera z ramki wyraz dla ucznia/uczennicy B.
- Uczeń/Uczennica B uzupełnia definicję tego wyrazu.
- Uczeń/Uczennica A sprawdza w podręczniku lub w słowniku, czy odpowiedź jest prawidłowa.
- Za każdą poprawną definicję przyznajcie 1 punkt.
- Jeśli definicja była niepoprawna, punkt otrzymuje partner.
- Teraz uczeń/uczennica B wybiera wyraz.

... is a person
who ...

... is the permission you
need to ...

B

Bank wyrazów i wyrażen

Praca

1.55 Jobs

actor, actress /'æktə(r), 'æktɹəs/ aktor, aktorka
archaeologist /,ɑ:kɪ'biɒlədʒɪst/ archeolog
artist /'ɑ:tɪst/ artysta/artystka
assistant /ə'sɪstənt/ asystent/asystentka
astronaut /'æstrənɔ:t/ astronauta
athlete /'æθli:t/ sportowiec, sportsmenka
babysitter /'beɪbɪsɪtə(r)/ opiekun/opiekunka do dzieci
bank clerk /'bæŋk ,kɪ:k/ urzędnik bankowy
banker /'bæŋkə(r)/ bankier
businessman /'bɪznəsˌmæn/ biznesmen
camp counsellor /'kæmp ,kaʊnsələ(r)/ opiekun na obozie
chauffeur /'ʃəʊfə(r)/ szofer
chef /ʃef/ szef kuchni
comedian /kə'mi:diən/ komik
composer /kəm'pəʊzə(r)/ kompozytor/kompozytorka
computer engineer /kəm'pjʊ:tər ,endʒɪ,njə(r)/ inżynier informatyk
conductor /kən'dʌktə(r)/ dyrygent, konduktor
dancer /'dɑ:nsə(r)/ tancerz/tancerka
dentist /'dentɪst/ dentysta/dentystka
detective /dɪ'tektɪv/ detektyw
diplomat /'dɪpləmæt/ dyplomata
director /də'rektə(r), daɪ-/ reżyser, dyrektor/dyrektorka
doctor /'dɒktə(r)/ lekarz/lekarka
economist /'i:kənəmɪst/ ekonomista/ekonomistka
editor /'edɪtə(r)/ redaktor/redaktorka
engineer /,endʒɪ'njə(r)/ inżynier
entertainer /,entə'teɪnə(r)/ osoba zawodowo zajmująca się rozrywką, konferansjer
fashion designer /'fæʃn dɪ,zajənə(r)/ projektant/projektantka
firefighter, fireman /'faɪəfaɪtə(r), 'faɪəmən/ strażak
gardener /'gɑ:dnə(r)/ ogrodnik/ogrodniczka
historian /hɪ'stɔ:riən/ historyk
judge /dʒʌdʒ/ sędzia/sędzina
kitchen assistant /'kɪtʃɪn ,helpə(r)/ pomocnik kucharza
lawyer /'lɔ:jə(r)/ prawnik/prawniczka
linguist /'lɪŋgwɪst/ językoznawca
lorry driver /'lɒri ,draɪvə(r)/ kierowca ciężarówki
magician /mæ'dʒɪʃn/ magik
make-up artist /'meɪk ,ʌp ,ɑ:tɪst/ charakteryzator/charakteryzatorka
manager /'mænɪdʒə(r)/ kierownik/kierowniczką, menedżer
master of ceremonies /,mɑ:stər əv 'serəmənɪz/ mistrz/mistrzyni ceremonii
mathematician /,mæθəmə'tɪʃn/ matematyk
mechanic /mə'kænik/ mechanik
musician /mju:zɪʃn/ muzyk
nanny /'næni/ niania
newsreader /'nju:zrɪ:də(r)/ prezenter telewizyjny lub radiowy/prezenterka telewizyjna lub radiowa
nurse /nɜ:s/ pielęgniarz/pielęgniarka
painter /'peɪntə(r)/ malarz/malarka
pilot /'paɪlət/ pilot
police officer /pə'li:s ,ɒfɪsə(r)/ policjant/policjantka
policeman /pə'li:smən/ policjant
policewoman /pə'li:swmən/ policjantka

politician /,pɒlə'tɪʃn/ polityk
receptionist /rɪ'sepʃənɪst/ recepcjonista/recepcjonistka
sailor /'seɪlə(r)/ marynarz, żeglarz
scientist /'saɪəntɪst/ naukowiec
secretary /'sekɹətəri/ sekretarz/sekretarka
servant /'sɜ:vənt/ służący/służąca
shop assistant, salesperson /'ʃɒp ə,sɪstənt, 'seɪlzpɜ:sn/ sprzedawca/sprzedawczyni
singer /'sɪŋə(r)/ piosenkarz/piosenkarka
steward, stewardess /'stju:əd, ,stju:əd'sdes/ steward, stewardesa
surgeon /'sɜ:dʒən/ chirurg
taxi driver /'tæksɪ ,draɪvə(r)/ taksówkarz
teacher /'ti:tʃə(r)/ nauczyciel/nauczycielka
tour guide /'tuə ,gaɪd/ przewodnik/przewodniczka
vet /vet/ weterynarz
waiter /'weɪtə(r)/ kelner
waitress /'weɪtrəs/ kelnerka
writer /'raɪtə(r)/ pisarz/pisarka

1.56 Places of work

airport /'eəpɔ:t/ lotnisko
art gallery /'ɑ:t ,gæləri/ galeria sztuki
baker's /'beɪkəz/ piekarnia
bank /bæŋk/ bank
bookshop /'bʊkʃɒp/ księgarnia
butcher's /'bʊtʃəz/ sklep mięsny
café /'kæfeɪ/ kawiarnia
hospital /'hɒspɪtl/ szpital
hotel /həʊ'tel/ hotel
law court /'lɔ: ,kɔ:t/ sąd
library /'laɪbrəri/ biblioteka
museum /mju:zi:əm/ muzeum
office /'ɒfɪs/ biuro
post office /'pəʊst ,ɒfɪs/ poczta
prison /'prɪzn/ więzienie
restaurant /'restɹɒnt/ restauracja
school /sku:l/ szkoła
shop /ʃɒp/ sklep

1.57 Duties at work

be away from home /,bi ə,weɪ frəm 'həʊm/ być z dala od domu
call /kɔ:l/ dzwonić, telefonować
carry heavy equipment /,kæri ,hevi 'r'kwɪpmənt/ nosić ciężki sprzęt
drive a vehicle /,draɪv ə 'vi:əkl/ prowadzić pojazd
educate people /'edʒukeɪt ,pi:pl/ kształcić ludzi
keep clean /,ki:p 'kli:n/ utrzymywać w czystości
look after people /,lʊk ,ɑ:ftə ,pi:pl/ opiekować się ludźmi, dbać o ludzi
make new dishes /,meɪk ,nju: 'dɪʃɪz/ przyrządzać nowe potrawy
make phone calls /,meɪk 'fəʊn ,kɔ:lz/ wykonywać telefony
manage /'mænɪdʒ/ kierować, zarządzać
meet people /'mi:t ,pi:pl/ spotykać się z ludźmi
off sick /,ɒf 'sɪk/ chory, na zwolnieniu
organize meetings /,ɔ:gənaɪz 'mi:tɪŋz/ organizować spotkania
pick up passengers /,pɪk ,ʌp 'pæsɪndʒəz/ zabierać pasażerów
prepare food /prɪ,pəə 'fu:d/ przygotowywać żywność, jedzenie

save lives /,seɪv 'laɪvz/ ratować życie
serve customers /,sɜ:v 'kʌstəməz/ obsługiwać klientów
social services /,səʊʃl 'sɜ:vɪsɪz/ opieka społeczna
social work /'səʊʃl ,wɜ:k/ praca w opiece społecznej
talk to criminals /,tɔ:k tə 'krɪmɪnlz/ rozmawiać z przestępcami
travel long distances /,trævl ,lɒŋ 'dɪstənsɪz/ podróżować daleko
use a computer /,ju:z ə kəm'pjju:tə(r)/ używać, korzystać z komputera
work long hours /,wɜ:k ,lɒŋ 'aʊəz/ pracować długo
work part-time/full-time /,wɜ:k ,pɑ:t 'taɪm (,fʊl 'taɪm)/ pracować w niepełnym (pełnym) wymiarze godzin

1.58 Working abroad

abroad /ə'brɔ:d/ za granicą
au pair /,əʊ 'peə(r)/ osoba do pomocy w domu i opieki nad dziećmi
dead-end job /'ded ,end ,dʒɒb/ praca bez przyszłości
earn money /,ɜ:n 'mʌni/ zarabiać pieniądze
emigrate /'emɪgreɪt/ emigrować
foreign country /,fɔ:rn 'kʌntri/ obcy kraj
get a raise /,get ə 'reɪz/ dostać podwyżkę
get fired /,get 'faɪəd/ zostać zwolnionym
hire /'haɪə(r)/ zatrudnić
homesick /'həʊmsɪk/ stęskniony za domem/ojczyzną
interview /'ɪntəvju:/ rozmowa w sprawie pracy
passport /'pɑ:spɔ:t/ paszport
permanent/temporary job /'pɜ:mənənt, 'tɛmprəri ,dʒɒb/ stała/tymczasowa praca
permission /pə'mɪʃn/ pozwolenie
temporary /'tɛmprəri/ tymczasowy
visa /'vi:zə/ wiza
volunteer /vɒlən'tɪə(r)/ ochotnik/ochotniczka, wolontariusz/wolontariuszka
work overtime /,wɜ:k 'əʊvətaɪm/ pracować po godzinach
work permit /'wɜ:k ,pɜ:mɪt/ pozwolenie na pracę

1.59 Describing a picture

in the /ɪn ðə/ w
 ~ **background** /'bækgraʊnd/ z tyłu
 ~ **bottom left-hand corner** /,bɒtəm ,left ,hænd 'kɔ:nə(r)/ w lewym dolnym rogu
 ~ **bottom right-hand corner** /,bɒtəm ,raɪt ,hænd 'kɔ:nə(r)/ w prawym dolnym rogu
 ~ **corner** /'kɔ:nə(r)/ w rogu
 ~ **foreground** /'fɔ:graʊnd/ z przodu
 ~ **middle** /'mɪdl/ w środku
 ~ **top left-hand corner** /,tɒp ,left ,hænd 'kɔ:nə(r)/ w lewym górnym rogu
 ~ **top right-hand corner** /,tɒp ,raɪt ,hænd 'kɔ:nə(r)/ w prawym górnym rogu

6

Żywnienie

Gramatyka i słownictwo

Grammar focus • Talking about quantity

1a Przeczytaj jadłospisy kilku polskich nastolatków. Kto odżywia się najzdrowiej?

What do you EAT in a day?

Kinga, 14 years old

Breakfast: tea with one teaspoon of honey

Lunch: a jam sandwich and a chocolate bar

Dinner: meat or fish with potatoes or pasta

Snacks: crisps, chocolate, biscuits

Drinks: tea, fizzy drinks

Oskar, 16 years old

Breakfast: two fried eggs, two frankfurters, tomatoes, cucumber

Lunch: a tuna and mayo sandwich with lettuce, a banana

Dinner: chicken or salmon, rice, some vegetables (usually carrots, green beans, cauliflower)

Snacks: apples, grapes, energy bars

Drinks: water

Oliwia, 15 years old

Breakfast: muesli with milk, peanut butter and a banana

Lunch: a salad with grilled chicken and nuts

Dinner: a pasta dish (spaghetti, lasagna, or penne with chicken and tomato sauce)

Snacks: nuts

Drinks: water, orange juice, tea

1b Otwórz podręcznik na s. 16 i przypomnij sobie, jakie rzeczowniki są policzalne, a jakie – niepoliczalne.

Wypisz w zeszycie wszystkie rzeczowniki z ćw. 1a i odpowiedz na pytania.

1 Jakie rzeczowniki występują tylko w liczbie pojedynczej?

rzeczowniki niepoliczalne

2 Jakie rzeczowniki mają formę liczby pojedynczej i mnogiej?

rzeczowniki policzalne

Rzeczowniki policzalne: sandwich, chocolate bar, potatoes, biscuits, fish, fizzy drinks, eggs, frankfurters, tomatoes, cucumbers, crisps, banana, chicken, vegetables, carrots, green beans, cauliflower, apples, grapes, energy bars, salad, nuts

Rzeczowniki niepoliczalne: tea, honey, meat, fish, pasta, chocolate, lettuce, salmon, rice, water, muesli, peanut butter, orange juice, salad

2a **2.01** Przeczytaj opinię dietetyka na temat jadłospisów w ćw. 1a. Czy twoja odpowiedź w ćw. 1a jest podobna? Czy coś cię zaskoczyło?

Our dietician says ...

Oskar's and Oliwia's meal plans are the healthiest. They both eat a big variety of food items. Oskar eats **a lot of** fruit and vegetables, but Oliwia doesn't eat **much** fruit. She also eats **too many** nuts. Nuts are healthy, but in moderate amounts.

Kinga has **a little** honey in her tea and that's fine, but together with the sweet snacks, it's just **too much** sugar. She eats **many** unhealthy things, like crisps, sweets and fizzy drinks. Her dinner is healthy, but she should add some vegetables. If she makes **a few** changes, her eating habits will become healthier.

2b Przeczytaj wyrazy i wyrażenia napisane tłustym drukiem w ćw. 2a. Których używamy z rzeczownikami policzalnymi, a których – z niepoliczalnymi? Napisz odpowiedzi w zeszycie.

Rzeczowniki policzalne: a lot of, too many, many

Rzeczowniki niepoliczalne: a little, too much, much, a lot of

3 Wskaż właściwą formę.

- There are **a few** / much / little strawberries left.
- Can I have **many** / a few / **a little** more milk in my tea, please?
- There are **a little** / **a lot of** / much guests coming to lunch today.
- Was there **many** / **much** / a few food left after the party?
- I don't usually eat **many** / much / a little crisps. I don't like them.
- There's **a little** / much / a few soup left.
- You need **a little** / much / **a lot of** eggs for this recipe.
- You shouldn't have **much** / many / a little salt in your diet. It's bad for you.

4 Uzupelnij pytania formami. *How much* i *How many*. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- How many vegetables do you eat most days?
- How much water do you drink most days?
- How many hamburgers do you have in a month?
- How many fizzy drinks do you buy in a week?
- How many chocolate bars do you buy every week?
- How much fruit do you eat most days?
- How much milk do you have each day?
- How many sweets do you buy in a month?

5 Pracując w parach, zadajcie sobie pytania z ćw. 4 i odpowiedzcie na nie.

A *How many vegetables do you eat most days?*

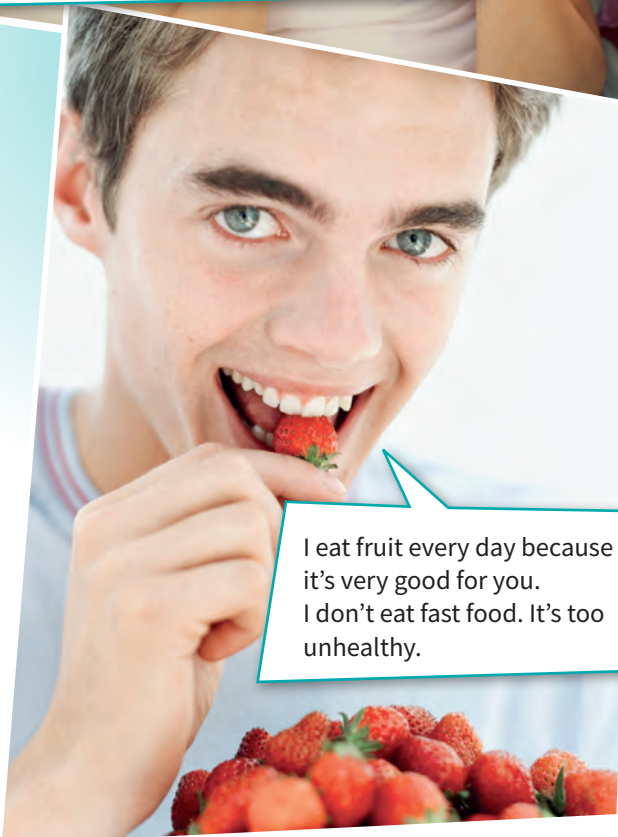
B *I eat a lot of vegetables. I usually eat five or six different kinds of vegetables every day.*

REPETYTORIUM GRAMATYCZNE S. 165

6 Napisz w zeszyte krótki tekst o Ursuli i Henrym.

I love hamburgers. I eat two or three every month. I never eat vegetables because they're horrible!

I eat fruit every day because it's very good for you. I don't eat fast food. It's too unhealthy.

Vocabulary focus • Food and drink • Adjectives describing food

7 Narysuj w zeszyte tabelę i wstaw podane wyrazy w odpowiednie miejsca. Oznacz rzeczowniki policzalne (C) i niepoliczalne (U).

butter fruit juice lamb cheese carrots beef pasta oranges yoghurt rice onions peas bananas milk lemons pork grapes potatoes coffee flour

Drinks	fruit juice (U), milk (U), coffee (U)
Vegetables	carrots (C), onions (C), peas (C), potatoes (C)
Fruit	oranges (C), bananas (C), lemons (C), grapes (C)
Meat	lamb (U), beef (U), pork (U)
Dairy products	butter (U), cheese (U), yoghurt (U), milk (U)
Other	pasta (U), rice (U), flour (U)

8 Dopisz inne wyrazy znajdujące się na tej stronie do odpowiednich kategorii w ćw. 7.

9 Korzystając z podanych przymiotników, opowiedz o tym, co lubisz, a czego nie lubisz jeść.

delicious tasty disgusting sweet sugary spicy salty sour juicy

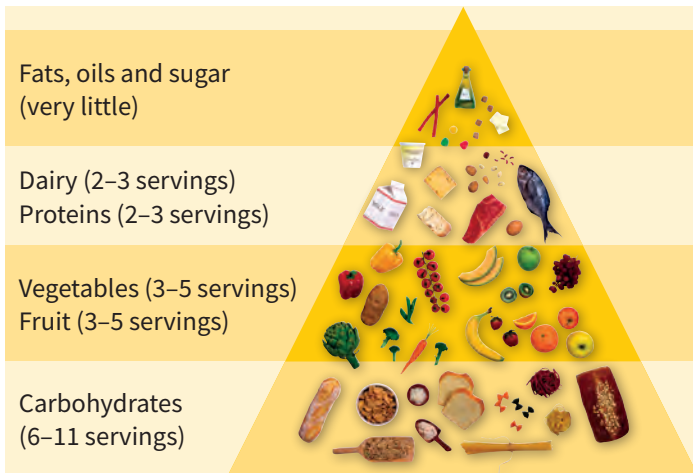

I think grapes are delicious when they're really sweet and juicy. Sometimes they aren't ripe and then they taste sour.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 69

- 1 Pracując w parach, sporządźcie w zeszyte listy produktów żywnościowych, które przedstawione są na ilustracji.

- 2 Pracując w parach, odpowiedzcie na pytania.

- 1 According to the food pyramid, what do you need to eat most/least of?
- 2 How healthy is your own diet according to the pyramid?
- 3 How could you improve your diet?

Uzupełnianie luk

TO WAŻNE!

Najpierw przeczytaj tekst, który należy uzupełnić, aby zaznajomić się z tematem. Potem popatrz na każdą lukę i zastanów się, jakiego typu odpowiedź jest wymagana. Czy jest to np. czasownik, rzeczownik, przysłówek, data, kwota? Podczas słuchania wypowiedzi postaraj się określić te wyrazy i wyrażenia.

- 3a Przeczytaj notatkę w ćw. 3b. Jakiego rodzaju informacje są potrzebne w lukach 1-4?
- 1 rzeczownika
  - 2 czasownika
  - 3 określenie miejsca
  - 4 rzeczownika

- 3b 2.02 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz wypowiedź na temat najważniejszego posiłku w ciągu dnia. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu uzupełnij luki 1-4 w poniższej notatce. Luki należy uzupełnić w języku angielskim. Zapisz swoje odpowiedzi w zeszyte.

Vocabulary focus • Packaging and portions

- 4 2.03 Zastanów się, co możesz zmienić w swojej diecie, by była zdrowsza. Powiedz o tym koledze lub koleżance. Potem wysłuchaj nagrania i dobrać wyrazy z listy B do wyrazów z listy A, aby utworzyć wyrażenia. Zapisz je w zeszyte.

A

a glass a bowl a spoonful a bag a piece

a piece of fruit

a bag of crisps

a glass of fruit juice

a spoonful of sugar

a bowl of soup

B

fruit juice soup fruit sugar crisps

- 5 Ułóż wyrażenia z poniższych wyrazów i zapisz je w zeszyte.

a packet a can a bar a slice
a bag a carton a bottle

a packet of biscuits

a can of fizzy drink

a bar of chocolate

a slice of bread

a bag of flour

a carton of milk

biscuits fizzy drink milk
flour water bread chocolate

- 6 Wybierz sześć wyrazów z ćw. 4 i 5 i napisz w zeszyte zdania. Użyj następujących przysłówków częstotliwości: *never, rarely, sometimes, often, usually, always*.

I sometimes have a slice of cake in the afternoon.

- 7 Napisz w zeszyte krótki tekst opisujący twoje typowe dzienne menu.

I have a big bowl of muesli in the morning. I usually add a handful of strawberries and raspberries because they taste nice and they're healthy.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 69

- 8 Prowadź przez tydzień dziennik w języku angielskim i zapisuj w nim, co codziennie jesz. Pod koniec tygodnia porównaj swój zapis z notatkami innych osób w klasie. Kto odżywia się najzdrowiej?

The most important meal of the day

Benefits of eating breakfast:

- Students that eat breakfast get (1) better grades, better marks, better results at school.
- It's good for people who want to (2) lose weight.

The best things to eat for breakfast:

It depends on where (3) you live, one lives, someone lives.

A healthy breakfast should always include:

- protein, for example, low-fat meats, eggs, (4) beans and nuts.
- fibre, which is in cereals, fruits and vegetables.

1 Pracujcie w parach. Zróbcie w zeszyte listę produktów żywnościowych przedstawionych na zdjęciach. Które z nich lubicie najbardziej? Których nie lubicie? Porozmawiajcie o tym.

2 Pracując w parach, zadawajcie sobie nawzajem pytania i odpowiadajcie na nie. Ułóżcie co najmniej po dwa zdania do każdego pytania.

- 1 Do you like healthy food?
Yes, I do. I love fruit and vegetables.
- 2 Are you a vegetarian?
- 3 Did you have breakfast this morning?
- 4 Will you go to a restaurant this weekend?
- 5 Have you got any snacks in your bag?

Dobieranie

TO WAŻNE!

W zadaniu na słuchanie polegającym na dobraniu odpowiedzi do pytań możesz usłyszeć różnego rodzaju pytania. Mogą to być zarówno pytania o szczegółowe informacje, jak i pytania wymagające odpowiedzi Yes lub No. Często jednak podane odpowiedzi są bardziej rozbudowane i nie zawierają wyrazów Yes lub No.

3 Dopasuj odpowiedzi A-E do pytań typu Yes/No (1-5). Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

1	Are you enjoying your food?	D
2	Do you eat a lot of meat?	E
3	Did you eat much at the party?	A
4	Is this your lunch?	C
5	Would you like a sandwich?	B

- A I had some chicken and a few crisps.
 B That sounds like a good idea.
 C It's not mine. I think it's Jack's.
 D It's a bit cold.
 E I have chicken two or three times a week.

4 Pracujcie w parach. Przeczytajcie uważnie zdania A-D. Dwa z nich są odpowiedziami na pytania typu Yes/No. Spróbujcie odgadnąć, które to zdania.

- A It tastes delicious. C I think there's some in the cupboard.
 B I sometimes eat cake. D We invited ten.

5 2.04 Usłyszycie dwukrotnie cztery pytania. Do każdego z nich dobierzcie właściwą odpowiedź A-D z ćw. 4. Zapiszcie odpowiedzi w zeszyte. Czy wasze przypuszczenia się potwierdziły?

1 D 2 A 3 C 4 B

6 2.05 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie cztery pytania. Do każdego z nich dobierz właściwą odpowiedź A-E. Zapisz odpowiedzi w zeszyte. Jedna odpowiedź została podana dodatkowo i nie pasuje do żadnego pytania.

- A It's disgusting. D It's in the fridge.
 B I think it's quite healthy. E There's a little left.
 C I like them both.

1	2	3	4
B	A	E	C

7 Wybierz pięć produktów żywnościowych z ćw. 1. Napisz w zeszyte dwa zdania o każdym z nich.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 69

Vocabulary focus • Eating in a restaurant

1 Ułóż w odpowiedniej kolejności wyrażenia opisujące zachowania klienta w restauracji. Podaj odpowiedzi na głos.

eat dessert 5	look at the menu 1
order a meal 2	eat a main course 4
pay the bill 7	have a cup of coffee 6
eat a starter 3	

2 Pracując w parach, odpowiedzcie na pytania.

- Do you ever go out for meals? Why?/Why not?
- What is a popular main course in Poland?
- What's your favourite dessert? Why do you like it?

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 69

Odpowiadanie na pytania

TO WAŻNE!

Pytania w tym zadaniu często parafrazują informacje zawarte w tekście. Przeczytaj najpierw każde pytanie i początek odpowiedzi. Spróbuj znaleźć w tekście wyrazy i wyrażenia o podobnym znaczeniu. To pomoże ci znaleźć poprawną odpowiedź.

3a 2.06 Przeczytaj tekst. Co to jest 'Dinner in the Sky'?

Dinner in the Sky

Review by Samuel Downing

Does dinner in a restaurant sound boring? If you want something different, how about eating a meal while hanging in the air?

'Dinner in the Sky' started in Belgium over ten years ago, and is now famous all over the world. So far, the event has taken place over 5,000 times in around 45 countries. Each time, 22 participants, two servers and one famous chef are lifted on a platform around 50 metres above the ground. During the 90-minute event, the chef prepares a meal for the participants, which they can enjoy while admiring the amazing views.

I like experiencing new things, so when my friend Michelle won tickets for the event and invited me, I immediately said 'yes' ... even though I have a fear of heights.

As I was getting strapped into a special seat, I started sweating and my hands were shaking. When we were lifted into the air, I could feel the wind blowing through my hair which made me even more nervous. It was hard to enjoy my food (which looked beautiful, by the way) because my stomach was hurting. I couldn't wait to be back on the ground.

Michelle said she had a great time. 'The food was very tasty and the views were spectacular,' she told me later. So, if you're not scared of heights, then maybe you can have your next dinner in the sky.

Rodzaj wydarzenia, którego uczestnicy mogą zjeść posiłek, będąc na wysokości.

3b Przeczytaj pytania. Znajdź w tekście wyrazy i wyrażenia o podobnym znaczeniu do podkreślonych wyrazów i wyrażeń w zdaniach 1–3.

- Where does 'Dinner in the Sky' come from? *started in 'Dinner in the Sky' comes from Belgium.*
- Why did the author agree to take part in 'Dinner in the Sky'? *said 'yes'*
The author agreed to take part in 'Dinner in the Sky' because he likes experiencing new things.
- Why did Michelle enjoy the event? *had a great time*
Michelle enjoyed the event because the food was very tasty and the views were spectacular.

3c **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst w ćw. 3a i odpowiedz na pytania 1–3 w ćw. 3b zgodnie z treścią tekstu. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

4 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj poniższy tekst. Odpowiedz na pytania 1–3 zgodnie z treścią tekstu. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- Where is Przystanek Café located?
Przystanek Café is located in an old bus, in Warsaw. *LUB: the meal was good, he loved the tortilla, he loved/liked the food*
- Why didn't the writer mind waiting for a table?
The writer didn't mind waiting for a table because the meal made it worth it.
- What is the disadvantage of the café?
The disadvantage is that it gets busy.
LUB: it gets busy and you have to wait, you have to wait for a table

An unusual restaurant in Warsaw:

Przystanek Café

Review by Martyna Kaczmarek

Many of us have probably had a snack on the bus, but what about a whole meal, including dessert and drinks? Well, you can now do that at Przystanek Café, which is an old bus transformed into an eating place. Bus seats have been removed, and instead, you will find tables and soft chairs. There are plants and flowers on the tables. Additionally, the bus is decorated with many photos of Warsaw from the past and present. Outside, there's a lot of green space with more tables and chairs.

When you look at the menu, you will see that there is a big variety of meals that you can order: salads, sandwiches, tortillas and hot dogs. For dessert, you can choose from a selection of cakes. Drinks include tea, coffee, soft drinks and smoothies.

I went to Przystanek Café for lunch. It was busy, so I had to wait 15 minutes for a table. But the wait was worth it. My tortilla with mozzarella, tomatoes and basil was delicious. For dessert, I ordered a chocolate cheesecake with cream. Unfortunately, it was a bit dry and tasteless. I also ordered a strawberry smoothie which was amazing. I got my food very quickly and the service was great.

Overall, I recommend Przystanek Café for a quick, informal meal. However, the place gets busy, so be prepared to wait.

Functions focus • Making requests • Agreeing • Refusing

5 2.07 Wysłuchaj nagrania i przeczytaj dialog. Następnie, pracując w trzysobowych grupach, przeczytajcie rozmowę.

- WOMAN** Can we see the menu, please?
WAITER Yes, of course, madam. Here you are.
(later)
WAITER Are you ready to order?
WOMAN Yes, please.
WAITER Would you like a starter?
WOMAN Yes, can I have **goat's cheese salad**, please, followed by **Spanish chicken**?
WAITER Would you like chips, pasta or rice with your chicken?
WOMAN Can I have **pasta**, please, and a salad?
WAITER And you, sir? What would you like?
MAN I'd like **vegetable soup**, followed by **steak** and **chips** with **peas**, please.
WAITER And to drink?
WOMAN I'll have **an orange juice**.
MAN And I'll have **a cola**.
(later)
WAITER Would you like to order a dessert?
WOMAN No, thank you. I'll just have **a coffee***.
MAN I'll have some **chocolate ice cream**, please,
(later)
WAITER Did you enjoy your meal?
WOMAN Yes, thank you. It was delicious. Can we have the bill, please?
WAITER Yes, of course. I'll get it for you.

* Zwróć uwagę na to, że choć rzeczowniki tea i coffee są rzeczownikami niepoliczalnymi, to będąc w restauracji, w kawiarni i zamawiając jedną lub kilka kaw lub herbat, można powiedzieć: a coffee/ a tea lub two coffees/two teas. Jest to skrócona wersja form: a cup of coffee, two cups of tea itd.

6 Odegrajcie własne scenki, wymieniając wyrazy i wyrażenia zaznaczone w ćw. 5 na inne. Skorzystajcie z poniższego menu. Potem zamieńcie się rolami i ponownie odegrajcie scenki.

menu

STARTER

Vegetable soup • Goat's cheese salad •
Garlic mushrooms

MAIN COURSE

Spanish chicken • Steak • Fish of the day •
Vegetable lasagne

SIDE DISHES

Chips • Salad • Peas • Pasta • Rice

DESSERTS

Chocolate/Strawberry ice cream
Apple pie with cream

DRINKS

Cola • Lemonade • Orange juice • Tea • Coffee

7 Napisz w zeszycie własne dialogi, używając innych wyrazów. Skorzystaj z *Banku funkcji językowych*.

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 175

8 Zaprojektuj w zeszycie menu restauracji swoich marzeń. Spróbuj wymyślić oryginalne dania, inne niż te w ćw. 6. Następnie, pracując w parach, wcielcie się w rolę kelnera i gościa.

menu

STARTER

_____
_____

MAIN COURSE

_____
_____

SIDE DISHES

_____
_____

DESSERTS

_____
_____

DRINKS

_____
_____

Vocabulary focus • Cooking and recipes

- 1 Dobierz wyrazy do odpowiednich kategorii. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

fry peel a plate roast boil a frying pan stir grill poach melt mix a bowl slice bake a saucepan pour add scales grate cut an oven mash a dish weigh chop

Preparing the food: peel, slice, grate, cut, weigh, chop.

Putting ingredients together: stir, melt, mix, pour, add, mash.

Methods of cooking: fry, roast, boil, grill, poach, bake.

Kitchen equipment: a plate, a frying pan, a bowl, a saucepan, scales, an oven, a dish.

When you *bake* something, you cook it in an oven in dry heat, e.g. a cake, bread, fish, etc.

When you *roast* something, you cook it in an oven in dry heat, but usually with fat or oil added, e.g. meat, potatoes, etc.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 69

- 2 Opisz zdjęcia. Jakie potrawy potrafisz przygotować? Co lubisz, a czego nie lubisz gotować?

Uzupełnianie luk w tekście podanymi wyrazami

TO WAŻNE!

Zanim przeczytasz wyrazy podane w ramce, przeczytaj tekst, aby dowiedzieć się, jaki jest jego temat. Czytając, możesz domyślić się, jakich wyrazów brakuje. Następnie przejdź do podanych odpowiedzi i sprawdź, czy twoje przypuszczenia się potwierdziły.

- 3 Przeczytaj tekst i wskaż zdanie, które jest jego podsumowaniem: A, B lub C.

Cooking programmes are very popular on British TV, but (1) some of them are more interesting than others. One of the best programmes is *Masterchef Professionals*. Chefs who usually work in ordinary restaurants compete for the title. They (2) make fantastic meals for top chefs and go and work in Michelin-starred restaurants. *Young Masterchef* is similar and tries to (3) find the most talented young chef in Britain. Both programmes are great entertainment.

A The text is about young people and cooking.

B The text is about a particular type of TV programme.

C The text is about the number of chefs in Britain.

- 4 Przeczytaj tekst z ćw. 3 ponownie. Spośród wyrazów podanych poniżej wybierz właściwe, poprawne pod względem gramatycznym i leksykalnym uzupełnienie luk 1–3. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnej luki.

A find	B look	C do	D make	E some	F any
--------	--------	------	--------	--------	-------

- 5 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst. Spośród wyrazów podanych poniżej wybierz właściwe, poprawne pod względem gramatycznym i leksykalnym uzupełnienie luk 1–3. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnej luki.

A advantages	B fame	C interested	D keen
E popularity	F recommendations		

Supermarkets are full of ready-meals and there are hundreds of fast food restaurants all over Britain. But now, people are becoming more (1) interested in preparing their own food. This is partly because there is a rise in the (2) popularity of cooking programmes. It's also because ready meals are generally expensive. Overall, cooking your own food has many (3) advantages. It's tastier, it's healthier and it's more fun.

- 6 Napisz w zeszycie przepis na swoje ulubione danie.

- 1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. Co sprawia, że przyjęcie jest udane lub nieudane? Opowiedzcie, jaką rolę odgrywają ludzie, jedzenie, muzyka i miejsce.

Email

TO WAŻNE!

W wypowiedziach pisemnych używaj zróżnicowanych struktur gramatycznych, aby pokazać swoje umiejętności językowe. Pamiętaj o odpowiednich czasach gramatycznych i łącznikach używanych do tworzenia zdań złożonych.

- 2 Przeczytaj polecenie do zadania. Odpowiedz na pytania.

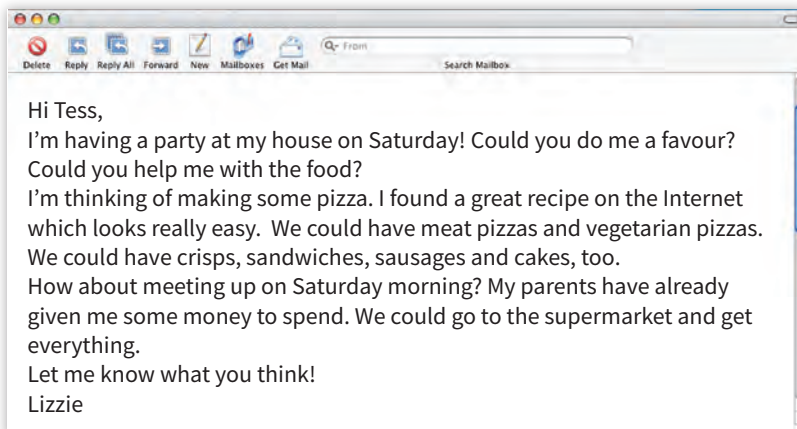
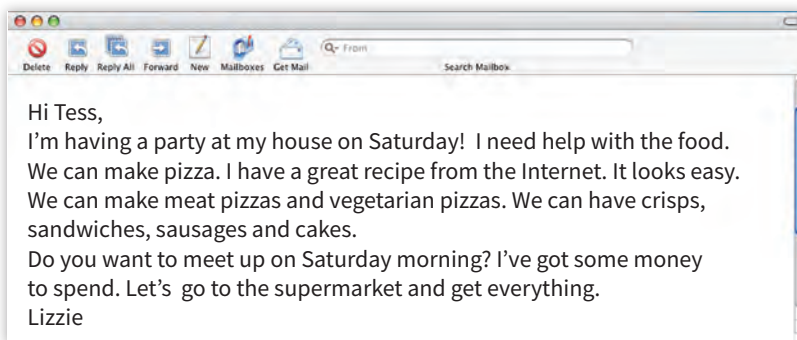
Planujesz przyjęcie w swoim domu. Chcesz, aby twoja koleżanka pomogła ci w przygotowaniach. Napisz do niej e-mail, w którym:

- poprosisz ją o pomoc;
- opiszesz planowane menu;
- zaproponujesz spotkanie w celu zakupienia potrzebnych produktów.

- 1 What are you planning to do? *have a party*
- 2 What kind of text do you need to write? *an email*
- 3 Who are you writing to? *a friend*
- 4 What points do you need to include?
request for help/description of food/suggestion for meeting

- 3 2.08 Pracujcie w parach. Przeczytajcie i porównajcie przykładowe e-maile. W którym z nich użyto najwięcej różnych struktur gramatycznych? W którym jest najwięcej łączników?

W pierwszym tekście występuje tylko czas teraźniejszy. W drugim tekście użyto czasów teraźniejszych, przeszłych i present perfect. Pierwszy tekst składa się z krótkich zdań. Drugi tekst zawiera łączniki: *which, too*.

- 4 Przeczytaj zwroty przydatne w pisaniu e-maila. Wskaż te, które zostały użyte w tekście w ćw. 3.

Przydatne zwroty

Making a request

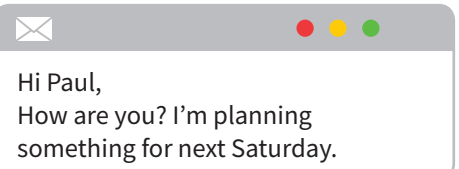
Can you (help) me ...?
Could you (help) me (with) ...?
 Could you do me a favour?
 Would you mind (helping) me with ...?
Let me know what you think!

- 5 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszycie.

Planujesz przygotowanie lunchu dla grupy przyjaciół. Chcesz, żeby twój kolega pomógł ci w gotowaniu. Napisz do niego e-mail, w którym:

- opowiesz o swoich planach;
- poprosisz kolegę o pomoc;
- zaproponujesz spotkanie w celu zaplanowania menu.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

BANK WYPOWIEDZI PISEMNYCH S. 179

- 6 Napisz w zeszycie swoje wymarzone menu na przyjęcie.

1 Pracujcie w parach.

- Napiszcie jak najwięcej wyrazów uzupełniających każdą lukę w poniższych zdaniach.
- Każdego wyrazu można użyć tylko raz.
- Wygrywa ta para, która zapisze najczęściej poprawnie uzupełnionych wyrazów.

- How much   have you got?
Possible answers
1 bread, cheese, butter, meat, fish, milk, juice, tea, soup, salt, coffee
- I eat a lot of   every day.
2 any word
3 apples, sandwiches, tomatoes,
- We haven't got many   .
bananas, eggs, strawberries, carrots, oranges, onions, peas, potatoes
- There are a few   on the table.
4 apples, bananas, biscuits, oranges
- I drink very little   .
5 water, milk, juice, tea, coffee
- They eat too much   .
6 any word
- I usually have a little   after dinner.
7 water, milk, juice, tea coffee

2 Rozwiąż krzyżówkę nazwami żywności. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Jakie jest hasło?

1

2

3

4

5

6

			1	B	E	E	F	
2	Y	O	G	H	U	R	T	
		3	P	A	S	T	A	
			4	P	O	T	A	T
				5	L	E	M	O
								6
				6	G	R	A	P

3 Odszukaj i zapisz w zeszytcie pięć innych przymiotników określających żywność.

H	F	T	A	S	T	Y	C	H	C
W	C	H	J	Y	I	A	P	I	U
P	L	H	N	N	N	J	M	K	M
S	S	U	G	A	R	Y	S	P	C
O	J	C	L	N	M	L	P	H	J
U	U	V	X	Y	S	H	I	C	M
R	I	B	A	S	A	O	C	N	Z
T	C	G	D	A	L	D	Y	P	F
H	Y	T	H	T	T	L	H	B	X
Q	T	B	D	Y	Y	R	F	D	D

4 Wskaż wyraz, który nie pasuje w podanym wyrażeniu. Zapisz poprawne wyrażenia w zeszytcie.

- a slice of **fizzy drink** bread toast
- a bottle of **milk** pork juice
- a spoonful of **sugar** lemon juice grapes
- a bag of **crisps** butter potatoes

5 Czego potrzebujesz i co robisz, gdy gotujesz? Wstaw samogłoski (a, e, i, o, u) w poniższych wyrazach. Zapisz poprawne wyrazy w zeszytcie.

mlt - melt	5 grill	10 scales
1 mash	6 stir	11 oven
2 poach	7 bake	12 saucepan
3 chop	8 grill	13 slice
4 weigh	9 bowl	

6 Usuń niepasujący wyraz z każdego zdania. Wyrazy te utworzą nowe pytanie. Zapisz je w zeszytcie.

- Would ~~could~~ you mind passing me a clean plate?
- ~~You~~ can you go to the supermarket?
- Could you help me with ~~make~~ making a sandwich?
- Could you do me a favour tea?

B

Bank wyrazów i wyrażen

Żywnienie

2.09 Quantity

- a bag of (flour) /ə ,bæg əv ('flaʊə)/ torebka, opakowanie (mąki)
- a bar of (chocolate) /ə ,bɑːr əv ('tʃɒklət)/ tabliczka (czekolady), batonik
- a bottle of (wine) /ə ,bɒtl əv ('waɪn)/ butelka (wina)
- a bowl of (cereal) /ə ,bəʊl əv ('siəriəl)/ miska (płatków zbożowych)
- a can of (fizzy drink) /ə ,kæn əv (,fɪzi 'drɪŋk)/ puszka (napoju gazowanego)
- a carton of (milk) /ə ,kɑːtn əv ('mɪlk)/ karton (mleka)
- a cup of (coffee) /ə ,kʌp əv ('kɒfi)/ filiżanka (kawy)
- a few /ə 'fjuː/ kilka
- a glass of (fruit juice) /ə ,glɑːs əv ('fruːt ,dʒuːs)/ szklanka, kieliszek (soku owocowego)
- how many, how much /'haʊ ,meni, 'haʊ ,mʌtʃ/ ile
- a jar of (jam) /ə ,dʒɑːr əv 'dʒæm/ słoik (dżemu)
- a little /ə 'lɪtl/ trochę
- a lot of /ə 'lɒt əv/ dużo
- a packet of (biscuits) /ə ,pækɪt əv 'bɪskɪts/ paczka (herbatników)
- a piece of fruit /ə ,piːs əv 'fruːt/ (jeden) owoc
- a slice of (bread) /ə ,slaɪs əv ('bred)/ kawałek, kromka (chleba)
- a spoonful of (sugar) /ə ,spuːnfʊl əv 'ʃʊɡə(r)/ łyżka, łyżeczka (cukru)
- a tin of (sardines) /ə ,tɪn əv (,sɑː'diːnz)/ puszka (sardynek)
- too many, too much /'tuː ,meni, 'tuː ,mʌtʃ/ za dużo

2.10 Food and drink

- apple /'æpl/ jabłko
- apple pie /,æpl 'paɪ/ szarlotka
- bacon /'beɪkən/ bekon
- banana /bə'nɑːnə/ banan
- bean /biːn/ fasola
- beef /biːf/ wołowina
- beer /biə(r)/ piwo
- biscuit /'bɪskɪt/ herbatnik
- bread /bred/ chleb
- breakfast /'brekfəst/ śniadanie
- butter /'bʌtə(r)/ masło
- cabbage /'kæbɪdʒ/ kapusta
- cake /keɪk/ ciasto
- carbohydrates /,kɑːbəʊ'hɑːdreɪts/ węglowodany
- carrot /'kærət/ marchewka
- cauliflower /'kɒlɪflaʊə(r)/ kalafior
- cereal /'siəriəl/ płatki zbożowe
- cheese /tʃiːz/ ser
- chicken /'tʃɪkɪn/ kurczak
- chips /tʃɪps/ frytki
- chocolate /'tʃɒklət/ czekolada
- coffee /'kɒfi/ kawa
- cola /'kəʊlə/ coca-cola
- cream /kriːm/ śmietana/śmietanka
- crisps /kriːps/ chipsy
- cucumber /'kjuːkʌmbə(r)/ ogórek
- dairy products /'deəri ,prɒdʌkts/ produkty mleczne, nabiał
- delicious /dɪ'liʃəs/ smakowity
- disgusting /dɪs'gʌstɪŋ/ ohydny, odrażający
- doughnut /'daʊnʌt/ pączek
- dressing /'dresɪŋ/ sos do sałatek
- egg /eg/ jajko
- fast food /,fɑːst 'fuːd/ szybkie dania, jedzenie barowe

- fat /fæt/ tłuszcz
- fibre /'faɪbə(r)/ błonnik
- fish /fɪʃ/ ryba
- fizzy drink /,fɪzi 'drɪŋk/ napój gazowany
- flour /'flaʊə(r)/ mąka
- food /fuːd/ żywność, jedzenie
- fruit /fruːt/ owoc/owoce
- fruit juice /'fruːt ,dʒuːs/ sok owocowy
- (orange) juice /('ɒrɪndʒ) ,dʒuːs/ sok (pomarańczowy)
- garlic /'gɑːlɪk/ czosnek
- grape /greɪp/ winogrono
- ham /hæm/ szynka
- hamburger, burger /'hæmbɜːgə(r), 'bɜːgə(r)/ hamburger
- ice cream /,aɪs 'kriːm/ lody
- juicy /'dʒuːsi/ soczysty
- junk food /'dʒʌŋk ,fuːd/ niezdrowa żywność
- ketchup /'ketʃəp/ keczup
- lamb /læm/ jagnięcina
- lemon /'lemən/ cytryna
- lemonade /,lemə'neɪd/ lemoniada
- lettuce /'letɪs/ sałata
- mayonnaise /,meɪə'neɪz/ majonez
- meat /miːt/ mięso
- milk /mɪlk/ mleko
- mushroom /'mʌʃrʊm/ grzyb
- nut /nʌt/ orzech
- oil /ɔɪl/ olej
- olive oil /,ɒlɪv 'ɔɪl/ oliwa (z oliwek)
- olives /'ɒlɪvz/ oliwki
- onion /'ɒnɪən/ cebula
- orange /'ɒrɪndʒ/ pomarańcza
- pancake /'pænkək/ naleśnik
- pasta /'pæstə/ makaron
- pea /piː/ groszek
- pear /peə(r)/ gruszka
- pepper /'pepə(r)/ papryka, pieprz
- pizza /'piːtsə/ pizza
- pork /pɔːk/ wieprzowina
- potato /pə'teɪtəʊ/ ziemniak
- prawn /prɔːn/ krewetka
- protein /'prəʊtɪn/ białko
- proteins /'prəʊtɪnz/ proteiny
- rice /raɪs/ ryż
- roast turkey /,rəʊst 'tɜːki/ pieczony indyk
- salad /'sæləd/ sałatka
- salt /sɔːlt, sɒlt/ sól
- salty /'sɔːlti, 'sɒlti/ stony
- sandwich /'sænwɪtʃ/ kanapka
- sausage /'sɔːsɪdʒ/ kiełbasa
- seafood /'siːfuːd/ owoce morza
- soft drink /,sɒft 'drɪŋk/ napój bezalkoholowy
- soup /suːp/ zupa
- sour /'sauə(r)/ kwaśny
- spaghetti /spə'geti/ spaghetti
- spicy /'speɪsi/ ostry, pikantny
- steak /steɪk/ stek
- strawberry /'strɔːbəri/ truskawka
- sugar /'ʃʊɡə(r)/ cukier
- sweet /swiːt/ słodki
- sweets /swiːts/ słodycze
- tasty /'teɪsti/ smaczny, smakowity
- tea /tiː/ herbata
- toast /təʊst/ tost
- tomato /tə'mɑːtəʊ/ pomidor
- tuna /'tjuːnə/ tuńczyk
- vegetable /'vedʒtəbl/ warzywo
- water /'wɔːtə(r)/ woda
- mineral ~ /'mɪnərəl/ mineralna
- sparkling ~ /'spɑːklɪŋ/ gazowana
- still ~ /'stɪl/ niegazowana
- yoghurt /'jɒgət/ jogurt

2.11 Eating in a restaurant

- bill /bɪl/ rachunek
- book /bʊk/ rezerwować
- chef /tʃef/ szef kuchni
- dessert /dɪ'zɜːt/ deser
- dinner /'dɪnə(r)/ obiad
- drinks /drɪŋks/ napoje
- have a cup of coffee /,hæv ə ,kʌp əv 'kɒfi/ pić filiżankę kawy
- Here you are. /'hiə juː ,ɑː(r)/ Proszę.
- I'd like ... /'aɪd ,laɪk/ Poproszę ...
- look at the menu /,lʊk ət ðə 'menjuː/ przeglądać menu
- lunch /lʌntʃ/ lunch, obiad
- main course /'meɪn ,kɔːs/ danie główne
- meal /miːl/ posiłek
- menu /'menjuː/ karta dań, jadłospis
- (fish) of the day /(.fɪʃ) əv ðə 'deɪ/ (ryba) dnia
- order /'ɔːdə(r)/ zamówienie, zamawiać
- pay the bill /,peɪ ðə 'bɪl/ płacić rachunek
- side dish /'saɪd ,dɪʃ/ dodatek do dania głównego (na osobnym talerzu)
- snack /snæk/ przekąska
- specjalty /,speʃi'æləti/ specjalność
- starter /'stɑːtə(r)/ przystawka
- supper /'sʌpə(r)/ kolacja
- takeaway /'teɪkəweɪ/ potrawy na wynos
- waiter /'weɪtə(r)/ kelner
- waitress /'weɪtrəs/ kelnerka

2.12 Cooking and recipes

- add /æd/ dodawać
- bake /beɪk/ piec
- boil /bɔɪl/ gotować (się)
- bowl /bəʊl/ miska
- chop /tʃɒp/ siekać
- cook /kʊk/ gotować
- cookbook /'kʊkbʊk/ książka kucharska
- cut /kʌt/ ciąć, kroić
- dish /dɪʃ/ półmisek, talerz, danie
- fry /fraɪ/ smażyć (się)
- frying pan /'fraɪɪŋ ,pæn/ patelnia
- grate /greɪt/ trzeć, ścierać, ruszt
- grill /grɪl/ rożen, piec na ruszcie w piecyku
- heat /hiːt/ grzać
- ingredient /ɪn'grɪdiənt/ składnik
- kitchen equipment /'kɪtʃɪn ɪ,kwɪpmənt/ sprzęt kuchenny
- make /meɪk/ robić
- mask /mæʃ/ tłuc, ubijać
- melt /melt/ topnieć
- mix /mɪks/ mieszać
- mug /mʌg/ kubek
- oven /'ɒvən/ piekarnik, kuchenka (mikrofalowa)
- peel /piːl/ obierać
- plate /pleɪt/ talerz
- pot /pɒt/ garnek, dzbanek
- pour /pɔː(r)/ lać, wlewać, wylewać
- prepare /prɪ,peə/ przygotowywać
- put ingredients together /,pʊt ɪn'grɪdiənts tə,geðə(r)/ łączyć składniki
- recipe /'resəpi/ przepis
- roast /rəʊst/ piec, prażyć
- sauceman /'sɔːspən/ rondel
- scales /skeɪlz/ waga
- slice /slaɪs/ kromka, plaster, krajać, ciąć na plasterki
- spoon /spuːn/ łyżka
- stir /stɜː(r)/ mieszać
- weigh /weɪ/ wazyć

P

Powtórka kumulatywna

Rozdziały 1–6

Mówienie

1 Popatrz na zdjęcia i odpowiedz na pytania.

- 1 What are the similarities and differences between these two photos?
- 2 Which lunch would you like to eat? Why?
- 3 What do you have for lunch at school?

Gramatyka i słownictwo

2 W każdej grupie wyrazów wskaż ten, który nie pasuje do pozostałych. Uzasadnij swój wybór.

- 1 butter milk yoghurt **flour**
- 2 peel cut **bake** chop
- 3 **disgusting** tasty delicious nice
- 4 a cup a glass a bowl **a slice**
- 5 a law court an office **a lawyer** a prison
- 6 make money get a raise get a salary **get fired**
- 7 an au pair a volunteer **a visa** a nanny

3 Wskaż właściwą formę.

- 1 There aren't *much* **many** *some* jobs for young people where I live.
- 2 You **can** *must* *have to* send your application if you'd like.
- 3 We've had *many* **a lot of** *a few* interest in the new jobs at the café.
- 4 There are *any* **no** *much* good restaurants in my village.
- 5 Christmas is *usually* *rarely* **always** on 24th December.
- 6 **Are you doing** *Do you do* *Will you do* anything interesting on Saturday?

4 Uzupełnij zdania jednym wyrazem w każdej luce. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- 1 How **much** fruit do you eat every day?
- 2 I usually have a **little** sugar in my tea.
- 3 You shouldn't drink too **much** coffee because caffeine isn't good for you.

- 4 I think I **will** go to that new restaurant in town.
- 5 We aren't **allowed** to eat in classrooms.
- 6 What are you **going** to do when you finish school?
- 7 **Where** does your sister work?
- 8 You **have** to wear a seatbelt when you're in the car.

Rozumienie ze słuchu

- 5 2.13 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie wywiad z dietetykiem. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu uzupełnij luki 1–4 w poniższej notatce. Luki należy uzupełnić w języku angielskim. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

A day in the life of ... a dietitian (Rory Kingsley)

- Got his first book about food at the age of (1) **seven**.
- Works at (2) **a (local) hospital and a private (children's) clinic**.
- Works (3) **40 hours** a week.
- His duties include checking patients' weight and diet, and (4) **individual consultations**.

Znajomość funkcji językowych

- 6 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Każdą lukę 1–3 uzupełnij brakującym fragmentem wypowiedzi, tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Wykorzystaj wyrazy podane w nawiasach, ale nie zmieniaj ich formy. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- X (1) (order)
Can I take your order. Are you ready to order, sir?
- Y Yes, I think so. I'll have the steak with a salad.
- X (2) (prefer) *Which do you prefer* the green salad or the tomato salad?
- Y Hmm, the green salad, please.
- X Anything to drink?
- Y Yes, last time I was here, I had a strawberry lemonade. Do you still do that?
- X I'll check. It's my first day today, so I don't know.
- Y OK, if you don't have it, then water will be fine. And (3) (luck) *good luck with* your new job.
- X Thank you very much.

Rozumienie tekstów pisanych

- 7a** **PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj teksty 1 i 2. W zadaniach 1–3 z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią tekstów. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Text 1

www.cleanapron.org

Clean Apron Cooking School

It doesn't matter if you want to become a better home cook or if you want to be a professional chef – come to our school today! We have over 15 courses you can choose from.

For information about all our courses, click [here](#).

If you would like to talk to a real person and learn more about the school and our courses, call us for an informal interview. We're also hosting a free webinar about our school and our courses this Saturday, 15 March at 10.00 a.m. Click [here](#) to sign up.

Text 2

Topic: Help me find a cooking school

Hi everyone, I'm interested in attending a cooking school. Which ones would you recommend?

dan04
member
since 12/2017

I recently attended the Clean Apron Cooking School in Scotland. It's the best cooking school in the area. There's also the Forks&Knives school, but they only have courses for professional chefs and their courses are more expensive. I liked Clean Apron because they had many courses for beginners and the groups were smaller than in the other school. Let me know if you have any other questions.

ChefCleo
member
since 08/2016

- Text 1 was written to
  - review a cooking school.
  - advertise a cooking school.
  - encourage people to cook at home.
- To take part in the webinar, you need to
  - attend an interview.
  - register on the website.
  - be a professional chef.
- The Forks&Knives school
  - is better than the Clean Apron Cooking School.
  - has smaller groups than the Clean Apron Cooking School.
  - offers courses for people with experience.

- 7b** **PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupelnij w e-mailu luki 4–6 zgodnie z treścią tekstów 1 i 2 w ćw. 7a. Luki należy uzupełnić w języku polskim. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Od: Daria Do: Ania

Cześć Ania!

Wspominałaś, że twoja siostra myśli o wyjeździe za granicę do szkoły gastronomicznej. Właśnie na pewnym forum dotyczącym gotowania, na którym piszę posty, polecono szkołę Clean Apron w (4) .....Szkocji...... W swojej ofercie mają (5) .....piętnaście..... różnych kursów. W okolicy jest jeszcze druga szkoła, ale jest (6) .....droższa..... od szkoły Clean Apron.

Oto link do szkoły: www.cleanapron.org.

Daj znać, jeśli chcesz, abym o coś jeszcze zapytała na forum.

Pozdrawiam

Daria

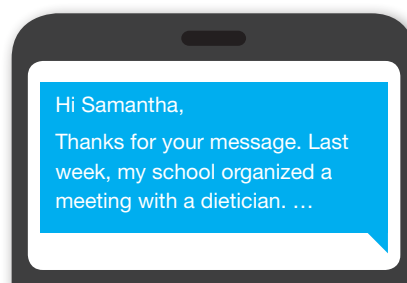
Wypowiedź pisemna

- 8** **PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszytcie.

Twoja szkoła zorganizowała spotkanie z dietetykiem. Napisz wiadomość do koleżanki z USA na portalu społecznościowym.

- Poinformuj ją, czego podczas spotkania nauczyłaś/nauczyłeś się na temat zdrowego odżywiania się.
- Opisz, co twoja szkoła zamierza zmienić w sklepiu szkolnym po tym spotkaniu.
- Zaproponuj, aby koleżanka zorganizowała podobne spotkanie w swojej szkole.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech punktów, tak aby osoba nieznaną polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

7

Zakupy i usługi

Gramatyka i słownictwo

Grammar focus • Talking about the past (1)

1 Pracujcie w parach. Odpowiedzcie na pytania.

- 1 What is a shopping centre? What can you find there?
- 2 Are there any shopping centres where you live?
- 3 Do you like going to shopping centres? Why?/Why not?

W Łodzi **2.14** **Przeczytaj tekst. Gdzie znajduje się Manufaktura? Co znajdowało się na jej miejscu w przeszłości?**

Manufaktura, in Łódź, is one of the biggest shopping centres in Poland. It's actually a shopping centre, an arts centre, and a leisure and entertainment centre all in one. But before it became a shopping centre, it had a different purpose.

In the 19th century, it was a factory that produced textiles. Polish architect, Hilary Majewski designed the buildings for Izrael Poznański. The factory was very successful and made Łódź famous in Eastern Europe. But in the early 90s, it started having financial problems. In 1998, a French company bought the factory and decided to turn it into 'Manufaktura'. Work started in 2003 and finished in 2006. The builders renovated 90,000m² of buildings and kept their original look. They also built 3,500 parking spaces and planted 600 trees.

Today, Manufaktura has over 250 shops, museums, a disco, a cinema complex and lots of restaurants. Now, it's even more popular than it was in the past.

2b Znajdź w tekście w ćw. 2a czasowniki z ramki w formie przeszłej. Które czasowniki są regularne, a które – nieregularne?

be become build buy decide design finish have
keep make plant produce renovate start

be – was, were   become – became   build – built
buy – bought   decide – decided   design – designed
finish – finished   have – had   keep – kept
make – made   plant – planted   produce – produced
renovate – renovated   start – started

3 Zapisz w zeszycie przeszłe formy czasowników podanych w ramkach. Lista czasowników nieregularnych znajduje się na ss. 182–183.

Czasowniki regularne

arrive chat cry hope love plan play stop
study try visit watch

Czasowniki nieregularne

come do eat find give go meet see sleep
spend wear write

4 Uzupetnij wpis na blogu odpowiednimi formami czasowników w nawiasach. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

Here I am with all my shopping bags in Manufaktura.

15 April **A day out: Manufaktura**

Welcome back to my blog! Today's post is about Manufaktura, in Łódź.

Last week, my friends and I (1) decided (decide) to spend the day in Manufaktura. It (2) was (be) a sunny day, so first we (3) spent (spend) some time in the square. We (4) ate (eat) breakfast in a lovely café overlooking the fountain. It's actually the longest fountain in Europe. Then, we (5) visited (visit) the art museum. I (6) loved (love) the black-and-white photography exhibition. My friends (7) wanted (want) to go bowling, but I (8) went (go) shopping instead.

We (9) met (meet) again for dinner at 3 p.m. and then we (10) saw (see) a film at the cinema. We (11) had (have) an amazing time!

Manufaktura is a great place for a day out. Let me know in the comments if you've been there.

Klaudia

Comments

5 **Uzupełnij dialogi odpowiednimi formami czasowników w nawiasach. Zapisz odpowiedzi w zeszyście.**

- KATE** (1) Did you buy (you/buy) anything nice last Saturday?
ALI No, I (2) didn't go (not go) shopping in the end. I (3) stayed (stay) at home all day.
JOE What (4) did you do (you/do) last night?
BEN Nothing exciting. I (5) finished (finish) my homework. Then I (6) sent (send) some emails.
MAX Where (7) were you (be/you) yesterday evening? I (8) rang (ring) you five times, but there (9) was (be) no reply.
JOSH Sorry! We (10) weren't (not be) at home. It (11) was (be) my sister's birthday and she (12) wanted (want) to go for a meal.

6 **2.15** **Wysłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi. Następnie, pracując w parach, przeczytajcie dialogi.**

7 **Uzupełnij e-mail podanymi czasownikami w czasie past simple. Zapisz odpowiedzi w zeszyście.**

Hi Helen,

I went shopping in London yesterday with my sister. I must tell you about it! First, we (1) went (go) to one of the most famous department stores in the world – Harrods. It (2) was (be) really exciting! Liz (3) bought (buy) a pair of earrings and a necklace from the jewellery department. I (4) didn't get (not get) anything, but it was great looking around. Then, we (5) walked (walk) around Kensington* for a while and (6) found (find) a pizza restaurant. After that, we (7) travelled (travel) by underground to Covent Garden*. I (8) spent (spend) some money in the clothes shops and then we (9) watched (watch) some street theatre. It was brilliant! I (10) didn't want (not want) to leave. Hope you're OK. See you soon!

Amanda

*Kensington i Covent Garden to dzielnice Londynu.

Vocabulary focus • Shops and goods

8a **Co można kupić w poniższych sklepach? Dopasuj produkty do odpowiednich sklepów. Zapisz odpowiedzi w zeszyście.**

a bakery a clothes shop
 a convenience store
 a corner shop
 a department store
 a DIY store
 an electrical shop
 a fishmonger's
 a florist's a furniture shop
 a greengrocer's
 a grocery store
 a jewellery shop
 a market stall
 a newsagent's an optician's
 a shoe shop a stationer's

Przykładowe odpowiedzi:
 a bakery: a cake, bread
 a clothes shop: a dress, a jacket
 a convenience store/a corner shop: a cake, a chocolate bar, a soft drink, bread, eggs, milk, potatoes, tinned soup
 a department store: all listed items
 a DIY store: metal frames, wallpaper, screws
 an electrical shop: a games console
 a fishmonger's: cod, tuna
 a florist's: a bouquet
 a furniture shop: a desk, a sofa
 a greengrocer's: carrots, potatoes
 a grocery store: a cake, a chocolate bar, a soft drink, bread, eggs, potatoes
 a jewellery shop: a necklace, a watch
 a market stall: a bouquet, carrots, eggs, potatoes
 a newsagent's: a chocolate bar, a lottery ticket, a magazine, a newspaper, a phonecard, stamps
 an optician's: contact lens solution
 a shoe shop: shoe polish
 a stationer's: a postcard, envelopes, pens, stamps

a bouquet a cake
 a chocolate bar a desk
 a dress a games console
 a jacket a lottery ticket
 a magazine a necklace
 a newspaper a phonecard
 a postcard a sofa
 a soft drink a watch bread
 carrots cod
 contact lens solution eggs
 envelopes metal frames
 milk wallpaper pens
 potatoes screws
 shoe polish stamps
 tinned soup tuna

8b **Przeczytaj wypowiedzi. W jakich sklepach są rozmówcy?**

- 'They hurt my feet a bit. Have you got a larger size?'
shoe shop
- 'I'll take those red roses.'
florist's
- 'I've come to pick up my contact lenses.'
optician's
- 'I'm looking for a present for my wife. She likes gold.'
jewellery shop
- 'The wardrobe is very big. Do you deliver?'
furniture shop

9 **Pracujcie w parach. Uczeń A wymyśla zdanie podobne do tych w ćw. 8b, a uczeń B odgaduje nazwę sklepu. Następnie zamieńcie się rolami.**

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 81

Vocabulary focus • Functions focus • Complaining

- 1 Pracując w parach, opiszcie poniższe zdjęcie. Wyobraźcie sobie, że mężczyzna składa reklamację. Jak myślicie, na co się skarży?

- 2 Dopasuj zdania A–C do luk 1–3. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

CUSTOMER Excuse me. I bought this iPod yesterday, but it's **broken**.

SHOPKEEPER (1) B

CUSTOMER Yes, I do. Here you are.

SHOPKEEPER (2) C

CUSTOMER No, thank you. I'd prefer **a refund**.

SHOPKEEPER (3) A

- A All right, but I need to speak to my manager.
 B I'm sorry about that. Do you have **a receipt**?
 C That's fine. Would you like to **exchange** it for another one?

- 3 2.16 Wysłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi. Następnie sprawdź w *Banku wyrazów i wyrażeń* znaczenie zaznaczonych wyrazów.

- 4 Pracując w parach, napiszcie w zeszycie dialogi, jak w ćw. 2. Użyjcie innych określeń czasu.

- 1 CD/it's scratched
- 2 mobile phone/it doesn't work
- 3 jeans/there's a hole in them
- 4 book/there are some pages missing

- 5 Czy kiedykolwiek złożyłeś/złożyłaś reklamację? Jeżeli tak, co było jej powodem? Podziel się swoimi doświadczeniami z kolegą/koleżanką z ławki.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 81

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 175

Dobieranie zdań do osób

TO WAŻNE!

Zacznij od uważnego przeczytania podanych zdań. Upewnij się, że dokładnie rozumiesz każde z nich. Słuchając nagrania, zwracaj uwagę na związane z nimi słownictwo. Staraj się jednocześnie zrozumieć sens całych wypowiedzi.

- 6a 2.17 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie dwie wypowiedzi. Wybierz właściwą odpowiedź zgodną z treścią nagrania: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

Text 1

- 1 Who are the speakers?
 A A musician and a shopkeeper.
 B A customer and a shopkeeper.
 C A customer and a musician.
- 2 Why did the speaker go to the shop?
 A To get a refund.
 B To exchange the CD.
 C To replace the missing CD.

Text 2

- 3 What is the main topic of the recording?
 A What happens with Christmas presents we don't want.
 B Tips on buying the best Christmas presents.
 C The differences between how men and women shop for gifts.
- 4 How many gifts are unwanted?
 A 200 million.
 B 60%.
 C One in four.
- 5 What is 're-gifting'?
 A Buying the same gift again.
 B Giving someone a gift that we got, but didn't like.
 C Returning a gift to a shop.

- 6b Czy wybrałeś/wybrałaś poprawne odpowiedzi? Jeśli nie – które słowa wprowadziły cię w błąd?

- 7 2.18 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie cztery wypowiedzi. Przyporządkuj zdania A–E podsumowujące te wypowiedzi do osób 1–4. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnej osoby.

SPEAKER 1	C	This speaker
SPEAKER 2	A	A enjoys shopping without spending any money.
SPEAKER 3	E	B doesn't enjoy shopping in large stores.
SPEAKER 4	B	C doesn't like shopping with a lot of people around.
		D likes buying expensive things.
		E doesn't buy things that are expensive.

- 8 Odpowiedz na pytania.

- 1 How often do you go shopping?
- 2 What do you usually buy?
- 3 Do you ever buy things on the Internet? What do you buy?
- 4 Do you enjoy shopping? Why?/Why not?

Vocabulary focus • Clothes

- 1 Dopasuj podane wyrazy do odpowiednich kategorii. Zapisz je w zeszycie. Czy znasz inne słowa, które możesz dopisać?

elegant jeans leather smart nylon a T-shirt
a necklace a skirt patterned a dress plain
a rucksack striped boots a jumper unfashionable
trousers silk a belt small fashionable trainers
cotton wool medium large earrings casual
a scarf checked shoes glasses a bracelet

Items of clothing	jeans, a T-shirt, a skirt, a dress, boots, a jumper, trousers, trainers, shoes
Accessories	a necklace, a rucksack, a belt, earrings, a scarf, glasses, a bracelet
Size	small, medium, large
Pattern	patterned, plain, striped, checked
Style	elegant, smart, unfashionable, fashionable, casual
Material	leather, nylon, silk, cotton, wool

- 2 Korzystając ze słów w ćw. 1, napisz w zeszycie pełnymi zdaniami, co mają na sobie osoby na zdjęciach 1–4 na s. 7.

Number 2: He is wearing a blue T-shirt.

- 3 Pracując w parach, zadajcie sobie poniższe pytania i odpowiedzcie na nie.

- What do you usually wear to school/at home/when you go out with your friends?
- What kind of clothes do you like best?

Zadanie wielokrotnego wyboru

TO WAŻNE!

Jednym z zadań sprawdzających umiejętność przetworzenia treści tekstu przeczytanego w języku polskim i wyrażania ich w języku angielskim może być zadanie wielokrotnego wyboru. Sytuacja będzie opisana w języku polskim. Twoim zadaniem będzie wybrać odpowiednią reakcję w języku angielskim. Zanim wybierzesz odpowiedź, przeczytaj uważnie opis sytuacji. Upewnij się, że rozumiesz jej kontekst, kto uczestniczy w rozmowie i jakiego rodzaju reakcja jest oczekiwana.

- 4a Przeczytaj opis sytuacji i odpowiedz na pytania.

- 1 *shopkeeper/customer* Jesteś w sklepie obuwniczym i chcesz przymierzyć buty w swoim rozmiarze.
2 *polite* 1 Who is talking?
3 *your shoe size* 2 What kind of response is needed?
3 What kind of details would a shopkeeper require?

- 4b Wskaż najlepszą reakcję na sytuację opisaną w ćw. 4a.

- A I want some shoes.
B Can I have these shoes in size 39, please?
C Give me some shoes.

- 4c Po sprawdzeniu odpowiedzi powiedz, dlaczego pozostałe opcje są niepoprawne.

- A jest nieuprzejma i brak informacji o rozmiarze buta
C jest nieuprzejma i nie wiadomo, o które buty chodzi

- 5 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Do sytuacji 1–4 dobierz odpowiednią reakcję: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- Jesteś w sklepie. Poproś uprzejmie sprzedawcę o parę spodni w innym rozmiarze.
A Help me! Give me a larger size.
B Excuse me. Do you have these in medium?
C They're small. Get me some more.
- Ktoś z twojej rodziny zaprasza cię na zakupy. Jak uprzejmie odmówisz?
A You must be joking!
B I can't stand shopping, so no.
C I'm sorry, but I'm going to the cinema.
- Pracujesz jako sprzedawca/sprzedawczyni. Podchodzi do ciebie klientka z prośbą o zwrot pieniędzy za zakupiony towar. Od czego zaczniesz rozmowę?
A You're not getting a refund for that, madam.
B There's nothing wrong with it, madam.
C Have you got a receipt, madam?
- Chcesz coś przymierzyć w sklepie. Co powiesz?
A Where are the changing rooms?
B Can I change these clothes, please?
C Can I have some change, please?

Functions focus • Shopping

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 175

- 6 Pracujcie w parach. Przeczytajcie na głos poniższy dialog.

- SHOPKEEPER Can I help you, sir/madam?
CUSTOMER Yes, please. How much are these jeans?
SHOPKEEPER They're £45.
CUSTOMER Have you got them in a different size?
SHOPKEEPER Yes. We have them in large, medium and small.
CUSTOMER Can I try the medium, please?
SHOPKEEPER Yes, of course. Here you are.
CUSTOMER Thank you very much.
SHOPKEEPER You're welcome.

- 7 Pozostając w parach, utólcie więcej dialogów, wymieniając zaznaczone wyrazy w ćw. 6 na inne.

Vocabulary focus • Money

1 Uzupełnij dialog właściwymi wyrazami. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

1 *cost/price*

a Excuse me. How much do these shoes cost?

b Excuse me. I can't find a price on these jeans.

2 *credit card/cash/cheque*

a Do you have a pen? I need to write a cheque.

b Could you lend me enough cash to buy a drink and a bag of crisps?

c You have to be 18 to own a credit card.

3 *coins/note*

a What coins can you put in the drinks machine?

b I'm sorry. I've only got a £50 note. Can you change it?

4 *bargain/sale/discount*

a I bought this dress in the sale. Do you like it?

b These trainers were a real bargain. They were £20 cheaper than usual.

c I got a discount on these shoes because there's a mark on them.

5 *lend/borrow/owe*

a Can I borrow £10 until tomorrow?

b I owe Jo £50, but I can't afford to pay her back.

c I'll lend you some money if you haven't got any.

6 *money/change*

a Excuse me. My meal cost £9.35. I gave you a £10 note, but you've only given me 15p change.

b I don't have enough money to buy anything. I spent it all last week.

Zadanie wielokrotnego wyboru

TO WAŻNE!

Zadanie wielokrotnego wyboru może sprawdzać kilka umiejętności. Niektóre pytania wymagają odnalezienia w tekście szczegółowych informacji. Aby odpowiedzieć na inne, trzeba określić intencję autora, czyli ustalić, w jakim celu tekst został napisany. Mogą również pojawić się pytania dotyczące kontekstu wypowiedzi – określenia, w jakiej sytuacji można napotkać dany tekst. Zastanów się, jakie umiejętności są sprawdzane w poszczególnych pytaniach, aby wybrać właściwe odpowiedzi.

2a Zapoznaj się z tekstami 1–2. Odpowiedz na pytania. Które pytania dotyczą:

a szczegółowych informacji? 3, 4, 5, 8, 9

b intencji autora? 2

c kontekstu wypowiedzi? 1, 6, 7

1 **SALE next weekend!**
Hundreds of items will be half-price for two days only. Don't miss it!

- 1 Where do you think this notice is? *in a shop; c*
- 2 Why has this notice been written? *because of sale next weekend; b*
- 3 How many items will be in the sale? *hundreds; a*
- 4 What discount will these items have? *they'll be half-price; a*
- 5 How long will the sale last? *two days; a*

2 **Please show your student discount card when you ask for your tickets.**

- 6 Where do you think this notice is? *in a theatre/cinema/sports centre; c*
- 7 Who is the notice for? *students; b*
- 8 What do these people have to have? *a student discount card; a*
- 9 When do students have to do this? *when they ask for their tickets; a*

2b Ponownie przeczytaj teksty 1–2 w ćw. 2a i określ, które z poniższych zdań A–C są zgodne z ich treścią. Wskaż jedną z trzech możliwości: A, B lub C.

- 1 A Everything here will be cheaper next weekend.
 B You will find many bargains in the shop at the weekend.
 C You can buy cheap things in this shop until the weekend.
- 2 A Some people can have a discount on tickets.
 B There are no cheap tickets for students.
 C Students cannot buy tickets at this place.

2c Po sprawdzeniu odpowiedzi powiedz, co pomogło ci wskazać poprawne odpowiedzi lub co wprowadziło cię w błąd.

Układanie zdań w odpowiedniej kolejności

TO WAŻNE!

Przeczytaj wszystkie zdania, aby zrozumieć ogólny sens wypowiedzi. Potem sprawdź, czy są jakieś wyrazy lub wyrażenia, które stosujemy, aby odnieść się do innych fragmentów tekstu (np. przymiotniki dzierżawcze, zaimki i takie słowa, jak: this, that itp.) i wyrażenia używane do przedstawiania zdarzeń we właściwej kolejności (np. firstly, next, then, after that, finally itp.). Po wybraniu odpowiedzi przeczytaj cały tekst i sprawdź, czy tworzy logiczną całość.

3a Przeczytaj zdania na temat obsługi bankomatu i odpowiedz na pytania.

How to take money out of a cash machine

- 1 Check that it is correct and press 'OK'.
  - 2 Finally, select the amount you want to withdraw and press 'OK'.
  - 3 Then, choose the language and enter your PIN.
  - 4 First, insert your card with the number facing up.
- Don't forget to take your money, card and receipt!

1 first, then, finally

2 Do numeru PIN.

3b Ułóż zdania 1–4 w ćw. 3a w odpowiedniej kolejności, tak aby powstał spójny i logiczny tekst. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

4, 3, 1, 2

4 2.19 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj teksty A–E i określ, które zdania są zgodne z ich treścią: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

A

Hey Oliver,
Where are you? They're just about to open the shop. There are lots of people in front of me. Some have been here since 5 a.m.! They have tents, chairs and blankets. I hope they don't buy everything. It's the first time ever this phone shop is reducing EVERYTHING by 75%! Too bad the discount isn't online too. See you soon.
Josh

B

Hi Emily,
The Camping Life shop has big bargains at the moment. I went there yesterday and bought a new tent and two sleeping bags for half the original price. The discounts are only in store, not online. You should go and get some cheap stuff for our camping trip.
Speak soon,
Abigail

- 1 Both texts are about
A a camping trip.
B online shopping.
C a sale.

C

Ben,
Thanks for inviting me to the party. I had a great time. I owe your brother £20. Can you give it to him and I'll pay you back tomorrow?
Thanks,
Ellie

- 2 Ellie is writing to Ben to
A inform him that she can pay him back.
B ask him for a favour.
C invite him to a party.

D

Online returns policy

Within 14 days of receiving your item, you can return or exchange it in any of our shops for a full refund. Within 30 days of receiving your item, you can only exchange it.
No returns, refunds or exchanges after 30 days.
Items must not be worn or washed.
They must have original tags.

- 3 If you want to return an item
A you can't bring it back to the shop 14 or more days after receiving it.
B you must bring it back to the shop no later than 30 days after receiving it.
C you can bring it back to the shop 30 days after receiving it.

How to use a credit card machine

- 1 If the amount is correct, press 'OK'.
- 2 First, insert the card into the terminal and wait for the amount to appear on the screen.
- 3 Finally, remove your card and take the receipt.
- 4 Then, enter your PIN and press 'OK'.

- 4 What is the correct order of the sentences in the text?
A 2-1-3-4
B 2-4-1-3
C 2-1-4-3

5 Napisz w zeszycie instrukcję obsługi jakiegoś urządzenia. Użyj wyrażen stosowanych do przedstawiania zdarzeń we właściwej kolejności oraz tekstu w ćw. 3 jako wzoru.

- 1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. W których z przedstawionych miejsc wolicie robić zakupy? Uzasadnijcie swój wybór.

- 2 Pracujcie w parach. Przeczytajcie zdania 1–4. W każdym z uzupełnionych zdań brakuje jednego wyrazu. Przepiszcie te zdania do zeszytu, wstawiając brakujące wyrazy.

- We went shopping and I (buy/coat) and some shoes.
We went shopping and I *bought coat* and some shoes.
We went shopping and I bought a coat and some shoes.
- He gave her (expensive/ring) in the shop.
He gave her *most expensive ring* in the shop.
He gave her the most expensive ring in the shop.
- I like (go/town) on Saturday afternoons.
I like *going town* on Saturday afternoons.
I like going to town on Saturday afternoons.
- My sister often (visit/market) to look for bargains.
My sister often *visits market* to look for bargains.
My sister often visits the market to look for bargains.

- 3 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij zdania 1–5, wykorzystując podane w nawiasach wyrazy w odpowiedniej formie. Nie należy zmieniać kolejności podanych wyrazów, trzeba natomiast dodać wszystkie niezbędne elementy, aby otrzymać logiczne i gramatycznie poprawne zdania. W każdym zdaniu brakuje maksymalnie czterech elementów. Wymagana jest pełna poprawność ortograficzna wpisywanych fragmentów. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- How much money (you/spend) on clothes since Saturday?
How much money *have you spent* on clothes since Saturday?
- My mum (enjoy/find) interesting food in the markets.
My mum *enjoys finding* interesting food in the markets.
- There (be/lot) of people in town yesterday.
There *were a lot* of people in town yesterday.
- They (build/supermarket) in our town at the moment.
They *are building a supermarket* in our town at the moment.
- I (buy/CD) when I saw a friend from school.
I *was buying a CD* when I saw a friend from school.

- 4 Napisz w zeszycie krótki tekst o swoich wymarzonych zakupach.

I went to New York. I had lunch in an expensive restaurant.

Uzupełnianie luk w zdaniach podanymi wyrazami w odpowiedniej formie

TO WAŻNE!

Przeczytaj uważnie wyrazy w nawiasach. Czasem należy dodać jeden lub dwa wyrazy, takie jak przedimki (a/an, the) lub przyimki (np. to, at, in), aby zdanie było poprawne gramatycznie. Możesz użyć maksymalnie czterech wyrazów w każdej luce.

1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. Które z przedstawionych przedmiotów najbardziej chcielibyście kupić?

2 Zapoznaj się z poniższym zadaniem. Określ, czy zdania 1–5 są prawdziwe czy fałszywe.

Dostałeś/Dostałaś prezent urodzinowy od swojej cici. Napisz list, w którym:

- podziękujesz za prezent;
- opisziesz prezenty, które dostałeś/dostałaś od innych osób;
- opowiesz o tym, jak zamierzasz uczcić swoje urodziny.

1 You are writing a thank you letter.	prawdziwe
2 You are sending something to your aunt.	fałszywe
3 You need to use past tenses.	prawdziwe
4 You need to use future tenses.	prawdziwe
5 You need to make a suggestion.	fałszywe

3 Przeczytaj przykładowy list. Jego autor użył przymiotnika *nice* sześć razy. Zastąp ten wyraz innymi przymiotnikami. Możesz wykorzystać wyrazy z ramki. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Następnie, pracując w parach, porównajcie poprawione listy.

amazing delicious great fantastic expensive
interesting silk brilliant

Dear Aunt Maria,
Thank you very much for the CD you sent me. I'm so grateful! They're my favourite band. How did you know?
I got lots of other nice presents for my birthday, too. Mum and Dad gave me a nice mobile phone. My brother bought me a really nice book about the history of music. My best friend bought me a nice scarf and some earrings.
I'm having a party at home next Saturday. We're going to have nice music and nice food and all my friends are going to come! I can't wait!
Love,
XYZ

amazing
fantastic
interesting
silk
great
delicious

4 Przeczytaj zwroty przydatne w pisaniu listu. Wskaż te, które zostały użyte w tekście w ćw. 3.

Przydatne zwroty

SAYING THANK YOU

Thank you very much for ...
I'm writing to say thank you for ...
Thanks for ...
I'm (really/so) grateful! ...
Many thanks for ...

5 PRZYGOTUJ SIĘ! Wykonaj zadanie w zeszytcie.

Dostałeś/Dostałaś pieniądze w prezencie gwiazdkowym od swoich dziadków. Napisz list, w którym:

- okażesz im swoją wdzięczność za prezent;
- poinformujesz ich, na co przeznaczysz/przeznaczyłaś pieniądze;
- opisziesz swoje plany na sylwestra.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznaną polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

Dear Grandma and Grandpa,
I hope you're both well.

BANK WYPOWIEDZI PISEMNYCH S. 181

6 Wyobraź sobie, że wygrałeś/wygrałaś 1000 zł w konkursie i wybrałeś/wybrałaś się na szalone zakupy. Napisz w zeszytcie krótki tekst o tym, na co wydałeś/wydałaś te pieniądze.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 81

List

TO WAŻNE!

Używaj zróżnicowanych przymiotników, aby tekst był ciekawszy. W ten sposób możesz również pochwalić się swoją znajomością słownictwa. Pamiętaj, że przymiotników używamy zwykle przed rzeczownikami.

- 1 Przepisz do zeszytu zdania, zmieniając czas na *past simple*.

- 1
ANN: Last night there is a great film on TV. I watch it with my family. Do you see it?
EVA: No, I don't. I don't watch TV at all yesterday. What is it about?

- 2
ANN: It is about a man who buys a boat and goes on a trip around the world.
EVA: Does he stay in hotels?
ANN: No, he doesn't. He sleeps on his boat and eats there, too. He makes friends in different places. I love this film!

- 2 Odszyfruj i zapisz nazwy sklepów, wykorzystując poniższy kod.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
*	◆	□	⊕	◇	⊗	◇	♥	✂	⊙	☆	>	⊞
N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
↑	*	*	*	●	■	⊞	○	◇	♠	▮	▶	□

- 1 ■♥*◇ ■♥*
2 ◇>◇□⊞✂□* > ■♥*
3 ⊞*●◇☆⊞ ■⊞* >
4 ◇●*□◇●● ■⊞*●◇
5 □>*⊞♥◇■ ■♥*
1 shoe shop
2 electrical shop
3 market stall
4 grocery store
5 clothes shop

- 3 Połącz części zdania. Następnie ułóż dialog z tych zdań.

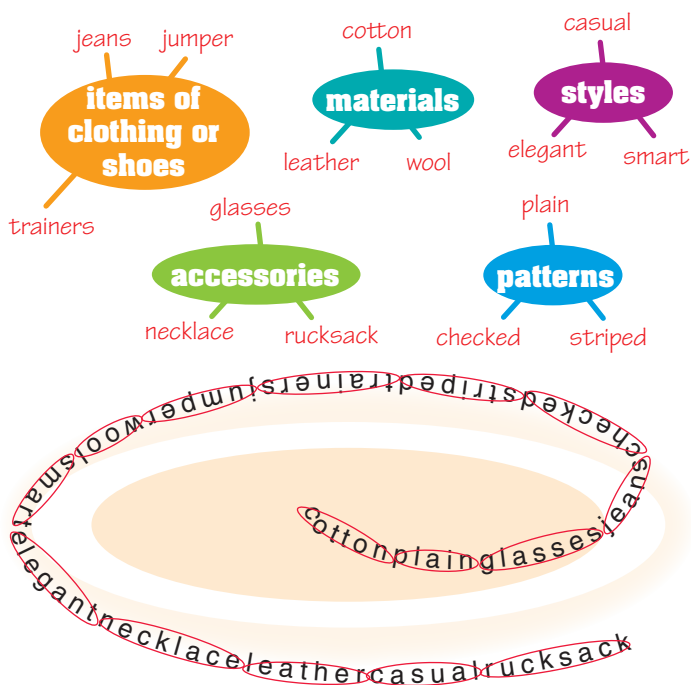
1 Excuse me. I bought this phone yesterday, a another one.

2 Let me check my bag. I'm sure I have the b but it's broken. 1 b
2 d

3 I would like to exchange it for c refund. 3 a
4 c

4 I don't want a different phone. I'd prefer a d receipt.

- 4 Odszukaj wyrazy i uzupełnij nimi diagramy. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 5 Pracujcie w trzysobowych grupach.

- Wybierzcie z ramki sześć wyrazów i zapiszcie ich definicje w zeszytach. Możecie skorzystać ze słownika.
- Dołączcie do innej grupy. Nazwijcie swoje grupy: A i B.
- Grupa A czyta pierwszą definicję.
- Grupa B ma jedną szansę, by odgadnąć wyraz.
- Jeśli odpowiedź jest prawidłowa – grupa B zdobywa 1 punkt. W przeciwnym wypadku punkt zdobywa grupa A.
- Teraz grupa B czyta definicję, a grupa B odgaduje.

bargain borrow cash (n) change (n) cheque
coin cost (v) credit card discount (n) lend
money note (n) owe price sale

It's a small round type of money.
A coin?

- 6 Z podanych wyrazów i wyrażeń ułóż zdania i zapisz je w zeszytcie.

- 1 grateful! / really / I'm
2 cake / Many / delicious / for / a / thanks
3 book / a / Thanks / for / fantastic
4 flowers / much / you / very / the / for / Thank / beautiful
5 birthday present / say / writing / for / thank / I'm / you / an / to / amazing

- 1 I'm really grateful!
2 Many thanks for a delicious cake.
3 Thanks for a fantastic book.
4 Thank you very much for the beautiful flowers.
5 I'm writing to say thank you for the amazing birthday present.

B

Bank wyrazów i wyrażen

Zakupy i usługi

2.20 Shops

baker's /'beɪkəz/ piekarnia
bookshop /'bʊkʃɒp/ księgarnia
boutique /bu:'ti:k/ butik
butcher's /'bʊtʃəz/ sklep mięsny
convenience store/corner shop /kən'vi:niəns ,stɔ:(r), 'kɔ:nə ,ʃɒp/ sklep osiedlowy
department store /dɪ'pɑ:t'ment ,stɔ:(r)/ dom towarowy
greengrocer's /'gri:ngrəʊsəz/ warzywniak
kiosk, newsagent's /'ki:nsk, 'nju:zeɪdʒənts/ kiosk
market /'mɑ:kɪt/ targ, bazar
market stall /'mɑ:kɪt ,stɔ:l/ stragan
optician's /ɒp'tɪʃnɪz/ optyk
pharmacy, chemist's /'fɑ:məsi, 'kemɪsts/ apteka
shop /ʃɒp/ sklep
clothes ~ /'kləʊðz/ z ubraniami
computer ~ /kəm'pjʊ:tə/ komputerowy
electrical ~ /'lektɪkəl/ elektryczny
furniture ~ /'fɜ:nɪʃə(r)/ meblowy
jewellery ~ /'dʒu:əlri/ jubilerski
music ~ /'mjuzɪk/ muzyczny
pet ~ /'pet/ zoologiczny
shoe ~ /'ʃu:/ z obuwiem
sports ~ /'spɔ:ts/ sportowy
shopping centre /'ʃɒpɪŋ ,sentə(r)/ centrum handlowe
shopping mall /'ʃɒpɪŋ ,mɔ:l/ zadaszone centrum handlowe
stall /stɔ:l/ stragan, stoisko
supermarket /'su:pə'mɑ:kɪt/ supermarket

2.21 Complaining

broken /'brəʊkən/ zepsuty
customer /'kʌstəmə(r)/ klient/klientka
damaged /'dæmɪdʒd/ zepsuty
exchange /ɪks'tʃeɪndʒ/ wymiana, wymieniać
hole /həʊl/ dziura
manager /'mænɪdʒə(r)/ kierownik/kierowniczką, menedżer
miss /mɪs/ brakować
(be) out of order /,(bi) ,aʊt əv 'ɔ:də(r)/ nie działać
receipt /ri'si:t/ paragon
refund /'ri:fʌnd/ refundacja, zwrot pieniędzy
scratch /skræʃ/ zadrapać, podrapać, zadrapanie, rysa
shop assistant, salesperson /'ʃɒp ə,sɪstənt, 'seɪlspɜ:sn/ sprzedawca/sprzedawczyni
shopkeeper /'ʃɒpkɪ:pə(r)/ sklepikarz/sklepikarka, właściciel/właścicielka sklepu
take back /,teɪk 'bæk/ oddawać, zwracać
(not) work /,(nɒt) 'wɜ:k/ (nie) działać

2.22 Money

bargain /'bɑ:gən/ okazja
borrow /'bɒrəʊ/ pożyczyc (od kogoś)
cash /kæʃ/ gotówka, pieniądze
cash machine /'kæʃ mə,'ʃi:n/ bankomat
change /tʃeɪndʒ/ reszta
cheap /tʃi:p/ tani
cheque /tʃek/ czek
coin /kɔɪn/ moneta
cost /kɒst/ kosztować
credit card /'kredɪt ,kɑ:d/ karta kredytowa
currency /'kʌrənsi/ waluta
discount /'dɪskaʊnt/ zniżka, rabat
discount card /'dɪskaʊnt ,kɑ:d/ karta zniżkowa, karta rabatowa

earn /ɜ:n/ zarabiać
expensive /ɪk'spensɪv/ drogi, kosztowny
half-price /,ha:f 'praɪs/ połowa ceny
how much /'haʊ ,mʌtʃ/ ile
lend /lend/ pożyczyć (komuś)
money /'mʌni/ pieniądze
note /nəʊt/ banknot
on sale /,ɒn 'seɪl/ na sprzedaż
owe /əʊ/ być winnym, dłużnym
pay back /,peɪ 'bæk/ spłacać
pocket money /'pɒkɪt ,mʌni/ kieszonkowe
price /praɪs/ cena
sale /seɪl/ sprzedaż, przecena, wyprzedaż

2.23 Other goods

blanket /'blæŋkɪt/ koc
bouquet /bu'keɪ/ bukiet
bread /bred/ chleb
cake /keɪk/ ciasto
carrot /'kærət/ marchewka
chocolate bar /'tʃɒklət ,bɑ:(r)/ baton czekoladowy
cod /kɒd/ dorsz
contact lens solution /'kɒntækt ,lenz əsə,lʊ:ʃn/ płyn do soczewek
egg /eg/ jajko
envelope /'envələʊp/ koperta
games console /'geɪmz ,kɒnsəʊl/ konsola do gier
lottery ticket /'lɒtəri ,tɪkɪt/ los na loterię
magazine /,mægə'zi:n/ czasopismo
metal frame /,metl 'freɪm/ ramka metalowa
milk /mɪlk/ mleko
necklace /'nekləs/ naszyjnik
newspaper /'nju:zpeɪpə(r)/ gazeta
pen /pen/ długopis
phonecard /'fəʊnka:d/ karta telefoniczna
postcard /'pəʊstka:d/ pocztówka
potato /pə'teɪtəʊ/ ziemniak
screw /skru:/ śruba, wkręt
shoe polish /'ʃu: ,pɒlɪʃ/ pasta do butów
sofa /'səʊfə/ sofa, kanapa
soft drink /,sɒft 'drɪŋk/ napój bezalkoholowy
stamp /stæmp/ znaczek pocztowy
tent /tent/ namiot
tinned soup /,tɪnd 'su:p/ zupa w puszcze
tuna /'tju:nə/ tuńczyk
wallpaper /'wɔ:lpeɪpə(r)/ tapeta
watch /wɒtʃ/ zegarek

2.24 Clothes

accessories /ək'sesəɪz/ dodatki
belt /belt/ pasek
boots /bu:ts/ wysokie buty
bracelet /'breɪslət/ bransoletka
cap /kæp/ czapka
casual /'kæʒʊəl/ codzienny, zwyczajny
checked /tʃekt/ w kratę, kraciasty
coat /kəʊt/ płaszcz
designer clothes /dɪ'zaɪnə ,kləʊðz/ ubrania od znanego projektanta
dress /dres/ suknia, sukienka
earrings /'ɪəriŋz/ kolczyki
elegant /'elɪgənt/ elegancki
(un)fashionable /,(ʌn)'fæʃnəbl/ (nie)modny
glasses /'glɑ:sɪz/ okulary
gloves /glɒvz/ rękawiczki
hat /hæt/ kapelusz
jacket /'dʒækt/ marynarka, kurtka, żakiet
jeans /dʒi:nz/ dżinsy
jewellery /'dʒu:əlri/ biżuteria
jumper /'dʒʌmpə(r)/ sweter, bluza

necklace /'nekləs/ naszyjnik
nightie /'naɪti/ koszula nocna
outfit /'aʊtfɪt/ kostium, ubranie
pattern /'pætn/ wzór, deseń
pattered /'pætəd/ wzorzysty
plain /pleɪn/ gładki, jednolity, zwykły, prosty
pyjamas /pə'dʒɑ:məz/ piżama
rucksack /'rʌksæk/ plecak
ring /rɪŋ/ pierścionek, obrączka
sandal /'sændl/ sandał
scarf /skɑ:f/ szalik, chustka, apaszka
shirt /ʃɜ:t/ koszula
shoes /ʃu:/ buty
size /saɪz/ rozmiar, wielkość
large ~ /'lɑ:dʒ/ duży
medium ~ /'mi:diəm/ średni
small ~ /'smɔ:l/ mały
skirt /skɜ:t/ spódnica
slippers /'slɪpəz/ klapki
smart /smɑ:t/ szykowny, elegancki
sock /sɒk/ skarpeta
striped /straɪpt/ w paski, pręgowany
style /staɪl/ styl
suit /su:t/ garnitur (męski), kostium (damski)
sunglasses /'sʌŋglɑ:sɪz/ okulary przeciwsłoneczne
sweatshirt /'swetʃɜ:t/ sweter, bluza
swimming costume /'swɪmɪŋ ,kɒstjʊm/ kostium kąpielowy
tie /taɪ/ krawat
tight /taɪt/ ciasny, wąski
tights /taɪts/ rajstopy
top /tɒp/ bluzka, top
tracksuit /'træksu:t/ dres
trainers /'treɪnəz/ buty sportowe, adidas
trousers /'traʊzəz/ spodnie
T-shirt /'ti: ʃɜ:t/ koszulka z krótkim rękawem
wear /weə(r)/ nosić, być ubranym

2.25 Materials

cotton /'kɒtn/ bawełna
leather /'leðə(r)/ skóra
material, fabric /mə'tɪəriəl, 'fæbrɪk/ materiał, tkanina
nylon /'naɪlɒn/ nylon
silk /sɪlk/ jedwab
wool /wʊl/ wełna

2.26 Advertising

advertise /'ædvətaɪz/ reklamować
advertisement /əd'vɜ:tɪsmənt/ reklama
advertising campaign /'ædvətaɪzɪŋ kæm'peɪn/ kampania reklamowa
billboard /'bɪlbɔ:d/ billboard
brand /brænd/ znak firmowy
brochure /'brəʊʃə(r)/ broszura reklamowa
campaign /kæm'peɪn/ kampania
commercial /kə'mɜ:ʃl/ reklama
leaflet /'li:flət/ ulotka reklamowa
product /'prɒdʌkt/ produkt

A cottage near the mountains and lakes.

A hotel resort in a hot country.

A tent by the sea.

1 Popatrz na zdjęcia. W którym miejscu chciałbyś/chciałabyś spędzić wakacje? Dlaczego?

2 Przeczytaj zdania porównujące miejsca na zdjęciach A–C. Następnie odpowiedz na pytania.

Size (big)

- a The cottage is bigger **than** the tent.
b The hotel is the biggest out of all three places.

Cost (expensive)

- c The cottage is more expensive **than** the tent.
d The hotel is the most expensive.

Location (good)

- e The location of the cottage is better **than** the location of the hotel.
f The tent is in the best location.

Popularity (popular)

- g The cottage is **as** popular **as** the hotel.
h The tent is not **so** popular **as** the cottage and hotel.

- Which adjectives are in the comparative form and which are in the superlative form?
Comparative: bigger, more expensive, better
Superlative: the biggest, the most expensive, the best
- How do we make comparative and superlative forms of short adjectives (*big*)?
By adding '-er' to the adjective.
- How do we make comparative and superlative forms of long adjectives (*expensive, popular*)?
By adding 'more' and 'most' before the adjective.
- What are the comparative and superlative forms of *good*? *Better, the best.*
- What word do we use when we want to compare two things? *Than*
- What other expressions we can use to compare things or people? *As ... as, so ... as.*

3 Przeanalizuj tabelkę z informacjami o trzech rodzajach wypoczynku wakacyjnego. Następnie napisz w zeszycie zdania, korzystając z informacji w tabelce oraz podanych poniżej wyrażień.

	beach holiday	mountain holiday	city holiday
expensive	★★	★	★★★
busy	★★★	★★	★★★
interesting	★	★★	★★
bad	★	★★	★★★
relaxing	★★★	★★	★

beach holiday/mountain holiday (expensive)
A beach holiday is more expensive than a mountain holiday.

city holiday (expensive)
A city holiday is the most expensive.

- beach holiday/city holiday (busy)
- beach holiday/mountain holiday (busy)
- city holiday/beach holiday (interesting)
- city holiday/mountain holiday (interesting)
- city holiday (bad)
- mountain holiday/beach holiday (bad)
- beach holiday (relaxing)
- city holiday/mountain holiday (not/relaxing)

4 Ułóż i zapisz w zeszycie zdania, stosując konstrukcję (*not*) *as ... as*.

buses/trains – comfortable
Buses aren't as comfortable as trains.

- 1 cars/bikes – fast
- 2 elephants/hippos – big
- 3 Sam (170 cm)/Mark(170 cm) – tall
- 4 campsites/hotels – cheap
- 5 the trainers (£50)/the shoes (£50) – expensive
- 6 hamburgers/hot dogs – unhealthy
- 7 Warsaw/Sopot – small
- 8 Jack's result (100%)/Tom's result (100%) – good
- 9 the Nile (approx. 6700 km)/the Amazon (approx. 6400 km) – long
- 10 Ana (15)/Tess (15) – old

REPETYTORIUM GRAMATYCZNE S. 167

Vocabulary focus • Holidays

5 Przerysuj tabelę do zeszytu i wstaw podane wyrazy w odpowiednie kolumny. Następnie do każdej kategorii dopisz własne propozycje.

go snowboarding a hotel a mountain holiday
 a youth hostel go sightseeing go horse riding
 a campsite a tent a beach holiday go camping
 a city break go shopping a bed and breakfast
 visit art galleries sunbathe go skiing a cottage
 eat in restaurants a cruise do water sports
 an apartment an adventure holiday a hotel resort
 go backpacking go snorkelling a villa
 visit monuments visit museums a package holiday

Types of holiday	Holiday activities	Accommodation
a mountain holiday, a beach holiday, a city break, a cruise, an adventure holiday, a package holiday	go sightseeing, go shopping, go horse riding, sunbathe, go skiing, eat in restaurants, do water sports, visit monuments, go camping, go backpacking, go snorkelling, go snowboarding, visit museums, visit art galleries	a hotel, a campsite, a tent, a cottage, an apartment, a hotel resort, a villa, a bed and breakfast, a youth hostel

6 Ułóż i zapisz w zeszycie co najmniej sześć zdań, porównując czynności w punktach 1–3 oraz ewentualnie inne podane w ćw. 5. Wykorzystaj podane przymiotniki lub inne, które znasz. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

boring exciting relaxing comfortable cheap expensive

sightseeing/sunbathing/snowboarding
Sunbathing is a more relaxing activity than sightseeing and snowboarding.
Sightseeing is the most boring activity.

- 1 Activities: visiting museums/shopping/eating in restaurants
- 2 Holidays: a cruise/a package holiday/an adventure holiday
- 3 Accommodation: a hotel/a campsite/a youth hostel

7 Odpowiedz na pytania dotyczące zdjęć.

- 1 What types of holiday are these people enjoying?
- 2 What are the people doing in each photo?
- 3 What are the most popular types of holiday in Poland?

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 91

Vocabulary focus • Travel and transport

- 1 Dopasuj podane wyrazy do odpowiednich kategorii. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Forms of transport:

Places:

Things you need:

Verbs:

Problems:

a ferry arrive an airport delays a suitcase land
a train a plane a bus stop lost luggage
traffic jams a platform take off leave a taxi rank
a return/single ticket airport cancellations a station
a passport a taxi

Forms of transport

Places

Things you need

Verbs

Problems

- 2 Pracując w parach, dodajcie więcej wyrazów do każdej kategorii.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 91

Uzupełnianie luk

TO WAŻNE!

Nie martw się, jeśli podczas słuchania usłyszysz wyraz, którego znaczenia nie znasz. Być może nie będzie potrzebny do uzupełnienia brakujących informacji w zadaniu. Skup się na słowach kluczowych i znalezieniu odpowiedzi, która będzie pasowała do luki.

- 3 2.27 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz wypowiedź na temat tego, jak Polacy spędzają urlop. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu uzupełnij luki 1–4 w poniższej notatce. Luki należy uzupełnić w języku angielskim. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- How Polish people spend their holidays
- * Number of people who spent their holiday outside Poland: (1) 41%
- * Length of holiday: (2) the same; as long as five years ago (seven days)
- * The most popular places to visit in Poland: (3) the mountains (in the south) and the Baltic Sea (in the north)
- * Most popular countries: Spain, (4) Croatia and Italy.

- 4 2.28 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie audycję radiową. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu odpowiedz krótko na pytania 1–3. Udziel odpowiedzi w języku angielskim. Zapisz je w zeszytcie.

- 1 What three things do people forget most often? *Chargers, phones and tablets.*
- 2 Why do people forget things? *Because they pack in a hurry.*
- 3 What is the final thing you should do before leaving the room? *Check the safe.*

- 5 2.29 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie dwa teksty. Pytania 1–3 odnoszą się do pierwszego tekstu, a pytania 4–6 – do drugiego. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu, wybierz właściwą odpowiedź: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

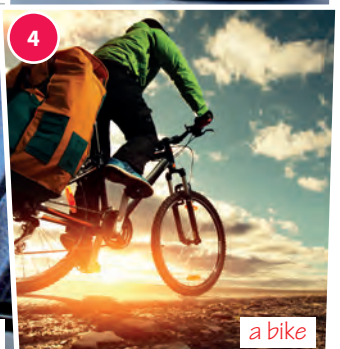
Text 1

- 1 Gemma is talking about
  - A her best holidays in Greece.
  - B her travel and stay abroad.
  - C different activities she enjoyed on holiday.
- 2 Why was she unhappy on the plane?
  - A The person next to her was annoying.
  - B Her seat was uncomfortable.
  - C The food was horrible.
- 3 What did Gemma enjoy about her holiday?
  - A The activities.
  - B The hotel.
  - C The weather.

Text 2

- 4 What is Hannah doing?
  - A Waiting for a bus.
  - B Travelling by bus.
  - C Getting on the bus.
- 5 What does Hannah do when someone else's bag is on the seat?
  - A She complains to the driver.
  - B She stands on the bus.
  - C She talks to the owner of the bag.
- 6 What is the purpose of the recording?
  - A To show what annoys people when they use public transport.
  - B To give tips on how to use public transport.
  - C To complain about public transport.

- 6 Jakie środki transportu są przedstawione na zdjęciach? Pracując w małych grupach, wybierzcie jeden z nich i przedstawcie jego wady i zalety.

Functions focus • Giving directions

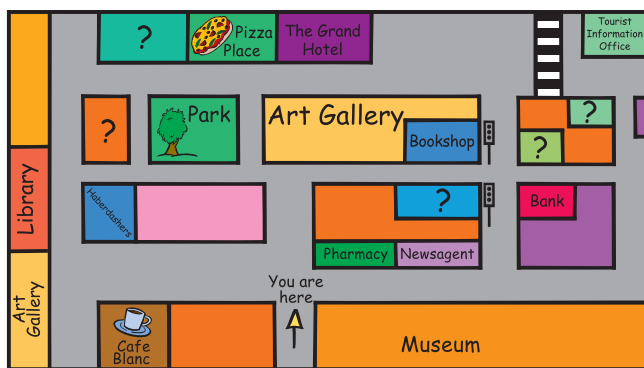
BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 176

1 Dobierz ilustracje do udzielonych wskazówek.

Turn left. 2 It's on the right. 4 Go straight on. 1
Take the first turning on the left. 5 Turn right. 3

2 Przyjrzyj się mapie i przeczytaj dialog. Uzupełnij lukę nazwą miejsca, o którym jest mowa.

- A Excuse me. Can you tell me where the tourist information office is, please?
B Take the first turning on the right. Go past the pharmacy and the newsagent's. Then turn left at the corner. Go down that street to the end. Turn right. Go over the zebra crossing and it's on your left.

3 2.30 Wystuchaj nagrania i wskaż na mapie poszukiwane miejsca.

The post office: opposite the tourist information office.
The travel agent's: between the bookshop and the newsagent's.
The cinema: next to the Pizza Place.

Functions focus • Asking for and giving information

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 175

4 Przeczytajcie dialog w parach.

- WOMAN Good morning. How can I help you?
MARCO Good morning. I'd like to visit a museum.
WOMAN Well, the Science Museum is excellent.
MARCO How do I get there?
WOMAN Take the underground train to South Kensington station.
MARCO And where's the nearest underground station?
WOMAN When you leave the office, turn right. The station is on your left.
MARCO Thank you very much.
WOMAN You're welcome.

5 Pomyśl o ciekawych miejscach wartych zwiedzenia w twojej okolicy lub w innej miejscowości, którą dobrze znasz. Napisz w zeszytcie dialog, wymieniając zaznaczone wyrazy i wyrażenia w ćw. 4 na inne oraz używając innych wyrażen z Banku funkcji językowych.

6 Pracujcie w parach. Przeczytajcie pytania. Jak myślicie, w jakich miejscach mogły zostać zadane? Wymyślcie odpowiedzi na te pytania. Następnie zadawajcie sobie te pytania i odpowiadajcie na nie.

- Excuse me. Could you tell me the way to the museum?
- When's the next train to London?
- Is this the bus for the town centre?
- What time will we land in Athens?
- Can I book a double room?
- What time does the ferry leave?

Dobieranie

TO WAŻNE!

Sluchając pytań, zastanów się, gdzie mógłbyś/mogłabyś je usłyszeć. To może pomóc ci w wyborze właściwej odpowiedzi.

7 2.31 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie cztery pytania. Do każdego z nich dobierz odpowiedź A–E. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Jedna odpowiedź została podana dodatkowo i nie pasuje do żadnego pytania.

- A About 100 metres.
B It lands at two o'clock.
C Next Tuesday.
D Turn left here. It's at the end of the road.
E £25.

1	2	3	4
E	B	D	A

8 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij brakujący fragment wypowiedzi, tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Zapisz odpowiedź w zeszytcie.

Excuse me, can/could you tell me; do you know where the Monument Hotel is?

Vocabulary focus • Holiday words

1 Opisz zdjęcia. Jak myślisz, jakie mogłyby być przedstawione na nich podróże? W którą z nich chciałbyś/chciałabyś się wybrać?

2 Dobierz poniższe wyrazy do ich definicji.

a journey a voyage scenery a view a trip surroundings

- 1 what you can see directly from your window *a view*
- 2 an act of travelling a long way across the sea *a voyage*
- 3 everything that's around you *surroundings*
- 4 an act of travelling to a place *a journey*
- 5 natural beauty of the countryside *scenery*
- 6 a visit to a place *a trip*

3 Uzupełnij zdania 1–9 właściwymi wyrazami. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

trip/journey/voyage

- 1 We went on a school trip to a museum.
- 2 I'd like to go on a voyage across the Atlantic Ocean.
- 3 The journey by train took seven hours.

view/scenery/surroundings

- 4 The scenery in the mountains was beautiful.
- 5 There was a wonderful view of the sea from our window.
- 6 The hotel was in beautiful surroundings that included gardens and a lake.

book/order/hire

- 7 If you fancy riding through the mountains, you can hire a moped for the day.
- 8 It's a very popular hotel, so it's best to book a room in advance.
- 9 I'd like to order some food. Do you have a menu?

Functions focus • Warnings

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 176

4a Dopasuj znaki ostrzegawcze 1–6 do miejsc a–f. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

a a museum	1 b
b a zoo	2 e
c a restaurant	3 f
d a swimming pool or a beach	4 d
e a beach	5 a
f an airport	6 c

4b Pracując w parach, napiszcie trzy ostrzeżenia do powieszenia na szkolnej tablicy ogłoszeń.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 91

5 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Dobierz zdania A–E do luk 1–4, tak aby powstał spójny i logiczny tekst. Zapisz odpowiedzi w zeszyte. Jedno zdanie nie pasuje do żadnej luki.

Cassie de Peco had a dream. She wanted to visit every country on the planet. Most people just dream, but 27-year-old Cassie was different. (1) D.

Going to every country in the world isn't cheap. (2) B. She managed to get a lot of the money from sponsors. She also received some free nights at hotels for advertising them on her Instagram. (3) A. Cassie spent most of her time talking to students in each country about environmentally-friendly tourism, meeting with politicians and collecting water samples to test for the presence of microplastics.

During the trip, Cassie broke two Guinness World Records. (4) E.

- A But her journey wasn't just luxury hotels and beautiful beaches.
- B It actually cost Cassie almost \$200,000.
- C People didn't believe her that she managed to visit so many countries in so little time.
- D She quit her job and on 24th July, 2015, she started her journey around the world.
- E She visited 196 countries in the shortest time and she was the first woman to do that.

6 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj poniższy tekst, a następnie każdemu fragmentowi przyporządkuj odpowiedni nagłówek A–F. Zapisz odpowiedzi w zeszyte. Jeden nagłówek nie pasuje do żadnego fragmentu.

A Exploring nature	D Eating out
B Travel arrangements	E Getting active
C The cost	F Being in a group

Are you a family with teenagers?

WHY NOT GO ON A TEN-DAY FAMILY HOLIDAY TO PERU?

- 1** B
You will fly to Cusco airport. We will pick you up and take you to your first hotel. We will also drive you back to the airport at the end of your stay.
- 2** F
Each family travels with two other families. You will have an experienced guide who speaks English and Spanish.
- 3** E
First, you will trek through the mountains to the ancient ruins of Machu Picchu. Then you can choose from horse riding and canoeing on the Urubamba River.

7 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj teksty A i B. Uzupełnij luki 1–3 w tekście C zgodnie z treścią tekstów A i B. Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

A

Hi Ashley,
It's great to hear that your friend would like to visit Poland. Yes, my family still has a holiday apartment in Gdańsk. The location is amazing because it's only a two-minute walk to the beach.
Below is a link to the online advert, but my parents can give him a discount if he books directly through them. Put him in touch with me if he's interested.
Hope to hear from you soon.
Radek

B

Holiday apartment in Gdańsk

This recently renovated apartment is just steps away from the beach in Brzeźno and a 20-minute tram ride to the Old Town. Close to shops, restaurants and public transport.

Features

- Two bedrooms, living room, kitchen and bathroom
- Wi-Fi, cable TV
- free parking

C

Hi Deepak,
So, I've contacted my friend Radek and his parents still have that holiday apartment for rent in Gdańsk. I think you'll like it. It's in a place called Brzeźno and it only takes (1) two minutes on foot to get to the beach. It's also near (2) shops, restaurants and public transport. Here's a link to the online advert, but you can get it a bit (3) cheaper if you book it through his parents and not through the website.
Let me know what you want to do.
Ashley

- 4** A
Then, you will fly to the middle of the Amazon rainforest. For two days, your guide will show you the most amazing animals of the forest.
- 5** C
The price of the holiday includes all accommodation, food and activities. You must pay for your own flight.

1 Pracując w parach, opiszcie ilustrację.2 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj opis zdjęcia. Uzpełnij każdą lukę 1–4 jednym wyrazem, tak aby powstał spójny i logiczny tekst, zgodny ze zdjęciem. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

This photograph was taken at the airport. In the picture, we can see a family (1) waiting/standing at a taxi (2) rank. They have two (3) suitcases. The boy, who is in (4) front of his parents, is carrying a backpack.

3 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj poniższy dialog. Wybierz właściwe, poprawne pod względem gramatycznym i leksykalnym uzupełnienie luk 1–4. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

ANA Excuse me. How much is a return ticket to London?

MAN Are (1) you travelling before 9.30?

ANA Yes, I am.

MAN That's £15 then, please.

ANA Here you are. What time is the next train?

MAN The next one (2) is leaving in 30 minutes from Platform 4.

ANA OK. (3) I'll go to the café, then. Where is it?

MAN Go through to the platform. It's (4) on your left.

ANA Thank you very much.

MAN You're welcome.

- 1 A you travel B you travelling C you travelled
2 A is leaving B leaves C has left
3 A I'll go B I'm going C I'm going to go
4 A in B at C on

Parafrazowanie zdań**TO WAŻNE!**

Przeczytaj dokładnie obydwa zdania i znajdź w nich części wspólne. Dzięki temu będzie ci łatwiej zauważyć, która część zdania pierwszego jest sprawdzana w drugim zdaniu. Pomyśl, w jaki sposób możesz wyrazić tę część za pomocą podanego wyrazu. Zwróć też uwagę na ewentualną zmianę szyku wyrazów w drugim zdaniu. Pamiętaj, aby wpisywana część zdania pasowała pod względem gramatycznym i logicznym do reszty zdania i aby nie zmieniać formy podanego wyrazu.

4 Przeczytaj pary zdań i odpowiedz na pytania.

1 This hotel is nicer than any other hotel in the area.
THE

This hotel is nicer in the area.

a Które części w obu zdaniach są takie same? 1a This hotel is, in the area

b Jaka informacja pozostaje w zdaniu pierwszym po usunięciu części wspólnych? 1b nicer than any other hotel

c Jak możesz wyrazić tę informację z podanym wyrazem THE? 1c the nicest

2 Adventure holidays are more exciting than beach holidays.

AS

Beach holidays aren't as exciting as adventure holidays.

a Które części w obu zdaniach są takie same? 2a adventure holidays are, beach holidays

b Jaka informacja pozostaje w zdaniu pierwszym po usunięciu części wspólnych? 2b are more exciting than 2c Nastąpiła zmiana kolejności wyrazów

c Czym jeszcze różni się drugie zdanie od pierwszego? w zdaniu (w drugim zdaniu jest 'Beach holidays' na

d Jak możesz wyrazić tę informację z podanym wyrazem AS? 2d (not) as exciting as

5 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzpełnij drugie zdanie tak, aby znaczyło to samo, co pierwsze. Użyj wyrazów napisanych wielkimi literami, ale nie zmieniaj ich form. Każdą lukę możesz uzupełnić maksymalnie trzema wyrazami, wliczając w to wyraz już podany. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

1 Travelling by train is more comfortable than any other form of transport.

THE

Travelling by train is the most comfortable form of transport.

2 A single ticket and a return ticket are the same price.

THE

A single ticket costs the same as a return ticket.

3 This flight wasn't as bad as our last one.

THAN

This flight was better than our last one.

- 1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. Wyobraźcie sobie, że byliście w jednym z przedstawionych miejsc. Opowiedzcie sobie nawzajem, jak tam było.

Pocztówka

TO WAŻNE!

Zawsze sprawdź swój tekst, kiedy skończysz pisanie. Uważaj na błędy w pisowni, które mogą obniżyć ocenę twojej pracy.

- 2 Każde z poniższych zdań zawiera jeden błąd w pisowni. Znajdź je i zapisz w zeszytcie poprawne zdania.

- weather 1 The weder is terrible.
 every 2 It's rained evri day so far.
 beautiful 3 The beach is bjutiful.
 friends 4 I've made lots of new frends.
 flight 5 The flait was long and boring.
 pretty 6 The hotel is pritti clean.

- 3 Przeczytaj polecenie do zadania. Odpowiedz na pytania.

Jesteś na wakacjach nad morzem. Napisz pocztówkę do koleżanki z Anglii, w której:

- poinformujesz ją, gdzie spędzasz wakacje;
- opisziesz, co najbardziej ci się tam podoba;
- opowiesz o tym, co chcesz zrobić przed wyjazdem.

- 1 What kind of text *a postcard* are you writing?
 2 Who are you *an English friend* writing to?
 3 What kind of *present tenses;* tenses/language *adjectives /* do you need to *superlatives;* use for each *future tenses* point?

- 4 Przeczytaj pocztówkę. Wskaż i popraw sześć błędów w pisowni.

Hi Zach,
 I'm on holiday with some friends in Greece and we're haveing a great time! We're staying in a small hotel near the beach. The weather is fantastik and the food is delicious. The best think here is the water sports! I've been snorkelling twice. The water is really clear and you can see lots of difrent coloured fish and other sea life.
 I really want to try diving. There's a daiving school here and I'm planning to have a lesson befor I go.
 See you soon!

having
 fantastic
 thing
 different
 diving
 before

- 5 Znajdź poniższe zdania w tekście z ćw. 4 i uzupełnij je. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Przydatne zwroty

Being positive

We 're having a great/brilliant/
 amazing time.
 It's the best holiday I've ever had!
 The best thing is (the water sports).

Talking about the weather

The weather is fantastic /terrible.
 It's rained every day so far.
 It's a bit too hot!

- 6 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszytcie.

Jesteś na wakacjach w dużym mieście. Napisz pocztówkę do kolegi z USA, w której:

- poinformujesz go, dlaczego spędzasz tam wakacje;
- opisziesz, najciekawsze miejsca, które już zwiedziłeś/zwiedziłaś;
- opowiesz o swoich planach na jutro.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba niezająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazanie w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

Hi Martin,
 How are you? I'm great! I'm spending my holiday in a big city this year.

BANK WYPOWIEDZI PISEMNYCH S. 178

- 7 Wybierz jedno ze zdjęć z ćw. 1. Napisz w zeszytcie krótki tekst o tym miejscu i opisz, co można tam robić.

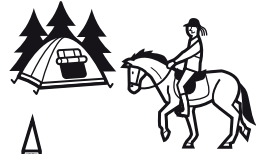

1 Pracujcie w parach. Usuńcie jeden niepotrzebny wyraz w każdym zdaniu.

1 An apartment is ~~more~~ cheaper than a hotel.

2 A beach holiday is the ~~worse~~ best holiday!

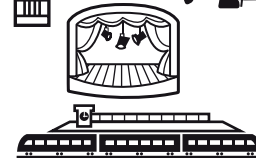

3 Backpacking is more interesting ~~as~~ than camping.

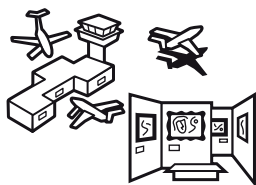

4 Snowboarding isn't as ~~most~~ difficult as horse riding.

5 This train station is ~~the~~ bigger than the airport.

6 London is the farthest place ~~than~~ I've visited.

7 Going to the theatre is ~~so~~ as nice as visiting art galleries.

suitcase

Student A – heavy, carry

Student B – heavy, clothes

Student C – luggage, carry

4 points (heavy, carry, clothes, luggage)

Possible answers:

ferry – sea, river, lake, water, boat, ship

delay – problem, airport, plane, late

lost luggage – train station, airport, backpack, suitcase

traffic jam – cars, street, late, traffic lights

platform – railway station, train, wait, train

land – airport, plane, pilot, seatbelt

taxi rank – taxi, car, driver, train station, airport

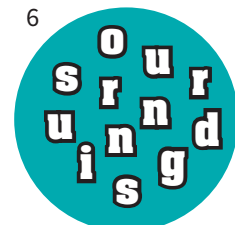
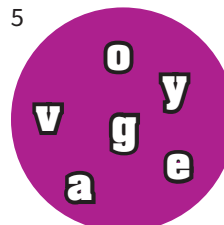
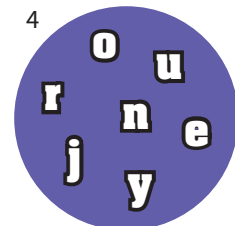
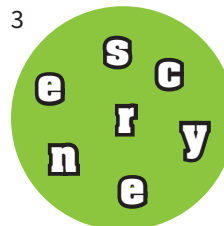
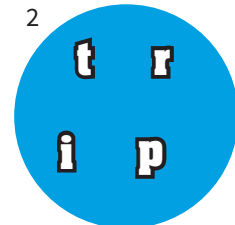
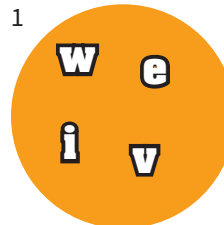
single ticket – trip, bus, train, railway station

take off – airport, plane, pilot, seatbelt

airport cancellations – airport, delay, plane, late

station – bus, train, railway, ticket

4 Z podanych liter ułóż wyrazy związane z wakacjami. Zapisz je w zeszytcie.

1 view

2 trip

3 scenery

4 journey

5 voyage

6 surroundings

5 Uzupełnij każde zdanie jednym wyrazem z ramki. Zapisz pełne zdania w zeszytcie.

bit ever far having thing weather

1 We are having a brilliant time.

2 It's the best holiday I've ever had.

3 The best thing is the beach.

4 The weather is fantastic.

5 It's rained every day so far.

6 It's a bit too hot!

2 Znajdź dziewięć innych wyrażen związanych z wakacjami. Każde wyrażenie powinno składać się z dwóch wyrazów. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

go	eat	breakfast	sightseeing	hostel
break	water sports	skiing	visit	snorkelling
youth	in restaurants	holiday	city	bed and
go	do	adventure	monuments	go

3 Pracujcie w trzysobowych grupach.

- Każdy uczeń/Każda uczennica w grupie zapisuje po dwa wyrazy, które kojarzą się mu/jej z wyrazami w ramce.
- Gdy nauczyciel/nauczycielka powie 'Stop', porównajcie swoje wyrazy i stwórzcie z nich jedną listę.
- Przeczytajcie na głos wszystkie wyrazy.
- Przyznajcie jeden punkt za każdy wyraz.
- Wygrywa grupa z największą liczbą punktów.

suitcase ferry delay lost luggage traffic jam
platform land taxi rank single ticket take off
airport cancellations station

B

Bank wyrazów i wyrażen

Podróżowanie i turystyka

2.32 Holidays

accommodation /ə,kɒmə'deɪʃn/ zakwaterowanie
aqua park /'ækw ,pɑ:k/ wodny park rozrywki
art gallery /'ɑ:t ,gæləri/ galeria sztuki
backpack /'bækpæk/ plecak
beach /bi:tʃ/ plaża
(mountain) biking /'maʊntən ,baɪkɪŋ/ jazda na rowerze (po górach)
bungee jumping /'bʌndʒi ,dʒʌmpɪŋ/ skoki na bungee
camping /'kæmpɪŋ/ biwakowanie, kemping
campsite /'kæmpsaɪt/ pole biwakowe
canoeing, kayaking /kə'nu:ɪŋ, 'kaɪəkɪŋ/ pływanie kajakiem
city break /'sɪti ,breɪk/ krótki pobyt wypoczynkowy w jakimś mieście
climbing /'klaɪmɪŋ/ wspinaczka
mountain ~ /'maʊntən/ wysokogórska
cottage /'kɒtɪdʒ/ chata
countryside /'kʌntrisaɪd/ wieś, krajobraz wiejski
cruise /kru:z/ rejs, wycieczka morska
cycling /'saɪklɪŋ/ jazda na rowerze
dive /daɪv/ nurkować
do water sports /,du: 'wɔ:tə ,spɔ:ts/ uprawiać sporty wodne
eat in restaurants /i:t ,ɪn 'restɒrnts/ jeść w restauracjach
explore /ɪk'splɔ:(r)/ podróżować w celach badawczych, zwiedzać
fishing /'fɪʃɪŋ/ łowienie ryb
go /gəʊ/ jechać
 ~ **backpacking** /'bækpækɪŋ/ na wakacje z plecakiem
 ~ **on holiday** /,ɒn 'hɒlədeɪ/ na wakacje
 ~ **on rides** /,ɒn 'raɪdz/ np. kolejką w wesołym miasteczku
holiday /'hɒlədeɪ/ wakacje
adventure ~ /əd'ventʃə/ aktywny wypoczynek
beach ~ /'bi:tʃ/ wakacje na plaży
mountain ~ /'maʊntən/ wakacje w górach
package ~ /'pækɪdʒ/ zorganizowany wyjazd wakacyjny
holidaymaker /'hɒlədeɪ ,meɪkə(r)/ urlopowicz
horse riding /'hɔ:s ,raɪdɪŋ/ jazda konna
hotel resort /həʊ'tel rɪ,zɔ:st/ hotel zapewniający dużo atrakcji
ice-skating /'aɪs ,skeɪtɪŋ/ jazda na łyżwach
kite surfing /'kaɪt ,sɜ:ɪfɪŋ/ pływanie na desce ciągniętej przez latawiec
luxury /'lʌkʃəri/ luksus, luksusowy
lying on the beach /,laɪɪŋ ,ɒn ðə 'bi:tʃ/ leżenie na plaży
monument /'mɒnjumənt/ pomnik, monument
museum /mju:'zi:əm/ muzeum
rafting /'ra:ftɪŋ/ pływanie na tratwie
relax /rɪ'læks/ relaksować się, odpoczywać, odpoczynek
rollerblading /'rɒləbleɪdɪŋ/ jazda na rolkach
running /'rʌnɪŋ/ bieganie
safari /sə'fɑ:ri/ safari
sailing /'seɪlɪŋ/ żeglarsstwo
scuba-diving /'sku:bə ,daɪvɪŋ/ nurkowanie z aparatem tlenowym
sea /si:/ morze
seaside /'si:saɪd/ nadmorski
sightseeing /'saɪtsi:ɪŋ/ zwiedzanie
skiing /'ski:ɪŋ/ jazda na nartach
skydiving /'skɑɪdaɪvɪŋ/ skoki powietrzne
snorkelling /'snɔ:kəlɪŋ/ nurkowanie z rurką

snowboarding /'snəʊbɔ:dɪŋ/ jazda na desce snowboardowej
sunbathe /'sʌnbet̪/ opalać się
surfing /'sɜ:ɪfɪŋ/ pływanie na desce, surfing
swimming /'swɪmɪŋ/ pływanie
tent /tent/ namiot
tourism /'tuəɪzəm/ turystyka
tourist information /,tuəɪst ,ɪnfə'meɪʃn/ informacja turystyczna
travel agent's /'trævl ,eɪdʒənts/ biuro podróży
traveller /'trævlə(r)/ podróżnik/podróżniczka
trekking /'trekɪŋ/ długa piesza wędrówka
visit /'vɪzɪt/ odwiedzać, zwiedzać
walking (around) /,wɔ:kɪŋ (ə'raʊnd)/ spacerowanie
walking by the sea /,wɔ:kɪŋ ,baɪ ðə 'si:/ spacerować nad morzem
white-water rafting /'waɪt ,wɔ:tə ,rɑ:ftɪŋ/ spływ górski
windsurfing /'wɪndzɜ:fɪŋ/ windsurfing
youth hostel /'ju:θ ,hɒstl/ schronisko młodzieżowe

2.33 Travelling and transport

aeroplane, plane, aircraft /'eəpəleɪn, pleɪn, 'eəkra:ft/ samolot
airport /'eəpɔ:t/ lotnisko
arrivals /ə'reɪvlz/ przyjazdy, przyloty
arrive /ə'reɪv/ przyjeżdżać, przybywać
bus /bʌs/ autobus
bus stop /'bʌs ,stɒp/ przystanek autobusowy
cancellation /,kænsə'leɪʃn/ odwołanie
car park /'kɑ: ,pɑ:k/ parking
caravan /'kærəvæn/ przyczepa kempingowa
check in /tʃek 'ɪn/ zgłosić się do odprawy, zameldować (w hotelu)
coach /kəʊʃ/ autokar
delay /dɪ'leɪ/ opóźnienie
departures /dɪ'pɑ:ʃəz/ odjazdy, odloty
drive /draɪv/ prowadzić, jeździć samochodem, podwozić
ferry /'feri/ prom
fly /flaɪ/ latać
get off /,get 'ɒf/ wysiadać
harbour /'hɑ:bə(r)/ port, przystań
hitch-hike /'hɪʃ ,haɪk/ jechać autostopem
jet plane /dʒet ,pleɪn/ samolot odrzutowy
journey /'dʒɜ:ni/ podróż
land /lænd/ lądować
leave /li:v/ opuszczać, wyjeżdżać, wychodzić
lorry /'lɒri/ ciężarówka
lost luggage /,lɒst 'lʌdʒɪdʒ/ zagubiony bagaż
passenger /'pæsɪndʒə(r)/ pasażer/pasażerka
passport /'pɑ:spɔ:t/ paszport
platform /'plætfɔ:m/ peron
port /pɔ:t/ port
public transport /,pʌblɪk 'trænspɔ:t/ komunikacja miejska
ship /ʃɪp/ statek
station /'steɪʃn/ stacja
bus ~ /'bʌs/ dworzec autobusowy
railway ~, **train** ~ /'reɪlweɪ , 'treɪn, / stacja kolejowa
underground ~ /'ʌndəgraʊnd/ stacja metra
suitcase /'su:tkeɪs/ walizka
take off /,teɪk 'ɒf/ wysiadać
take the bus /,teɪk ðə 'bʌs/ wsiadać do autobusu
taxi, cab /'tæksi, kæb/ taksówka
taxi rank /'tæksi ,ræŋk/ postój taksówek
terminal /'tɜ:mɪnəl/ terminal
ticket office /'tɪkɪt ,ɒfɪs/ kasa biletowa
traffic jam /'træfɪk ,dʒæm/ korek uliczny

train /treɪn/ pociąg
tram /træm/ tramwaj
travel /'trævl/ podróżować
trip /trɪp/ wycieczka, podróż
vehicle /'vi:əkl/ pojazd
voyage /'vɔɪdʒ/ podróż (morska lub w kosmos)
yacht /jɒt/ jacht

2.34 Buying a ticket, booking a room

apartment /ə'pɑ:tmənt/ apartament
bed and breakfast /,bed ən 'brekfəst/ nocleg ze śniadaniem
book /buk/ rezerwować
hotel /həʊ'tel/ hotel
reception /rɪ'sepʃn/ recepcja
room /ru:m/ pokój
double ~ /'dʌbl/ dwuosobowy
single ~ /'sɪŋgl/ jednoosobowy
stay /steɪ/ mieszkać, zatrzymać się
ticket /'tɪkɪt/ bilet
return ~ /rɪ'tɜ:n/ powrotny
single ~ /'sɪŋgl/ w jedną stronę
timetable /'taɪmtet̪l/ rozkład jazdy
tourist class /'tuəɪst ,kla:s/ klasa turystyczna
travel card /'trævl ,kɑ:d/ bilet okresowy

2.35 Giving directions

avenue /'ævənju:/ aleja
behind /bɪ'haɪnd/ za, z tyłu
between /bɪ'twi:n/ pomiędzy
corner /'kɔ:nə(r)/ róg
cross /krɒs/ przechodzić (przez), przekraczać
down (the street) /,daʊn (ðə 'stri:t)/ wzdłuż (ulicy)
get (there) /'get (,ðeə(r)/ dojechać (na miejsce)
go along /'gəʊ ə,lɒŋ/ iść wzdłuż
go past /'gəʊ ,pɑ:st/ przejść obok
go straight on /,gəʊ ,streɪt 'ɒn/ iść prosto
in /ɪn/ w
in front of /,ɪn 'frʌnt əv/ przed
inside /,ɪn'saɪd/ wewnątrz
motorway /'məʊtəweɪ/ autostrada
near /nɪə(r)/ blisko, obok
next to /'neks ,tu:, tə/ obok
on the left/right /,ɒn ðə 'left, 'raɪt/ po lewej/ prawej stronie
opposite /'ɒpəzɪt/ naprzeciwko
outside /,aʊt'saɪd/ na zewnątrz
road /rəʊd/ droga
side ~ /'saɪd/ boczna droga
roundabout /'raʊndəbaʊt/ rondo
street /stri:t/ ulica
take the (first) turning /,teɪk ðə ('fɜ:st) ,tɜ:nɪŋ/ skręcić na (pierwszym) zakręcie
traffic lights /'træfɪk ,laɪts/ światła
turn left/right /,tɜ:n 'left, 'raɪt/ skręcić w lewo/prawo
zebra crossing /,zebrə 'krɒsɪŋ/ zebra (przejście dla pieszych)

P

Powtórka kumulatywna

Rozdziały 1–8

Mówienie

1 Popatrz na zdjęcia i odpowiedz na pytania.

- 1 What are the similarities and differences between these two photos?
- 2 In which of these places would you prefer to shop? Why?
- 3 Where do you shop when you're on holiday?

Gramatyka i słownictwo

2a Zamień podkreślone wyrazy na wyrazy o przeciwnym znaczeniu. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 What's the most boring holiday you've been on?
most exciting/interesting
- 2 What's the most expensive thing you bought last year?
cheapest
- 3 What's the most fashionable item of clothing this year?
most unfashionable
- 4 Who's the most impatient person that you know?
patient
- 5 What's the sweetest food that you like to eat?
most sour
- 6 Who's the most generous person that you know?
meanest

2b Pracując w parach, udzielcie odpowiedzi na pytania w ćw. 2a.

3 Uzupełnij zdania jednym wyrazem w każdej luce. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 We had a beautiful view of the ocean from our window.
- 2 The plane takes off at 6 p.m.
- 3 Sorry for being late – there was a traffic jam.
- 4 I don't like to eat apples with the skin on, so I always peel it.
- 5 Now, you have to pour the milk into the saucepan.

- 6 I have to go to the optician's to pick up my glasses.
- 7 Here's the £20 that I borrowed from you.
- 8 The price of the tickets is more than I can pay.

4 Pięć z poniższych zdań zawiera jeden zbędny wyraz. Wskaż ten wyraz.

- 1 There isn't some a shopping mall near here.
- 2 Were there many people on the plane?
- 3 You mustn't to forget your passport.
- 4 I hope your holiday is more better this time than it was last year.
- 5 We aren't allowed to leave the classroom without asking.
- 6 I only take a little of milk in my tea.
- 7 Did were you at school yesterday?
- 8 Camping isn't as expensive as staying in a luxury hotel.

5 Uzupełnij zdania właściwą formą wyrazów w nawiasach. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 We (go) 're going on holiday tomorrow morning.
- 2 I really like this dress. I (take) 'll take it.
- 3 I (not/like) didn't like the hotel we stayed in last week.
- 4 My brother (cook) cooked dinner for us yesterday.
- 5 This is (big) the biggest holiday resort in the country.
- 6 Shopping online is (easy) easier for me than going out to the shops.
- 7 I usually (have) have toast for breakfast.
- 8 They (sell) sell really nice bread in that bakery.

6 Wskaż właściwą formę.

Zalipie is probably one of the (1) *beautiful/more beautiful/most beautiful* villages in Poland. (2) *Is/There is/It is* situated in south-eastern Poland, about 70 km from Kraków. The reason Zalipie is so pretty is because almost everything there is painted with (3) *colour/coloured/colourful* flowers. Legend says that many years ago, someone (4) *paints/painted/will paint* a flower over a black mark on their ceiling. Soon, others started painting flowers inside and outside their cottages to cover up black marks. There aren't (5) *no/any/some* hotels in Zalipie, but you can (6) *rent/hire/borrow* a cottage or a room in someone's house. It's a great place to escape the busy life of the city.

Rozumienie ze słuchu

- 7 2.36 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie dwa teksty. Wybierz właściwą odpowiedź, zgodną z treścią nagrania: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Text 1

- Where did the speaker work in the past?
A In a shopping mall.
B In a hotel.
C In a travel agency.
- He lost his job because
A people stopped going on holiday.
B people started using the Internet to book their holidays.
C he wasn't good at selling holidays.
- The speaker is mainly talking about
A how online travel agencies changed his job.
B why people book their holidays online.
C what it's like to work at home.

Text 2

- The woman is calling to
A complain about her hotel.
B make a change to her reservation.
C pay for her hotel.
- Where is the woman?
A At a travel agency.
B At the hotel.
C In front of her computer.

Znajomość funkcji językowych

- 8 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Do każdej sytuacji 1–3 dobierz odpowiednią reakcję: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- Brat twojego kolegi wygrał stypendium na studia w Anglii. Co powiesz koledze?
A That's so kind of him.
B That's a really good idea.
C Please give him my congrats.
- Chcesz zwrócić w sklepie wadliwy towar. Co powiesz sprzedawcy?
A Take this back, please.
B Can I return this, please?
C I want you to return this, please.
- Zgubiłeś/Zgubiłaś się w obcym mieście. Jak poprosisz przechodnia o wskazanie ci drogi do hotelu?
A Can you tell me where the Opal Hotel is?
B Can you show me the Opal Hotel?
C Can you tell me how to visit the Opal hotel?

Rozumienie tekstów pisanych

- 9 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst i odpowiedz na pytania 1–3. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Muara Kuin floating market

Early in the morning, on the Barito River in Indonesia, you will see hundreds of boats. In the boats, there are women selling fruits and vegetables that they have grown themselves. Some of them are also selling traditional dishes that they cook on the boat. Welcome to the Muara Kuin floating market.

A floating market is a market where products are sold on boats. They were very popular in the past, in areas where water was the main form of transport. Today, floating markets are a tourist attraction.

At Muara Kuin, we take a boat and navigate it closer to the women's boats to have a look at their products. We can see the women still using the traditional barter system, which is exchanging products for other products without using money.

Visiting the market has been an unforgettable way to experience Indonesian life, customs and traditional food.

- 1 What is a floating market? *Market where products are sold on boats.*
- 2 What can you buy at a floating market? *Fruits and vegetables, traditional dishes.*
- 3 What is the barter system? *Exchanging products for other products without using money.*

Znajomość środków językowych

- 10 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupelnij każdą lukę 1–4 jednym wyrazem, tak aby powstał spójny i logiczny tekst zgodny z ilustracją. Wymagana jest pełna poprawność ortograficzna i gramatyczna. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

This photograph was taken in Gdańsk. In the foreground of the picture, we can see a man

- (1) taking a photo on his phone. In the (2) background, there is a woman who is standing (3) next to a man in a pirate (4) costume.

There is also another woman sitting on a bench and watching them.

Grammar focus • Talking about experiences (1)

126 likes
MAY 24TH

LilyTravels · Follow
Wawel, Kraków, Poland

LilyTravels Day 17 of our European tour. We've been in Poland **for** five days now and we've **just** arrived in Kraków earlier today. We're visiting the Wawel Royal Castle now.
#wawel #krakow #cracow #culture #museum #touringeurope

danni_gold Gorgeous! ❤️

LilyTravels It's the most beautiful castle I've **ever** seen! But it's not just a castle – it's been an art museum since 1930.

mike34photos I've been there, too! Have you been to any of the exhibitions **yet**?

LilyTravels Yes, we've **already** seen the collection of Italian Renaissance paintings, but we still have lots more to see.

marypietrzak Wow! Love it! My parents are Polish, but I've **never** been there.

LilyTravels You should definitely come here! ➔

At the **1a** Przeczytaj wpis na Instagramie. Gdzie jest Lily?
Wawel Royal Castle in Kraków.

1b Dopasuj przykłady zdań z wpisu w ćw. 1a do wybranych przykładów użycia czasu *present perfect* 1–3.

- I've never been.
- I've been there, too!
- Have you been to any of the exhibitions yet?

Czasu *present perfect* używamy

- gdy mówimy o jakimś swoim doświadczeniu, ale nie określamy dokładnie, kiedy miało ono miejsce. **b**
- aby zapytać o czyjeś doświadczenia. **c**
- gdy mówimy o doświadczeniach, których nie mieliśmy. **a**

for – przez (okres czasu)

1c Przeczytaj na wyrazy napisane **tłustym** drukiem we wpisie w ćw. 1a. Co oznaczają i kiedy ich używamy?

niedawno **ever** - kiedykolwiek **since** - od (określonego czasu)

yet - jeszcze **already** - już

Wszystkich określonych używamy z czasem *present perfect*.

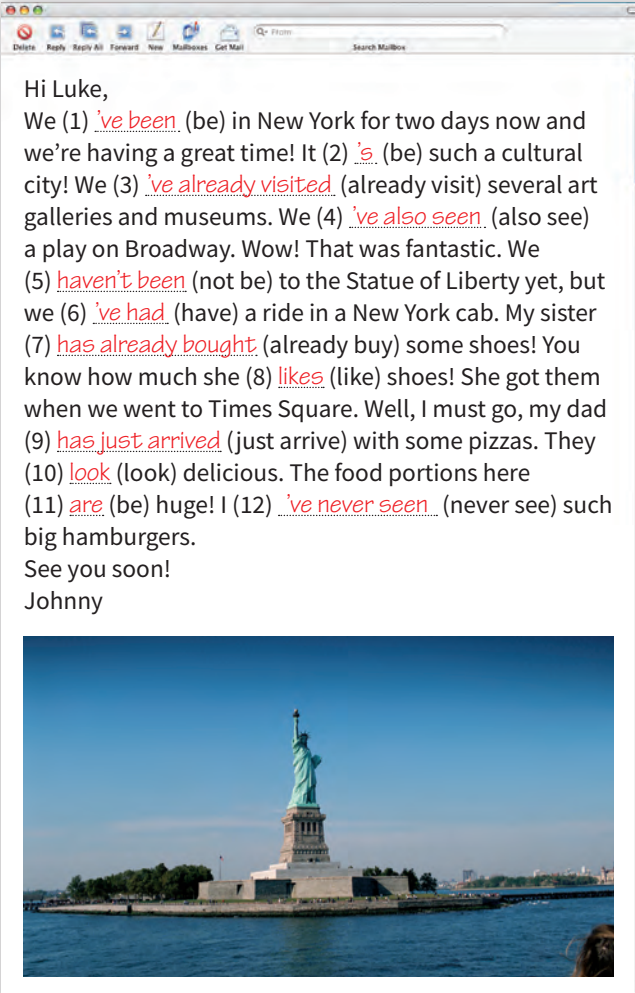
2 Uzupełnij zdania podanymi czasownikami w formie czasu *present perfect*. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- My brother **has joined** (join) a theatre group.
- I **haven't been** (not be) to my art class for a few weeks.
- Have you ever seen** (you/ever see) a famous pop star?
- My parents **have bought** (buy) some concert tickets.
- The children **have never travelled** (never travel) abroad.
- Has your brother gone** (your brother/go) to university?

3 Wskaż właściwe formy.

- I'm not hungry. I've **yet/just** had my lunch.
- Has Megan finished her art homework **just/yet**?
- The boys haven't got home **yet/already**.
- We've **yet/already** seen this film.
- Lucy has **yet/just** got home from school.

4 Uzupełnij e-mail odpowiednimi formami czasowników w czasie *present simple* albo *present perfect*. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Hi Luke,

We (1) **'ve been** (be) in New York for two days now and we're having a great time! It (2) **'s** (be) such a cultural city! We (3) **'ve already visited** (already visit) several art galleries and museums. We (4) **'ve also seen** (also see) a play on Broadway. Wow! That was fantastic. We (5) **haven't been** (not be) to the Statue of Liberty yet, but we (6) **'ve had** (have) a ride in a New York cab. My sister (7) **has already bought** (already buy) some shoes! You know how much she (8) **likes** (like) shoes! She got them when we went to Times Square. Well, I must go, my dad (9) **has just arrived** (just arrive) with some pizzas. They (10) **look** (look) delicious. The food portions here (11) **are** (be) huge! I (12) **'ve never seen** (never see) such big hamburgers.

See you soon!

Johnny

Grammar focus • Talking about experiences (2)

5 Dobierz odpowiedzi do pytań.

- 1 Have you ever appeared on TV? *e*
  - 2 Have you got cable TV? If yes, how long have you had it? *a*
  - 3 Have you ever read a broadsheet newspaper? *d*
  - 4 Have you ever met a famous DJ? *c*
  - 5 Would you like to work in the media? If yes, how long have you been interested in it? *b*
- a Yes, I have. I've had it for about two years.
 b Yes, I've wanted to be a journalist since I was a child.
 c Yes, I have. I once went on a tour of a radio station.
 d No, I haven't. I think they're a bit boring.
 e Yes, I have. I was in a quiz show last year.

REPETYTORIUM GRAMATYCZNE S. 168

Vocabulary focus • Culture

6 Przerysuj tabelę do zeszytu i wstaw do niej podane wyrazy we właściwych kolumnach.

a short story special effects a concert an artist
 a work of art a stage an extra a painting a novel
 an actor a singer an art exhibition a writer
 a painter a screenplay a sculptor an author
 an audition a scriptwriter a drawing a poet
 a musician a premiere a camera a masterpiece
 a sculpture an opera an art gallery the plot

Music	Art	Literature	Film
-------	-----	------------	------

Music: a musician, a singer, a stage, a concert, an opera
 Art: an artist, a work of art, a painter, a sculptor, a painting, a drawing, a masterpiece, a sculpture, an art gallery, an art exhibition
 Literature: a short story, a writer, an author, a novel, a poet
 Film: an actor, an extra, an audition, a scriptwriter, a camera, special effects, a premiere, a screenplay, the plot

7 Co lub kogo opisują poniższe zdania? Dopasuj do nich odpowiednie wyrazy z ćw. 6.

- 1 'When the band came onto the stage the audience went wild.' *a concert*
- 2 'Max is very successful. Some of his writing has been used in soap operas and TV dramas.' *a scriptwriter*
- 3 'The music and the singing were amazing and the costumes were incredible.' *an opera*
- 4 'The actors from the film and other celebrities walked down the red carpet, signing autographs and having their photos taken.' *a premiere*
- 5 'He usually paints landscapes, but he's done some amazing portraits, too.' *an artist*
- 6 'A lot of the scenes were computer generated, but there were some great stunts, too.' *special effects*

8 Opisz zdjęcia. W którym z przedstawionych wydarzeń chciałbyś/chciałabyś uczestniczyć?

9 Pracując w parach, zadajcie sobie nawzajem pytania i odpowiedzcie na nie. Za każdym razem starajcie się podać inne uzupelnienie lub uzasadnienie swoich odpowiedzi. Sporządźcie w zeszytach notatki o doświadczeniach kolegi lub koleżanki.

- A Have you ever been to a pop concert?
 B Yes, I have. I went to a music festival last year.
 C No, I haven't. I don't really like that kind of music.

1 be/to a pop concert	4 write/a poem
2 see/an opera	5 visit/a museum
3 paint/a picture	6 act/in a play

10 Korzystając z odpowiedzi na pytania w ćw. 9, napisz krótki tekst o swoich doświadczeniach w dziedzinie kultury i o doświadczeniach kolegi lub koleżanki.

I've seen pop concerts on TV, but I've never been to one. I'd love to see my favourite bands live.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 103

Vocabulary focus • Types of films

1 Przeczytaj fragmenty recenzji i dobierz do nich gatunki filmów.

a a thriller	e a science fiction film
b a comedy	f a romantic film
c a cartoon	g a fantasy adventure
d a horror film	h a historical film

1 ... a film about life on another planet ...

a science fiction film

a comedy

2 ... a very funny film about a family ...

3 ... fantastic drawing and animation ...

a cartoon

a horror film

4 ... really frightening – don't watch it late at night ...

5 ... an interesting story about the past, set in Rome ...

a historical film

a romantic film

6 ... two people fall in love ...

7 ... dragons and giants live in this amazing world ...

a fantasy adventure

a thriller

8 ... a really exciting police story set in New York ...

2 Wskaż sześć przymiotników we fragmentach recenzji w ćw 1. Używając tych przymiotników, opowiedz koledze lub koleżance o filmach, które lubisz.

I like thrillers because they're usually very exciting.

Odpowiadanie na pytania

TO WAŻNE!

Zanim zaczniesz słuchać nagrania, przeczytaj najpierw pytania. Zwróć uwagę na zaimki pytające, które wskażą ci rodzaj wymaganej odpowiedzi i nakierują na odpowiedni fragment wypowiedzi.

3a Przeanalizuj zaimki pytające w poniższych pytaniach. Jaki rodzaj informacji powinien znaleźć się w odpowiedzi?

- powód 1 Why did they decide to hire unknown actors for the film?
- czas; data 2 When did he win his first award?
- ilość lub liczba; kwota 3 How much did they pay her?
- przykłady 4 Which plays did he take part in?
- czas trwania 5 How long did she have to wait to win an award?

3b Dopasuj odpowiedzi a–e do pytań 1–5 w ćw. 3a.

- a Over two million dollars. 3
- b Because they didn't want people to focus on famous stars. 1
- c Five years. 5
- d Four years ago. 2
- e *A Cold Night and Where We Come From*. 4

3c Zrób w zeszytcie listę innych zaimków pytających, które znasz i napisz, co oznaczają.

4 2.37 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie audycję radiową. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu odpowiedz krótko na pytania 1–3. Udziel odpowiedzi w języku angielskim. Zapisz je w zeszytcie.

- 1 Why did filming in front of people have to stop?
because sound was added to film
- 2 How many people go to Universal Studios Hollywood each year? *over eight million*
- 3 How long is the studio tour? *60 minutes*

5 2.38 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie cztery wypowiedzi. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu dopasuj do wypowiedzi 1–4 odpowiadające jej zdanie A–E. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnej wypowiedzi.

- A I'm on TV at the moment.
- B I help people make it in this business.
- C I've been recognized for my work.
- D I don't want to perform on stage in the future.
- E I select people for acting roles.

SPEAKER 1 D

SPEAKER 2 C

SPEAKER 3 E

SPEAKER 4 A

Vocabulary focus • Books

- 1 Przerysuj tabelkę do zeszytu i uzupełnij ją podanymi wyrazami.

fiction a front cover a poet a title an author
a blurb page an illustrator a back cover
a biography contents an autobiography
an illustration a novelist poetry an editor
a spine an index non-fiction

Part of the book	People	Type of book
a front cover, a title, a blurb page, a back cover, an illustration, a spine, contents, an index	an author, a novelist, a poet, an illustrator, an editor	a biography, an autobiography, poetry, fiction, non-fiction

- 2 Nazwij wskazane części książki. Zapisz je w zeszycie wraz z polskimi odpowiednikami.

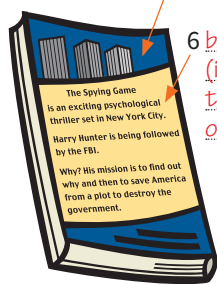
4 illustration (ilustracja) 5 back cover (tylna okładka)

1 front cover (przednia okładka)

2 title (tytuł)

3 author (autor)

7 spine (grzbiet)

6 blurb (informacje na tylnej stronie okładki)

- 3 Przeczytaj opisy umieszczone na tylnych okładkach powieści (1–4) i do nich odpowiednio gatunki literackie.

crime historical a thriller adventure fantasy
a romance a horror

romance

1 Mary Jones longs to meet the man of her dreams. One day, a tall, dark, handsome stranger walks into her life.

crime

2 A body is found in the River Thames. Who is it? Why is it there? Detective Max Miller investigates.

horror

3 Something strange is happening in the north of England. People are disappearing.

historical

4 It's 1890. There is poverty on the streets of London. A small boy arrives in the city with no money, no friends and no family. This is his story.

- 4 Pracując w parach, odpowiedzcie na pytania.

- What kinds of book do you like/dislike? Why?
- When was the last time you visited a library? What did you do there?
- What are the advantages and disadvantages of electronic books?

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 103

Uzupełnianie dialogu

TO WAŻNE!

To zadanie może wystąpić w dwóch wariantach: ze słowem kluczowym lub bez niego. Jeśli będzie podane słowo kluczowe, to pamiętaj, aby nie zmieniać jego formy.

- 5 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij dialog. W każdej luce dopisz brakujący fragment wypowiedzi, tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Wykorzystaj wyrazy podane w nawiasach, ale nie zmieniaj ich formy. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

X Excuse me.

Y Yes? (1) **(help)** Can I help/How can I help you?

X I'm looking for a book called *Is it Art?* by Alexander Roberts.

Y I'll have a look on the computer to see if we have it.

(2) **(repeat)** Can you repeat the name, please?

X Yes, it's Alexander Roberts.

Y Oh yes, we do have it. It's just there, at the back of the library, next to poetry.

X OK, I'll have a look. Thank you.

Y (3) **(mention)** Don't mention it.

- 6 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij każdą lukę brakującym fragmentem wypowiedzi, tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

X Excuse me. What time does the book signing start?

Y Oh, you're in the wrong place. You need to go to our main bookshop at Thurlow street.

X How (1) do/can I get there?

Y When you leave the office, turn left and walk straight to the traffic lights. You'll see the bookshop on the opposite side of the road.

X (2) How long does/will it take me to get there?

Y About 10–15 minutes.

X Thank you for your help.

Y (3) You're welcome. Don't mention it.

- 7 Napisz w zeszycie krótki tekst o ulubionej książce lub ulubionym czasopiśmie.

What's it about? Why do you like it?

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 103

Functions focus • Giving your opinion (2)

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 176

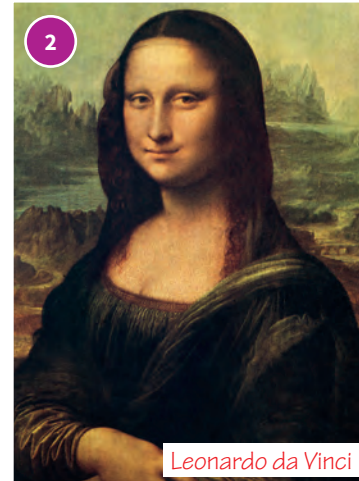
1 Przyjrzyj się obrazom. Czy potrafisz powiedzieć, kto je namalował? Wybierz spośród podanych nazwisk.

Leonardo da Vinci	Pablo Picasso
Claude Monet	Andy Warhol
Vincent van Gogh	Józef Chełmoński
Jan Matejko	Jan Vermeer

1 *Mona Lisa, da Vinci* **2** *Sunflowers, van Gogh* **2.39** Postuchaj dwojga uczniów opisujących dwa z obrazów na tej stronie. Które to obrazy?

3 Wybierz trzy obrazy z ćw. 1 i podziel się swoją opinią na ich temat z kolegą lub koleżanką. Skorzystaj z Banku funkcji językowych.

A *What do you think of the Matejko painting?*
B *In my opinion, it's really good. I think it's interesting and colourful.*

- 4 2.40 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst. Uzupełnij luki w zdaniach 1–4 zgodnie z treścią tekstu. Luki należy uzupełnić w języku angielskim. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

DOLLHOUSE MUSEUM, WARSAW

Voted one of the top attractions in Warsaw! Visit this magical place and imagine you're a child again.

- The permanent exhibition includes over 100 historical dollhouses.
- You can also see clothing, shops and hospitals – all for dolls!
- Visit our website regularly to check our temporary exhibitions. The current temporary exhibition is of ethnic dolls from around the world.
- Open daily.
- Regular tickets: 20 PL Students: 15 PLN Seniors: 16 PLN

- 1 The museum has more than 100 historical dollhouses on display.
- 2 There are permanent and temporary exhibitions.
- 3 The museum is open seven days a week.
- 4 Students pay less than seniors.

- 5a 2.41 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj teksty 1 i 2. W zadaniach 1–3 z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią tekstów. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Text 1

ANDY WARHOL was a famous American artist who was born in 1928 in Pittsburgh, in the USA. His real name was Andrew Warhola, but he later changed it to Warhol. His father was a builder who died when Warhol was only 13 years old. In contrast to his father, Warhol's talent lay in art. He discovered at an early age that he was good at painting and drawing, and so he went on to study art at college.

After college, Warhol went to New York, where he drew pictures for magazines and exhibited his drawings in art galleries. Then, in the 1960s, Warhol became interested in painting ordinary, popular objects, such as soup cans, cola bottles, road signs and hamburgers. This style, which was called Pop Art, originated in the 1950s in the United Kingdom, but it was new and original in the USA. Many other American artists were interested in the new movement and Warhol became very famous. Thanks to his own fame, he was able to paint portraits of other famous people, like Marilyn Monroe, Elizabeth Taylor and Elvis Presley. He also created a series of self-portraits.

Andy Warhol died in 1987, but today, people are still fascinated by his incredible talent and the eccentric life that he led.

Text 2

ANDY WARHOL – PAINTING WORKSHOP

During this four-hour workshop, you will learn how to create a Pop Art portrait. First, we'll analyze some of Warhol's most popular works of art and after that, you'll create your own masterpiece.

Email us a photo before the workshop and we'll transform it into Pop Art style. You'll then use this photo to paint your own work of art.

£100 per person. A canvas, paints and brushes are included in the price.

Contact the Community Art Centre for more information and to sign up.

- 1 Text 1 was written to
  - A present an opinion about an artist.
  - B tell readers about the life and career of an artist.
  - C review an artist's works.
- 2 Which is true about Andy Warhol?
  - A His father wanted him to be a builder.
  - B He started the Pop Art movement.
  - C He painted pictures of himself.
- 3 To take part in the workshop, you need to
  - A send a photograph to the organizers.
  - B take a photograph of yourself.
  - C transform a photograph into Pop Art style.

- 5b **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij w poniższym e-mailu luki 4–6 zgodnie z treścią tekstów 1 i 2 w ćw. 5a. Luki należy uzupełnić w języku polskim. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Od: Marek
Do: Andrzej; Marlena
Temat: Warsztat

Cześć!

Pamiętacie, jak rozmawialiśmy, że świetnie by było wziąć udział w jakichś warsztatach malarskich? No, więc przed chwilą dostałem ulotkę na temat warsztatów w stylu pop-art. To styl malarski zapoczątkowany w latach (4) 50-tych. Jednym z głównych artystów tego nurtu był Andy Warhol. Podczas warsztatów odbędzie się (5) analiza (niektórych) dzieł Warhola, a potem będziemy malować na podstawie zdjęcia, które musimy przesać przed rozpoczęciem warsztatów.

W cenę warsztatu wliczone jest płótno oraz

(6) farby i pędzle.

Dajcie mi znać, jeśli jesteście zainteresowani.

Marek

1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. W którym z przedstawionych wydarzeń chcielibyście wziąć udział? Uzasadnijcie swój wybór.

2 Zadajcie sobie poniższe pytania i odpowiedzcie na nie.

- 1 What kind of music do you like best: jazz, rap, rock, folk or pop? Why?
- 2 Would you like to be a musician? Why?/Why not?

Tłumaczenie zdań

TO WAŻNE!

W zadaniach polegających na przetłumaczeniu części zdania nie tłumacz każdego wyrazu słowo w słowo, tylko zastanów się, jakie wyrażenia czy konstrukcje stosowane są w danej sytuacji. Sprawdź zastosowanie czasów oraz szyk zdania, które często różnią się od czasów i szyku zdania w języku polskim.

3 Przeczytaj na przetłumaczone przez ucznia fragmenty zdań. Trzy zdania zawierają błędy. Znajdź je i popraw. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- 1 (Nigdy nie byłem) I never went to such an amazing concert. *I've never been*
- 2 (Wchodziliśmy) We walked into the building when we saw the band. *We were walking*
- 3 Listen! They (grają) play my favourite song. *are playing*
- 4 If I have enough money, I (pójdę) will go to the concert. *zdanie poprawne*

4 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Przetłumacz na język angielski fragmenty podane w nawiasach, tak aby otrzymać zdania logiczne i gramatycznie poprawne. Wymagana jest pełna poprawność ortograficzna wpisywanych fragmentów zdań. Każda luka może zawierać maksymalnie trzy wyrazy. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- 1 (Nie wolno rozmawiać) You mustn't talk when the orchestra is playing.
- 2 What (byś zrobił) would you do if you saw your favourite rock star?

- 3 He (nie grał) hasn't played the piano since he left school.
- 4 I (często słucham) often listen to music in the evenings.
- 5 I (bardzo chciałabym) would love to become a musician in a band.

Parafrazowanie zdań

TO WAŻNE!

Pamiętaj, że w tym zadaniu nie wolno zmieniać formy podanych wyrazów. Sprawdź też w poleceniu, ile maksymalnie wyrazów może znaleźć się w każdej luce.

5 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykorzystując wyrazy podane drukowanymi literami, uzupełnij każde zdanie z luką, tak aby zachować sens zdania wyjściowego (1–5). Wymagana jest pełna poprawność ortograficzna i gramatyczna wpisywanych fragmentów zdań. Nie zmieniaj formy podanych wyrazów. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie trzy wyrazy, wliczając w to wyraz już podany. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- 1 I've never had to wait this long to buy concert tickets before.
THE
This is the longest. I've ever had to wait to buy concert tickets.
- 2 This is my first time at a jazz concert.
NEVER
I have never been to a jazz concert before.
- 3 The last time I went to the cinema was in January.
NOT
I have not been to the cinema since January.
- 4 She's more talented than her brother.
AS
Her brother isn't as talented as she is.
- 5 This is the best festival I've ever been to.
THAN
I've never been to a better festival than this one.

6 Napisz w zeszycie krótki tekst o swoim ulubionym zespole, w którym znajdą się odpowiedzi na poniższe pytania.

- 1 Who are they?
- 2 Where are they from?
- 3 What kind of music do they play?
- 4 Why do you like them?

- 1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. Które z przedstawionych sposobów spędzania wolnego czasu lubicie najbardziej? Opiszcie swoje ulubione filmy lub płyty.

Wiadomość

Sprawdź, czy poprawnie użyłeś/użyłaś znaków interpunkcyjnych. Błędy w interpunkcji mogą mieć wpływ na zrozumienie twojego tekstu przez czytającego i na ocenę twojej pracy.

TO WAŻNE!

- 2 Pracujcie w parach. Każde zdanie zawiera dwa błędy interpunkcyjne. Znajdźcie, wyjaśnijcie i poprawcie je.

I've been to the cinema twice this week
I've been to the cinema twice this week.

- 1 have you seen the latest Bond film ?
- 2 i enjoy reading books by american authors.
- 3 Theres a new art exhibition on at the Tate Gallery?
- 4 She doesnt enjoy watching fantasy romance or horror films.

- 3 Przeczytaj polecenie do zadania. Określ, czy zdania 1–5 są prawdziwe czy fałszywe.

Magazyn internetowy poprosił czytelników o napisanie krótkiej recenzji filmu. Napisz krótką wiadomość, w której:

- podasz informacje o filmie, który chcesz polecić;
- opowiesz, o czym jest ten film;
- wyjaśnisz, dlaczego warto go obejrzeć.

falszywe	1 You are writing to a friend.	4 You have to give negative	falszywe
prawdziwe	2 You are writing a message.	comments.	
prawdziwe	3 You are reviewing a film.	5 You have to say why you like it.	prawdziwe

- 4 Znajdź i popraw poniższe błędy interpunkcyjne. Zapisz poprawne zdania w zeszytcie.

1 brak wielkiej litery	3 brak wykrzyknika	5 brak kropki
2 brak przecinka	4 brak apostrofu	

I'd like to recommend *Twilight*. It's the first in a series of films based on the books by Stephanie Meyer. The film stars Kristen Stewart as Bella and

- 1 Robert Pattinson as edward. Bella's parents have separated and she has chosen to live with her father in a new town. There, she falls in love with
- 2 Edward. Edward is handsome clever and sensitive. Then Bella discovers
- 4 his dark secret. Hes a vampire. Suddenly Bella is in a secret and dangerous world. I love this film because the acting is brilliant and the story is
- 3, 5 original. Watch it. You won't be disappointed

- 5 Przeczytaj zwroty przydatne w pisaniu wiadomości. Wskaż te, które zostały użyte w tekście z ćw. 4.

Przydatne zwroty

Making a recommendation

I'd like to recommend ...
I'd really recommend ...

Talking about films

The film stars ...
The film is set in (New York/the 1930s).
The acting/story is amazing/brilliant/original/awful/terrible.
The costumes/characters are amazing/brilliant/original/awful/terrible.

Persuading somebody

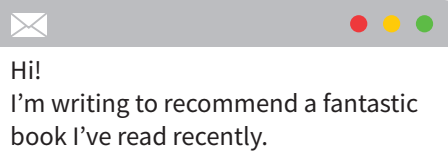
(Watch) it!
You won't be disappointed!
You (really) should (watch) it!

- 6 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszytcie.

Magazyn internetowy poprosił czytelników o napisanie krótkiej recenzji książki. Napisz krótką wiadomość, w której:

- podasz informacje o książce, którą chcesz polecić;
- opowiesz, o czym jest ta książka;
- wyjaśnisz, dlaczego warto ją przeczytać.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

BANK WYPOWIEDZI PISEMNYCH S. 181

- 7 Wybierz film lub książkę, którego/której nie lubisz. Napisz krótki tekst na jej temat.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 103

1 Wytłuszczone wyrazy znalazły się w złych zdaniach. Przenieś je do właściwych zdań. Zapisz w zeszyte poprawne zdania.

- ever* 1 Drew has **ever** been to a concert.
Drew has *never* been to a concert.
- for* 2 Have you **never** met a famous person?
- haven't* 3 We have been here **since** two hours.
- has* 4 I **has** read this book yet.
- 5 'What smells so nice?' 'Mum **haven't** just baked a cake.'
- yet* 6 Has Mia invited you to her party **for**?
- since* 7 Jake has had this phone **already** last Monday.
- already* 8 They've **yet** had breakfast.

2 Pracujcie w parach.

- Uczeń/Uczennica A wybiera dla ucznia/uczennicy B jedną z kategorii na liście (1–8).
- Uczeń/Uczennica B wybiera z ramki dwa wyrazy, które pasują do tej kategorii.

actor art exhibition art gallery author
concert drawing musician novel opera
painter poet scriptwriter sculptor sculpture
short story singer

Name two...

- ... types of books. *short story, novel*
- ... music events. *concert, opera*
- ... people whose job is to write. *author, poet*
- ... people who sing at work. *musician, singer*
- ... people who make art. *sculptor, painter*
- ... places where you can see paintings. *art gallery, art exhibition*
- ... two types of art. *sculpture, drawing*
- ... people who help make a film. *scriptwriter, actor*

3 Pracujcie w parach.

- Korzystając z kodu, napisz w zeszyte nazwy pięciu typów filmu. Nie pokazuj ich koledze/koleżance.
- Gdy będziecie gotowi, wymieńcie się zakodowanymi wyrazami.
- Odkodujcie wyrazy kolegi/koleżanki. Wygrywa osoba, która zrobi to pierwsza.

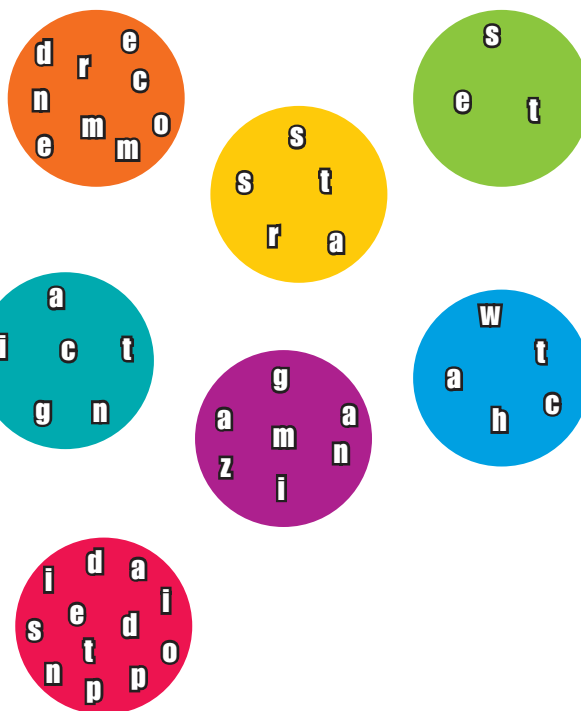
cartoon comedy fantasy adventure historical
film horror film romantic film science-fiction film
thriller

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
26	21	24	23	25	22	18	20	17	14	12	19	10
N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
16	15	11	13	2	3	9	5	4	8	7	6	1

4 Wskaż w każdym wierszu wyraz, który nie pasuje do pozostałych. Zapisz te wyrazy w zeszyte.

1	front cover	spine	autobiography
2	poetry	author	illustrator
3	non-fiction	title	contents
4	novelist	illustration	editor
5	blurb page	index	poet
6	back cover	biography	fiction

5 Uzupelnij luki w zdaniach 1–7 wyrazami ułożonymi z liter podanych w kółkach. Zapisz pełne zdania w zeszyte.

- I'd like to RECOMMEND Star Wars: The Last Jedi.
- The film STARS Adam Driver as Kylo Ren.
- The film is SET in a different galaxy.
- The ACTING is brilliant.
- The costumes are AMAZING.
- WATCH it!
- You won't be DISAPPOINTED!

B

Bank wyrazów i wyrażen

Kultura

2.42 Culture

actor /'æktə(r)/ aktor
actress /'æktɹəs/ aktorka
art /ɑ:t/ sztuka
 ~ **collection** /kə'leʃn/ kolekcja sztuki
 ~ **exhibition** /,eksɪ'bɪʃn/ wystawa
 ~ **gallery** /,gæləri/ galeria sztuki
pop ~ /'pɒp/ pop-art
artist /'ɑ:tɪst/ artysta/artystka
band /bænd/ zespół, grupa
camera /'kæmə(r)/ aparat fotograficzny, kamera filmowa
cast /kɑ:st/ obsada
choir /'kwaɪə(r)/ chór
composer /kəm'pəuzə(r)/ kompozytor/ kompozytorka
concert /'kɒnsət/ koncert
dancing /'dɑ:nsɪŋ/ taniec
director /dɪ'rektə(r), daɪ-/ reżyser
drama /'drɑ:mə/ sztuka teatralna
drawing /'drɔ:ɪŋ/ rysunek
entertain /,entə'teɪn/ zabawiać (się), dostarczać rozrywki
entertainment /,entə'teɪnmənt/ rozrywka
exhibition /,eksɪ'bɪʃn/ wystawa
extra /'ekstrə/ statysta
film /fɪlm/ film
genre /'ʒɒnrə/ gatunek literacki
literature /'lɪtrəʃə(r)/ literatura
lyrics /'lɪrɪks/ słowa wiersza, piosenki
main character /,meɪn 'kærəktə(r)/ główny bohater/bohaterka
masterpiece /'mɑ:stəpi:s/ arcydzieło
museum /mju:'zi:əm/ muzeum
music /'mju:zɪk/ muzyka
 classical ~ /'klæsɪkl/ klasyczna
 folk ~ /'fəʊk/ ludowa
 hip hop ~ /'hɒp, hɒp/ hip hop
 jazz ~ /'dʒæz/ jazzowa
 live ~ /'laɪv/ na żywo
 pop ~ /'pɒp/ pop
 rap ~ /'ræp/ rap
 rock ~ /'rɒk/ rockowa
music festival /'mju:zɪk ,festɪvl/ festiwal muzyczny
musical /'mju:zɪkl/ musical
musical instrument /,mju:zɪkl 'ɪnstɹəmənt/ instrument muzyczny
musician /'mju:zɪʃn/ muzyk
opera /'ɒprə/ opera
orchestra /'ɔ:kɪstrə/ orkiestra
painter /'peɪntə(r)/ malarz/malarka
painting /'peɪntɪŋ/ malarstwo, obraz
 abstract ~ /'æbstrækt/ obraz abstrakcyjny, malarstwo abstrakcyjne
perform /pə'fɔ:m/ występować, grać
performer /pə'fɔ:mə(r)/ wykonawca/ wykonawczynie
photography /fə'tɒgrəfi/ fotografia
pianist /'piənɪst/ pianista/pianistka
play /pleɪ/ sztuka, przedstawienie
plot /plɒt/ akcja, wątek
poem /'pəʊm/ wiersz
poet /'pəʊt/ poeta/poetka
portrait /'pɔ:treɪt/ portret
premiere, opening night /'premɪə(r), 'əʊpnɪŋ ,naɪt/ premiera
rehearsal /rɪ'hɜ:sɪl/ próba
review /rɪ'vju:/ recenzja
scene /si:n/ scena
screenplay, script /'skri:npleɪ, skɪpt/ scenariusz

scriptwriter /'skɪptwaɪtə(r)/ scenarzysta/ scenarzystka
sculptor /'skʌlptə(r)/ rzeźbiarz/rzeźbiarka
sculpture /'skʌlptʃə(r)/ rzeźba
show /ʃəʊ/ przedstawienie
singer /'sɪŋə(r)/ piosenkarz/piosenkarka
soundtrack /'saʊndtræk/ ścieżka dźwiękowa
special effects /,speʃlɪ 'ɪfektz/ efekty specjalne
stage /steɪdʒ/ scena, wystawić na scenie
talent show /'tælənt ,ʃəʊ/ konkurs talentów
theatre /'θɪətə(r)/ teatr
work /wɜ:k/ dzieło, praca
work of art /,wɜ:k əv 'ɑ:t/ dzieło sztuki
writer /'raɪtə(r)/ pisarz/pisarka

2.43 Types of film

cartoon, animated film /kɑ:'tu:n, 'ænimetɪd ,fɪlm/ film animowany
comedy /'kɒmədi/ komedia
documentary /,dɒkjʊ'mentri/ film dokumentalny
fantasy adventure /'fæntəsi əd,venʃə(r)/ fantastyka przygodowa
film, movie /fɪlm, 'mu:vi/ film
 historical ~ /hɪ'stɔ:rɪkl/ historyczny
 horror ~ /'hɒrə/ horror
 romantic ~ /rəʊ'mæntɪk/ romans
science fiction, sci-fi /,saɪəns 'fɪkʃn, 'saɪ ,faɪ/ fantastyka naukowa
thriller /'θɹɪlə(r)/ dreszczowiec, thriller

2.44 Books

adventure story /əd'ventʃə ,stɔ:ri/ opowiadanie przygodowe
author /'ɔ:θə(r)/ autor/autorka
autobiography /,ɔ:təbaɪ'ɒgrəfi/ autobiografia
bestseller /,best'selə(r)/ bestseller
biography /baɪ'ɒgrəfi/ biografia
blurb /blɜ:b/ informacje na tylnej stronie okładki
children's book /'tʃɪldrənz ,buk/ książka dla dzieci
contents /'kɒntents/ spis treści
cover /'kʌvə(r)/ okładka
 back ~ /'bæk/ tylna
 front ~ /'frʌnt/ przednia
crime /kraɪm/ kryminał
editor /'edɪtə(r)/ redaktor/redaktorka
fantasy /'fæntəsi/ fantastyka
fiction /'fɪkʃn/ beletrystyka
historical /hɪ'stɔ:rɪkl/ historyczny
illustration /,ɪlə'streɪʃn/ ilustracja
illustrator /'ɪləstreɪtə(r)/ ilustrator/ ilustratorka
index /'ɪndeks/ indeks, skorowidz
narrator /nə'reɪtə(r)/ narrator
non-fiction /,nɒn 'fɪkʃn/ literatura faktu
novel /'nɒvl/ powieść
novelist /'nɒvəlɪst/ powieściopisarz/ powieściopisarka
page /peɪdʒ/ strona
plot /plɒt/ fabuła
poet /'pəʊt/ poeta/poetka
poetry /'pəʊtri/ poezja
popular science /,pɒpjələ 'saɪəns/ popularnonaukowy
science fiction /,saɪəns 'fɪkʃn/ fantastyka naukowa, literatura science fiction
short story /,ʃɔ:t 'stɔ:ri/ opowiadanie
spine /spain/ grzbiet
thriller /'θɹɪlə(r)/ dreszczowiec, thriller
title /'taɪtl/ tytuł

2.45 Mass media

audition /ɔ:'dɪʃn/ przestuchanie, próba
big screen /,bɪg 'skri:n/ duży ekran
broadcast /'brɔ:dkɑ:st/ nadawać
celebrity /sə'lebrətɪ/ sława, osobistość
channel /'tʃænl/ kanał
(the) Internet /,(ði) 'ɪntənət/ internet
journalism /'dʒɜ:nəlɪzəm/ dziennikarstwo
journalist /'dʒɜ:nəlɪst/ dziennikarz/ dziennikarka
(mass) media /,(mæs) 'mi:diə/ media, środki (masowego) przekazu
paparazzi /,pæpə'retsi/ paparazzi
photographer /fə'tɒgrəfə(r)/ fotograf
radio station /'reɪdɪəʊ ,steɪʃn/ stacja radiowa
reporter /rɪ'pɔ:tə(r)/ reporter/reporterka
spectator /spek'teɪtə(r)/ widz
sports commentator /'spɔ:ts ,kɒmən'teɪtə(r)/ komentator sportowy
star /stɑ:(r)/ gwiazda
telly /'teli/ telewizor (potocznie)
TV, television /,ti: 'vi:, 'telɪvɪʒn/ telewizja
cable ~ /'keɪbl/ kablowa
digital ~ /'dɪdʒɪtl/ cyfrowa
satellite ~ /'sætəlɪt/ satelitarna
terrestrial ~ /tə'restriəl/ naziemna
 ~ **presenter** /pri'zentə(r)/ prezenter telewizyjny/prezenterka telewizyjna
 ~ **station** /,steɪʃn/ stacja telewizyjna
website designer /'websaɪt dɪ,zajna(r)/ projektant stron internetowych

2.46 TV programmes

chat show /'tʃæt ,ʃəʊ/ telewizyjny lub radiowy wywiad ze znanymi ludźmi
competition /,kɒmpə'tɪʃn/ konkurs
drama /'drɑ:mə/ serial obyczajowy
news /nju:z/ wiadomości
newsflash /'nju:zflæʃ/ wiadomość z ostatniej chwili
programme, show /'prəʊgræm ,ʃəʊ/ program
 comedy ~ /'kɒmədi/ program komediowy
 music ~ /'mju:zɪk/ program muzyczny
 sports ~ /'spɔ:ts/ program sportowy
quiz show /'kwɪz ,ʃəʊ/ teleturniej
reality TV show /rɪ,æləti ,ti: 'vi: ,ʃəʊ/ program typu reality show
soap opera /'səʊp ,ɒprə/ opera mydlana

2.47 Magazines and newspapers

advert /'ædvɜ:t/ ogłoszenie, reklama
article /'ɑ:tɪkl/ artykuł
broadsheet /'brɔ:dʃi:t/ gazeta wielkoformatowa
crossword /'krɒswɜ:d/ krzyżówka
front page /,frʌnt 'peɪdʒ/ pierwsza strona
gossip magazine /'gɒsɪp ,mægə,zɪ:n/ czasopismo plotkarskie
headline /'hedlaɪn/ nagłówek
horoscope /'hɒrəskəʊp/ horoskop
magazine /,mægə'zi:n/ czasopismo
football ~ /'fʊtbɔ:l/ piłkarskie
music ~ /'mju:zɪk/ muzyczne
newspaper, paper /'nju:zpeɪpə(r), 'peɪpə(r)/ gazeta
tabloid /'tæblɔɪd/ brukowiec

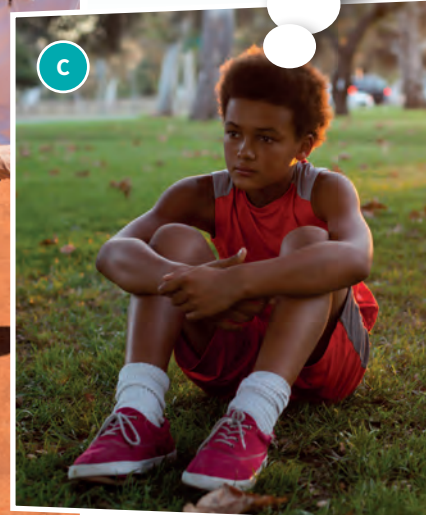
Grammar focus • Talking about conditions

If the ball **goes** through the hoop, they **score** two points.

If I **practise**, I'll **get** better.

If I **were** a famous footballer, I **would have** a big house.

1a Pracujcie w parach i opiszcie, co widzicie na obrazkach A–C.

1b Przeczytaj podpisy pod obrazkami. Następnie dobraćcie się w pary i odpowiedzcie na pytania.

Photo A

- 1 Is the rule true? *Yes*
- 2 What other rules of basketball do you know?

Photo B

- 3 Is the situation real or imaginary? *Real*
- 4 Is the situation likely to happen? *Yes*
- 5 What else can you do to get better at a sport?

Photo C

- 6 Is the situation real or imaginary? *Imaginary*
- 7 Is the situation likely to happen? *No*
- 8 What would you do if you were a famous sportsperson?

1c Dopasuj zdania 1–3 do obrazków A–C. Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

- B** 1 Pierwszego trybu warunkowego używamy, kiedy mówimy o tym, co może wydarzyć się w przyszłości.

- 2 Drugiego trybu warunkowego używamy, kiedy mówimy o tym, co nie jest prawdziwe lub najprawdopodobniej nie wydarzy się w przyszłości lub teraźniejszości. **C**
- 3 Zerowego trybu warunkowego używamy, kiedy mówimy o faktach i o tym, co jest ogólnie uznane za prawdziwe. **A**

2 Z którymi zdaniami się zgadzasz (*True*), a z którymi – nie (*False*)? Porównaj swoje odpowiedzi z odpowiedziami kolegi lub koleżanki.

- 1 I'd enter the Olympics if I was good enough at sports. **True/False**
- 2 If I met Robert Lewandowski in the street, I'd ask him for his autograph. **True/False**
- 3 I wouldn't be a racing driver unless I could drive a Ferrari. **True/False**
- 4 If Poland does well in any international tournaments, I'll be very happy. **True/False**
- 5 I'll be disappointed if Kamil Stoch doesn't take part in the next Olympics. **True/False**
- 6 I won't watch the World Cup unless Poland qualifies. **True/False**

3 📖 Do początków zdań 1–6 dobierz właściwe zakończenia a–f. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Przy każdym zdaniu napisz, który to tryb warunkowy.

- 1 If you play a lot of sport, *b*
  - 2 They won't pick you for the team *c*
  - 3 We'll win the game *a*
  - 4 If they weren't talented, *d*
  - 5 If you don't train every day, *f*
  - 6 If we were taller, *e*
- a if we play as a team. *pierwszy*
 b you soon become fit and healthy. *zerowy*
 c unless you play well. *pierwszy*
 d they wouldn't win every game. *drugi*
 e we'd be better at basketball. *drugi*
 f you can't be a top sports player. *zerowy*

4 📖 Uzupełnij dialogi. Zastosuj odpowiednie formy w zerowym, pierwszym i drugim trybie warunkowym. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- DAVID** What (1) *would you do* (you/do) if you (2) *won* (win) a gold medal at the Olympics?
- ROBBIE** If they (3) *gave* (give) me a gold medal at the Olympics, I (4) *'d celebrate* (celebrate) for days! But how would I ever win a gold medal?
- DAVID** Well, everybody knows that if you (5) *train* (train) hard, your performance (6) *improves* (improve)! So ... get out on that track!
- JAN** If it (7) *'s* (be) hot tomorrow, I (8) *'ll go* (go) swimming in that new outdoor pool.
- LIZ** Good idea. If I (9) *finish* (finish) all my homework, I (10) *'ll come* (come) with you.
- HARRY** You (11) *won't beat* (not beat) me at tennis unless you (12) *practise* (practise) more.
- JOE** If I (13) *don't beat* (not beat) you at tennis next time, I (14) *won't play* (not play) with you ever again!

5 🎧 2.48 🗣️ Wysłuchaj nagrania i sprawdź swoje odpowiedzi. Następnie, pracując w parach, przeczytajcie dialogi.

REPETYTORIUM GRAMATYCZNE S. 169

Vocabulary focus • Sports • Sports collocations

6 🗣️ Pracując w parach, podajcie nazwy dyscyplin sportowych przedstawionych na zdjęciach. Skorzystajcie z listy w ćw. 7.

ice skating

rugby

gymnastics

karate

golf

basketball

7 📖 Przeczytaj informacje. Następnie przerysuj tabelę do zeszytu i uzupełnij ją wyrazami z ramki.

Czasownika *play* używamy z nazwami dyscyplin sportowych, w których gramy przeciwko komuś i używamy ruchomego przedmiotu (np. piłki, lotki). Czasownika *go* używamy z nazwami dyscyplin sportowych, których nazwy kończą się na *-ing*. Czasownika *do* używamy z nazwami pozostałych dyscyplin sportowych.

motor racing tennis aerobics volleyball windsurfing
 basketball swimming rugby gymnastics cycling
 diving baseball sailing football karate athletics
 judo horse racing ice skating golf

play	go	do
tennis, volleyball, basketball, rugby, baseball, football, golf	motor racing, windsurfing, swimming, cycling, diving, sailing, horse racing, ice skating	aerobics, gymnastics, karate, judo

8 🗣️ Odpowiedz pełnymi zdaniami na poniższe pytania.

- 1 Which sports do you do?
- 2 How often do you do them?
- 3 Why do you think young people should do sport?

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 113

Vocabulary focus • Sports places

- 1 Przerysuj tabelę do zeszytu i uzupełnij ją przynajmniej jedną nazwą dyscypliny sportowej, którą uprawia się w danym miejscu oraz sportowca uprawiającego tę dyscyplinę. Porównaj swoje odpowiedzi z odpowiedziami kolegi lub koleżanki.

Sports place	Sport	Sports person
pitch	football, rugby, cricket	a football/rugby/cricket player
court	tennis, badminton, netball, basketball, volleyball	a tennis/badminton/netball/basketball/volleyball player
stadium	football, rugby, athletics	a football/rugby player, an athlete
ice rink	ice skating	an ice skater
track	athletics, motor racing, cycling	an athlete, a motor racer, a cyclist
course	horse racing, golf	a horse racer, a golf player

- 2 Pracując w parach, użyjcie słów z ćw. 1. Jedna osoba podaje nazwę dyscypliny sportowej, a druga – nazwę sportowca, który ją uprawia, oraz miejsce, gdzie się ją uprawia. Następnie zamieńcie się rolami.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 113

Dobieranie

TO WAŻNE!

W nagraniu możesz usłyszeć wyraz, który wiąże się z jednym z tematów podanych w odpowiedziach. Nie zawsze oznacza to, że dana odpowiedź jest poprawna. Wyraz ten mógł być użyty po to, by wprowadzić cię w błąd. Wysłuchaj uważnie całego nagrania, zanim wybierzesz odpowiedzi.

- 3a 2.49 Usłyszysz rozmowę dwojga przyjaciół o sporcie. Do każdej osoby 1–4 dopasuj jej ulubiony sport A–E. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Jeden sport został podany dodatkowo i nie pasuje do żadnej osoby.

People	Sports
1 Ben B	A ice skating
2 Maria A	B football
3 Tom C	C horse riding
4 Lisa E	D cycling
	E athletics

- 3b 2.49 Postuchaj nagrania ponownie. Który ze sportów nie pasuje do żadnej osoby? Jakie dwa wyrazy mogły sugerować, że ten sport pasuje do jednej z osób?

Nie pasuje odpowiedź D (cycling). Słowa, które mogły sugerować tę odpowiedź to riding i bikes.

- 4 2.50 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie wypowiedzi czterech nastolatków mówiących o sporcie. Przyporządkuj zdania podsumowujące te wypowiedzi A–E właściwym osobom 1–4. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Jedno podsumowanie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnej wypowiedzi.

SPEAKER 1 E

SPEAKER 2 A

SPEAKER 3 C

SPEAKER 4 B

- A I'm too busy for sport.
B I do exercise once a week.
C I'm very serious about my sport.
D I hate doing any sport.
E I prefer doing sport in a group.

Uzupełnianie luk

TO WAŻNE!

Czasami nagranie może być na temat, który jest ci znany. Uzupełniając luki, nie kieruj się jednak swoją wiedzą na dany temat, tylko informacjami zawartymi w nagraniu.

- 5 Przeczytaj polecenie i treść zadania w ćw. 6. Odpowiedz na pytania.

- 1 What is the recording going to be about? *About Tauron Arena.*
2 What do you know about this place?

- 6 2.51 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie audycję radiową na temat hali Tauron Arena Kraków. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu uzupełnij luki 1–4 w poniższej notatce. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

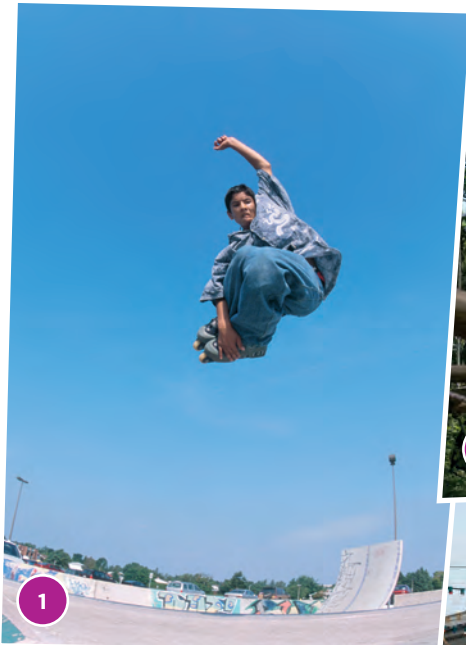
Tauron Arena Kraków

- One of the biggest arenas in Poland.
- Year opened: (1) 2014.
- Number of people: (2) more than 20,000.
- Can easily change into a(n) (3) ice rink.
- Types of events: (4) sports competitions and sports events/exhibitions, trade fairs, concerts.

- 7 Znajdź w internecie informacje na temat innego popularnego stadionu w Polsce lub za granicą. Napisz w zeszycie notatkę z głównymi informacjami na temat tego miejsca. Użyj notatki w ćw. 6 jako wzoru.

1

3

2

1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. Które z przedstawionych na nich miejsc najbardziej chcielibyście odwiedzić? Uzasadnijcie swój wybór.

2 Pracując w parach, odpowiedzcie na poniższe pytania.

- 1 What sports facilities do you have at your school? How would you like to improve them?
- 2 What sports facilities do you have in your area? What other sports facilities would you like to have (e.g. a swimming pool, an ice rink)?
- 3 Have you ever taken sports lessons, or done a course (e.g. diving, cycling, etc.)? What did you do? What would you like to do?

Dobieranie

TO WAŻNE!

W zadaniu polegającym na dobieraniu tekstów do zdań, niektóre zdania wymagają zrozumienia głównej myśli wypowiedzi. Inne pytania mogą wymagać ustalenia intencji autora, np. określenia, czy tekst jest zaproszeniem, ostrzeżeniem czy prośbą.

- 3 2.52 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj oferty trzech kursów sportowych (A–C) oraz pytania 1–4 dotyczące tych ofert. Do każdego pytania dopasuj właściwą ofertę. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Jedna oferta pasuje do dwóch pytań.

New Sports Opportunities!

- A** Do you fancy doing a different kind of activity this year? How about deep-sea diving? We're offering one-day courses at your local swimming pool. We provide all the equipment you need, and all our staff are highly-qualified instructors. When you have completed the course, you can go on to do longer courses at locations in Britain, Greece and Egypt.
- B** If you love horses, you'll love this horse-riding course. We organize treks across the English countryside for people with all levels of experience. The treks usually last four or five days and riders stay in first-class accommodation on the way. There are also opportunities for longer rides for more experienced riders.
- C** Are you interested in American sports? How about trying baseball? Learn the rules and play the game on our special American sports camping weekend. We transport you by coach to a comfortable hotel in the countryside. All ages welcome. Traditional American food provided. Wear comfortable clothes and prepare to have fun.

Which course is best for someone who would like to

1 go away for more than a few days?	B
2 travel to one location?	C
3 stay in their own town?	A
4 travel abroad in the future?	A

Odpowiadanie na pytania

TO WAŻNE!

Pamiętaj, że pytania w tym zadaniu nie zawsze będą zawierały te same sformułowania, co w tekście. Zamiast szukać w tekście tych samych wyrazów, które zostały użyte w pytaniu, zastanów się nad znaczeniem pytania i poszukaj w tekście fragmentu, który mu odpowiada.

- 4 2.53 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst i odpowiedz na pytania 1–3 zgodnie z treścią tekstu. Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

It's time for a PE lesson in one of Szczecin's primary schools. Pupils from grade VIII B are in the gym, but out of 28 pupils, only 15 are here. Where are the others?

A recent study conducted among 3,346 Polish students between 10 and 17 years old, shows that only 74% of them attended all or almost all PE classes during one school year. 11% went to half or fewer classes.

Everybody knows about the benefits of practising sport. It improves health, makes us feel better, develops our character. Polish teenagers are getting heavier faster than teens in other European countries. Not having enough physical activity during the day is the main reason for this. So, why aren't they in class?

'PE is boring. The boys play football, and the girls play volleyball – and that's all we do,' says Amelia, one of the students from grade VIII B who isn't in class at the moment. Her classmate, Adrian, adds, 'And there are no showers. Our PE lessons are in the mornings and I don't want to smell all day!' Both of them have a doctor's note excusing them from PE for the whole term.

Making PE lessons more attractive, moving them to later in the day and building showers are just some of the things that can be done to get teenagers more active.

- 1 What are the advantages of doing sport, according to the article?

According to the article, thanks to sport people: *are healthier, feel better and develop their character.*

- 2 Why are Polish teenagers gaining weight faster than teenagers in other European countries?

Polish teenagers are gaining weight faster than teenagers in other European countries because *they don't have enough physical activity (during the day).*

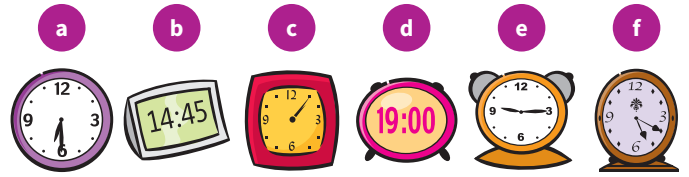
- 3 Why doesn't Adrian attend PE lessons?

Adrian doesn't attend PE lessons because there *are no showers (at school). His lessons are in the mornings and he doesn't want to smell all day.*

Functions focus • Talking about time

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 176

- 5 2.54 Wysłuchaj nagrania i dobierz godziny do obrazków a–f. Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

1b
2e
3d
4a
5c
6f

- 6 Pracując w parach, utóście dialogi, jak w podanym przykładzie, wykorzystując godziny z ćw. 5.

A Excuse me. Could you tell me the time?/What's the time?/Have you got the time?

B Yes, of course. It's two forty-five./It's a quarter to three.

- 7 Pracując w parach, przeczytajcie informacje, a następnie zapytajcie się nawzajem o godziny i podajcie je.

Prospect School V The Grange

Meet at school at 3.30
Match starts at 4.00

Drinks after the match
We expect to finish at 6.15

Join the tennis club!

Wednesday lunchtime
12.15 – 1.15

Friday after school
3.15 – 4.30

A What time do we meet at school for the football match?

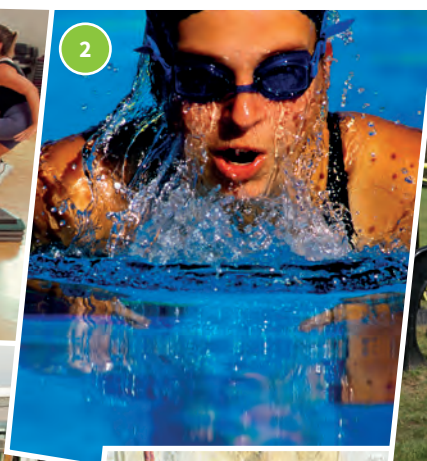
B At half past three.

- 8 Wyobraź sobie, że intensywnie trenujesz, przygotowując się do ważnej imprezy sportowej. Opisz w zeszyte swój typowy dzień. Użyj poniższych wyrażen i podaj godziny zajęć.

at dawn in the morning at midday
in the afternoon at dusk at night at midnight

I often get up at dawn and go jogging. I'm usually back home by seven o'clock in the morning. Then, I have a shower and eat a very healthy breakfast.

- 1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. Z których obiektów sportowych chcielibyście skorzystać najbardziej? Które nie są dla was interesujące? Uzasadnijcie swój wybór.

Opis obrazka

TO WAŻNE!

W tym zadaniu sprawdzana jest znajomość środków leksykalnych i gramatycznych, a także ortografii. Wpisując odpowiedź, upewnij się, że jest poprawna nie tylko pod względem logicznym, ale też leksykalnym i gramatycznym. Sprawdź także, czy nie popełniłeś/nie popełniłaś żadnych błędów w pisowni.

- 2 Przeczytaj opis obrazka. Znajdź trzy błędy i popraw je. Udziel odpowiedzi ustnie.

pitch This photo was taken on a football area. In the foreground of the photo, we can see five girls who are sitting on the grass. Their coach is telling them something. In the background, there are some boys. One of them is standing on goal.

- 3 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj opis obrazka. Uzupełnij luki 1–4 jednym wyrazem, tak aby powstał spójny i logiczny tekst, zgodny z ilustracją. Wymagana jest pełna poprawność ortograficzna i gramatyczna wpisywanych wyrazów. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

In this photo, we can see some pupils who are (1) taking part in a race. They are running on a (2) track. In the foreground, there is a girl. She is the first and she will (3) win the race. There are four boys (4) behind her, but they don't have a chance of winning.

- 4 Wybierz jakiś obrazek w tym rozdziale i sporządź w zeszytcie jego opis. Zostaw w swoim opisie cztery luki. Następnie, pracując w parach, zamieńcie się swoimi opisami i uzupełnijcie luki.

- 1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. Jak często wasza szkoła organizuje zawody sportowe? Czy bierzecie w nich udział? Dlaczego tak lub dlaczego nie?

Notatka

Wypowiedź pisemna powinna składać się z przynajmniej 50 słów. Zanim zaczniesz pisać, zrób notatki do podanych podpunktów. To pomoże ci upewnić się, czy masz wystarczająco dużo pomysłów.

TO WAŻNE!

- 2 Pracujcie w parach. Przeczytajcie polecenie do zadania. Odpowiedzcie na pytania 1–3.

Zostałeś poproszony/Zostałaś poproszona o pomoc w zorganizowaniu zawodów sportowych w szkole. Napisz krótką notatkę, w której:

- podasz informacje dotyczące zawodów;
- opisziesz nagrody;
- wyjaśnisz, w jaki sposób można przystąpić do zawodów.

- 1 What type of sports competition would you write about? (e.g. a football tournament)
- 2 What kind of information would you include? (e.g. the time and place, etc.)
- 3 How would students have to apply? (e.g. by visiting a website)

- 3 Przeczytaj przykładową notatkę. Tekst jest za krótki. Jakie informacje można dodać, aby mieścił się w wymaganym limicie słów?

ATTENTION!

If you're interested in sport, read this notice! We are holding a sporting competition. It takes place on 16th July. You can join in athletics and more. There are great prizes. If you want to take part, please give your name to the school office.

- 4 Przeczytaj zwroty przydatne w pisaniu notatki. Wskaż te, które zostały użyte w tekście w ćw. 3.

Przydatne zwroty

Making an announcement

Attention!

Special announcement!

We're pleased to announce ...

If you want to take part, ...

To take part, please ...

If you're interested, ...

- 5 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszytcie.

Zostałeś poproszony/
Zostałaś poproszona o pomoc
w zorganizowaniu wycieczki na
impresję sportową. Napisz krótką
notatkę, w której:

- podasz informacje na temat wycieczki;
- opisziesz imprezę sportową;
- wyjaśnisz, jak zapisać się na wycieczkę.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazu informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

Hi,
We're going to see the football
match on Friday.

BANK WYPOWIEDZI PISEMNYCH S. 180

- 6 Napisz w zeszytcie krótki tekst, w którym opowiesz o prawdziwej lub wymyślonej imprezie sportowej, lub takiej, w której brałeś/brałaś udział.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 113

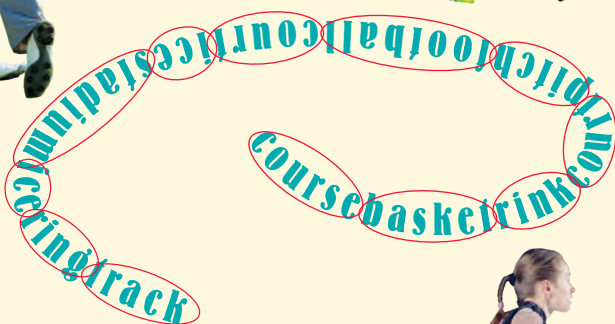
- 1 Pracujcie w parach. Wybierzcie przynajmniej jeden z zaznaczonych fragmentów każdego zdania i zmieńcie go w dowolny, lecz logiczny sposób. Pamiętajcie o zachowaniu poprawności gramatycznej. Zapiszcie nowo utworzone zdania w zeszytcie.

- If you **don't come home** on time, **you'll be in trouble**.
- My parents **will give us tickets** for a football game if I **pass my maths test**.
- If I **were you**, I **would buy new trainers**.
- I'd **try windsurfing** if I lived in **California**.
- If you put **ice into hot water**, it **melts**.
- Unless she **trains** every day **she won't get better**.
- If you **don't eat breakfast** you **will be hungry**.

- 2 Wskaż w każdym wierszu jeden wyraz, który nie pasuje do wyrazu na żółtym polu.

play	tennis	golf	motor racing
go	swimming	horse racing	boxing
do	diving	aerobics	judo
play	baseball	football	athletics
do	ice skating	karate	gymnastics
go	sailing	volleyball	cycling

- 3 Odszukaj wyrazy w węży. Uzupelnij za ich pomocą wyrażenia określające miejsca, w których

uprawia się sport. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- running track
- football pitch or stadium
- ice rink

- golf course
- boxing ring
- tennis court

- 4 Pracujcie w parach.

- Uczeń/Uczennica A wybiera dyscyplinę sportową, którą ma zamiar uprawiać. Nie mówi o niej uczniowi/uczennicy B.
- Uczeń/Uczennica B stara się dowiedzieć, co to za dyscyplina poprzez zadawanie pytań ogólnych („tak/nie”), używając poniższych zwrotów, wyrazów z ramek lub innych dowolnych wyrazów.
- Teraz uczeń/uczennica B wybiera dyscyplinę, a uczeń/uczennica A zadaje pytania.

do boxing go climbing go ice skating go jogging
go swimming play football play baseball
play tennis play volleyball

Are you going to use...?

ball racket ropes goal bat net

Are you going to wear...?

gloves helmet costume goggles boot trainers
shorts t-shirt socks

Are you going to be at/in/on...?

ring pitch court stadium track swimming pool
ice rink course

- B: Are you going to use a ball?
A: Yes, I am.
B: Are you going to wear boots?
A: Yes, I am.
B: Are you going to play on a pitch?
A: Yes, I am.
B: You're going to play football!

- 5 Uzupelnij wyrażenia wyrazami z ramki. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

1

Attention! We are organizing a school sporting competition. If you're interested, go to our website. To take part, please email us.

2

Special announcement! We're pleased to announce the winners of the school sporting competition.

B

Bank wyrazów i wyrażen

Sport

2.55 Sports collocations

- do** (a sport) /ˈduː (ə) 'spɔ:t/ uprawiać (dyscyplinę sportową)
 ~ **aerobics** /eə'reubiks/ aerobik
 ~ **athletics** /æθ'letiks/ lekkoatletykę
 ~ **gymnastics** /dʒɪm'næstiks/ gimnastykę
 ~ **ice hockey** /'aɪs ,hɒki/ hokej na lodzie
 ~ **judo** /'dʒuːdɔʊ/ dżudo
 ~ **karate** /kə'reɪti/ karate
 ~ **martial arts** /,mɑ:ɪl 'ɑ:ts/ sztuki walki
 ~ **sprint** /sprɪnt/ bieg krótkodystansowy
 ~ **triathlon** /traɪ'æθlən/ triathlon
 ~ (sumo) **wrestling** /('sʊ:məʊ) ,reslɪŋ/ zapasy (sumo)
 ~ **yoga** /'jəʊgə/ jogę
go /gəʊ/ uprawiać (dyscyplinę sportową, której nazwa kończy się na -ing)
 ~ **boxing** /'bɒksɪŋ/ boks
 ~ (rock) **climbing** /('rɒk) ,klaɪmɪŋ/ wspinaczkę (alpinizm)
 ~ **cycling**, (mountain) **bike-riding** /'saɪklɪŋ/ jazdę na rowerze (górkim)
 ~ **dancing** /'dɑ:nsɪŋ/ taniec
 ~ **diving** /'daɪvɪŋ/ nurkowanie
 ~ **fishing** /'fɪʃɪŋ/ łowienie ryb
 ~ **horse racing** /'hɔ:s ,reɪsɪŋ/ wyścigi konne
 ~ **horse riding** /'hɔ:s ,raɪdɪŋ/ jazdę konną
 ~ **ice skating** /'aɪs ,skeɪtɪŋ/ łyżwiarstwo
 ~ **jogging** /'dʒɒŋɪŋ/ jogging
 ~ **kayaking** /'kaɪækɪŋ/ kajakarstwo
 ~ **kite surfing** /'kaɪt ,sɜ:ɪfɪŋ/ pływanie na desce ciągniętej przez latawiec
 ~ **motor racing** /'məʊtə ,reɪsɪŋ/ wyścigi samochodowe, motocyklowe
 ~ **rollerblading** /'rɒlə,bleɪdɪŋ/ jazdę na rolkach
 ~ **running** /'rʌnɪŋ/ bieganie
 ~ **sailing** /'seɪlɪŋ/ żeglarstwo
 ~ **scuba-diving** /'sku:ə ,daɪvɪŋ/ nurkowanie z aparatem tlenowym
 ~ **skateboarding** /'skeɪtbɔ:ɪdɪŋ/ jazdę na deskorolce
 ~ **skiing** /'ski:ɪŋ/ jazdę na nartach
 ~ **skydiving** /'skaɪdaɪvɪŋ/ akrobatyczne skoki spadochronowe
 ~ **snorkelling** /'snɔ:kələɪŋ/ nurkowanie z rurką
 ~ **snowboarding** /'snəʊbɔ:ɪdɪŋ/ jazdę na desce snowboardowej
 ~ **surfing** /'sɜ:ɪfɪŋ/ pływanie na desce
 ~ **swimming** /'swɪmɪŋ/ pływanie
 ~ **windsurfing** /'wɪndzɜ:fɪŋ/ windsurfing, pływanie na desce z żaglem
play /pleɪ/ grać
 ~ **badminton** /'bædmɪntən/ w badmintonie
 ~ **baseball** /'beɪsbɔ:l/ w baseballu
 ~ **basketball** /'bɑ:skɪtbɔ:l/ w koszykówkę
 ~ **cricket** /'krɪkɪt/ w krykieta
 ~ **football, soccer** /'fʊtbɔ:l, 'sɒkə(r)/ w piłkę nożną
 ~ **golf** /gɒlf/ w golfa
 ~ **hockey** /'hɒki/ w hokeja
 ~ **netball** /'netbɔ:l/ w grę podobną do koszykówki
 ~ **rugby** /'rʌgbi/ w rugby
 ~ **table tennis** /'teɪbl ,tenɪs/ w tenisa stołowego
 ~ **tennis** /'tenɪs/ w tenisa ziemnego
 ~ **volleyball** /'vɒləbɔ:l/ w siatkówkę
 ~ **water polo** /'wɔ:tə ,pəʊləʊ/ w piłkę wodną, waterpolo

2.56 Sports people

- athlete** /'æθli:t/ lekkoatleta
climber /'klaɪmə(r)/ alpinista/alpinistka
coach /kəʊtʃ/ trener/trenerka
competitor /'kɒmpetɪtə(r)/ współzawodnik/ współzawodniczka
contestant /kən'testənt/ zawodnik/ zawodniczka
cyclist /'saɪklɪst/ rowerzysta/rowerzystka
dancer /'dɑ:nsə(r)/ tancerz/tancerka
footballer /'fʊtbɔ:lə(r)/ piłkarz/piłkarka
gymnast /'dʒɪmnæst/ gimnastyk/gimnastyczka
ice-skater /'aɪs ,skeɪtə(r)/ łyżwiarz/łyżwiarka
opponent /ə'pəʊnənt/ przeciwnik/ przeciwniczka
player /'pleɪə(r)/ gracz
runner /'rʌnə(r)/ biegacz/biegaczka
ski jumper /'ski: ,dʒʌmpə(r)/ skoczek narciarski
skier /'ski:ə(r)/ narciarz/narciarka
sportsman/sportswoman /'spɔ:tsmən, 'spɔ:tswumən/ sportowiec
surfer /'sɜ:fə(r)/ surfer/surferka
swimmer /'swɪmə(r)/ pływak/pływaczka

2.57 Sports places

- arena** /ə'reɪnə/ arena, scena
(golf) course /('gɒlf) ,kɔ:s/ pole golfowe
(race) course /('reɪs) ,kɔ:s/ pole, tor wyścigowy
gym (gymnasium) /dʒɪm (dʒɪm'neɪzjəm)/ sala gimnastyczna, siłownia
ice rink /'aɪs ,rɪŋk/ lodowisko, tor łyżwiarski
(football) pitch /('fʊtbɔ:l) ,pɪtʃ/ boisko (do gry w piłkę nożną)
ring /rɪŋ/ arena, ring
ski slope /'ski: ,sləʊp/ stok narciarski
sports centre /'spɔ:ts ,sentə(r)/ ośrodek sportowy
stadium /'steɪdiəm/ stadion
swimming pool /'swɪmɪŋ ,pu:l/ basen
(tennis) court /('tenɪs) ,kɔ:t/ kort (tenisowy)
track /træk/ tor wyścigowy, bieżnia

2.58 Sports equipment

- ball** /bɔ:l/ piłka
bat /bæt/ rakieta (do tenisa stołowego), kij (baseballowy)
bicycle /'baɪsɪkl/ rower
boots /bu:t/ buty
cap /kæp/ czepek
costume /'kɒstju:m/ kostium, strój
diving board /'daɪvɪŋ ,bɔ:d/ trampolina
(gym) equipment /('dʒɪm) ɪ,kwɪpmənt/ sprzęt (w siłowni)
football shirt /'fʊtbɔ:l ,ʃɜ:t/ koszulka do gry w piłkę nożną
glove /glɒv/ rękawica
goal /gəʊl/ bramka
goggles /'gɒɡlz/ gogle
helmet /'helmt/ hełm, kask
kit /kɪt/ zestaw
net /net/ siatka
post /pəʊst/ słup, słupek
racket /'rækɪt/ rakieta
rollerblades /'rɒləbleɪdz/ łyżworolki
rope /rəʊp/ lina
skates /skeɪts/ łyżwy
skis /ski:z/ narty
tracksuit /'træksu:t/ dres
trainers /'treɪnəz/ but sportowy

2.59 Sports events

- championships** /'tʃæmpɪənʃɪps/ mistrzostwa
Polish ~ /'pəʊlɪʃ/ Polski
World ~ /'wɜ:ld/ świata
competition /,kɒmpə'tɪʃn/ zawody
cup /kʌp/ puchar
the World Cup /ðə ,wɜ:ld 'kʌp/ mistrzostwa świata w piłce nożnej
draw /drɔ:/ remis
final /'faɪnl/ finał
football match /'fʊtbɔ:l ,mætʃ/ mecz piłki nożnej
game /geɪm/ gra, mecz
the Olympic Games /ði ə,lɪmpɪk 'geɪmz/ olimpiada
medal /'medl/ medal
gold ~ /'gəʊld/ złoty
silver ~ /'sɪlvə/ srebrny
bronze ~ /'brɒnz/ brązowy
practice /'præktɪs/ trening
prize /praɪz/ nagroda
race /reɪs/ wyścig
semi-final /,semi 'faɪnl/ półfinał
sporting event /'spɔ:ɪŋ ɪ ,vent/ wydarzenie sportowe
team /ti:m/ drużyna
tournament /'tʊənmənt/ turniej
trophy /'trɒfi/ trofeum

P

Powtórka kumulatywna

Rozdziały 1–10

Mówienie

- 1 Opisz obraz na zdjęciu. Jaką dyscyplinę sportową przedstawia?

Obraz: "The football players" aut. Henri Rousseau

Gramatyka i słownictwo

- 2 Czy wyrazy i wyrażenia w poniższych parach mają takie samo znaczenie, czy inne? Przetłumacz wszystkie wyrazy i wyrażenia na język polski. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- takie samo 1 play sport | do sport
inne 2 museum | art gallery
takie samo 3 ride a bike | cycle
inne 4 an illustrator | a painter
inne 5 court | pitch
takie samo 6 a quarter to | fifteen to
inne 7 a biography | an autobiography
inne 8 a voyage | a journey
takie samo 9 cost | price
takie samo 10 delicious | tasty

- 3 Wskaż właściwy wyraz lub właściwe wyrażenie.

- 1 Every Saturday, I go play tennis with my dad.
2 I do/go aerobics every day.
3 You play football on a pitch/track.
4 You have to wear a costume/helmet when you cycle.
5 I know the poet/author of this book.
6 I love the style of drawing in this cartoon/comedy.
7 I always read the blurb/spine to find out what the book is about before I buy it.
8 We went on a school journey/trip to the art gallery.

- 4 Połącz ze sobą poszczególne części zdań. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 d 1 He hasn't won a I would go to art school.
2 b 2 She won two medals b at the Winter Olympics in 2018.
3 f 3 We've never been to c the sports museum.

- 4 c 4 I've already been to d any medals yet.
5 e 5 If you're in Rome, e don't forget to visit the art galleries.
6 a 6 If I won a scholarship, f any sports events.

- 5 Pracując w parach, ułóżcie dialogi według poniższego schematu. Użyjcie czasów *past simple* i *present perfect*.

go/a sports event (Which)

A Have you ever been to a sports event?

B Yes, I have.

A Which event did you go to?

B I went to see Lechia Gdańsk play.

- 1 fly/on a plane (Where)
2 go/a museum (Which)
3 paint/picture (What)
4 travel/another country (Where)
5 watch/football game (Which)
6 cook/a meal (What)

- 1 Have you ever flown on a plane? Yes, I have. Where did you fly?
2 Have you ever been to a museum? Yes, I have. Which museum did you go to?
3 Have you every painted a picture? Yes, I have. What did you paint?
4 Have you ever travelled to another country? Yes, I have. Where did you travel (to)?
5 Have you ever watched a football game? Yes, I have. Which football game did you watch?
6 Have you ever cooked a meal? Yes, I have. What did you cook?

- 6 Uzupelnij zdania właściwą formą czasowników w nawiasach. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 If you (be) are overweight, don't eat sweets.
2 If you're in Paris, (go) go up the Eiffel Tower.
3 If I practise more, I (win) will win the diving tournament.
4 If I (be) were you, I would exercise more.
5 (go) Have you been to a concert this year?
6 (ever/buy) Have you ever bought anything very expensive?
7 I (go) haven't gone/been to the National Museum yet.
8 (read) Have you read a good book recently?

Rozumienie ze słuchu

- 7 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie audycję radiową. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu odpowiedz krótko na pytania 1–3. Udziel odpowiedzi w języku angielskim. Zapisz je w zeszytcie.

- 1 How did Rousseau learn how to paint? 1 He learnt it by himself.
2 What happened the year Rousseau painted *The Football Players*? 2 The first international rugby match between France and England was played for the first time.
3 What element did Rousseau's paintings always include? 3 A perfect circle.

Znajomość funkcji językowych

- 8 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij lukę brakującym fragmentem wypowiedzi, tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Zapisz odpowiedź w zeszytcie.

Can you tell me what time it is?

Of course, it's a quarter to ten.

Rozumienie tekstów pisanych

- 9 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj teksty 1 i 2. Uzupełnij luki 1–3 w tekście 3 zgodnie z treścią tekstów 1 i 2. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

1

From: Amber **To:** Marianna
Subject: Your trip to London
 Hi Marianna,
 I'm so happy that you and your family are coming to London. I can't wait to see you all.
 I know you really like tennis, so how about we all go to the Tennis Museum at Wimbledon? We could go on Saturday or Sunday because then my mum could go with us. I think 11.00 a.m. would work best because afterwards, we could go somewhere for lunch. Let me know who's going and I'll buy the tickets online.
 By the way, if your brother wants to go, we won't have to pay for him. Kids under 12 go free if I use the promotion code 'family'. Unfortunately, you and I have to pay the adult price.
 Amber

2

From: Marianna **To:** Amber
Subject: Re: Your trip to London
 Hi Amber,
 Thanks for your email. I also can't wait to see you. The tennis museum sounds like a fantastic idea. Sunday would be better for us because we're going to my parents' friends on Saturday. The time is good and my brother said he wouldn't miss this, so he'll join us. Unfortunately, our parents can't make it.
 Thanks for buying the tickets.
 Marianna

3

www.wimbledon.com/museum/bookings

Wimbledon Museum and Tour Tickets

Please complete the details to buy your tickets.

Day: (1)

Time: (2)

Number of tickets:

Adults:

Children:

Promotion code: (3)

BUY NOW!

Znajomość środków językowych

- 10 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przetłumacz fragmenty zdań podane w języku polskim na język angielski, tak aby powstały logiczne i poprawne zdania. Każdą lukę możesz uzupełnić maksymalnie trzema wyrazami. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- (Czy poszedłbyś) Would you go to the concert if you won tickets?
- If (była na twoim miejscu) I were you, I would visit the Liverpool FC Story museum.
- (Czy kiedykolwiek) Have you ever been to a Premier League football match?
- The exhibition wasn't (tak dobra, jak) as good as/so good as the one we saw last month.
- You (nie wolno jeść) mustn't eat during the concert.

Wypowiedź pisemna

- 11 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszytcie.

Jesteś na wymianie uczniowskiej w Anglii. Właśnie wybierasz się na imprezę sportową. Zostaw notatkę rodzinie, u której mieszkasz, w której:

- napiszesz, na jaką imprezę się wybierasz;
- opisziesz, jakie masz plany po zakończeniu imprezy;
- poprosisz, aby odebrali cię z imprezy.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba niezająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

*Hi Lianne and John,
 I'm just writing to let you know that ...*

Grammar focus • Talking about the past (2)

1a Pracując w parach, opiszcie zdjęcie w ćw. 1b.1b 3.01 Przeczytaj tekst. Czym jest „cyberchondria”?

Cyberchondria – the illness of the XXI century

Before the Internet was invented, when people felt ill, they just went to see their doctor. These days, many people turn to the Internet as soon as they become unwell. A new study shows that last year, almost 35% of Americans went online to self-diagnose.

19-year-old Annie Stanley is what we now call a ‘cyberchondriac’ – a person who obsessively searches online for real or imaginary symptoms and, as a result, thinks they have lots of medical problems.

‘I was searching my symptoms online all night,’ says Annie. ‘While my family was sleeping, I was visiting all the medical sites on the web. When my doctor told me I was fine, I showed him the things that I found online. After several visits, he said that yes, I did have an illness and it was called ‘cyberchondria’. While we were talking, I looked at all the print-outs from the Internet that I had in my hand and realized that he was right.’

Annie’s doctor referred her to a specialist and today, she no longer uses the Internet for medical reasons.

Cyberchondria jest obsesyjnym wyszukiwaniem w internecie informacji na temat chorób, by potwierdzić swój (rzekomy) zły stan zdrowia.

2a Przeczytaj przykłady zdań z tekstu w ćw. 1b. Powiedz, jakiego czasu użyto w podkreślonych częściach zdań, *past simple* czy *past continuous*.

- When people felt ill, they just went to see their doctor. *past simple, past simple*
- Last year, almost 35% of Americans went online to self-diagnose. *past simple*
- I was searching my symptoms online all night. *past continuous*
- While my family was sleeping, I was visiting all the medical sites on the web. *past continuous, past continuous*
- While we were talking, I looked at all the print-outs from the Internet. *past continuous, past simple*

2b Dopasuj informacje a–e do zdań 1–5 w ćw. 2a. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- czynność, która miała miejsce w przeszłości 2
- przeszłe czynności, które wystąpiły jedna po drugiej 1
- dwie lub więcej przeszłych czynności, które trwały jednocześnie 4
- dłuższa przeszła czynność, która została przerwana krótszą czynnością 5
- dłuższa czynność trwająca w określonym momencie w przeszłości 3

3 Co się działo w przychodni we wtorek o godz. 14? Przyjrzyj się ilustracji i napisz w zeszytcie zdania, jak w przykładzie, korzystając z podanych wyrażeń.

look at a patient’s notes   sleep in his chair
talk on the phone   read a magazine   leave work
play with some toys   listen to music

The boy was reading.
He wasn’t reading. He was listening to music.

- The receptionist was writing to a patient.
She wasn’t writing to a patient. She was talking on the phone.
- The doctors were using the computer.
They weren’t using the computer. They were looking at a patient’s notes.
- The little girls were fighting.
They weren’t fighting. They were playing with some toys.
- The man was walking around the room.
He wasn’t walking around the room. He was sleeping in his chair.
- The woman was shouting at her children.
She wasn’t shouting at her children. She was reading a magazine.
- The nurses were arriving at work.
They weren’t arriving at work. They were leaving work.

4 Pracujcie w parach.

Uczeń/Uczennica A: Poczekaaj, aż uczeń/uczennica B zapozna się z ilustracją w ćw. 3. Następnie zadaj mu/jej pytania dotyczące tej ilustracji.

Uczeń/Uczennica B: Przyjrzyj się uważnie ilustracji w ćw. 3. Następnie zakryj ją i odpowiadaj na pytania ucznia/uczennicy A.

A *What was the boy doing?*

B *He was listening to music.*

A *Was the woman sleeping?*

B *No, she wasn't. She was reading.*

Zamieńcie się rolami.

5 Uzupełnij zdania. Użyj czasu *past simple* lub *past continuous*. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- I finished my book while I was waiting (wait) for the nurse to see me.
- While I was playing (play) football yesterday, I got a headache.
- The boys were watching (watch) TV when Billy knocked on the door.
- When I was visiting my aunt in hospital, I decided (decide) to become a doctor!
- Just as my parents were coming (come) through the door, I dropped my mum's favourite vase.
- As I was falling asleep last night, I heard (hear) a loud bang.
- We were doing (do) an exam when the fire bell rang.
- My brother was running (run) in the park when he fell and hurt his ankle.
- While the children were playing, I was making (make) their lunch.
- I was riding my bike in the park when I met (meet) a friend from my old school.

6 Dokończ zdania. Użyj czasu *past simple* lub *past continuous*. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- Just as I was paying for my cinema ticket, ...
- I noticed one of my classmates in the street as he ...
- I was walking through the park when ...
- As we were leaving school yesterday, ...
- What were you doing when ...?
- The telephone rang just as ...
- What were you wearing when ...?
- Just as I was falling asleep last night, ...
- As I was leaving my house this morning ...
- Where were you going when ...?

REPETYTORIUM GRAMATYCZNE S. 170

Vocabulary focus • Illnesses and symptoms

7 Co mówisz, kiedy nie czujesz się dobrze? Przerysuj tabelkę do zeszytu i uzupełnij ją poniższymi wyrazami, aby utworzyć zdania.

a headache sick a cold stomachache ill toothache
earache a sore throat a cough well a fever a rash
a runny nose the flu a pain stressed healthy tense

I've got ...	I feel ...	I don't feel ...
a headache	ill	well
a cold earache	sick	healthy
stomachache	stressed	
toothache a rash	tense	
a sore throat		
a cough a fever		
a runny nose		
the flu a pain		

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 125

Functions focus • Talking about physical state

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 174

8 Korzystając z wyrażeń w Banku funkcji językowych oraz w ćw. 7, ułóżcie w parach krótkie dialogi.

UCZEŃ/UCZENNICA A:

What's the matter?

UCZEŃ/UCZENNICA B:

I've got a headache.

UCZEŃ/UCZENNICA A:

I'm sorry to hear that. I hope you feel better soon.

Vocabulary focus • Parts of the body

- 1 Nazwij części ciała. Zapisz je w zeszytcie. Skorzystaj z Banku wyrazów i wyrażeń na s. 125, jeśli to konieczne.

- 2 Pracując w parach, użyjcie wyrazów z ćw. 1. Na zmianę zadawajcie sobie pytania i odpowiadajcie na nie.

- A It's between your shoulder and your hand.
 B It's your elbow.
 A You pick things up with them.
 B Fingers!

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 125

- 3 3.02 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie wiadomość pozostawioną na automatycznej sekretarce. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu uzupełnij luki 1–4 w poniższej notatce. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

West Elm Health Centre Important information

- Open (1) six days per week.
- If you need to speak to a doctor when the centre is closed, call this number: 09776548.
(2) Dr Kershaw/Doctor Kershaw is on duty today.
- In case of emergency, go to the
(3) accident and emergency department at the hospital.
- If it's not an emergency, (4) don't call or visit.

Zadanie wielokrotnego wyboru

TO WAŻNE!

Nie musisz podejmować ostatecznej decyzji w trakcie pierwszego słuchania. Postaw kropkę przy odpowiedziach, które uważasz za prawidłowe, a znak zapytania przy tych, co do których masz wątpliwości. W trakcie drugiego słuchania podejmij ostateczną decyzję i zapisz wyraźnie odpowiedzi.

- 4 3.03 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie fragment podcastu. Wybierz właściwą odpowiedź, zgodną z treścią nagrania: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 The speaker is
 A complaining about his tablet.
 B advising against going to the doctor's office.
 C recommending a new way to see a doctor.
- 2 The speaker didn't like going to the doctor's because
 A the visit seemed too short.
 B people in the waiting room told him to be quick.
 C he got ill from other people in the waiting room.
- 3 The doctors at the online clinic
 A can upload a prescription to your profile.
 B can prescribe medicines.
 C need to create a profile before your first appointment.

Functions focus • Giving advice

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 177

- 5 Pracując w parach, odegrajcie dialogi, jak w podanym przykładzie. Skorzystajcie z podanych zwrotów i wyrażeń.

- A I've got toothache.
 B You should go to the dentist's.

- A I'm hungry.
 B Why don't you make a sandwich?

I'm hungry/thirsty/tired.
 I feel ill/sick.
 I've got toothache/stomach ache/a headache.
 take an aspirin
 take some medicine
 get some fresh air
 drink lots of water
 get plenty of exercise
 get more sleep

- 6 Napisz w zeszytcie co najmniej pięć zdań zawierających rady dotyczące zdrowia.

It's not a good idea to play video games all night.

Vocabulary focus • Accidents and treatments

1 Do wypadków 1–10 dobierz sposoby postępowania a–l. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. W każdym wypadku może być więcej niż jeden sposób postępowania.

e, f, o, l	1	break a bone
a, b, i	2	cut yourself
d	3	faint
h	4	choke
g, l	5	have an electric shock
k	6	burn yourself
c, e	7	twist your ankle
k, a	8	scald yourself
c	9	bruise yourself
l, e	10	have concussion
-
a	put a bandage on the wound
b	put a plaster on the wound
c	apply a cold compress
d	raise the patient's feet
e	have an X-ray
f	have an operation
g	turn off the electricity
h	hit the patient on the back
i	clean the wound
j	run cold water over the area
k	phone an ambulance
l	take the patient to hospital

2 Jak zachowałbyś/zachowałabyś się, gdybyś uczestniczył/uczestniczyła jako świadek w wypadkach 1–10 wymienionych w ćw. 1? Pracując w parach, omówcie sposoby zachowania.

- A *What do you do if someone breaks a bone?*
 B *Tell the patient not to move. Then phone the ambulance. The patient will probably have an X-ray and maybe an operation.*
 B *What would you do if someone cut themselves?*
 A *I would clean the wound and then put a bandage or a plaster on it.*

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 125

Uzupełnianie luk w dialogu

TO WAŻNE!

Niektóre zdania w tym zadaniu mogą być pytaniami. Znak interpunkcyjny po luce, a często także wyraz pytający przed luką, wskazują, że w brakującym fragmencie zdania należy zastosować szyk zdania pytającego.

3 Uzupełnij pytania w poniższych dialogach. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- 1 X I've had a headache for three days now.
 Y Why don't you go to the doctor's after school?
 2 X What were you doing when the accident happened?
 Y I was just crossing the street and then the car came out of nowhere!
 3 X You look very pale. Are you all right?
 Y No, I'm not. I've got a fever and an earache.

4 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij dialog. Każdą lukę uzupełnij brakującym fragmentem wypowiedzi, tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- X You look in pain. (1) What's the matter?
 Y I think I twisted my ankle when I was running for the bus.
 X Oh no. I'm sorry to hear that. You need an X-ray. Why (2) don't you go to the hospital?
 Y My mum is taking me. She'll be here at 4 p.m. (3) What's the time; What time is it; Could you tell me what time it is now? I forgot my watch.
 X It's almost four. Look! There she is. I hope you feel better soon.
 Y Thanks. I'll text you later.

5 3.04 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie cztery pytania. Do każdego z nich dobierz właściwą odpowiedź A–E. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Jedna odpowiedź została podana dodatkowo i nie pasuje do żadnego pytania.

A	None, but I need to go.	1	C
B	Not yet, but there's always a first time.	2	A
C	I was there for about five days.	3	B
D	It's about six kilos.	4	E
E	No, you must be thinking of someone else.		

6 Napisz w zeszycie krótki tekst o prawdziwym lub wymyślonym wypadku. Wykorzystaj jeden z poniższych tematów.

- cut finger/chopping vegetables
 bang head/in the swimming pool
 hurt arm/playing tennis

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 125

Vocabulary focus • Well-being

- 1 Ułóż zajęcia w kolejności od najistotniejszego do najmniej istotnego dla twojego samopoczucia. Zapisz je w zeszytce.

eating healthy food
listening to relaxing music
getting plenty of sleep
drinking a lot of water
having regular holidays
doing regular sport
getting a lot of fresh air
relaxing with family and friends

- 2 Porównajcie w parach swoje odpowiedzi w ćw. 1. Uzasadnijcie swój wybór.

I think getting plenty of sleep is really important. When I don't get enough sleep, I can't concentrate the next day.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 125

Uzupełnianie zdań

TO WAŻNE!

Celem tego zadania jest znalezienie właściwych informacji w tekście i takie ich przetworzenie, aby pasowały do podanych zdań pod względem gramatycznym i logicznym. Przetworzenie informacji często polega na sparafrazowaniu treści, zmianie struktury gramatycznej lub użyciu innego słownictwa.

- 3 Przeczytaj tekst i zadanie wraz z odpowiedziami ucznia. Znajdź w tekście fragmenty, które odpowiadają poszczególnym odpowiedziom. Na czym polegają zmiany dokonane przez ucznia?

Learn healthy sleep habits

Are you getting enough sleep? Do you always wake up feeling tired?

If you want to learn more about healthy sleep habits, come to Dr Newman's sleep seminar. Nobody is better than Dr Newman when it comes to sleep.

The two-hour seminar will cover things, like your sleep environment, bedtime rituals and nutrition.

This Saturday and Sunday only!

- Dr Newman is the best when it comes to sleep. „Nobody is better than...” (zmiana formy gramatycznej)
- The topics of the seminar will include: „nutrition” sleep environment, bedtime rituals and the things we eat. (użycie innego słownictwa)
- The seminar is at the weekend. „Saturday and Sunday” (użycie innego słownictwa)

- 4 3.05 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst. Uzupełnij luki w zdaniach 1–3 zgodnie z treścią tekstu. Zapisz odpowiedzi w zeszytce.

Notes from the Healthy Sleep Habits Seminar
by Dr Bill Newman

- * Go to bed and get up in the morning at the same time every day (even on weekends). This helps to regulate your body clock.
- * Try to get between eight and nine hours of sleep every night, so if you have to wake up early, go to bed early, too.
- * Do something relaxing before bedtime, for example, have a bath, do some yoga or meditate.
- * Make sure your bedroom isn't too light or too hot.

- Have the same bedtime and wake-up time seven days days per week.
- Sleep a minimum of eight hours per night.
- Your bedroom should be dark and cold/cool.

- 5 3.06 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj teksty A i B. Uzupełnij luki 1–3 w tekście C zgodnie z treścią tekstów A i B. Zapisz odpowiedzi w zeszytce.

www.hhfarm.org/about A

[About](#) [Packages](#) [Prices](#) [Contact](#)

Haven Health Farm

Haven Health Farm is located in an 18th-century house in the middle of beautiful English countryside. It was in 1923 when this beautiful building became the modern health farm that it is today. The house stands in over 60 hectares of parkland. It is the perfect place to relax.

We have a gym, a new 25-metre pool, a luxury sauna, tennis courts, a games room and much more.

All our rooms are comfortable and beautifully decorated. They all have bathrooms, and come with a phone and a TV. Wi-Fi is available in public areas, but we ask guests to limit the use of electronics while at the farm.

B

From: office@hhfarm.org To: belinda.lees@mailyou.com

Dear Ms Lees,

Thank you very much for your email. We're very happy to hear that you and your friend are interested in staying here. Regarding your question, we have two weekend packages

(Friday to Sunday). The first one is £660 and includes accommodation, three healthy meals a day and your choice of two courses. You can select from yoga, meditation, pilates, healthy cooking and dancing. The second package is £600, but it doesn't include any courses.

Please have a look at our website for more information.
Matt Chisolm, Office Manager

From: belinda.lees@mailyou.com
To: c.orlando@mailservice.co.uk

Hi Caroline,

So, I've just received a reply from the manager at the Haven Health Farm. He said that there are two packages. Both include (1) accommodation and three (healthy) meals, but the first one also includes two courses. Because of that it's (2) more expensive than the second package, but I think paying £60 extra is worth it.

I really like this place. The house looks great and there's a bathroom and (3) a phone and (a) TV in every room.

Let's talk and decide if we want to book it.

See you soon, Belinda

6a 3.07 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj teksty A i B. W zadaniach 1–3, z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią tekstów. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- Text A was written to
  - give advice on how to live a healthy life.
  - advertise courses related to health.
  - warn about the dangers of not looking after your health.
- To take part in course 2, you need to complete
  - a questionnaire.
  - a food diary.
  - course 1.
- According to Text B, course 1 was
  - too long.
  - the most useful.
  - similar to course 2.

<http://www.courses4life.co.uk>

Online courses to improve your health

1 Introduction to health and well-being

This course is for people who are completely new to looking after their health. We will focus on elements of nutrition, fitness and well-being. To take part, you need to complete a questionnaire about your own health and well-being.

Start date: now Duration: five weeks
Time: three hrs/week

2 Advanced health and well-being

You need to complete 'Introduction to health and well-being' to register for this course. Topics will include ways of dealing with stress, meditation and healthy sleep habits.

Start date: 5th May Duration: six weeks Time: five hrs/week

3 Nutrition and health

If you wonder how nutrition and your health are related, then this course is for you. We will look at what and how much you should be eating to stay healthy.

During the course, you will need to complete a diary of everything that you eat.

Start date: now Duration: two weeks Time: two hrs/week

Reviews

B

I took part in all of the courses taught by *Courses4Life* and I really enjoyed them all. The first one was my favourite, though, because it offered the most practical information. The length and time I needed to spend every week was just right, too. My second favourite course was the Nutrition and health one. I liked completing my food diary and then learning more about the things that I eat. I completely changed my diet after the course and now I feel so much better. The topics of the second course looked similar to the first course, but in reality, it covered completely different things.

So, if you're interested in improving your health, then I would definitely recommend these courses.

6b **PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij w e-mailu luki 4–6 zgodnie z treścią tekstów A i B w ćw. 6a. Luki należy uzupełnić w języku polskim. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Od: Bartek Do: Adriana
Temat: Kurs internetowy
Cześć Adriana!

Wspominałaś ostatnio, że chcesz zapisać się na jakiś kurs internetowy dotyczący polepszenia zdrowia. Właśnie przez przypadek trafiłem na stronę jednej szkoły. W swojej ofercie mają trzy (4) kursy. Ponoć pierwszy kurs jest (5) najlepszy, najbardziej wartościowy, pożyteczny, bo zawiera najbardziej praktyczne informacje.

Ten kurs zaczyna się (6) już teraz, więc jeśli jesteś zainteresowana, to zarejestruj się na stronie www.courses4life.co.uk. Tam też znajdziesz informacje na temat wszystkich kursów.

Daj znać, co zdecydujesz.
Bartek

- 1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. Czy chcielibyście pracować w zawodzie związanym z ochroną zdrowia? Uzasadnijcie swoje opinie.

Test luk sterowanych

TO WAŻNE!

Przeczytaj tekst z lukami i zastanów się, jakich czasów użyto. Pomoże ci to wybrać właściwe odpowiedzi.

- 2 Pracujcie w parach. Przeczytajcie wiadomość. Jakiego czasu należy użyć w każdej z luk? Uzasadnijcie swój wybór.

Hi Max,
Guess what? I'm in hospital. I (1) my arm last week! I (2) to a friend's house when I hit a car and fell off my bike. I hurt my arm and banged my head. The driver called an ambulance and they (3) me to hospital. I think I (4) here for a few days, so please come and see me!

Jake

- 1 A broke   B have broken   C was breaking
2 A was cycling   B cycled   C cycle
3 A take   B took   C will take
4 A have been   B be   C will be

- 1 past simple
2 past continuous/
contrast with
past simple
3 past simple
4 future simple

- 3 Przeczytaj ponownie tekst w ćw. 2. Uzupełnij luki 1–4 jedną z trzech podanych możliwości (A–C). Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- 4 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst. Wybierz uzupełnienie luk 1–5. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

DOCTOR What's the matter?

JAMES I think I (1) my ankle. It really hurts.

DOCTOR Let's have a look. When (2) ?

JAMES It was this morning. I (3) football when I slipped.

DOCTOR Well, I don't think it's broken, but I think you (4) stay here for while. You need to (5) an X-ray.

- 1 A 've broken   B was breaking   C broke
2 A has it happened   B was it happening   C did it happen
3 A was playing   B played   C have played
4 A can   B must   C might
5 A have   B had   C having

- 5 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij zdania 1–4, wykorzystując podane w nawiasach wyrazy w odpowiedniej formie. Nie należy zmieniać kolejności podanych wyrazów, trzeba natomiast – jeśli to konieczne – dodać inne wyrazy, aby otrzymać logiczne i gramatycznie poprawne zdania. W każdym zdaniu brakuje maksymalnie czterech wyrazów. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

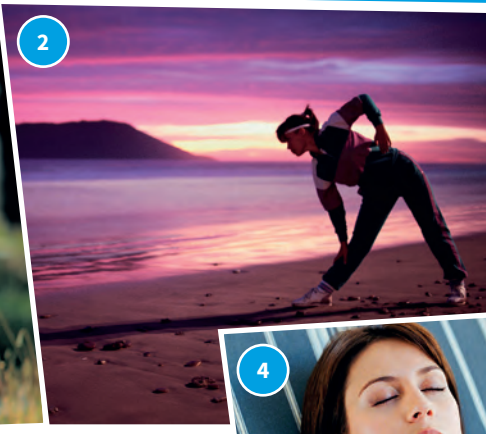
- 1 I was playing tennis when I fell and (twist/ankle).
I was playing tennis when I fell and twisted my ankle .
2 What (you/cook) when you scalded yourself?
What were you cooking when you scalded yourself?
3 If I didn't do sport, I (not/be) healthy.
If I didn't do sport, I wouldn't be healthy.
4 (ever/be) to a hospital before?
Have you ever been to a hospital before?

- 6 Wybierz dwa zawody z ramki i wyobraź sobie, że je wykonujesz. Napisz w zeszycie zdania opisujące twoje obowiązki. Przeczytaj je, nie wymieniając nazw zawodów. Czy kolegom/koleżankom udało się zgadnąć, o jakich zawodach jest mowa?

doctor nurse porter
massage therapist patient
dentist paramedic surgeon
physiotherapist

I look after patients. I change bandages. I make beds. Who am I?

- 1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. Które z tych czynności najbardziej chcielibyście wykonywać? Uzasadnij swój wybór.

E-mail

TO WAŻNE!

Zanim zaczniesz pisać, zastanów się, w jakiej kolejności rozwiniesz trzy podpunkty z polecenia. Najlepiej zachować podaną kolejność, ale nie jest to konieczne. Pamiętaj jednak, że różne informacje powinny znaleźć się w oddzielnych akapitach.

- 2 Przeczytaj polecenie do zadania. Wskaż właściwe dokończenie w zdaniach 1–3.

Znalazłeś/Znalazłaś interesującą reklamę spa. Napisz e-mail do kolegi z USA, w którym:

- poinformujesz go o reklamie;
- opowiesz mu o tym spa;
- zaproponujesz wizytę w tym ośrodku.

- 1 You are going to write to an *English/American* friend.
- 2 You are going to describe a *health spa/sports centre*.
- 3 You are going to make a *suggestion/an offer*.

- 3 Przeczytaj przykładowy e-mail, w którym wymagane informacje są podane w niewłaściwej kolejności. Wskaż dwa zdania, które powinny się znaleźć w innych akapitach. Gdzie należy je przenieść?

Hi Yasmin,

I saw an advert online the other day. So, how about going there? It's for a health spa and it looks really good.

It's in a big house in the countryside. It's got a gym, a swimming pool and tennis courts. The food sounds pretty good too.

We could stay for the weekend. It's not that expensive. It's got a games room.

Take a look at the link and let me know how you feel about going. It would be great to have your opinion!
XYZ

To zdanie powinno się znaleźć w ostatnim akapicie.

To zdanie powinno się znaleźć w pierwszym akapicie.

- 4 Przeczytaj zwroty przydatne w pisaniu e-maila. Wskaż te, które zostały użyte w tekście w ćw. 3.

Przydatne zwroty

ASKING FOR AN OPINION

Let me know what you think!
Let me know how you feel about (going).
How do you feel about (going)?
How about (going there)?
What do you think about (going)?
What's your opinion?
It would be great to have your opinion.
Tell me what you think!

- 5 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszytcie.

Chcesz zrobić coś, co poprawiłoby stan twojego zdrowia. Napisz e-mail do przyjaciółki z Anglii, w którym:

- wyjaśnisz jej, dlaczego chcesz poprawić stan swojego zdrowia;
- opowiesz jej, co chciałbyś/chciałabyś zacząć robić w tym celu;
- zaproponujesz jej przyjazd do ciebie.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznanąca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

Hi Sarah,
I couldn't sleep last night. I was thinking about my health.

1 Pracując w parach, zagrajcie w proponowaną przez nas wersję gry „kółko i krzyżyk”.

- Narysujcie w zeszytach kratkę do gry.
- Uczeń/Uczennica A wybiera jedno z poniższych pól i uzupełnia zdanie formami w czasach **past continuous** i **past simple**.
- Jeśli zdanie jest poprawne, uczeń/uczennica A wstawia swój znak (kółko lub krzyżyk) w odpowiednim polu w zeszytcie.
- Teraz uczeń/uczennica B wybiera pole i uzupełnia zdanie.
- Wygrywa ta osoba, która pierwsza zajmie trzy pola w linii prostej.

We <u>were watching</u> TV all evening.	What <u>were you doing</u> when I <u>called</u> you?	Liz and I <u>were waiting</u> for the bus when we <u>heard</u> the news.
Just as I <u>was leaving</u> school, I <u>dropped</u> my phone.	While mum <u>was making</u> dinner she <u>cut</u> herself.	<u>Were you using</u> a computer yesterday at 6 p.m.?
Tom <u>broke</u> his arm when he <u>was playing</u> basketball.	I <u>was studying</u> at four o'clock on Saturday afternoon.	Emma <u>was cycling</u> in the park when she fell off her bike.

2 Pracujcie w parach.

- Uczeń/Uczennica A wybiera jeden wyraz z ramki i gestami pokazuje wybraną dolegliwość.
- Uczeń/Uczennica B odgaduje, o jaką dolegliwość chodzi.
- Teraz uczeń/uczennica B pokazuje gestami dolegliwość, a uczeń/uczennica A odgaduje.

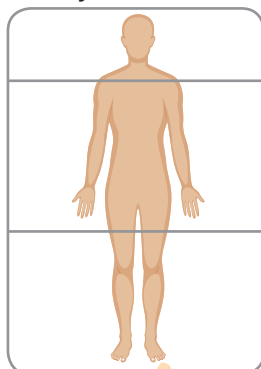
a cold a cough earache a headache sore throat
stomachache toothache

Do you have a headache?

Yes, I do.

3 Przeczytaj wyrazy opisujące trzy części ciała. Dziesięć z tych wyrazów znalazło się w złym miejscu. Przypisz je do poprawnych części. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

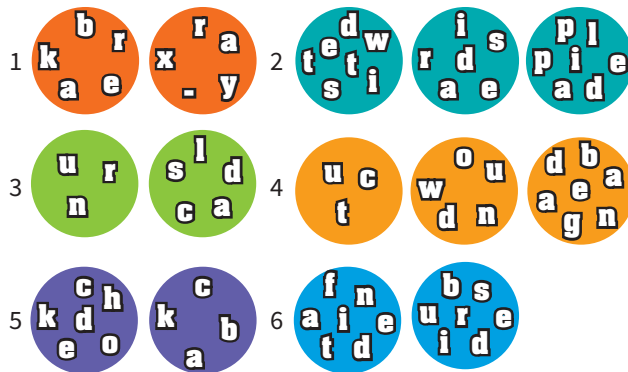
foot, eyes,
toes, teeth, ear,
ankle

neck, elbow,
shoulders, chin,
hair

leg, lips,
fingers, arm,
head, knees

4 Uzupełnij luki w zdaniach 1–6 wyrazami ułożonymi z liter podanych w kółkach. Zapisz pełne zdania w zeszytcie.

- When you break a bone you must have an x-ray.
- Joe twisted his ankle. I raised his feet and applied a cold compress but he says it still hurts.
- It's good to run cold water over the area when you scald yourself.
- I was making a sandwich yesterday when I cut myself. I immediately cleaned the wound and put the bandage on.
- We were having dinner yesterday when my brother choked on a piece of meat. My dad hit him on the back a few times and it helped.
- I fainted two days ago and hit my head. I bruised myself on the forehead.

5 Do początków wyrażeń 1–8 dopasuj zakończenia a–h. Następnie napisz w zeszytcie kilka zdań o zdrowych nawykach, używając utworzonych wyrażeń.

1 eat e	a regular sports
2 cycle b	b to school
3 listen to h	c holidays
4 drink f	d of fresh air
5 have regular c	e healthy food
6 do a	f a lot of water
7 get a lot d	g family and friends
8 relax with g	h relaxing music

6 Z podanych wyrazów utóó zwroty wyrażające prośbę o opinię.

- opinion? / your / What's
  - think. / you / Tell / what / me
  - know / Let / think! / what / me / you
  - me / feel / cycling? / how / Let / about / you / going / know
  - do / How / feel / about / yoga? / you / practising
  - the / you / What / doctor? / going / think / about / do / to
  - would / It / great / to / opinion. / be / have / your
- What's your opinion?
  - Tell me what you think.
  - Let me know what you think!
  - Let me know how you feel about going cycling?
  - How do you feel about practising yoga?
  - What do you think about going to the doctor?
  - It would be great to have your opinion.

B

Bank wyrazów i wyrażen

Zdrowie

3.08 Illnesses and symptoms

accident /'æksɪdnt/ wypadek
ache /eɪk/ ból
addict /'ædɪkt/ nałogowiec
allergic (to) /ə'li:ʒɪk (,tʊ:, tə)/ uczulony (na)
allergy /'æləʒi/ alergia
asthma /'æsmə/ astma
bacteria /bæk'tɪəriə/ bakterie
blocked nose /,blɒkt 'nəʊz/ zatknięty nos
cancer /'kænsə(r)/ nowotwór, rak
cold /kəʊld/ przeziębienie
cough /kɒf/ kaszel
deaf /def/ głuchy
dentist /'dentɪst/ dentysta/dentystka
disabled /dɪs'eɪblɪd/ niepełnosprawny
disease /dɪ'zi:z/ choroba
dizzy /'dɪzi/ cierpiący na zawroty głowy
doctor /'dɒktə(r)/ lekarz/lekarka
earache /'ɪəri:k/ ból ucha
emergency /i'mɜ:dʒənsi/ nagły wypadek, krytyczna sytuacja
epidemic /,epɪ'demɪk/ epidemia
feel (terrible) /,fi:l ('terəbl)/ czuć się (okropnie)
fever /'fi:və(r)/ gorączka
flu /flu:/ grypa
hay fever /'heɪ ,fi:və(r)/ alergia, katar sienny
headache /'hedeɪk/ ból głowy
health /helθ/ zdrowie
healthy /'helθi/ zdrowy
heart disease /'hɑ:t dɪ,zi:z/ choroba serca
ill /ɪl/ chory
illness /'ɪlnəs/ choroba
injury /'ɪndʒəri/ rana, zranienie
obesity /əu'bi:səti/ otyłość
off sick /,ɒf 'sɪk/ chory, na zwolnieniu
overweight /,əʊvə'weɪt/ nadwaga
pain /peɪn/ ból
rash /ræʃ/ wysypka
sick /sɪk/ chory
(be) sick /,(bi) 'sɪk/ wymiotować, być chorym
sneezing /'sni:zɪŋ/ kichanie
sore throat /,sɔ: 'θrəʊt/ ból gardła
sprained ankle /,spreɪnd 'æŋkl/ zwichnięta kostka
stomach ache /'stʌmək ,eɪk/ ból żołądka, brzucha
stress /stres/ stres
symptom /'sɪmptəm/ symptom
temperature /'tempərəʃə(r)/ temperatura
tense /tens/ spięty
tired /'taɪəd/ zmęczony
toothache /'tu:θeɪk/ ból zęba
unhealthy /ʌn'helθi/ niezdrowy
vomit /'vɒmɪt/ wymiotować

3.09 Parts of the body

ankle /'æŋkl/ kostka (u nogi)
arm /ɑ:m/ ramię, ręka
back /bæk/ plecy, grzbiet
body /'bɒdi/ ciało
bottom /'bɒtəm/ siedzenie
cheek /tʃi:k/ policzek
chin /tʃɪn/ podbródek, broda
ear /ɪə(r)/ ucho
elbow /'elbəʊ/ łokieć
eye /aɪ/ oko
eyebrow /'aɪbrəʊ/ brew
face /feɪs/ twarz
finger /'fɪŋgə(r)/ palec (u ręki)
foot, feet /fʊt, fi:t/ stopa, stopy

hair /heə(r)/ włos, włosy
hand /hænd/ ręka
head /hed/ głowa
heart /hɑ:t/ serce
hip /hɪp/ biodro
knee /ni:/ kolano
leg /leg/ noga
lip /lɪp/ warga
mouth /maʊθ/ usta
neck /nek/ szyja
nose /nəʊz/ nos
shoulder /'ʃəʊldə(r)/ ramię
stomach /'stʌmək/ żołądek, brzuch
throat /θrəʊt/ gardło
toe /təʊ/ palec (u nogi)
tooth, teeth /tu:θ, ti:θ/ ząb, zęby
tummy /'tʌmi/ brzuch
wrist /rɪst/ nadgarstek

3.10 Well-being

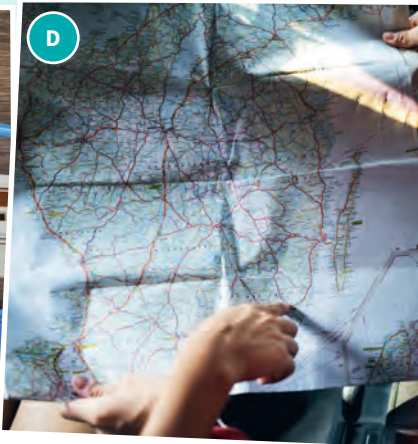
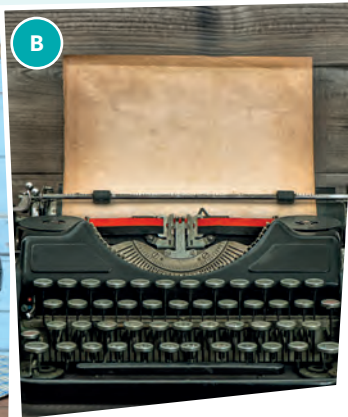
calm down /,kɑ:m 'daʊn/ uspokajać się
cut down on sth /,kʌt 'daʊn ,ɒn/ ograniczać
diet /'di:t/ dieta
do regular sport /,du: ,regjələ 'spɔ:t/ regularnie uprawiać sport
drink a lot of water /,drɪŋk ə ,lɒt əv 'wɔ:tə(r)/ pić dużo wody
eat healthy food /,i:t ,helθi 'fu:d/ jeść zdrową żywność
energetic /,enə'dʒetɪk/ pełen energii, energetyczny
feel well /,fi:l 'wel/ dobrze się czuć
fit /fɪt/ w dobrej formie
get /get/ dostawać, otrzymywać
~ (a lot of) fresh air /,(ə) ,lɒt əv ,fref 'eə(r)/ (dużo) świeżego powietrza
~ (plenty of) exercise /,(plenti əv) 'eksəsaɪz/ (dużo) ćwiczyć
~ more sleep /,mɔ: 'sli:p/ więcej snu
~ plenty of sleep /,plenti əv 'sli:p/ dużo snu
health spa /'helθ ,spɑ:/ uzdrowisko
healthy /'helθi/ zdrowy
holidays /'hɒlədeɪz/ wakacje
massage /'mæsɑ:ʒ/ masaż
meditation /,medi'teɪʃn/ medytacja
nutrition /nju'triʃn/ odżywianie
practise yoga /,præktɪs 'jəʊgə/ ćwiczyć jogę
relax /rɪ'læks/ odpoczywać, odpoczywać
relaxation technique /,ri:læks'eɪʃn tek,nɪ:k/ technika relaksacyjna
relaxing music /rɪ,læksɪŋ 'mju:zɪk/ muzyka odprężająca
self-discipline /,self 'dɪsəplɪn/ samodyscyplina
take /teɪk/ brać
~ an aspirin /ən 'æsprɪn/ aspirynę
~ medicine /'medsn/ lekarstwo
vitamin /'vɪtəmi:n/ witamina
walk /wɔ:k/ spacerować
well-being /'wel ,bi:ɪŋ/ dobre samopoczucie

3.11 Accidents and treatments

A&E (accident and emergency department) /,eɪ ən 'i:, 'æksɪdnt ən i'mɜ:dʒənsi dɪ,pɑ:tmənt/ izba przyjęć w szpitalu
accident /'æksɪdnt/ wypadek
advice /əd'vaɪs/ rada
ambulance /'æmbjələns/ karetka pogotowia
antibiotics /,æntɪbaɪ'ɒtɪks/ antybiotyki
appointment /ə'pɔɪntmənt/ wizyta
bandage /'bændɪdʒ/ bandaż, bandażować
bang /bæŋ/ trzasnąć, stukać, łomotać, wpadać na coś, uderzać o lub w coś

break a bone /,breɪk ə 'bəʊn/ złamać kość
broken /'brəʊkən/ złamany
bruise /bru:z/ siniak, posiniaczyc, obić
burn (oneself) /'bɜ:zn (wʌn,self)/ poparzyć (się)
choke /tʃəʊk/ dławić się
clean /kli:n/ czysty, czyścić
clinic /'klɪnɪk/ klinika
(cold) compress /,(kəʊld) 'kɒmpres/ (zimny) kompres
concussion /kən'kʌʃn/ wstrząs mózgu
crash /kræʃ/ katastrofa, wypadek
cut (oneself) /'kʌt (wʌn,self)/ ciąć, kaleczyć (się)
dentist /dentɪst/ stomatolog
doctor's surgery /'dɒktəz ,sɜ:dʒəri/ gabinet lekarski
drugs /drʌgz/ leki, narkotyki
electric shock /ɪ,lɛktrɪk 'ʃɒk/ porażenie prądem
emergency services /i'mɜ:dʒənsi ,sɜ:vɪsɪz/ służby ratownicze
faint /feɪnt/ mdleć, omdlały, słaby
family history /,fæməli 'hɪstri/ wywiad rodzinny
first aid /,fɜ:st 'eɪd/ pierwsza pomoc
GP (general practitioner) /,dʒɪ: 'pi:, ,dʒenrəl præk'tɪʃnə(r)/ lekarz rodzinny (pierwszego kontaktu)
health check /'helθ ,tʃek/ badanie kontrolne
health service /'helθ ,sɜ:vɪs/ opieka zdrowotna
hit /hɪt/ uderzać
hospital /'hɒspɪtl/ szpital
look after /'lʊk ,ɑ:fə(r)/ opiekować się
massage therapist /'mæsɑ:ʒ ,θerəpɪst/ masażysta
ointment /'ɔɪntmənt/ maść
operation /,ɒpə'reɪʃn/ operacja
paracetamol /,pærə'si:təməʊl/ paracetamol
patient /'peɪʃnt/ pacjent/pacjentka
plaster /'plɑ:stə(r)/ plaster, gips
prescribe /prɪ'skrɪb/ przepisywać
prescription /prɪ'skrɪpʃn/ recepta
run (cold water) /,rʌn (,kəʊld 'wɔ:tə)/ polać (zimną wodą)
scald (oneself) /'skɔ:ld (wʌn,self)/ oparzyć (się)
specialist /'speʃjəlɪst/ specjalista/specjalistka
surgeon /'sɜ:ʒən/ chirurg
surgery, operation /'sɜ:ʒəri ,ɒpə'reɪʃn/ operacja, zabieg chirurgiczny
treat /tri:t/ leczyć
treatment /'tri:tmənt/ leczenie
twist (an ankle) /,twɪst (ən 'æŋkl)/ skręcić (kostkę)
twisted /'twɪstɪd/ skręcony
waiting list /'weɪtɪŋ ,lɪst/ lista osób oczekujących
wound /wu:nd/ rana
X-ray /'eks ,rei/ rentgen (zdjęcie rentgenowskie)

Grammar focus • Talking about inventions

1 Popatrz na zdjęcia i powiedz, co przedstawiają. Czy masz w domu któreś z tych przedmiotów? Czy korzystasz z nich? Jakie nowoczesne wynalazki zastąpiły przedmioty na zdjęciach?

Przedmioty na zdjęciach:

- A a rotary phone
 B a typewriter
 C a portable cassette player ('Walkman'), cassettes, wired headphones
 D a map

Zastąpione przez:

- A a smartphone
 B a desktop computer, laptop, tablet, word processing software
 C a smartphone, digital music files, wireless/Bluetooth headphones
 D a GPS

2a 3.12 Przeczytaj tekst. Który wynalazek pokazany na zdjęciach A–D opisuje?

C – przenośny odtwarzacz kaset magnetofonowych.

Many areas of our lives have been revolutionized by various inventions. Can you imagine life without clothes, the Internet or mobile phones? Some inventions that people couldn't live without in the past, have now been replaced by new objects.

Take, for example, the portable cassette player. It was created by Sony in 1979 and sold under the name 'Walkman'. The Walkman completely changed the way people listened to music because they were finally able to take it everywhere.

In the eighties, after the invention of the compact disc, Sony invented the Discman. People slowly stopped buying cassettes and portable cassette players became a thing of the past. Then, technology changed again, and various companies started selling MP3 players, which are still sold today. However, with the invention of smartphones which can also play music, it looks like MP3 players will soon be forgotten, too ...

2b Przeczytaj przykłady zdań z tekstu w ćw. 2a i odpowiedz na pytania. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- a MP3 players are still sold today.
 b Many areas of our lives have been revolutionized by various inventions.
 c It was created by Sony in 1979.
 d MP3 players will soon be forgotten.
- 1 W jakich czasach są zdania a–d?
 2 Dlaczego użyto formy biernej w zdaniach a–d?
 3 W jaki sposób tworzymy formę bierną?
 4 Kiedy używamy przyimka *by*?
- 1 a present simple b present perfect
 c past simple d future simple
 2 Strony biernej używamy, kiedy nie wiemy, kto wykonał daną czynność lub kiedy informacja o tej czynności jest ważniejsza od informacji o jej wykonawcy.
 3 Stosujemy czasownik *be* w odpowiednim czasie oraz formę *past participle*. dopełnienie w zdaniu w stronie czynnej staje się podmiotem w zdaniu w stronie biernej.
 4 Aby powiedzieć, kto jest wykonawcą czynności, używamy *by*.

2c Napisz w zeszycie zdania a–d z ćw. 2b w stronie czynnej.

- a They still sell MP3 players today.
 b Various inventions have revolutionized many areas of our lives.
 c Sony created it in 1979.
 d They will soon forget MP3 players.

3 Uzupelnij zdania, stosując stronę bierną w czasie *present simple*, *past simple*, *present perfect* lub *future simple*. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- 1 The typewriter was invented (invent) in 1867 by Christopher Sholes, Carlos Glidden and Samuel Soule.
 2 The Walkman hasn't been produced (not/produce) in Japan since 2010.
 3 The new phone that they're working on will be sold (sell) next year.
 4 A record number of digital music downloads has been bought (buy) so far this year.
 5 Satellite navigation was used (use) for the first time in 1959 to find submarines.
 6 It's possible that maps won't be produced (not/produce) in the future.

4 Napisz w zeszycie zdania, używając strony biernej. Zastosuj przyimek *by*, jeśli to konieczne.

They make MP3s in China.
MP3s are made in China.

- American companies create a lot of technology.
A lot of technology is created by American companies.
- They have opened a new Internet café in our town.
A new Internet café has been opened in our town.
- They usually write instructions in different languages. Instructions are usually written in different languages.
- Leonardo da Vinci drew the first helicopter designs. The first helicopter designs were drawn by Leonardo da Vinci.
- People all over the world use computers. Computers are used by people all over the world.
- They designed laptops for people that travel. Laptops were designed for people that travel.
- They made the first modern bicycle in 1884. The first modern bicycle was made in 1884.
- Robots will teach children one day. Children will be taught by robots one day.

REPETYTORIUM GRAMATYCZNE S. 171

Vocabulary focus • Word formation: inventing and discovering

5a Przeczytaj czasowniki w ramce. Sprawdź ich znaczenie w słowniku.

create design develop discover invent research

5b Utwórz nazwy osób oraz rzeczy od czasowników w ramce w ćw. 5a. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

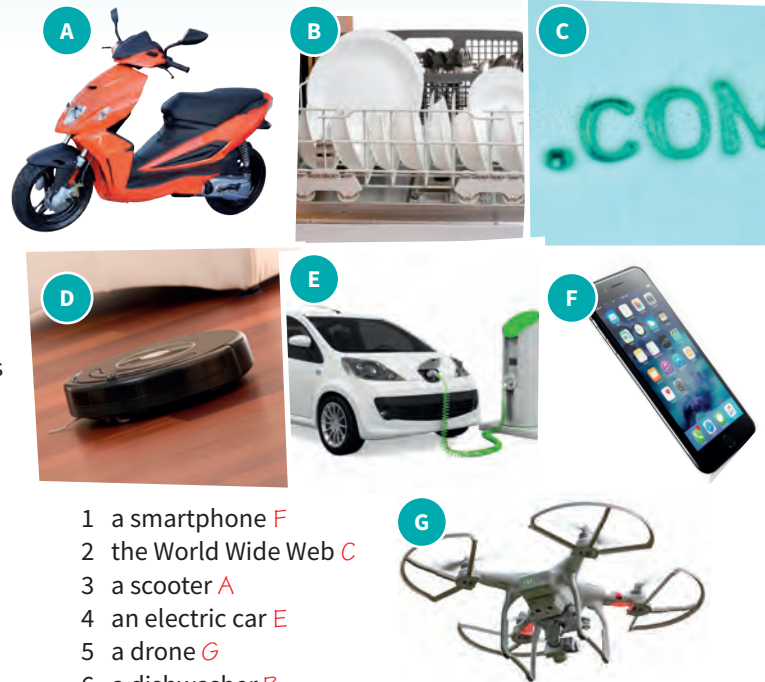
create design develop discover invent research
creation design development discovery invention research
creator designer developer discoverer inventor researcher

5c Uzupełnij zdania właściwą formą czasowników w nawiasach. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- The discovery of penicillin has changed medicine. (discover)
- The developers are working on a new app. (develop)
- Her latest design has shocked the world – it's a building made completely of steel and glass. (design)
- Researchers are trying to find out how much time people spend online. (research)
- Fusajiro Yamauchi is the creator of Nintendo. (create)
- The invention of the mobile phone has revolutionized communication. (invent)

Vocabulary focus • Modern inventions

6 Dobierz nazwy wynalazków do ilustracji. Który z nich jest, twoim zdaniem, najbardziej przydatny? Dlaczego?

- a smartphone **F**
- the World Wide Web **C**
- a scooter **A**
- an electric car **E**
- a drone **G**
- a dishwasher **B**
- a personal robot **D**

7 Pracując w parach, napiszcie w zeszytach w jak najkrótszym czasie jak najwięcej nazw wynalazków w podanych kategoriach.

Household appliances	Transport	Entertainment	Communication
washing machine, microwave, dishwasher, Hoover	car, plane, helicopter, bicycle	film, games console, CD player	radio, phone, Internet, TV

8 Wybierz wynalazek, który, twoim zdaniem, był najważniejszy w ostatnich 100 latach. Napisz w zeszycie krótki tekst, uzasadniając swój wybór. W swojej wypowiedzi postaraj się zawrzeć odpowiedzi na poniższe pytania.

- What's the name of your invention?
- When was it invented? (*mniej więcej*)
- Who invented it?
- Why do you think it is important?

9 Pracując w grupie, przygotujcie plakat „Top five inventions”, na którym umieścicie zdjęcia pięciu wynalazków oraz informacje o nich.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 135

Vocabulary focus • Technology and entertainment

- 1 Pracując w parach, powiedzcie, do czego służą urządzenia wymienione pod ramką. Skorzystajcie z podanych wyrazów. Niektóre nazwy czynności mogą być wykorzystane do opisu funkcji kilku urządzeń.

send photos listen to music play games
surf the Internet make videos make phone calls
send emails download music watch DVDs
send text messages track your heart rate

1 an MP3 player	7 a digital camera
2 a mobile phone	8 a 4K TV
3 a games console	9 a desktop computer
4 a smartwatch	10 a tablet
5 a fitness tracker	11 an e-reader
6 a laptop	12 speakers

You can play games, surf the Internet, watch DVDs and listen to music on a games console.

- 2 3.13 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie cztery wypowiedzi na temat telefonów komórkowych. Przyporządkuj zdania A–E do właściwych osób (1–4). Zapisz odpowiedzi w zeszyte. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnego rozmówcy.

SPEAKER 1	E	A I look up websites on my mobile.
SPEAKER 2	D	B I usually buy second-hand phones.
SPEAKER 3	A	C I'm keen on having new technology.
SPEAKER 4	C	D My phone cost me a lot at first.
		E My mobile phone was a present.

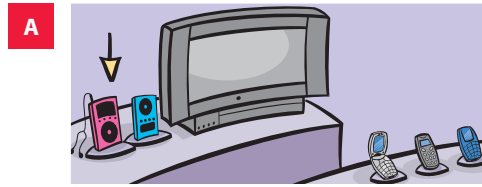
- 3 3.14 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie audycję radiową. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu odpowiedz krótko na pytania 1–3. Na pytania należy odpowiedzieć w języku angielskim. Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

1 Who took part in the study?	1 Teenagers; children; people between 13 and 17 in the US.
2 How many teenagers are online all the time?	2 A quarter; 25%.
3 What do teenagers spend their time on when they're online?	3 Social media platforms.

- 4 3.15 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie pięć nagrań. W zadaniach (1–5), z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią nagrania. Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

- What does the woman offer to do?
  - A Find out Jessica's phone number.
  - B** Invite Jessica to the party.
  - C Phone Jessica this afternoon.
- What are the boys going to do now?
  - A** Go shopping.
  - B Listen to Mark's MP3 player.
  - C Go on Mark's computer.

- 3 Where are the MP3 players?

- 4 Where are the speakers?

- 5 What type of recording is this?

- A** a lecture
- B an advert
- C an announcement

- 5 Wybierz urządzenie, które znasz (np. telefon komórkowy), i przedstaw jego wymarzoną wersję. W swoim opisie uwzględnij poniższe elementy.

Colour Design
Size Functions

Vocabulary focus • Internet language

1 Popatrz na zdjęcie i opisz je. Następnie, pracując w parach, odpowiedzcie na pytania.

- 1 How often do you go online?
- 2 What do you do when you're online?

2a Przeczytaj zdania. Sprawdź, czy rozumiesz znaczenie wyrazów napisanych **tłustym** drukiem.

- 1 I **googled** my name and my Facebook page appeared.
- 2 Just **click/tap** here and the video will start to **download**.
- 3 The server at my mum's work got **hacked into** yesterday. They stole everyone's bank details.
- 4 I was **uploading** some photos, when suddenly everything **froze**. I had to **restart** my computer.
- 5 I **signed up** for a newsletter from my favourite blog, but now they are **spamming** me with things that I'm not interested in.
- 6 To start using online banking, you need to **log on/in**. Once you've finished, don't forget to **log off/out**.
- 7 We don't have a regular TV, so I **stream** a lot of films and TV shows.
- 8 I **post** photos to Instagram at least once a day.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 135

2b Pracujcie w parach. Odpowiedzcie na pytania.

- 1 Have you ever googled your name? If so, what results did you get?
- 2 What can you do when your screen freezes?
- 3 Have you ever signed up for anything?
- 4 How much spam do you receive?
- 5 Do you stream any TV shows? If so, which ones?

Functions focus • Instructions

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 177

3a Przeczytaj wyrażenia 1–12. Dopasuj je do odpowiedniej kategorii (a–c).

1 First, ... <i>b</i>	7 What's the best way to ...? <i>a</i>
2 Then, ... <i>b</i>	8 You must/mustn't ... <i>c</i>
3 What do I do next? <i>a</i>	9 Can you tell me how to ...? <i>a</i>
4 Next, ... <i>b</i>	10 It's a good idea to ... <i>c</i>
5 You (don't) need to ... <i>c</i>	11 Finally, ... <i>b</i>
6 You should/shouldn't ... <i>c</i>	12 How do I ...? <i>b a</i>

- Asking for instructions
- Sequencing instructions
- Giving instructions

3b **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupelnij lukę brakującym fragmentem wypowiedzi, tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Zapisz odpowiedź w zeszytcie.

you tell/show me how to, you explain to me how to, you tell/show me how I can

Can upload a video to YouTube?

First, go to your videos. Then, tap on the video you want to upload. Tap on the 'share icon'. Finally, select the 'YouTube' icon and tap 'Publish'.

4 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupelnij każdą lukę brakującym fragmentem wypowiedzi, tak aby otrzymać spójne i logiczne teksty. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 X First, you select the film you want to watch and then you need to pay for it.
Y OK, what *do I do next/do I do after that* ?
X Then, you just download it and watch it on your phone or tablet.
- 2 X What's *the best way* to stop all the spam that I get?
Y I think you should change your email address.

5 3.16 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie cztery pytania. Do każdego z nich dobrać właściwą odpowiedź (A–E). Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Jedna odpowiedź została podana dodatkowo i nie pasuje do żadnego pytania.

A It's not bad.	1 B
B It used to be my brother's.	2 D
C Yes, I visit them all the time.	3 A
D I'll try to remember to.	4 C
E It's made of glass.	

6 Napisz w zeszytcie instrukcję obsługi telefonu komórkowego, objaśniając wysłanie SMS-a.

Vocabulary focus • Materials

1 Dobierz zdjęcia do zdań.

- a It's made of glass. 5   f They're made of rubber. 4
 b They're made of china. 6   g It's made of brick. 9
 c It's made of metal. 7   h It's made of concrete. 10
 d It's made of plastic. 8   i It's made of steel. 2
 e It's made of wood. 1   j They're made of stone. 3

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 135

TO WAŻNE!
 Znajdź w tekście fragmenty, których treść zgadza się z wybraną przez siebie odpowiedzią. Upewnij się, że pozostałe odpowiedzi są błędne.

2 Przeczytaj poniższy tekst i wybierz odpowiedź zgodną z jego treścią: A, B lub C.

ROBOTS are more successful than humans in many things. For a start, they can explore dangerous places, such as space or the bottom of the sea. They can take photos and find out all sorts of information that can help scientists. Unlike humans, they don't need to eat or drink and they can do boring work without falling asleep. They can even sometimes do operations on people more efficiently than doctors can. Of course, robots are great entertainers, too. Film-makers use them for special effects in films and there are hundreds of robot toys for children to play with. So are robots better than humans? The answer is no. Robots are made of metal, they're programmed to do everything and they have no intelligence. This means if something changes unexpectedly, robots don't know what to do.

The writer thinks that

- A robots can do everything that humans can do.
 B robots are not as good as humans.
 C robots will one day have feelings.

- 3 3.17 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj teksty A–D. W zadaniach 1–4 z podanych propozycji wybierz właściwą, zgodną z treścią tekstu. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

A Hi Sally,
I tried to get tickets for the space exhibition at the Science Museum, but nobody is answering the phone. Can you book them online? My Internet connection isn't working.
Thanks,
Josh

- 1 Josh is writing to Sally
A to complain to her about his Internet connection.
B to invite her to the space exhibition.
C to ask her for help.

B **Please do not use mobile phones in the exhibition area. Make calls at reception only.**

- 2 Which statement is true?
A You mustn't use mobile phones in this building.
B You can use mobile phones in some parts of this building.
C You must leave your mobile phone at reception.

C Dear Madam or Sir,
Last week, I bought a new smartphone in your shop. Unfortunately, it hasn't been working properly since the first day I got it. I can't sign in to use the Internet. I called your shop yesterday, but nobody picked up. I'm very disappointed because it wasn't a cheap phone.
Is it possible to come in and exchange the phone?
Yours sincerely,
Damian Andrews

- 3 What is the problem with the phone?
A The Internet isn't working.
B It's expensive.
C It isn't possible to make calls.

D
Dad,
1 Then, type 'ChatApp' into the search box.
2 Finally, tap 'Open' and follow the instructions.
3 To install the ChatApp, first, tap on the App Store on your phone.
4 It will then come up at the top of the screen. Tap 'Install' and wait for it to download.

- 4 What is the correct order of the sentences in the text?
A 3-4-1-2
B 3-1-4-2
C 4-3-1-2

- 4 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj reklamy gadżetów A–C oraz pytania 1–4 dotyczące tych reklam. Do każdego pytania dopasuj właściwą reklamę. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Jedna reklama pasuje do dwóch pytań.

All the latest GADGETS!

A

Robo-Rover is a robot dog that has a webcam fixed to its head. You can program it to travel through your house and see what's happening even when you are in a different country. All you need to do is log in via Wi-Fi. Use it to check on your home or trick your friends! It's a toy and security device in one!

B

The *Speed* snowboard is the latest in sports design. It's made from light but strong material, which means it's easy to carry up the slopes but won't break when you get there! The board is perfect for the more experienced snowboarder who wants to develop their performance and speed. It also looks good, with a modern design and a choice of different colours!

C

Do you have trouble getting up in the mornings? Say goodbye to the horrible, loud rings you get from traditional alarm clocks. *Morning Light* is a gentle way to wake up in the mornings. It wakes the sleeper by shining a light that glows like sunlight and slowly gets stronger. At the same time, *Morning Light* plays a peaceful tune. You'll wake up calm and ready to start the day.

Which gadget is best for someone who wants to

- 1 feel more relaxed? **C**
2 be fashionable? **B**
3 improve a skill? **B**
4 play jokes on people? **A**

- 5 Zaprojektuj nowe urządzenie ułatwiające życie człowiekowi. Narysuj je, opisz jego wygląd i napisz, na czym polega jego użyteczność.

Vocabulary focus • Discoveries

1a Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. Jakie odkrycia przedstawiają? W jaki sposób te odkrycia wpłynęły na rozwój ludzkości?

1b Przeczytaj odkrycia w ramce A. Sprawdź ich znaczenie w słowniku. Następnie dobrać je do danego odkrywcy.

blood circulation – William Harvey
 blood types – Ludwik Hirsztfeld
 DNA – James Watson and Francis Crick
 electricity – Benjamin Franklin
 gravity – Isaac Newton
 heliocentric model – Mikołaj Kopernik
 penicillin – Alexander Fleming
 radium and polonium – Maria Curie-Skłodowska
 theory of relativity – Albert Einstein

A blood circulation blood types DNA electricity gravity heliocentric model penicillin radium and polonium theory of relativity

B Isaac Newton Alexander Fleming James Watson and Francis Crick Mikołaj Kopernik Maria Curie-Skłodowska Albert Einstein Ludwik Hirsztfeld Benjamin Franklin William Harvey

1c Które odkrycia z ćw. 1b uważasz za najważniejsze dla ludzkości? Pracując w parach, porozmawiajcie o tym.

2 Przeczytaj tekst. Spośród wyrazów podanych w ramce wybierz właściwe, poprawne pod względem gramatycznym i leksykalnym uzupełnienie luk 1–3. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnej luki.

appeared came discovery doing invention making

In 1928, biologist Alexander Fleming was (1) doing experiments with some bacteria when he decided to go on holiday. He didn't clean his dishes before going away and when he came back, he noticed that some mould* (2) appeared in one of them. Where the mould grew, there was no bacteria. It turned out that the bacteria was killed off by the mould. This was the accidental (3) discovery of an antibiotic called penicillin.

* mould – pleśń

Parafrazowanie zdań

TO WAŻNE!

Jedno z zadań może polegać na sparafrazowaniu zdania z użyciem podanego wyrazu. Zdanie główne i parafraza to często pary zdań, które oparte są na takich zagadnieniach gramatycznych bądź leksykalnych, jak strona czynna i bierna, stopień wyższy i najwyższy przymiotnika, mowa niezależna i zależna, zdania z too i enough, past simple (z ago) i present perfect (z for lub since), zdania z przymiotnikami o przeciwnym znaczeniu itp. Zastanów się, jakiego zagadnienia językowego dotyczą zdania. To pomoże ci określić, w jaki sposób sparafrazować zdanie.

3 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij drugie zdanie, tak aby znaczyło to samo, co pierwsze. Użyj wyrazów napisanych wielkimi literami, ale nie zmieniaj ich form. W każdej luce mogą się znaleźć maksymalnie trzy wyrazy, wliczając w to wyraz już podany. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- Isaac Newton discovered gravity.
BY
Gravity was discovered by Isaac Newton.
- Robots are better than any other type of machine for helping humans.
THE
Robots are the best type of machine for helping humans.
- The last time he discovered something was 20 years ago.
HASN'T
He hasn't discovered anything for 20 years.
- Thinking up scientific ideas is difficult.
EASY
It isn't easy to think up new scientific ideas.
- I prefer studying science to the arts.
BETTER
I like studying science better than (studying) the arts.

4 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Przetłumacz fragmenty zdań podane w języku polskim na język angielski, tak aby powstały logiczne i gramatycznie poprawne zdania. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie trzy wyrazy.

- (Penicyliny używa się) Penicillin is used to treat many infections caused by bacteria.
- Can you (mi powiedzieć, jak) tell me how to use this gaming console?
- My brother (podał mi) gave me a chemistry set for my birthday.
- Robots (już wykonywały) have already performed operations on people.
- I'm (zamierzam studiować) going to study, planning to study science at university.

1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia.

Wpis na forum

Czasem polecenie do zadania wymaga podania jakichś pomysłów. Nie martw się zbyt brakiem oryginalności, ponieważ możesz poprzedzić swoje pomysły odpowiednimi zwrotami wyrażającymi niepewność.

TO WAŻNE!

2 Przeczytaj polecenie do zadania. Jakich czasów należy użyć w tym liście?

Przeszłego i teraźniejszego

Pewna strona internetowa organizuje konkurs na najciekawszy pomysł na wynalazek. Sporządź wpis na forum, w którym:

- poinformujesz o konkursie;
- zaproponujesz czytelnikom udział w nim;
- opisziesz swoje pomysły na wynalazki.

3 Przeczytaj przykładowy wpis na forum. Odpowiedz na pytania (1-3), aby sprawdzić, czy jest on poprawny.

Hi everyone,

I was looking on the Internet the other day when I came across a science website.
I read about a competition for young inventors.

It looks really good, and you can enter it in pairs, so is anyone interested in entering it together?

I'm not really sure what to suggest, everything's already been invented! But I've had a couple of ideas. How about a new type of really modern swimming goggles, or a new kind of hat for winter sports? What do you think? I can't decide!

Let me know if you want to enter the competition!

Sara

- 1 Are all the points in the task included? Where?
Yes (underlined.)
- 2 Does the writer use a variety of tenses? Which ones?
Yes (past continuous, past simple, present simple, present perfect.)
- 3 Has the writer made any spelling mistakes? Where?
Yes (type, swimming.)

4 Przeczytaj zwroty przydatne do wyrażania niepewności. Zaznacz te, które zostały użyte w tekście w ćw. 3.

Przydatne zwroty

Expressing uncertainty

I'm not really sure.
I can't decide!
I can't think of anything!
It's hard/difficult to come up with an idea.
I haven't really got any ideas.

5 PRZYGOTUJ SIĘ! Wykonaj zadanie w zeszytcie.

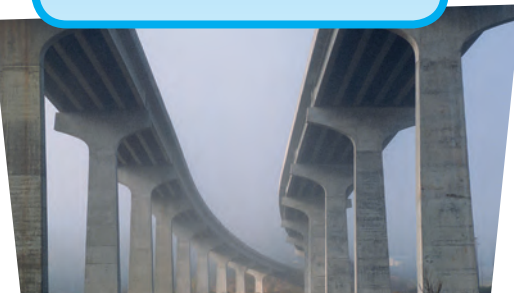
Pewna strona internetowa organizuje konkurs na najciekawszy pomysł na nowy środek transportu. Przygotuj wpis na forum, w którym:

- poinformujesz uczestników forum o konkursie;
- opisziesz swój pomysł na nowy środek transportu;
- zapytasz innych o ich pomysły.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznaną polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazu informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

Hi everyone,

I found a really interesting competition I wanted to share with you.

6 Co, twoim zdaniem, jest najbardziej bezużyteczną, niebezpieczną lub irytującą rzeczą, która kiedykolwiek została wynaleziona? Napisz w zeszytcie krótki tekst, w którym przedstawisz i uzasadnisz swój wybór.

1 **Pracujcie w parach.** Wybierzcie jedno zdanie i na zmianę dodawajcie do niego po jednym wyrazie, tak by zmienić je w zdanie w stronie biernej. Zapiszcie zdania w zeszytcie.

STUDENT A: A ...
STUDENT B: new ...
STUDENT A: science ...
STUDENT B: museum ...
STUDENT A: has ...

- 1 A new science museum has just opened in our town.
- 2 The dishwasher was invented by Josephine Cochran in 1886.
- 3 Next year, computers will be used by all students in maths classes.
- 4 New technological inventions are discovered by scientists all the time.
- 5 20 printers will be bought by the school next month.
- 6 A great article about digital cameras has been written for a school magazine.

- 1 They have just opened a new science museum in our town.
- 2 Josephine Cochran invented the dishwasher in 1886.
- 3 Next year all students will use computers in maths classes.
- 4 Scientists discover new technological inventions all the time.
- 5 The school will buy 20 printers next month.
- 6 Someone has written a great article about digital cameras for a school magazine.

2 **Z podanych liter utóó wyrazy określające nowoczesne wynalazki. Zapisz te wyrazy w zeszytcie.**

oo sc	ter	os mi cr	pe co	ph es he	ad on
co nt rol	mo re te	er sh sh	di wa	or l ie	te de

scooter   headphones   dishwasher
 microscope   remote control   lie detector

- 1 download music
- 2 listen to music
- 3 play games
- 4 send emails
- 5 make videos
- 6 make phone calls
- 7 surf the Internet
- 8 take photos
- 9 send text messages

3 **Znajdó osiem innych rzeczy, do których można wykorzystaó telefon komórkowy. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.**

download	listen	games	phone calls	emails	play
to music	send	send	photos	text messages	make
surf	take	music	the Internet	videos	make

4 **Znajdó wyrazy i odpowiedz na pytania.**

words... ([start " " disk 0+12 all File num RTHF open a.replace.com [ ] {} screen .bind quick 4404 a=1b=3 programme a) { * " * } if keyboard max TD html com all text speakers use 6% "time" mouse ALLFOLDER new.user0909 + a. words + b. printer {} a=a for cell row

- 1 What produces sound in a computer? *speakers*
- 2 Where is information stored in a computer? *disk*
- 3 What do people use to move the pointer on the screen of their computer? *mouse*
- 4 What device is used to print documents? *printer*
- 5 What do you use to type texts? *keyboard*
- 6 What part of the computer lets you see text, videos and pictures? *screen*

5 **Pracujcie w parach.**

- Uczeń/Uczennica A wybiera pierwsze zdjęcie.
- Uczeń/Uczennica B próbuje odgadnąć, o które zdjęcie chodzi, zadając pytania, np. „Is it made of plastic / glass/ wood...?”
- Gdy uczeń/uczennica B zgadnie, zamieńcie się rolami.

Is it made of plastic?

No, it isn't.

Is it made of china?

Yes, it is.

It's this picture!

- 1 stone
- 2 rubber
- 3 china
- 4 concrete
- 5 brick
- 6 metal
- and plastic

6 **Dodaj po jednym brakującym wyrazie do każdego zdania. Zapisz je w zeszytcie.**

- 1 I'm not really sure.
- 2 I *can't* decide!
- 3 I can't think *of* anything!
- 4 It's difficult to come *up* with an idea.
- 5 I haven't really *got* any ideas.

B

Bank wyrazów i wyrażen

Nauka i technika

3.18 Modern inventions

biro /'baɪrəʊ/ rodzaj długopisu
car /kɑ:(r)/ samochód
chewing gum /'tʃu:ɪŋ ˌgʌm/ guma do żucia
create /kri'eɪt/ tworzyć
develop /dɪ'veləp/ rozwijać, ulepszać
computer /kəm'pjʊ:tə(r)/ komputer
digital TV /ˌdɪdʒɪtl ˌti: 'vi:/ telewizja cyfrowa
discover /dɪ'skʌvə(r)/ odkrywać
dishwasher /'dɪʃwɒʃə(r)/ zmywarka
dynamite /'daɪnəmaɪt/ dynamit
film /fɪlm/ film
GPS (Global Positioning System) /ˌdʒi: ˌpi: 'es/ nawigacja
headphones /'hedfəʊnz/ słuchawki
helicopter /'helɪkɒptə(r)/ helikopter
hoover /'hu:və(r)/ odkurzacz
household appliance /ˌhaʊshəʊld ə'plɑ:ɪns/ urządzenie domowe
Internet /'ɪntənət/ internet
invent /ɪn'vent/ wynaleźć, wymyślić
invention /ɪn'venʃn/ wynalazek
laptop /'læptɒp/ laptop
lie detector /'laɪ dɪ'tektə(r)/ wykrywacz kłamstw
light bulb /'laɪt ˌbʌlb/ żarówka
liquid paper /ˌlɪkwɪd 'peɪpə(r)/ ciekły papier, korektor
microscope /'maɪkrəskəʊp/ mikroskop
microwave /'maɪkrəweɪv/ kuchenka mikrofalowa
mobile phone /ˌməʊbaɪl 'fəʊn/ telefon komórkowy
plane /pleɪn/ samolot
portable cassette player /ˌpɔ:təbl kə'set ˌpleɪə(r)/ przenośny odtwarzacz kaset magnetofonowych
radio /'reɪdiəʊ/ radio
remote control /rɪ'məʊt kən'trəʊl/ pilot
research /rɪ'sɜ:ʃ/ ˌri:sɜ:ʃ/ przeprowadzać badania
robot /'rəʊbɒt/ robot
rotary phone /'rəʊtəri ˌfəʊn/ telefon z tarczą numerową
satellite TV /ˌsætəlaɪt ˌti: 'vi:/ telewizja satelitarna
scooter /'sku:tə(r)/ skuter
telephone /'telɪfəʊn/ telefon
TV /ti: 'vi:/ telewizja
typewriter /'taɪpraɪtə(r)/ maszyna do pisania
washing machine /'wɒʃɪŋ mə'ʃi:n/ pralka
wired/wireless headphones /'waɪəd, 'waɪələs ˌhedfəʊnz/ słuchawki przewodowe/bezprzewodowe
World Wide Web /ˌwɜ:ld ˌwaɪd 'web/ internet, sieć

3.19 Modern discoveries

blood circulation /'blʌd ˌsɜ:kjəˌleɪʃn/ krwioobieg
blood types /'blʌd ˌtaɪps/ grupy krwi
DNA /ˌdi: ˌen 'eɪ/ tańcuch DNA
electricity /ˌɪlekt'rɪsəti/ elektryczność
gravity /'grævəti/ grawitacja
heliocentric model /ˌhi:lɪəˌsentrɪk 'mɒdl/ model heliocentryczny
penicillin /ˌpenɪ'sɪlɪn/ penicylina
polonium /'pɒləʊniəm/ polon
radium /ˌreɪdiəm/ rad
theory of relativity /ˌθɪəri əv ˌrelə'tɪvəti/ teoria względności

3.20 Technology and entertainment

app /æp/ aplikacja
CD player /ˌsi: 'di: ˌpleɪə(r)/ odtwarzacz płyt CD
digital camera /ˌdɪdʒɪtl ˌkæməɪə/ aparat cyfrowy
download music /daʊnˌləʊd ˌmju:zɪk/ ściągać muzykę
drone /dron/ dron
electric car /ˌɪlektɪk ˌkɑ:(r)/ samochód elektryczny
gadget /'gædʒɪt/ gadżet
laptop /'læptɒp/ laptop
make phone calls /ˌmeɪk ˌfəʊn ˌkɔ:lz/ wykonywać połączenia telefoniczne
MP3 player /ˌem ˌpi: 'θri ˌpleɪə(r)/ odtwarzacz plików MP3
plasma TV /ˌplæzmə ˌti: 'vi:/ telewizor plazmowy
play games /ˌpleɪ ˌgeɪmz/ grać w gry
ringtone /'rɪŋtəʊn/ dzwonek telefoniczny
scooter /'sku:tə(r)/ skuter
send /send/ wysłać
 ~ emails /'i:meɪlz/ e-maile
 ~ photos /'fəʊtəʊz/ zdjęcia
 ~ text messages /'tekst ˌmesɪdʒɪz/ sms-y
smartphone /'smɑ:t'fəʊn/ smartfon
surf the Internet /ˌsɜ:f ðɪ 'ɪntənət/ surfować po internecie
tablet /'tæblət/ tablet
take /teɪk/ robić
 ~ photos /'fəʊtəʊz/ zdjęcia
 ~ videos /'vɪdiəʊz/ filmy
watch DVDs /ˌwɒʃ ˌdi: ˌvi: 'di:z/ oglądać (filmy na płytach) DVD

3.21 Computers

box /bɒks/ pole, okienko
button /'bʌtn/ przycisk
CD (compact disc) /ˌsi: 'di: (ˌkɒmpækt 'dɪsk)/ płyta kompaktowa
CD /ˌsi: 'di: CD
 ~ drive /ˌsi: 'di: ˌdraɪv/ stacja dysków
 ~ reader /ˌsi: 'di: ˌri:də(r)/ czytnik płyt CD
 ~ writer /ˌsi: 'di: ˌraɪtə(r)/ nagrywarka płyt CD
click /kɪk/ klikać
computer /kəm'pjʊ:tə(r)/ komputer, komputerowy
 ~ game /ˌgeɪm/ gra
 ~ program /ˌprəʊgræm/ program
contacts list /'kɒntækt ˌlɪst/ lista kontaktów
desktop computer /'desktp kəm'pjʊ:tə(r)/ komputer stacjonarny
disk /dɪsk/ dysk
document /'dɒkjumənt/ dokument
DVD /ˌdi: ˌvi: 'di:/ płyta DVD
DVD reader /ˌdi: ˌvi: 'di: ˌri:də(r)/ czytnik płyt DVD
DVD writer /ˌdi: ˌvi: 'di: ˌraɪtə(r)/ nagrywarka płyt DVD
email /'i:meɪl/ e-mail
email address /'i:meɪl əˌdres/ adres e-mailowy
icon /'aɪkɒn/ ikona
install /ɪn'stɔ:l/ instalować
joystick /'dʒɔɪstɪk/ dżojstik
keyboard /'ki:bɔ:d/ klawiatura
laptop /'læptɒp/ laptop
mat /mæt/ podkładka (pod mysz)
mega /'mega/ mega
monitor /'mɒnɪtə(r)/ monitor
mouse /maʊs/ mysz

move the pointer /ˌmu:v ðə 'pɔɪntə(r)/ przesunąć wskaźnik
PC (personal computer) /ˌpi: 'si: (ˌpɜ:sənəl kəm'pjʊ:tə)/ komputer osobisty
portable /'pɔ:təbl/ przenośny
press /pres/ przyciskać, naciskać
print /prɪnt/ drukować
printer /'prɪntə(r)/ drukarka
produce sound /prəˌdju:s ˌsaʊnd/ wydawać dźwięk
save /seɪv/ zapisywać
scan /skæn/ skanować
scanner /'skæənə(r)/ skaner
screen /skri:n/ ekran
select /sɪ'lekt/ wybierać
send /send/ wysłać
speaker /'spi:kə(r)/ głośnik
store information /ˌstɔ:r ˌɪnfə'meɪʃn/ przechowywać informacje
symbol /'sɪmbl/ symbol
turn off, switch off /ˌtɜ:n ˌɒf, ˌswɪtʃ ˌɒf/ wyłączyć
turn on, switch on /ˌtɜ:n ˌɒn, ˌswɪtʃ ˌɒn/ włączyć
type /taɪp/ pisać (na klawiaturze)
webpage, website /'webpeɪdʒ, ˌwebsaɪt/ strona internetowa
wired /'waɪəd/ połączony kablem

3.22 Materials and substances

brick /brɪk/ cegła
carbon /'kɑ:bən/ węgiel
cardboard /'kɑ:dbɔ:d/ tektura
china /'tʃaɪnə/ porcelana
coal /kəʊl/ węgiel
concrete /'kɒkɹɪt/ beton
cotton /'kɒtn/ bawełna
denim /'denɪm/ materiał dżinsowy
diamond /'daɪəmənd/ diament
fabric /'fæbrɪk/ tkanina, materiał
gemstone /'dʒemstəʊn/ kamień szlachetny
glass /glɑ:s/ szkło
leather /'leðə(r)/ skóra
metal /'metl/ metal
mineral /'mɪnərəl/ minerał
paper /'peɪpə(r)/ papier
plastic /'plæstɪk/ plastik
rubber /'rʌbə(r)/ guma
salt /sɔ:lt, sɒlt/ sól
sand /sænd/ piasek
steel /sti:l/ stal
stone /stəʊn/ kamień
wood /wʊd/ drewno
wooden /'wʊdn/ drewniany
wool /wʊl/ wełna

3.23 Internet language

click /kɪk/ kliknąć
download /ˌdaʊnˌləʊd/ pobrać
freeze /fri:z/ zawiesić się
google /'gu:gl/ wyszukać w Google
hack into /'hæk ɪntə/ włamać się, złamać zabezpieczenia
log on/in /ˌlɒg ˌɒn, ˌɪn/ zalogować się (do)
log off/out /ˌlɒg ˌɒf, ˌaʊt/ wylogować się
post /pəʊst/ zamieścić wiadomość (tzw. post)
restart /ˌri:stɑ:t/ uruchomić ponownie
sign up /ˌsaɪn ˌʌp/ założyć konto
spam /spæm/ wysłać niepożądaną wiadomość
stream /stri:m/ przesyłać treści audio lub video
tap /tæp/ dotknąć ekranu (szybko)
upload /ˌʌpˌləʊd/ wysłać dane do internetu

Mówienie

1 Popatrz na zdjęcia i odpowiedz na pytania.

- 1 What are the similarities and differences between these two photos?
- 2 What healthy ways of spending free time do you know?
- 3 How do you spend your free time?

Gramatyka i słownictwo

- 2 emails, text messages,
3 inventor, invention
4 upload
5 log out, log off
6 rubber
7 ankle
8 put a plaster on it

2 Odpowiedz na pytania.

- 1 What modern inventions can you name?
- 2 What else can you send apart from photos?
- 3 What is the name of the person that invents things? What is the name of the thing that they invent?
- 4 What is the opposite of *download*?
- 5 What is the opposite of *log in*?
- 6 What are car tires made of?
- 7 What is the body part that joins your foot with your leg?
- 8 How should you treat a cut?

3 Wskaż właściwe wyrazy. W każdym zdaniu jedna, dwie lub trzy odpowiedzi mogą być poprawne.

- 1 When I uploaded/streamed/downloaded the photo, my computer froze.
- 2 The developers/discoverers/creators are working on a new app that will help students learn English.

- 3 My new glasses are made of wood/plastic/steel.
- 4 You should go to the doctor's if you're feeling sick/ill/bad.
- 5 Our trip/voyage/journey wasn't very comfortable.
- 6 The painter/actor/singer was performing on stage.
- 7 I play karate/judo/rugby at least once a week.
- 8 You play golf on a course/track/court.

4 Co znaczą zdania 1–4? Wskaż właściwą odpowiedź: a lub b.

- 1 Just as I was getting off the bus, I tripped and fell.
a I tripped and fell while I was getting off the bus.
b I tripped and fell after I got off the bus.
- 2 I think that the invention of the wheel was more important than the invention of electricity.
a I think that the invention of the wheel was as important as the invention of electricity.
b I think that the invention of electricity wasn't as important as the invention of the wheel.
- 3 The first call on a mobile phone was made by Martin Cooper.
a Martin Cooper was the person who made the first call on a mobile phone.
b The first call on a mobile phone was to Martin Cooper.
- 4 He's just gone to the gym.
a He went to the gym a long time ago.
b He went to the gym a few minutes ago.

5 Uzupełnij zdania właściwą formą wyrazów w nawiasach. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 Paper (invent) was invented in China.
- 2 The new technology museum (already/build) has already been built.
- 3 My brother (give) will be given a science award next week.
- 4 Just as I (create) was creating, a model of a house, everything (fall apart) fell apart.
- 5 I (walk) was walking, across the street when I (see) saw the accident.
- 6 (you/ever/design) Have you ever designed anything?
- 7 I (not/see) haven't seen the doctor yet.
- 8 I (start) started eating healthily and doing exercise last month.
- 9 If you (mix) mix yellow and blue, you (get) get green.
- 10 If you (invent) invented, a new gadget, you (become) would become rich and famous.

Rozumienie ze słuchu

- 6 3.24 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie wypowiedź na temat szkolenia. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu uzupełnij w języku angielskim luki 1–4 w poniższej notatce. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Save Somebody's Life Course

When: (1) Saturday and Sunday

Location: at the hospital

Total length: (2) three hours

Topics: first aid, (3) what to do in an emergency, how to treat bleeding and burns

What to wear: (4) comfortable clothes

Znajomość funkcji językowych

- 7 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij każdą lukę, tak aby otrzymać spójne i logiczne teksty. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 X Can you tell/show me how to change my profile picture?
Y Sure. First, click on your current photo, then select 'edit' and then upload a new photo.
- 2 X Have you (ever) been/gone to a health farm?
Y No, never.
- 3 X Thank you for buying the tickets.
Y You're welcome./Don't mention it.

Rozumienie tekstów pisanych

- 8 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst. Uzupełnij luki w zdaniach 1–3 zgodnie z treścią tekstu. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 A wrong sitting position is with rounded backs and shoulders pulled forward.
- 2 Sitting in a bad position all the time can lead to muscle pain and poor bone growth.
- 3 Teenagers should spend less time using electronics.

Posture Clinic

Did you know that around 40% of teenagers living in Britain have complained about back or neck pain? Teenagers spend at least eight hours a day sitting behind a desk at school. They usually sit with rounded backs and shoulders pulled forward. At home, they also spend hours hunched over their phones or tablets. Constant bad posture can cause muscle pain and poor bone growth.

Here's what you can do to prevent posture problems:

- move a lot: walk everywhere and do exercise;
- when you have to sit for a long time, try to take breaks every 20–30 minutes; stand up and move a bit;
- sit with your back straight and shoulders pulled back;
- reduce the amount of time you use electronics.

Znajomość środków językowych

- 9 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj artykuł. Następnie uzupełnij luki 1–5 jedną z trzech podanych możliwości, tak aby otrzymać logiczny, spójny i poprawny językowo tekst. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 A never   **B** ever   C yet
2 **A** up   B at   C from
3 A invented   **B** was invented   C invents
4 A Since   B Until   **C** For
5 **A** made   B dialled   C gave

Back to the past

Have you ⁽¹⁾ ever thought what it would be like to live without your mobile phone, Wi-Fi or gaming console? A family in Canada did just that. They gave ⁽²⁾ up all their gadgets and for a year lived like it was 1986.

Blair McMillan and Morgan Patey weren't happy that their children (3 and 5 years old) were enjoying their tablets more than running outside, so they decided to only use technology which ⁽³⁾ was invented before 1986.

⁽⁴⁾ For a year, they took photos with a film camera, found their way using a paper map and ⁽⁵⁾ made calls using an old rotary phone. They even decided to wear clothes from the 80s. Most importantly, they had more time to spend with each other which was the whole point of the experiment.

Wypowiedź pisemna

- 10 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszytcie.

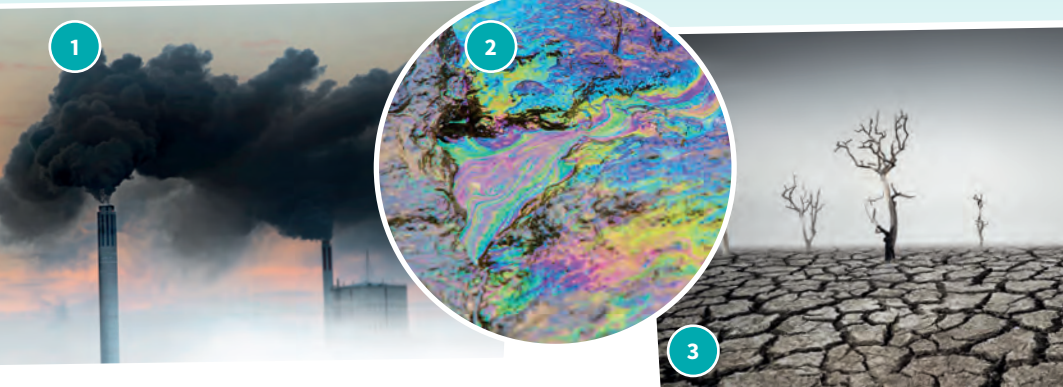
Na pewnym forum internetowym toczy się dyskusja na temat wynalazków technologicznych, bez których moglibyśmy się obyć. Pomyśl o jakimś wynalazku i sporządź wpis na forum, w którym:

- uzasadnisz, dlaczego wybrałeś/wybrałaś ten wynalazek;
- opisziesz, jak może się zmienić twoje życie bez tego wynalazku;
- zaproponujesz, aby uczestnicy forum spróbowali przez tydzień żyć bez wybranego wynalazku.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznaną polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

Hi everyone,
This is a very good question. I think I could easily live without ...

Vocabulary focus • Disasters

- 1a** Sprawdź w słowniku znaczenie wyrazów w ramce. Które z tych zjawisk są przedstawione na zdjęciach?

1: pollution
2: oil spill
3: drought
4: flooding

drought earthquake fire flooding hurricane
landslide nuclear explosion oil spill pollution
tsunami volcanic eruption wildfire

- 2b** Przeczytaj zaimki wyróżnione tłustym drukiem w tekście w ćw. 2a. Dopasuj je do opisów 1–5.

1 określenie czasu **when**
2 określenie miejsca **where**
3 określenie rzeczy **which**
4 określenie ludzi **who**
5 określenie przynależności **whose**

- 2c** Które z zaimków wyróżnionych tłustym drukiem w tekście w ćw. 2a można zastąpić zaimkiem **that**? **Who** i **which**

- 3** Dopasuj początki zdań 1–8 do zakończeń a–h. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

1 A rainforest is a place **f**
2 I know a website **e**
3 Wildlife presenters are people **b**
4 Josie is the girl **c**
5 The 20th century was the time **a**
6 Brazil is a country **g**
7 I lent my friend a CD **h**
8 An extinct animal is one **d**

a when people started thinking about global warming.
b that do TV documentaries.
c whose mother is a biology teacher.
d that no longer exists.
e which has a lot of information about the environment.
f where hundreds of different animals and plants live.
g where there is a huge rainforest.
h which I bought in South America.

- 1b** Które z określeń w ćw. 1a odnoszą się do klęsk żywiołowych, a które – do katastrof wywołanych przez człowieka?

Kłęski żywiołowe
Katastrofy wywołane przez człowieka

- 1c** Pracujcie w parach. Które klęski żywiołowe i katastrofy wywołane przez człowieka zdarzyły się w Polsce w ciągu pięciu ostatnich lat? Porozmawiajcie o tym.

Grammar focus • Giving essential information

- 2a** 3.25 Przeczytaj tekst. Którego zdjęcia dotyczy? **Do powodzi.**

Village disaster

Last night was **when** residents of Sharwood village were woken up by water pouring through their doors and windows. Heavy rain in the last few days has caused flooding in the area.

Most people **whose** homes have been affected by the flooding have been put into temporary housing. There are also two schools **where** some of the residents are staying.

The road **which** leads into the village has been closed because of a landslide. Please avoid travelling in that area. Anyone **who** needs to get in or out of the village should use Kingsley Road.

There is no rain in the forecast for the next few days.

4 Połącz zdania, stosując zaimki podane w nawiasach. Dwa zaimki możesz opuścić. Zapisz odpowiedzi w zeszyście.

The Arctic is a place. There's a lot of ice and snow there. (where)
The Arctic is a place where there's a lot of ice and snow.

- Kosovo is a European country. ... *country which I visited* I visited it last year. (which) *last ...*
- David Attenborough is an English ... *man who's a ...* man. He's a wildlife presenter. (who)
- Lucy is the girl. Her sister works ... *girl whose sister ...* with animals in Ghana. (whose)
- The Rhine is a river. It's in Germany. ... *river that's in ...* (that)
- It was years ago. I last went to a zoo. ... *ago when I ...* (when)
- There are beautiful lakes in Switzerland. ... *Switzerland* They are high in the mountains. (which) *which are ...*
- The Sahara is the name of a desert. It's in Africa. (which) ... *desert which is in ...*
- 2010 is the year. We went to the Australian outback. (when) ... *year when we ...*
- Johan is the boy. His dad is a wildlife photographer. (whose) ... *boy whose dad ...*
- The platypus is an animal. It lives in Australia. (that) ... *animal that lives ...*

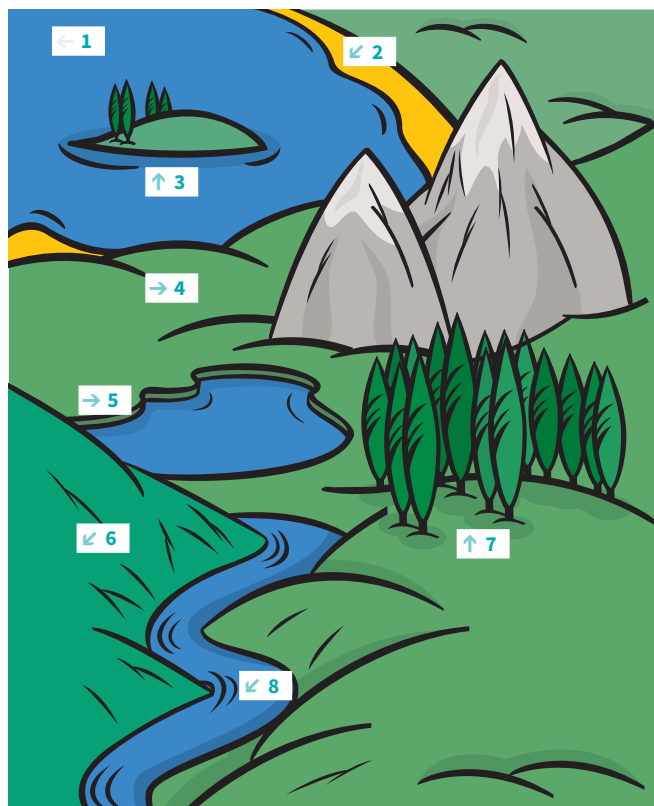
5 Dokończ podane zdania zdaniami przydawkowymi ograniczającymi.

- Poland is a country ...
 _____
- Portuguese is a language ...
 _____
- Elephants are animals ...
 _____
- Scientists are people ...
 _____
- The twenty-first century is the time ...
 _____
- New York is a city ...
 _____
- Penguins are birds ...
 _____
- Explorers are people ...
 _____

Vocabulary focus • Geographical features

6 Wybierz osiem słów z poniższej ramki i dopasuj je do odpowiednich elementów obrazka.

river lake mountain valley forest field the sea/ocean rainforest the desert island the coast hill

- the sea/ocean
- the coast
- island
- field
- lake
- mountain
- forest
- river

7 Uzupełnij zdania wyrazami z ramki w ćw. 6.

- The river is too wide to swim across, but you can cross over the bridge.
- Everest is the highest mountain in the world.
- There are thousands of different animal and bird species in a tropical rainforest.
- My house is at the top of a steep hill.
- Britain is an island. It's surrounded by water.
- We had our picnic in a valley between the mountains.
- There are sheep in the field opposite my house.
- We live on the coast, which means I can swim in the sea every day.

8 Opisz w zeszyście ilustrację w ćw. 6.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 147

Vocabulary focus • The weather

- 1 Przerysuj tabelę do zeszytu i wstaw wyrazy w odpowiednie kolumny. Postaraj się dopisać więcej słów.

sunny winter wet cool rainy summer hail
a hurricane freezing boiling hot dry spring
windy snowy a tornado cold autumn warm
cloudy foggy

Weather adjectives	Extreme types of weather	Temperature	The seasons
sunny, rainy, wet, dry, windy, snowy, cloudy, foggy	hail, a tornado, a hurricane	freezing, boiling hot, warm, cold, cool	spring, summer, autumn, winter

- 2 Ułóż miesiące w kolejności ich występowania. Następnie dobierz je do pór roku. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

March August June December
January April September October
May February July November

Spring: March, April, May

- 3 Opisz pogodę na zdjęciach.

It's winter in Canada. The temperature is freezing and there's snow on the mountains. The sky is blue and it's a clear day.

- 4 Odpowiedz na pytania. Udziel odpowiedzi pełnymi zdaniami.

- 1 What's the weather like today?
- 2 What's the weather usually like in February/July?
- 3 What's your favourite time of year? Why?

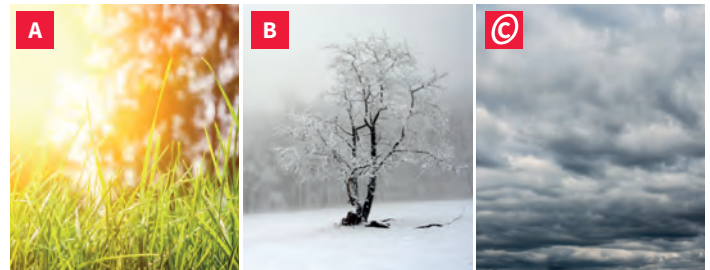
BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 147

- 5 3.26 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie pięć nagrań. Z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią nagrań: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 Peter is talking about
A his favourite season.
 B the activities he does all year.
C his life in winter.
- 2 Where is the man?

- 3 Which statement is true?
A The announcement is about flight cancellations.
 B There has been bad weather for at least a day.
C It's possible for passengers to fly before 8 a.m.
- 4 The woman is going to
 A stay at a hotel.
B drive home.
C buy a single bus ticket.
- 5 What is the weather going to be tomorrow?

- 6 3.27 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie audycję radiową. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu odpowiedz krótko na pytania 1–3. Udziel odpowiedzi w języku angielskim. Zapisz je w zeszytcie.

- 1 Where did umbrella-sharing begin?
- 2 Where can people use the service?
- 3 What should you do when you no longer need the umbrella?

At the University of British Columbia.
All over Vancouver.
Leave it in one of the kiosks.

Vocabulary focus • Looking after the environment

1 Które z poniższych czasowników mają znaczenie pozytywne (+), a które – negatywne (-)?

1 save +	5 cut down -
2 pollute -	6 waste -
3 recycle +	7 throw away -
4 protect +	8 turn off +

2 Uzupełnij treść broszury brakującymi czasownikami. Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

SAVE THE environment

- **STEP 1** Stay in the shower for a few minutes less each day and save thousands of litres of water every year.
- **STEP 2** Don't waste; throw away food. Remember: if you don't want it, don't buy it!
- **STEP 3** Cars pollute the air! Walk, cycle or use public transport when you can.
- **STEP 4** Turn off lights when you leave the room. Save energy and stop pollution.
- **STEP 5** Recycle everything you can. That's glass and plastic bottles, cans, paper, mobile phones, clothes, CDs, DVDs, books ... everything!

3 Dopisz co najmniej trzy kolejne kroki do broszury z ćw. 2.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 147

4 3.28 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie cztery pytania. Do każdego z nich dobierz właściwą odpowiedź (A–E). Zapisz odpowiedzi w zeszyte. Jedna odpowiedź została podana dodatkowo i nie pasuje do żadnego pytania.

1	B	A I never do that.
2	A	B It's good for the environment.
3	E	C After this programme.
4	C	D It's very dark in here.
		E I need to find a recycling centre.

5 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Do każdej z opisanych sytuacji dobierz właściwą reakcję: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

- Kolega uważa, że należy dbać o środowisko. Jak przyznasz mu rację?
  - A We should protect it!
  - B That's right!
  - C Don't worry.
- Jak zapytasz znajomego o to, jak najlepiej dbać o środowisko?
  - A What's the best way to protect the environment?
  - B Isn't it a good idea to protect the environment?
  - C Should you protect the environment?
- Chcesz, aby znajoma pomogła ci posortować opakowania. Co powiesz?
  - A Could you help me, please?
  - B Do you want me to help you?
  - C Is it OK to help me, please?

6 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij każdą lukę brakującym fragmentem wypowiedzi, tak aby otrzymać spójne i logiczne teksty. Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

- X What are you doing?
Y I'm sorting these bottles into glass and plastic.
- X How can I save more energy?
Y Make sure you always turn off your computer and TV. *What do I need to do; What should I do*

7 Pracując w parach, wykonajcie plakat zatytułowany *Save the environment*.

- Sporządźcie listę problemów dotyczących środowiska, np. *cars pollute the air*.
- Sporządźcie listę rozwiązań, np. *have more public transport, protect animals, clear litter*.
- Poszukajcie zdjęć lub wykonajcie rysunki ilustrujące problemy i rozwiązania z waszej listy.

Vocabulary focus • Animals

- 1 Przerysuj tabelę do zeszytu i wstaw poniższe wyrazy w odpowiednie kolumny.

a lion a whale an eagle a tiger a crocodile
 a leopard an alligator a gorilla an owl a dolphin
 a giraffe a penguin a lizard a cheetah a snake
 an elephant a vulture a rhino a turtle

Big cats	Birds	Reptiles	Sea life	Other land animals
a lion, a tiger, a leopard, a cheetah	an eagle, an owl, a vulture	a crocodile, an alligator, a lizard, a snake, a turtle	a whale, a dolphin, a penguin	a gorilla, an elephant, a rhino, a giraffe

- 2 Pracując w parach, dodajcie co najmniej po jednym wyrazie do każdej kategorii w powyższej tabeli.
- 3 Pracując w parach, wybierzcie sześć zwierząt. Napiszcie na kartce po 2–3 zdania o każdym z nich, nie zdradzając ich nazw. Zamieńcie się opisami z inną parą. Czy potraficie odgadnąć, jakie zwierzęta kryją się za opisami, które dostaliście?
- A It's got very sharp teeth. It's a reptile and it can swim.
 B A crocodile.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 147

Vocabulary focus • In the garden

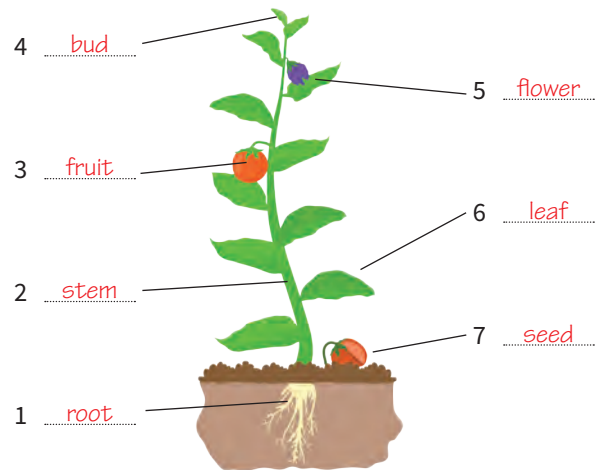
- 4 Sprawdź w słowniku znaczenie poniższych wyrazów. Które z tych elementów znajdują się na zdjęciu?

a flower bed a vegetable bed a hedge a pond
 evergreen trees flowers grass pot plants plants
 shrubs trees

- 5 Dopasuj wyrazy z ramki do części rośliny na zdjęciu. Zapisz odpowiedzi w zeszytu.

bud flower fruit leaf root seed stem

Uzupełnianie luk

TO WAŻNE!

Przeczytaj najpierw tekst, aby zrozumieć ogólny sens wypowiedzi. Następnie przeczytaj zdania i znajdź słowa kluczowe. Znajdź w tekście wyrazy i wyrażenia o podobnym znaczeniu do wyrazów kluczowych. Tam będzie odpowiedź, którą należy wpisać do luk.

- 6a Przeczytaj tekst i zdania w ćw. 6b. Następnie dopasuj do podkreślonych wyrazów w zdaniach 1–4 wyrazy lub wyrażenia o podobnym znaczeniu w tekście. Zapisz odpowiedzi w zeszytu.
- 6b 3.29 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst. Uzupełnij luki w zdaniach 1–3 zgodnie z treścią tekstu. Luki należy uzupełnić w języku angielskim. Zapisz odpowiedzi w zeszytu.

The Botanical Garden of the University of Wrocław

When visiting Wrocław, make sure you go to this beautiful garden!

- ✂ Situated in the heart of Wrocław, near the Cathedral of St. John the Baptist and a 10-minute walk from the main square (Rynek).
- ✂ The second oldest botanical garden after the one in Kraków.
- ✂ There are almost 12,000 different plants, including mountain, rock, water and tropical plants.
- ✂ Apart from plants, there are also aquariums, ponds, waterfalls, bridges and sculptures.
- ✂ Closed between November and February.
- ✂ Regular tickets: 15 PLN Students: 5 PLN

- 1 The Botanical Garden is located in the centre of in the heart of, Wrocław, close to the Cathedral of St. John near, a 10-minute walk from the Baptist and the main square.
- 2 The Botanical Garden in Kraków is older than the the one one in Wrocław.
- 3 Not open between November and February. closed

- 7** **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj poniższy tekst, z którego usunięto cztery zdania. Dobierz do luk 1–4 zdania A–E, tak by tekst był spójny i logiczny. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnej luki.

One of the most amazing experiences of my life was my visit to Etosha National Park in Namibia. (1) **B**. It's also the most exciting. My best moment was when we were driving through the park on safari.

(2) **D**. We stopped and it walked right past our jeep. After that, we saw more elephants. (3) **A**. On another day we visited the AfriCat Foundation where we met some leopard cubs. (4) **E**. We took some fantastic photos of them playing with their mother.

- A Later we saw rhinos, zebras and giraffes.
- B It's the most beautiful place I've ever been to.
- C We took a trip to a waterhole.
- D Suddenly we saw an elephant on the road in front of us.
- E They were only eight months old.

Odpowiadanie na pytania

TO WAŻNE!

To zadanie najlepiej rozpocząć od przeczytania pytań i znalezienia tzw. słów kluczowych. Słowa kluczowe to najważniejsze słowa w pytaniu, które pomagają zrozumieć znaczenie całego pytania. Do słów kluczowych najczęściej zaliczamy rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki oraz zaimki pytające np.: What, Why, Who, Where, How itp.

- 8a** Przeczytaj pytania 1–3 w ćw. 8b i zapisz w zeszytcie wszystkie słowa kluczowe.

- 8b** 3.30 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst i odpowiedz na pytania 1–3 zgodnie z treścią tekstu. Luki należy uzupełnić w języku angielskim. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

GUERRILLA GARDENING

Arthur Hicks and Holly Sullivan plant flowers and vegetables in various places around their city. Just last week, they created a vegetable bed with tomatoes and cucumbers on an empty area next to the train station. Tonight, they're going to plant some flowers in holes which are in their street. What Arthur and Holly do is called 'guerrilla gardening'.

'Guerrilla gardening' means gardening where you don't have the permission to do so. Usually, in places that look ugly and that nobody looks after. In some countries, it's illegal to plant on land that doesn't belong to you, so most guerrilla gardeners do it at night.

'Guerrilla gardening' started in the early seventies in the USA. Originally, people did it as a form of protest against urbanization. Today, it's mainly done to make public spaces prettier.

- 1 What is 'guerrilla gardening'?
'Guerrilla gardening' is gardening where you don't have the permission to do so.
What, guerrilla gardening
- 2 Why is 'guerrilla gardening' illegal in some countries?
It is illegal in some countries because people can't plant on land that doesn't belong to them.
Why, illegal
- 3 Why did people start gardening in public places?
People started gardening in public places to protest against urbanization.
Why, people, start, guerrilla gardening

Functions focus • Organizing your ideas

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 177

- 9** Połącz kategorie 1–4 z grupami wyrazów łączących (a–d). Czy znasz te wyrazy?

- 1 giving examples **d**
  - 2 putting ideas in order **c**
  - 3 giving extra information **a**
  - 4 contrasting information **b**
- a also/too/as well/and/in addition
b however/although/but
c first/then/later/finally/after that
d for example/for instance/such as

- 10** Wskaż odpowiednie wyrazy lub wyrażenia.

- 1 I like animals, for instance/but/too I wouldn't really like to have a pet.
- 2 I enjoyed seeing the lions and tigers. I however/also/after that liked seeing the cheetahs.
- 3 Finally/First/Later we visited the reptile house. Then/However/For instance we went to see the gorillas.
- 4 There were many interesting kinds of birds although/in addition/such as flamingoes, kiwis and storks.

- 11** Uzupełnij tekst wyrazami z ramki. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

also but firstly including although too

I went to the zoo last weekend. I don't usually like zoos, (1) but I thought this one was really good. (2) Firstly, I was really impressed by the zoo's conservation programme. They do a lot of work with endangered species, (3) including mountain gorillas and leopards. They (4) also raise money and help run conservation programmes in Africa and other parts of the world. There was a lot of information about each animal at the zoo, and there were talks and demonstrations, (5) too. In general, (6) although the tickets were quite expensive, it was a good day out.

Zanieczyszczenie środowiska

1 Opisz zdjęcia. Jaki problem powodują przedstawione sytuacje?

2 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj opis zdjęcia. Uzupełnij luki 1–4 jednym wyrazem, tak aby powstał spójny i logiczny tekst, zgodny ze zdjęciem. Wymagana jest pełna poprawność ortograficzna i gramatyczna wpisywanych wyrazów. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

This photograph was taken in the ocean. In the (1) foreground/middle of the photo, we can see a (2) turtle which is (3) eating/chewing a plastic bag. In the top left-hand (4) corner, there is a diver who is trying to pull out the bag.

3 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij drugie zdanie tak, aby znaczyło to samo, co pierwsze. Użyj wyrazów napisanych wielkimi literami, ale nie zmieniaj ich form. W każdej luce mogą się znaleźć maksymalnie trzy wyrazy, wliczając w to wyraz już podany. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

1 If we want to save the environment, we need to use less energy.
UNLESS
We won't save the environment unless we use less energy.

2

- 2 The oil spill caused a lot of problems for wildlife. A lot of problems for wildlife were caused by the oil spill.
BY
- 3 I find people who drop litter very annoying. I get very annoyed by people who drop litter.
BY
- 4 Environmentalists look after the world around us. An environmentalist is somebody who looks after the world around us.
WHO
- 5 This traffic jam started three hours ago. There has been a traffic jam for three hours now.
HAS

Rozwiązując zadanie polegające na przetłumaczeniu fragmentów zdań na język angielski, przeczytaj najpierw całe zdanie, aby zorientować się, jaki jest jego sens. Następnie zastanów się, jakiego czasu należy użyć oraz jakiego rodzaju jest to zdanie: twierdzące, przeczące czy pytające.

TO WAŻNE!

4 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przetłumacz fragmenty zdań podane w języku polskim na język angielski, tak aby powstały logiczne i poprawne zdania. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie trzy wyrazy. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 2010 was the year (kiedy doszło do) when there was a huge oil spill in the USA.
- 2 He's the boy (którego matka pracuje) whose mother works for a wildlife charity.
- 3 Gorillas are in danger because people (zabierają ich) are taking their land.
- 4 (Nie mieliśmy) We haven't had such high temperatures before. It must be global warming.
- 5 What (byś zrobił) would you do if you came across a lot of litter on a beach?

5 Popatrz jeszcze raz na zdjęcia w ćw. 1. Jak można zaradzić przedstawionym na nich problemom?

Litter can hurt and kill wildlife. It looks horrible, too. People should take their litter home.

1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. W których z przedstawionych akcji chcielibyście wziąć udział? Uzasadnijcie swój wybór.

2 Przeczytajcie polecenie do zadania. Jakich czasów należy użyć?

Twoja szkoła wzięła udział w akcji mającej na celu poprawę zagospodarowania terenów wokół waszej szkoły. Sporządź wpis na blogu szkolnym o tej akcji.

- Napisz, co zrobiliście w ramach akcji.
- Wyjaśnij, dlaczego się na nią zdecydowaliście.
- Zaproś innych, aby wzięli udział w podobnych akcjach.

3 Przykładowy wpis na blogu. Odpowiedz na pytania 1–3, aby sprawdzić, czy jest poprawny.

Hi everyone,

Welcome back to our school blog. Today, it's me, Lily, writing this post.

Last week, all the students from grade VIIIA plant some trees and shrubs around the football pitch. Recently, people have been leaving a lot of rubbish there, so that's why we decided to plant the trees there. The trees and shrubs were donated by a local garden centre. It is such a great experience. We learned a lot about the trees and we also did some good for the local area.

It would be great if you could also organize or participate in similar things.

Please comment below. And share this post with your friends.

Please subscribe to the blog.

Till next time, **Lily**

- 1 Are all the points in the task included and developed? *Yes*
- 2 Does the writer use a variety of tenses? *Yes, past simple, present perfect*
Which ones? *continuous, present simple.*
- 3 Has the writer made any error in tense? Where? *Yes, in 'plant' and 'is'.*

4 Przeczytaj zwroty przydatne w tworzeniu wpisu na blogu. Wskaż te, które zostały użyte w tekście w ćw. 3.

Przydatne zwroty

Writing a blog post

Welcome back to our (school blog).

Today's post is about ...

Today, it's (Lily), writing this post.

Please comment below.

Don't forget to share this post.

And share this post with your friends.

Please subscribe to the blog.

BANK WYPOWIEDZI PISEMNYCH S. 180

5 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszycie.

Twoja klasa wzięła udział w akcji mającej na celu ochronę środowiska. Sporządź wpis na blogu o tej akcji, w którym:

- wyjaśnisz, dlaczego zdecydowaliście się wziąć w niej udział;
- opisziesz, co zrobiliście;
- zaprosisz innych uczniów szkoły do zorganizowania podobnej akcji.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

Hi everyone,

Welcome back to our school blog. Today, I'd like to tell you about ...

BANK WYPOWIEDZI PISEMNYCH S. 180

1 Dokończ zdania o ludziach, miejscach i przedmiotach. Użyj swojej wyobraźni. Wykorzystaj każdy zaimek z ramki przynajmniej raz.

who which whose where when that

- Toby is a boy who/whose/that.
[students' own answer].
- We live in a house which/where.
[students' own answer].
- I know a woman who/that/whose.
[students' own answer].
- The 7th June is the day when [students' own answer].
- This café is a place where [students' own answer].
- I want to buy a phone which/that.
[students' own answer].
- Can you give me back the book which/that.
[students' own answer].

2 Wybierz litery do uzupełnienia nazw geograficznych. Zapisz pełne nazwy w zeszytcie.

	A	B	C	D
1	M	V	T	Y
2	N	I	R	C
3	O	F	D	H

- coast
- ocean
- river
- valley
- island
- forest
- desert
- mountain

- D2 ■■■■ C1
- A3 ■■■■ A2
- C2 ■■■■ C2
- B1 ■■■■ D1
- B2 ■■■■ C3
- B3 ■■■■ C1
- C3 ■■■■ C1
- A1 ■■■■ ■■■■ A2

3 Zamień wyraz związany z pogodą, który nie pasuje w zdaniu, innym wyrazem. Zapisz pełne zdania w zeszytcie.

It's summer. 30°C. It's freezing hot / boiling and dry. There's no rain. There's drought.

It's spring. 15°C. It's boiling cool and wet. It was rainy in the morning. There was some hail, too.

It's winter. 0°C. It's hot cold and snowy.

It's autumn. 12°C. It's a cold, hurricane windy and foggy day.

4 Z podanych liter ułóż porady dotyczące tego, jak należy troszczyć się o środowisko.

Use a bike! Don't ecolupt the air.
cycle things you want to ohrwt away.
Don't aswet water!
eptrco animals and plants!

pollute
recycle
throw
waste
protect

5 Pracujcie w parach.

- Narysujcie w zeszytcie pustą kratkę z trzema polami w pionie i z trzema w poziomie.
- Wybierzcie swoje symbole (kółko lub krzyżyk).
- Wybierajcie na zmianę pole, podawajcie nazwę przedstawionego zwierzęcia i przeliterujcie ją. Za poprawne wykonanie tych zadań gracz stawia swój symbol w odpowiednim polu w zeszytcie i zapisuje tam nazwę zwierzęcia. Każdy wyraz może być użyty tylko raz.
- Wygrywa osoba, która pierwsza zajmie trzy pola w linii prostej.

Possible answers

lion, whale, eagle, tiger, crocodile, cheetah, gorilla, owl, dolphin, giraffe, penguin, lizard, snake, elephant, vulture, rhino

B

Bank wyrazów i wyrażen

Świat przyrody

3.31 Geographical features

Arctic circle /,ɑ:ktrɪk 'sɜ:kɪl/ koło podbiegunowe północne
beach /bi:tʃ/ plaża
city /'sɪti/ miasto
cliff /klɪf/ klif
coast /kəʊst/ wybrzeże, brzeg
country /'kʌntri/ wieś
desert /'dezət/ pustynia
desert island /,dezət 'aɪlənd/ bezludna wyspa
field /fi:ld/ pole
forest /'fɒrɪst/ las
glacier /'glæsiə(r)/ lodowiec
hill /hɪl/ wzgórze
inland /,ɪn'lænd/ śródlądowy
island /'aɪlənd/ wyspa
jungle /'dʒʌŋgl/ dżungla
lake /leɪk/ jezioro
land /lænd/ ląd
landscape /'lændskeɪp/ krajobraz
mainland /'meɪnlænd/ stały ląd, kontynent
mountain /'maʊntən/ góra
national park /,næʃnəl 'pɑ:k/ park narodowy
nature /'neɪtʃə(r)/ przyroda
ocean /'əʊʃn/ ocean
pond /pɒnd/ staw
rainforest /'reɪnfɒrɪst/ las deszczowy
region /'ri:dʒən/ region, okolica
river /'rɪvə(r)/ rzeka
rock /rɒk/ skała
sea /si:/ morze
 ~ **bed** /,bed/ dno morskie
 ~ **level** /,levl/ poziom morza
town /taʊn/ miasto
valley /'væli/ dolina
village /'vɪlɪdʒ/ wieś
world /wɜ:ld/ świat

3.32 The weather

autumn /'ɔ:təm/ jesień
blow /bləʊ/ wiać
boiling /'bɔɪlɪŋ/ bardzo gorący
climate /'klaɪmət/ klimat
cloud /klaʊd/ chmura
cloudy /'klaʊdi/ zachmurzony, pochmurny
cold /kəʊld/ zimny
cool /ku:l/ chłodny
dry /draɪ/ suchy
foggy /'fɒgi/ mglisty, zamglony
freezing /'fri:zɪŋ/ mroźny
hail /heɪl/ grad
hot /hɒt/ gorący
rain /reɪn/ deszcz, padać (o deszczu)
rainy /'reɪni/ deszczowy
season /'si:zn/ pora roku
snow /snəʊ/ śnieg, padać (o śniegu)
snowy /'snəʊi/ śnieżny, śniegowy
spring /sprɪŋ/ wiosna
storm /stɔ:m/ burza, sztorm
summer /'sʌmə(r)/ lato
sunny /'sʌni/ słoneczny
sunshine /'sʌnʃaɪn/ światło słoneczne, słońce
temperature /'temprəʃə(r)/ temperatura
thermometer /θə'mɒmɪtə(r)/ termometr
thunder, stormy /'θʌndəri, 'stɔ:mi/ burzowy
warm /wɔ:m/ ciepły
weather /'weðə(r)/ pogoda
 ~ **service** /,sɜ:vɪs/ informacje pogodowe
wet /wet/ mokry, wilgotny
wind /wɪnd/ wiatr
windy /'wɪndi/ wietrzny
winter /'wɪntə(r)/ zima

3.33 Months

January /'dʒænjuəri/ styczeń
February /'februəri/ luty
March /mɑ:tʃ/ marzec
April /'eɪprəl/ kwiecień
May /meɪ/ maj
June /dʒu:n/ czerwiec
July /dʒu:'laɪ/ lipiec
August /'ɔ:gəst/ sierpień
September /sep'tembə(r)/ wrzesień
October /ɒk'təʊbə(r)/ październik
November /nəʊ'vembə(r)/ listopad
December /drɪ'sembə(r)/ grudzień

3.34 Animals

alligator /'ælɪgətə(r)/ aligator
bear /beə(r)/ niedźwiedź
bird /bɜ:d/ ptak
cat /kæt/ kot
cheetah /'tʃi:tə/ gepard
chicken /'tʃɪkɪn/ kurczak
cow /kaʊ/ krowa
crocodile /'krɒkədəɪl/ krokodyl
dog /dɒg/ pies
dolphin /'dɒlfɪn/ delfin
domestic animal /də'mestɪk ,ænɪml/ zwierzę domowe
eagle /'i:gl/ orzeł
elephant /'elɪfənt/ słoń
fish /fɪʃ/ ryba
flamingo /flə'mɪŋɡəʊ/ flaming
giraffe /dʒə'raɪf/ żyrafa
gorilla /gə'rɪlə/ goryl
hamster /'hæmstə(r)/ chomik
horse /hɔ:s/ koń
insect /'ɪnsekt/ owad
kangaroo /,kæŋɡə'ru:/ kangur
kiwi /'ki:wi:/ kiwi (ptak)
land animal /'lənd ,ænɪml/ zwierzę lądowe
leopard /'lepəd/ lampart
lion /'laɪən/ lew
lizard /'lɪzəd/ jaszczurka
mammal /'mæml/ ssak
monkey /'mʌŋki/ małpa
mosquito /mə'ski:təʊ/ komar
mouse /maʊs/ mysz
owl /aʊl/ sowa
penguin /'penɡwɪn/ pingwin
pet /pet/ zwierzę domowe
puppy /'pʌpi/ szczeniak
rabbit /'ræbɪt/ królik
rat /ræt/ szczur
reptile /'reptɪl/ gad
rhino /'raɪnəʊ/ nosorożec
scorpion /'skɔ:pɪən/ skorpion
sea animal /'si: ,ænɪml/ zwierzę morskie
shark /ʃɑ:k/ rekin
sheep /ʃi:p/ owca
snake /sneɪk/ wąż
spider /'spɪdə(r)/ pająk
stork /stɔ:k/ bocian
swan /swɒn/ łabędź
tiger /'taɪɡə(r)/ tygrys
tortoise, turtle /'tɔ:təs, 'tɜ:tl/ żółw
vulture /'vʌltʃə(r)/ sęp
whale /weɪl/ wieloryb
wolf /wʊlf/ wilk
worm /wɜ:m/ robak
zebra /'zebrə/ zebra

3.35 In the garden

botanical /bə'tænɪkl/ botaniczny
bridge /brɪdʒ/ most

bud /bʌd/ pączek (np. kwiatu)
evergreen tree /'evəgrɪn ,tri:/ drzewa wiecznie zielone
flower /'flaʊə(r)/ kwiat
flower bed /'flaʊə ,bed/ grządka
fruit /fru:t/ owoc
grass /grɑ:s/ trawa
hedge /hedʒ/ żywopłot
leaf /li:f/ liść
plant /plɑ:nt/ roślina
pond /pɒnd/ sadzawka
pot plant /'pɒt ,plɑ:nt/ roślina doniczkowa
root /ru:t/ korzeń
sculpture /'skʌlptʃə(r)/ posąg
seed /si:d/ nasiono
shrub /ʃrʌb/ krzew
stem /stem/ łodyga
tree /tri:/ drzewo
tropical /'trɒpɪkl/ tropikalny
vegetable bed /'vedʒtəbl ,bed/ grządka (do uprawy warzyw)

3.36 Looking after the environment

collect /kə'lekt/ zbierać
cut down /,kʌt 'daʊn/ ścinać, wycinać
destroy /drɪ'strɔɪ/ niszczyć
drop /drɒp/ wyrzucać
exist /ɪg'zɪst/ istnieć
influence /'ɪnfluəns/ wpływać na, mieć wpływ
pollute /pə'lju:t/ zanieczyszczać
produce /prə'dju:s/ produkować
protect /prə'tekt/ bronić, chronić
rebuild /,ri:'bɪld/ odbudować
recycle /,ri:'saɪkl/ odzyskiwać, regenerować, ponownie wykorzystywać
reduce /rɪ'dju:s/ zmniejszać
rescue /'reskju:/ ratować, wybawiać
ruin /'ru:ɪn/ niszczyć, rujnować
save /seɪv/ ratować, ocalać
solve /sɒlv/ rozwiązywać
sort /sɔ:t/ segregować
throw away /,θrəʊ ə'weɪ/ wyrzucać
turn off /,tɜ:n 'ɒf/ wyłączać
waste /weɪst/ marnować (się)

3.37 Natural disasters

avalanche /'ævələ:nʃ/ lawina
drought /draʊt/ susza
earthquake /'ɜ:θkwek/ trzęsienie ziemi
erupt /ɪ'rʌpt/ wybuchać
fire /'faɪə(r)/ ogień
flooding /'flʌdɪŋ/ powódź
forest fire /'fɒrɪst ,faɪə(r)/ pożar lasu
hurricane /'hʌrɪkən/ huragan
landslide /'lændslɑ:d/ osuwisko
lava /'lɑ:və/ lawa
mud /mʌd/ błoto
natural disaster /,nætʃrəl dɪ'zɑ:stə(r)/ klęska żywiołowa
nuclear explosion /,nju:kliəɪk 'ɪkspləʊʒn/ wybuch nuklearny
oil spill /'ɔɪl ,spɪl/ wyciek ropy naftowej
pollution /pə'lju:ʃn/ zanieczyszczenie
rescue /'reskju:/ ratować, wybawiać
shake /ʃeɪk/ trząść
tornado /tə:'nɔɪdəʊ/ tornado
tsunami /tsu:'nɑ:mi/ tsunami
volcanic eruption /vɒl,kænik ɪ'rʌpʃn/ wybuch wulkaniczny
volcano /vɒl'keɪnəʊ/ wulkan
wave /weɪv/ fala
wildfire /'waɪldfaɪə(r)/ pożary lasów

Grammar focus • Talking about the past (3)

- 1 Pracujcie w parach. Przeczytajcie poniższą listę problemów występujących współcześnie w krajach rozwiniętych. Zastanówcie się, jakie konsekwencje mogą powodować i porozmawiajcie o tym.

working too many hours   having too much money
using mobile phones all the time

- 2a Przeczytaj tekst. Dlaczego, twoim zdaniem, David Glasheen jest bardziej szczęśliwy teraz, a nie, gdy był bogaty?

A new life

It's Monday morning and while most people are getting ready for work or school, David Glasheen is about to go and catch some fish and crabs for his breakfast. David lives on a desert island off the coast of Australia. In 1997, he left civilization for a quiet life in paradise.

Before he came to the island, David had worked in the property industry making millions of dollars. But when the global financial crash happened in 1987, he lost everything.

'When I came here I was sick of money (...) and my marriage had broken apart.'

After his wife had left him, he met a new woman who wanted to move to a desert island. That's how he found this place. Eventually, he came on his own. 20 years later, he's still on the island and wants to stay here for the rest of his life. In the past, he lived a life of luxury and was miserable, but today, he's living in a wooden hut on the beach and is the happiest he's ever been.

- 2b Przeczytaj zdania z tekstu i wskaż właściwą odpowiedź.

Before he came to the island, David had worked in the property industry ...

- When did both events happen?
a In the past.   b In the present.
- What happened first?
a David worked in the property industry.
b David came to the island.
- What happened second?
a David worked in the property industry.
b David came to the island.
- What tense is used for the first event or action?
a past simple   b past perfect
- What tense is used for the second event or action?
a past simple   b past perfect

- 3 Uzupełnij tekst. Użyj czasowników w czasie *past simple* lub *past perfect*. Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

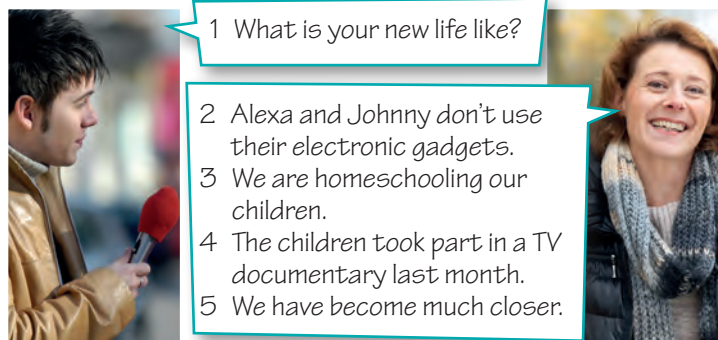
Two years ago, Tony and Vanessa Cormack from Brighton, England, (1) decided (decide) to completely change their lives. They (2) had got (get) tired of working all day and never having time for their two children, Alexa (ten) and Johnny (eight). They (3) wanted (want) to show their kids that life isn't all about making money, buying nice things, and playing with electronic gadgets. They wanted them to learn about the world from seeing the world. So, as soon as they (4) had made (make) the decision, they (5) left (leave) their jobs and (6) took (take) their children out of school. Then, they (7) bought (buy) a camper van and (8) started (start) planning their journey around Europe. By the end of the year, they (9) had sold (sell) their house and all their possessions and were on their way.

The Cormacks aren't the only ones that are doing this. More and more parents in developed countries are regretting not spending enough time with their children, so they either leave their jobs, or they reduce their working hours.

'We (10) had wanted (want) to do this for only a year, but look at us now. Two years later, we're still on the road,' says Vanessa. And Tony adds 'And we love it!'

Grammar focus • Reporting what someone said

- 4a Przeczytaj, co Vanessa Cormack mówi o swoim nowym życiu. Jakich czasów używa w swoich wypowiedziach? Jaki czas jest użyty w pytaniach? Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

1 What is your new life like?

- Alexa and Johnny don't use their electronic gadgets.
- We are homeschooling our children.
- The children took part in a TV documentary last month.
- We have become much closer.

7 Do you have any plans for the future?

- We are going to travel by boat next month.
- The children will learn a lot about different places and people.

1 present simple	4 past simple	7 present simple
2 present simple	5 present perfect	8 be going to
3 present continuous	6 past perfect	9 future simple

4b Przeczytaj tekst. Następnie dopasuj zdania a–i w mowie zależnej do wypowiedzi 1–9 w ćw. 4a. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

a 1
b 5
c 6
d 3
e 2
f 4
g 7
h 8
i 9

Last week, I talked to Vanessa Cormack who had left her job to travel around Europe with her family. ^aI asked her what her new life was like and ^bshe told me that they had become much closer and that ^cthey had never had so many wonderful experiences. ^dShe said that they were homeschooling their children. ^eVanessa also told me that Alexa and Johnny didn't use their electronic gadgets and that ^fthey had taken part in a TV documentary the previous month. When ^gI asked her if she had any plans for the future, ^hshe said that they were going to travel by boat the following month and that ⁱthe children would learn a lot about different places and people.

4c Popatrz na pary zdań z ćw. 4b i odpowiedz na pytania.

- 1 Kiedy używamy *ask, say i tell*?
- 2 Jak zmieniają się czasy w mowie zależnej?
- 3 Jak zmieniają się zaimki i wyrażenia czasowe?
- 4 Jak tworzymy pytania ogólne i szczegółowe w mowie zależnej?

REPETYTORIUM GRAMATYCZNE S. 173

Vocabulary focus • Social issues

5 Przeczytaj listę problemów społecznych i połącz je z właściwymi nagłówkami z gazet. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

addiction bullying crime discrimination
homelessness hunger loneliness peer pressure
poverty unemployment

1 People today have fewer friends than 50 years ago *loneliness*

2 More and more people without work *unemployment*

3 Female employees earning less than their male colleagues *discrimination*

4 Ten cars broken into last night *crime*

5 Only 10% of teens say that their friends don't influence them *peer pressure*

6 One in nine people around the world goes to bed hungry *hunger*

7 The number of poor people around the world decreases by half in the last ten years *poverty*

8 School suspends student for repeatedly sending nasty texts to classmate *bullying*

9 Charity helps get people off the streets *homelessness*

10 Needles found at the playground *addiction*

6 Dopisz do listy w ćw. 5 inne problemy społeczne współczesnego świata.

7 Dopasuj problemy społeczne z ćw. 5 do pomysłów na to, jak je rozwiązać. Sprawdź, czy rozumiesz znaczenie wyrazów napisanych tłustym drukiem. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 'Schools should **punish** students who do this. They should also explain how unkind it is.' *bullying*
- 2 'The **government** should help people find work.' *unemployment*
- 3 'There should be more **shelters** where people who don't have a place to live can spend the night.' *homelessness*
- 4 'There could be more **voluntary organizations** that help people stop drinking and taking drugs.' *addiction*
- 5 '**Politicians** should make laws so that everyone is treated equally.' *discrimination*
- 6 'There should be student **counselling services** that offer **workshops** on building self-esteem, assertiveness and confidence.' *peer pressure*
- 7 '**Employers** should pay people more money so that they can spend more on food and their homes.' *poverty*
- 8 'Where I live, we have a **neighbourhood watch scheme** and there have been fewer burglaries since we started it.' *crime*
- 9 'People should make regular **donations** to the **food bank**, so that there is enough to send to the people that need it most.' *hunger*
- 10 'Schools could **organize clubs** so that students can make friends.' *loneliness*

8 Pracujcie w parach. Wybierzcie po dwa lub trzy problemy społeczne z ćw. 5a lub zaproponujcie inne. Podajcie swoje własne pomysły, jak rozwiązać te problemy.

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 157

Vocabulary focus • People connected with crime

- 1 Przeczytaj nazwy przestępstw w pierwszej kolumnie tabeli. Następnie dopasuj je do definicji a–k. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Crime	Criminal	Verb
1 burglary <i>c</i>	burglar	burgle
2 drug dealing <i>k</i>	<i>drug dealer</i>	deal drugs
3 forgery <i>d</i>	<i>forgery</i>	<i>forge</i>
4 kidnapping <i>a</i>	<i>kidnapper</i>	<i>kidnap</i>
5 mugging <i>j</i>	<i>mugger</i>	<i>mug</i>
6 murder <i>f</i>	<i>murderer</i>	<i>murder</i>
7 pickpocketing <i>h</i>	<i>pickpocket</i>	pick someone's pocket
8 robbery <i>b</i>	<i>robber</i>	<i>rob</i>
9 terrorism <i>e</i>	<i>terrorist</i>	terrorize
10 theft <i>i</i>	<i>thief</i>	steal
11 vandalism <i>g</i>	<i>vandal</i>	<i>vandalise</i>

- a taking a person and asking for money to return them
 b stealing money or valuables from a place, e.g. a bank or an art gallery
 c stealing money or valuables from somebody's home
 d making something that is false, e.g. money
 e committing a violent crime for political or religious reasons
 f killing somebody
 g destroying property, e.g. a bus stop, a phone box, etc.
 h taking money or valuables from somebody's pocket
 i taking money or valuables from a person
 j attacking someone in the street and taking their money or valuables
 k selling drugs to people
- 2 Przerysuj do zeszytu tabelę z ćw. 1 i uzupełnij ją.

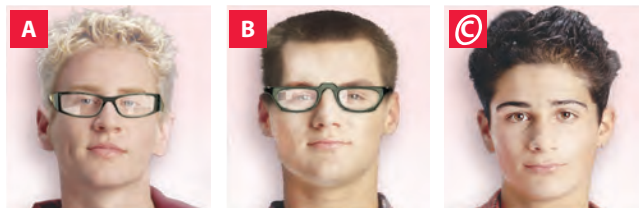
- 3 Sprawdź, czy rozumiesz znaczenie wyrazów. Dopasuj zawody 1–7 do czynności a–i. Możesz użyć niektórych wyrażen więcej niż raz. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie. Pracując w parach, porównajcie swoje odpowiedzi.

1 judge	a gives evidence in court <i>4, 6, 7</i>
2 police officer	b investigates a crime <i>2, 3, 7</i>
3 detective	c breaks the law <i>5</i>
4 lawyer	d commits a crime <i>5</i>
5 criminal	e defends somebody in court <i>4</i>
6 witness	f sentences somebody to prison <i>1</i>
7 forensic scientist	g arrests somebody <i>2</i>
	h interviews somebody <i>2, 3, 4</i>
	i looks for evidence <i>2, 3, 7</i>

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEN S. 157

- 4 3.38 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie pięć tekstów. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu wybierz właściwą odpowiedź w pytaniach 1–5. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

1 Which of the men did the witness see?

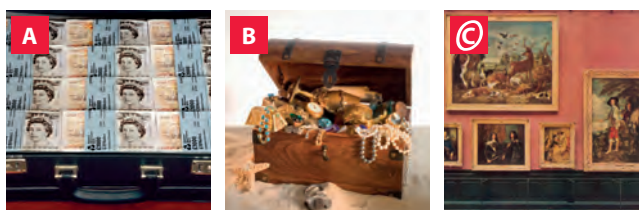
2 When is Jack going to the police station?

- A On Wednesday. B On Thursday.
 C On Saturday.

3 What is the teacher talking about?

- A A school trip. B A new course.
 C An interesting case.

4 What did the robbers steal?

5 What was the security guard doing when the crime took place?

- A Sleeping. B Looking at the cameras.
 C Drinking coffee.

- 5 3.39 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie dwa teksty. Pytania 1–3 odnoszą się do pierwszego tekstu, a pytania 4–6 – do drugiego. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu odpowiedz na te pytania. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

Text 1

- 1 Jessica is best at
 A history.
 B English.
 C French.
- 2 Jessica is most interested in being
 A a journalist.
 B a lawyer.
 C a prison officer.
- 3 The conversation takes place
 A in a school.
 B in an office.
 C in a library.

Text 2

- 1 When Sam was a child, he wanted to be
 A a detective.
 B a lawyer.
 C an actor.
- 2 Sam spends most of his time
 A in the courtroom.
 B talking to people.
 C working alone.
- 3 Sam is talking to a group of
 A students.
 B lawyers.
 C teachers.

- 6 Wybierz jeden z zawodów z ćw. 1 lub 2. Napisz w zeszytcie krótki tekst, w którym wyjaśnisz swój wybór.

Vocabulary focus • Fundraising

1a Pracując w parach, opiszcie zdjęcia A–D.

1b Przeczytaj zdania. Sprawdź w słowniku znaczenie wyrazów napisanych **tłustym drukiem**. Następnie dopasuj zdania 1–4 do zdjęć A–D.

- I'm taking part in a **charity run**. People have **sponsored** me and all the money that I **raise** will go to my chosen **charity**. **B**
- We're organizing a **fundraising concert**. All the proceeds from ticket sales will go to helping children **in need**. **C**
- I'm **volunteering** at a second-hand clothes sale. This **fundraiser** will **support** the elderly in our community. **A**
- We're having an **auction** at our school. Students have **donated** things that they no longer use. All the **funds** will go to buying new computers. **D**

2 Pracując w parach, odpowiedzcie na pytania.

- What other forms of raising funds do you know?
- What forms of raising funds are popular in Poland?

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 157

Functions focus • Maintaining a conversation

BANK FUNKCJI JĘZYKOWYCH S. 177

3a Przeczytaj dialog. Dopasuj wyrażenia napisane **tłustym drukiem** do kategorii 1–4. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- LARA** So, we need to think of ways we can raise money for new gym equipment.
- HENRY** Well, my sister's school had a bake sale and they collected a lot of money.
- LARA** **What do you mean?**
- HENRY** Students baked cakes and then they sold them during the lunch break.
- LARA** **That's interesting.** I was thinking that maybe we could organize a concert. That's a bit more fun and exciting than baking cakes. We could get the money from ticket sales.

HENRY I know what you mean, but it's easier to organize a bake sale than a concert.

LARA I suppose you're right. **Anyway**, have you done your history project yet?

1 Showing interest	<i>That's interesting.</i>
2 Asking for clarification	<i>What do you mean?</i>
3 Expressing a different opinion	<i>I know what you mean, but ...</i>
4 Changing the subject	<i>Anyway, ...</i>

3b Dopisz poniższe wyrażenia do kategorii 1–4 w ćw. 3a. Zapisz je w zeszytcie.

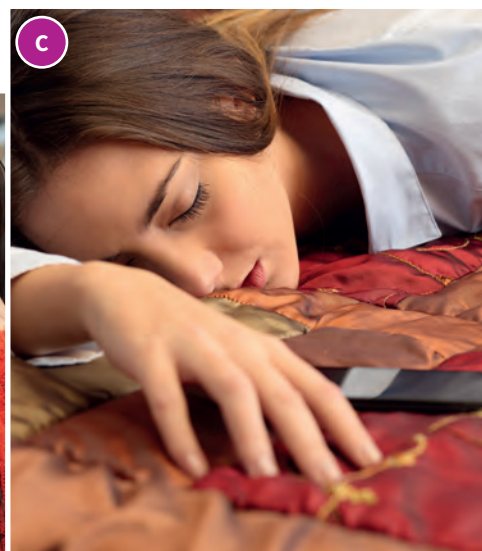
That reminds me, ...	1 <i>Really?! Oh, wow! I didn't know that.</i>
In my experience, ...	2 <i>Sorry, I don't understand.</i>
Really?!	<i>Can you explain that?</i>
Speaking of ...	3 <i>In my experience ...</i>
Sorry, I don't understand.	4 <i>That reminds me ..., Speaking of ...</i>
Oh, wow!	
Can you explain that?	
I didn't know that.	

4 **PRZYGOTUJ SIĘ!** Do sytuacji 1–3 dobierz odpowiednią reakcję: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- Nie rozumiałeś/Nie rozumiałaś, co powiedział kolega. Co powiesz?
A I didn't know that.
B Sorry, I don't understand.
C Didn't you mean that?
- Znajoma uważa, że pomaganie innym zajmuje dużo czasu. Nie zgadzasz się z tą opinią, ponieważ masz inne doświadczenia. Co powiesz?
A In my experience, even a few minutes can help someone.
B That reminds me that even a few minutes can help someone.
C Anyway, even a few minutes can help someone.
- Znajomy opowiedział ci o swoim niedawnym wypadku. Jak wyrazisz współczucie?
A Oh, wow!
B I didn't mean to hurt you.
C I'm sorry to hear that.

Vocabulary focus • Problems with social media

1a Jakie negatywne strony korzystania z mediów społecznościowych przedstawiają zdjęcia A–C?

1b Dopasuj poniższe wyrazy do definicji 1–6. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

communication breakdown cyberbullying
digital footprint identity theft Internet addiction
sleep deprivation

- 1 not getting enough sleep *sleep deprivation*
- 2 not talking to other people
communication breakdown
- 3 using someone else's personal details *identity theft*
- 4 using electronic communication to threaten or harass someone *cyberbullying*
- 5 all the information about a person that stays online as a result of what they do online *digital footprint*
- 6 spending too much time online *Internet addiction*

1c Dopasuj wybrane wyrazy z ćw. 1b do zdjęć A–C.

Possible answers:

- A *communication breakdown, Internet addiction*
B *cyberbullying*
C *sleep deprivation, Internet addiction*

2 **3.40** **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj teksty A–C na temat różnych rozwiązań problemów związanych z używaniem telefonów komórkowych oraz pytania 1–4. Do każdego pytania dopasuj właściwy tekst. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Jeden tekst pasuje do dwóch pytań.

A

These days, going to a concert means trying to see the artist behind hundreds of mobile phones held in the air. People are filming, taking pictures and sharing

them online while the artist is performing. Singers are also angry because people spend their time looking at their phones instead of enjoying the performance. But this is about to change thanks to Graham Dugoni who invented a pouch that keeps phones locked during an event. You put your phone in the pouch which you can't unlock yourself. If you need to get your phone out, you have to go back to the person that locked it.

B

Are you constantly checking your messages? Can't you enjoy a meal without reading your friends' posts? Not getting enough sleep because you're online all night? It's time to take control of your addiction and the new *FreeMyPhone* app can help you with that. It monitors how much you use your phone. You can set a limit of phone usage per day (for example, two hours) and the app will send you a notification when you reach that limit. It also tells you how often you unlock your home screen and which apps 'eat up' most of your time.

C

Every parent is concerned about the information that their children are exposed to online. But thanks to the *PhoneMinder* app, parents can now see what their children are doing online. Once they install the app on their own phone, they can then see which websites their children view, what texts they send and receive, and what they write into search engines. They can also block certain websites.

Which solution

- 1 controls how much time you spend on your phone? **B**
- 2 allows you to see someone else's messages? **C**
- 3 doesn't let you use your phone? **A**
- 4 can be installed on one phone to monitor another phone? **C**

Uzupełnianie luk w języku polskim

TO WAŻNE!

Pamiętaj, aby dokładnie przeczytać tekst w języku angielskim i podać w odpowiedzi wszystkie informacje. Odpowiedzi nieprecyzyjne lub niepełne nie będą uznane za poprawne.

- 3 3.41 Przeczytaj tekst i odpowiedzi ucznia w lukach 1–4. Dwie odpowiedzi są niepoprawne. Znajdź je i uzasadnij swój wybór.

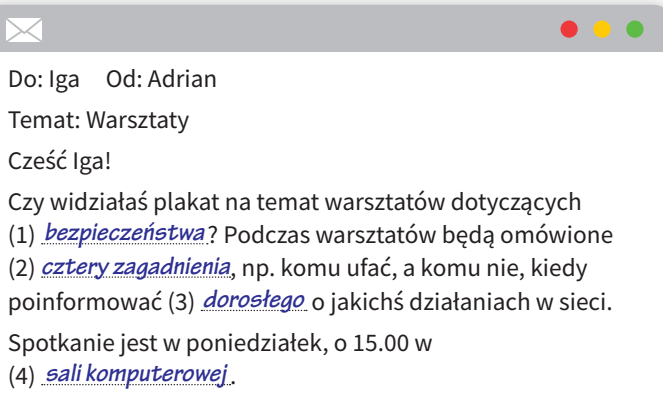
Are you worried about someone getting into your computer and stealing your details? Do you want to know what to do when someone makes you feel uncomfortable online? If the answer is 'yes', then come to our workshop.

Four areas covered:

- * how to keep information private
- * who to trust (and not to trust) online
- * how to recognize cyberbullying
- * when to tell an adult about online activity

When: Monday, 3pm

Place: In the Computer Room (the one on the ground floor)

Odpowiedzi niepoprawne:

- 1 bezpieczeństwa w sieci (odpowiedź niepełna)
4 sali komputerowej na parterze (odpowiedź nieprecyzyjna)

- 4 3.42 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst. Uzupełnij luki 1–3 zgodnie z treścią tekstu. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

Your digital footprint

What is a digital footprint?

A digital footprint is all the information that you leave behind as a result of your online activity.

Why is it important?

People from various areas of your life can use your digital footprint to learn more about you, for example, university professors, future employers and bank managers.

A negative digital footprint can ruin your reputation. You might not get a dream job because of something you posted online several years ago.

How can you protect it?

- ★ Check your privacy settings: find out who can see and share your information.
- ★ Do not allow people to tag you in posts and photos.
- ★ Do not post photos that you would not want your family or future employer to see.

How can you create a positive digital footprint?

- ★ Always respect yourself and others.
- ★ Share posts that make you look smart, reliable and professional.

Hej, Igor. Czy słyszałeś o śladzie cyfrowym?

Cześć Hania. Nie, nie słyszałem. Co to jest?

Są to wszystkie informacje, które zostawiamy po sobie w wyniku tego, co robimy w sieci. Twój ślad cyfrowy może być wykorzystany np. przez banki lub (1) _____.

nauczycieli akademickich i przyszłych pracodawców

Oj, to poważna sprawa. To co możemy zrobić, aby pozbyć się naszego śladu elektronicznego?

nie pozwalać, aby inni/ludzie

Musimy uważać na to, co robimy w sieci. Na przykład (2) _____ oznaczali nas w postach i zdjęciach. Ponadto, Twój wizerunek będzie pozytywny, jeśli będziesz (3) _____. Mam ulotkę na ten temat, to Ci pokażę.

traktować siebie i innych z szacunkiem

OK, dzięki!

- 5 Przygotuj plakat na temat bezpieczeństwa w sieci. Uwzględnij w nim zalecenia dotyczące:

- rodzaju oprogramowania, którego warto używać do ochrony danych,
- otwierania plików od osób, których nie znamy,
- stosowania odpowiednich haseł,
- wysyłania w sieci swoich prywatnych danych.

- 1 Opisz zdjęcia. Jak myślisz, w jakim celu demonstrują ci ludzie? Czy popierasz ludzi demonstrujących ze względu na swoje przekonania? Co ciebie denerwuje w twoim środowisku lub kraju?

- 2 Wybierz odpowiednie wyrazy spośród podanych do wyboru. Sprawdź w Banku wyrazów i wyrażen znaczenie wyrazów, których nie znasz.

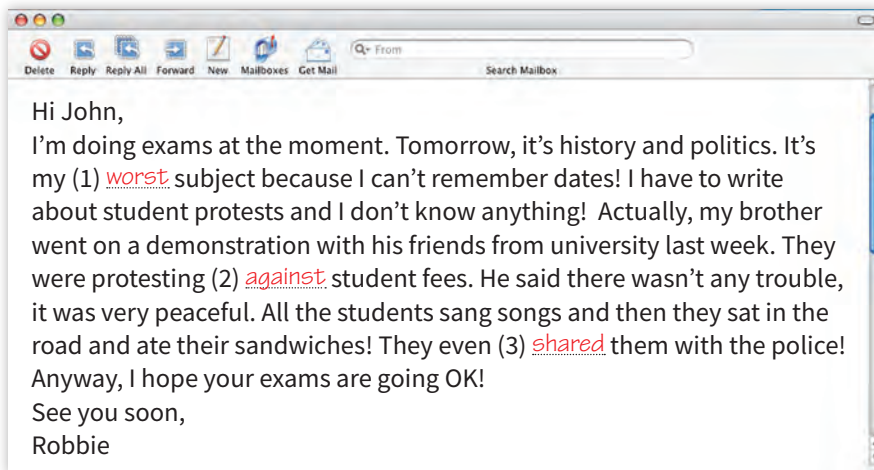
- The students *made/organized* a demonstration against cuts in education. They *put/set* up posters and *gave/made* out leaflets to publicize the event.
- People *marched/crawled* through the streets to *protest/disagree* against unemployment. They *held/kept* banners and chanted slogans.
- The school wants to *ban/order* mobile phones! All the students in my class *copied/signed* a petition against it.

- 3 Pracując w parach, odpowiedzcie na pytania.

- What would you like to ban? Why?
- What would you demonstrate for or against?
- What do you think is the best way to show you disagree with something?

- 4 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj tekst. Spośród wyrazów podanych w ramce wybierz właściwe, poprawne pod względem gramatycznym i leksykalnym uzupełnienie luk 1–3. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnej luki.

A against   B best   C for   D gave   E worst   F shared

- 5 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij zdania 1–5, wykorzystując podane wyrazy w odpowiedniej formie. Dodaj nowy wyraz, jeśli to konieczne. W każdym zdaniu brakuje maks. trzech wyrazów. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- They (not be) on a student protest before.
They *haven't been* on a student protest before.
- By the time I got to the protest, everyone (go/home).
By the time I got to the protest, everyone *had gone*.
- They (just/finish) demonstrating when the police arrived.
They *had just finished* demonstrating when the police arrived.
- My brother (enjoy/read) about people who have changed the world.
My brother *enjoys reading* about people who have changed the world.
- My sister would (love/be) a great politician.
My sister would *love to be* a great politician.

- 6 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupełnij drugie zdanie tak, aby znaczyło to samo, co pierwsze. Użyj wyrazów napisanych wielkimi literami, ale nie zmieniaj ich form. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie trzy wyrazy, wliczając w to wyraz już podany. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- It was my first time at a march. NEVER
I *have never been* at a march before.
- You should sign that petition. IF
If I were you, I would sign that petition.
- Our school donated some money to a local shelter. MADE
Our school *made a donation* to a local shelter.
- Mark prepared all the banners. WHO
Mark is *the one who* prepared all the banners.

- 7 Znajdź informacje na temat osób, które stały się sławne, ponieważ zmieniły świat w sposób pokojowy, np. Martin Luther King, Mahatma Gandhi, Nelson Mandela, matka Teresa z Kalkuty. Napisz w zeszycie krótki tekst, co ta osoba zrobiła i dlaczego.

- 1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. Jak myślicie, co robią przedstawione na nich osoby?

- 2 Co chciałbyś/chciałabyś zmienić w swojej szkole? Co mógłbyś/mogłabyś w tym celu zrobić?
- 3 Przeczytaj polecenie do zadania. Jakich czasów należy użyć?

Teraźniejszego i przyszłego Organizujesz petycję dotyczącą obiadów szkolnych. Napisz ogłoszenie na tablicę ogłoszeń dla uczniów twojej szkoły, w którym:

- wyjaśnisz cel petycji;
- opisziesz, w jaki sposób chcesz zebrać podpisy;
- poinformujesz uczniów, w jaki sposób mogą się do Ciebie przyłączyć.

- 4 Przeczytaj ogłoszenie. Odpowiedz na pytania (1–3).

FOR THE ATTENTION OF ALL STUDENTS

Do you buy school dinners?
Would you like to have more choice?

We think the school cooks work hard and that they're really good at cooking. But we want to see more different meals on the menu, including gluten-free options. That's why we're organizing a petition. We'll be collecting signatures in the playground all next week, but you can also sign the petition online. If you want to help us get signatures, meet us at the playground on Monday at 8.00 a.m. Thank you very much for taking part.

- 1 Does the writer include each piece of information required? *Yes*
- 2 Does the writer use different tenses? Which ones? *Yes: present simple, future simple, present continuous, future continuous*
- 3 Does the writer use correct punctuation? *No, there are three mistakes. (oznaczone w tekście)*

- 5 Przeczytaj zwroty przydatne przy formułowaniu argumentów oraz wnioskowaniu.

Przydatne zwroty

Explaining the reason for something

That's why (we're organizing a petition).

As a result, (we're holding a demonstration).

For that reason, (we're protesting).

And so we've decided to (hold a demonstration).

Because of this, (we're going to hold a demonstration).

- 6 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszytcie.

Organizujesz spotkanie z uczniami, aby porozmawiać o malejącej liczbie kótek zainteresowań. Napisz krótkie ogłoszenie dla uczniów, w którym:

- wyjaśnisz, w jakim celu odbędzie się spotkanie;
- poprosisz o przygotowanie propozycji kótek, które byłyby ciekawe dla uczniów;
- poinformujesz, kogo z rady pedagogicznej już zaprosiłeś/zaprosiłaś i dlaczego.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba niezająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazu informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

Attention! If you'd like to attend interesting courses...

BANK WYPOWIEDZI PISEMNYCH S. 179

- 7 Zrób w zeszytcie listę rzeczy, które chciałbyś/chciałabyś zmienić w swojej szkole.

less homework (or more homework!)

BANK WYRAZÓW I WYRAŻEŃ S. 157

1 Pracujcie w parach.

- Przeczytajcie zdania i zdecydujcie, czy poprawnie użyto czasów przeszłych.
- Przydzielcie każdemu zdaniu od 1 do 5 punktów (1 – brak pewności, czy zdanie jest poprawne; 5 – z całą pewnością zdanie jest poprawne lub niepoprawne).
- Sprawdźcie odpowiedzi z pozostałymi uczniami w klasie. Jeśli dokonaliście/dokonałyście właściwych wyborów, dodajcie punkty, którymi obstawiliście zdania.
- Poprawcie niepoprawne zdania.
- Wygrywa ta para, która uzyskała najwięcej punktów.

came

- By the time I ~~had come~~ to school the lessons had started.
- Jack told me about a café I hadn't been to before.
- After we had dinner, we had turned on the TV.
- I had missed my bus because I had left home too late.
- Did you pay for this juice before you had drunk it?
- We didn't go to Cathy's party because she hadn't invited us.

had (had);
we turned
I missed

drank

2 Ułóż wyrazy określające przestępstwa i przestępców. Zapisz je w zeszyte, w dwóch kolumnach – w jednej nazwy przestępstw, a w drugiej – przestępców.

Przestępstwa:

forgery,
vandalize,
theft,
burgle,
drug dealing.

Przestępcy:
pickpocket,
mugger,
kidnapper.

1	e o r	2	c e p	3	d e z	4	e g r
	y f r		t i k		n a i		g u
	g		c r r		v a l		m
			o k p				
5	h f	6	r u l	7	n e d	8	a e g
	e t		g b e		r i p		l d u
	t				k a p		d r g
							i n

3 Pracujcie w parach.

- Uczeń/Uczennica A czyta wyrazy w ramce A, a uczeń/uczennica B – wyrazy w ramce B.
- Zapisujecie po dwa zdania o każdej z osób: jedno prawdziwe i jedno fałszywe.
- Uczeń/Uczennica A określa pierwszą osobę i czyta oba zdania. Uczeń/Uczennica B wskazuje zdanie fałszywe.
- Uczeń/Uczennica B otrzymuje 1 punkt, jeśli jego/jej odpowiedź była prawidłowa.

A criminal detective
lawyer crime writer

B judge police officer
forensic scientist
witness

commit a crime

break a law

investigate a crime

arrest somebody

interview somebody

defend somebody in court

sentence somebody to prison

creates stories about crimes

look for evidence

give evidence in court

- bullying
- discrimination
- drug addiction
- homelessness
- poverty
- unemployment

4 Dodaj samogłoski (a, e, i, o, u) do poniższych wyrazów, tak by utworzyć nazwy problemów społecznych.

1 blyng	3 drg ddctn	5 pvrty
2 dscrmntn	4 hmlssnss	6 nmplymnt

5 Popatrz na obrazki i rozwiąż krzyżówkę. Zapisz odpowiedzi w zeszyte.

f i n g e r p r i n t s
 d a g g e r
 k n i f e
 m a s k
 f o o t p r i n t
 v i c t i m

6 Wskaż właściwy wyraz.

- That's **why** / **what** you should volunteer.
- In** / **As** a result, we are organizing a protest.
- As** / **For** that reason, you should donate money to our charity.
- And **why** / **so** we've decided to hold a demonstration.
- Because **of** / **for** this, everyone should sign our petition.

B

Bank wyrazów i wyrażen

Życie społeczne

3.43 Crime

accuse someone of something /ə'kju:z ,sʌmwʌn əv ,sʌmθɪŋ/ oskarżyć kogoś o coś
arrest /ə'rest/ aresztować
attack someone /ə'tæk ,sʌmwʌn/ zaatakować kogoś
burglar /'bɜ:glə(r)/ włamywacz
burglary /'bɜ:gləri/ kradzież z włamaniem
burgle /'bɜ:gl/ włamywać się
community service /kə,mju:nəti 'sɜ:vɪs/ praca społeczna
court /kɔ:t/ sąd
crime /kraɪm/ przestępstwo, zbrodnia
criminal /'krɪmɪnəl/ przestępca
detective /dɪ'tektɪv/ detektyw
drug dealer /'drʌg ,di:lə(r)/ handlarz narkotykami
drug dealing /'drʌg ,di:lɪŋ/ handel narkotykami
escape /ɪ'skeɪp/ uciekać
evidence /'eɪdɪns/ dowód, dowody
fingerprints /'fɪŋgəprɪnts/ odciski palców
fine /faɪn/ grzywna
follow /'fɒləʊ/ iść za kimś, śledzić
forge /fɔ:ʒ/ fałszować, podrabiać
forger /'fɔ:ʒə(r)/ fałszerz
forgery /'fɔ:ʒəri/ fałszerstwo
gang /gæŋ/ gang
guilty /'gɪlti/ winny
gun /gʌn/ pistolet
gunshot /'gʌnʃɒt/ wystrzał (z broni planej)
identify /aɪ'dentɪfaɪ/ identyfikować
illegal /ɪ'li:gl/ nielegalny, niezgony z prawem
innocent/not guilty /ɪ'nɒsənt, ,nɒt 'gɪlti/ niewinny
interview /ɪntəvju:/ przesłuchiwać, przesłuchanie
judge /dʒʌdʒ/ sędzia
kidnap /'kɪdnæp/ porywać, uprowadzać
kidnapper /'kɪdnæpə(r)/ porywacz
kidnapping /'kɪdnæpɪŋ/ porwanie, uprowadzenie
knife /naɪf/ nóż
law /lɔ:/ prawo
lawyer /'lɔ:jə(r)/ prawnik
legal /'li:gl/ legalny
mask /mɑ:sk/ maska
mug /mʌg/ napaść i obrabować
mugger /'mʌgə(r)/ napastnik, rabuś
mugging /'mʌgɪŋ/ rabunek uliczny, napaść uliczna
murder /'mɜ:də(r)/ morderstwo, zamordować
murderer /'mɜ:dərə(r)/ morderca
pistol /'pɪstl/ pistolet
pickpocket /'pɪkpɒkɪt/ kieszonkowiec
police /pə'li:s/ policja
police officer /pə'li:s ,ɒfɪsə(r)/ policjant
police station /pə'li:s ,steɪʃn/ posterunek policji
prison /'prɪzn/ więzienie
punish /'pʌnɪʃ/ karać
punishment /'pʌnɪʃmənt/ kara
capital ~ /'kæpɪtl/ kara śmierci
ransom /'rænsəm/ okup
release /rɪ'li:s/ zwalniać, wypuszczać
rob /rɒb/ okradać
robber /'rɒbə(r)/ złodziej/złodziejka
robbery /'rɒbəri/ napad
safe /seɪf/ sejf
scream /skri:m/ krzyczeć
sentence /'sentəns/ wyrok, skazywać
life ~ /'laɪf/ dożywocie

shoplift /'ʃɒplɪft/ kraść towary w sklepie
shoplifter /'ʃɒplɪftə(r)/ osoba kradnąca towary ze sklepu
shoplifting /'ʃɒplɪftɪŋ/ kradzież towarów ze sklepu
steal /sti:l/ kraść
terrorism /'terərɪzəm/ terroryzm
terrorist /'terərɪst/ terrorysta
thief /θi:f/ złodziej
theft /θeft/ kradzież
trial /'traɪəl/ proces
valuables /'væljuəbəl/ kosztowności
vandalism /'vændəlɪzəm/ wandalizm
victim /'vɪktɪm/ ofiara
violence /'vaɪələns/ przemoc
weapon /'wepən/ broń
witness /'wɪtnəs/ świadek

3.44 Crime: useful phrases

be against the law /,bi ə,genst ðə 'lɔ:/ być niezgodnym z prawem
break the law /,breɪk ðə 'lɔ:/ złamać prawo
commit a crime /kə,mɪt ə 'kraɪm/ popełnić przestępstwo
defend sb in court /dɪ,fend ... ,ɪn 'kɔ:t/ bronić kogoś w sądzie
give evidence /,gɪv 'eɪdɪns/ zeznawać
investigate a crime /ɪn,vestɪgeɪt ə 'kraɪm/ prowadzić śledztwo
sentence sb to prison /,sentəns ... tə 'prɪzn/ skazać kogoś na karę więzienia

3.45 Social problems and conflicts

addiction /ə'dɪkʃn/ uzależnienie
addicted to drugs/alcohol /ə,dɪkɪd tə 'drʌgz, tu 'ælkəhɒl/ uzależniony od narkotyków/alkoholu
bully /'bʊli/ znęcać się
bullying /'bʊlɪŋ/ znęcanie się
communication breakdown /kə,mju:nɪ'keɪʃn ,breɪkdaʊn/ przerwa w komunikacji
cyberbullying /'saɪbəbʊlɪŋ/ znęcanie się w internecie
digital footprint /dɪ,dʒɪtl 'fʊtprɪnt/ ślad cyfrowy
discrimination /dɪ,skrɪmɪ'neɪʃn/ dyskryminacja
famine /'fæmɪn/ klęska głodu
homeless /'həʊmləs/ bezdomny
homelessness /'həʊmləsənəs/ bezdomność
hunger /'hʌŋgə(r)/ głód
identity theft /aɪ'dentɪti ,θeft/ kradzież tożsamości w internecie
Internet addiction /ɪntənət ə,dɪkʃn/ uzależnienie od internetu
loneliness /'lʌnlnɪnəs/ samotność
peer pressure /'pɪə ,preʃə(r)/ uleganie wpływowi otoczenia
poverty /'pɒvəti/ bieda
racism /'reɪsɪzəm/ rasizm
sleep deprivation /'sli:p ,deprɪ'veɪʃn/ brak snu
unemployed /,ʌnɪm'plɔɪd/ bezrobotny
unemployment /,ʌnɪm'plɔɪmənt/ bezrobocie

3.46 Protest

authorities /ɔ:'θɒrətɪz/ władza, zarząd
ban /bæn/ zakazywać
banner /'bænə(r)/ transparent
boycott /'bɔɪkɒt/ bojkotować, bojkot
campaign /kæm'peɪn/ kampania, przeprowadzać kampanię
cause /kɔ:z/ cel

community /kə'mju:nəti/ społeczność
demonstrate /'demənstreɪt/ demonstrować
demonstration /,demənst'reɪʃn/ demonstracja
demonstrator /'demənst'reɪtə(r)/ demonstrant/demonstrantka
draw sb's attention to something /,drɔ: ... ə'tenʃn tə ,sʌmθɪŋ/ zwracać czyjąś uwagę na coś
government /'gʌvənmənt/ rząd
join in /,dʒɔɪn 'ɪn/ przystąpić się
leaflet /'li:flət/ ulotka
march /mɑ:ʃ/ pochód, demonstracja, iść w pochódzie
organization /,ɔ:gənaɪ'zeɪʃn/ organizacja
organize /'ɔ:gənaɪz/ organizować
participate /pɑ:'tɪsɪpeɪt/ uczestniczyć
petition /pə'tɪʃn/ petycja, wnosić petycję
politician /,pɒlə'tɪʃn/ polityk
poster /'pəʊstə(r)/ plakat
protest /'prəʊtest/ protest
protest /prə'test/ protestować
publicity /pʌb'lɪsəti/ rozgłos
publicize /'pʌblɪsaɪz/ nadawać rozgłos
represent /,reprɪ'zent/ reprezentować
set up /,set 'ʌp/ organizować, zakładać
sign /saɪn/ podpisać
slogan /'sləʊgən/ slogan
society /sə'saɪəti/ społeczeństwo
sponsor /'spɒnsə(r)/ sponsor, sponsorować
support /sə'pɔ:t/ poparcie, popierać
voluntary /'vɒləntəri/ ochotniczy
volunteer /vɒlən'tɪə(r)/ podjąć się dobrowolnie coś zrobić

3.47 Fundraising

auction /'ɔ:kʃn, 'ɒkʃn/ aukcja
charity /tʃærəti/ działalność charytatywna
donate /dəʊ'neɪt/ ofiarować
donation /dəʊ'neɪʃn/ datek
fundraising /'fʌndreɪzɪŋ/ zbieranie datków
funds /fʌndz/ fundusze, środki
proceeds /'prəʊsi:dz/ dochód
support /sə'pɔ:t/ wspierać

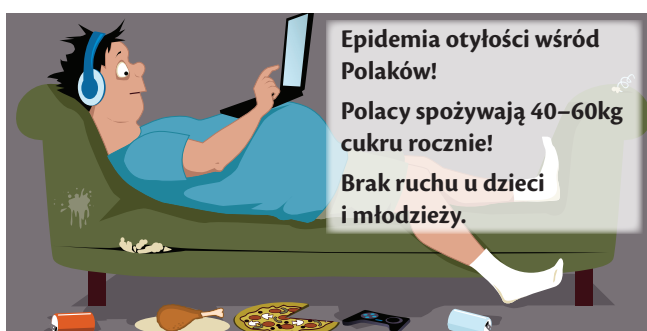
3.48 Social issues

counselling services /'kaʊnsəlɪŋ ,sɜ:vɪsɪz/ usługi doradcze
employer /ɪm'plɔɪə(r)/ pracodawca
food bank /'fu:d ,bæŋk/ bank żywności
government /'gʌvənmənt/ rząd, rządzący
neighbourhood watch scheme /,neɪbəhʊd 'wɒtʃ ,ski:m/ straż sąsiedzka
politician /,pɒlə'tɪʃn/ polityk
punish /'pʌnɪʃ/ karać
shelter /'ʃeltə(r)/ schronisko
voluntary organization /'vɒləntəri ,ɔ:gənaɪ,zeɪʃn/ wolontariat
workshop /'wɜ:kʃɒp/ warsztat

Mówienie

- 1a** Pracujcie w parach. Popatrzcie na plakaty przedstawiające problemy społeczne współczesnego świata dotyczące również Polaków. Wyobraźcie sobie, że przygotowujecie prezentację poświęconą tym problemom dla uczestników wymiany uczniowskiej z Anglii. Wybierzcie po jednym plakacie i przedstawcie jego treść. Następnie zadawajcie sobie nawzajem pytania na temat tych plakatów.

- 1b** Pracując w trzy- lub czteroosobowych grupach, przygotujcie plakat na temat innego problemu współczesnego świata występującego w Polsce. Zaprezentujcie go innej grupie.

Gramatyka i słownictwo

- 2** W każdej grupie wyrazów wskaż ten, który nie pasuje do pozostałych. Uzasadnij swój wybór.

- 1 burglary forgery murder (thief)
- 2 (criminal) judge police officer detective
- 3 addiction poverty (donation) discrimination
- 4 drought (oil spill) earthquake tsunami
- 5 bud flower (tree) stem
- 6 researcher (invent) designer creator

- 3** Wyraź innymi słowami sens podanych zdań.

- 1 The government needs to do something about all the very poor people in our country. 1 poverty
2 loneliness
- 2 The problem of people being alone is becoming more and more serious. 3 food bank
4 support
- 3 Let's take all this food to the place where they collect it and then give out to people in need. 5 an earthquake
6 restart
- 4 We should all help people in need.
- 5 There was some shaking of the ground yesterday.
- 6 My computer froze, so I had to start it again.

- 4** Wskaż właściwą formę.

- 1 We *never been*/*were never*/*have never been to* such a beautiful park.
- 2 We *have planted*/*planted*/*had planted* the trees that we had bought at the garden centre.
- 3 People *prepared*/*had prepared*/*have prepared* the banners last week.
- 4 I *helped*/*had helped*/*have helped* at three homeless shelters this year.
- 5 He's the man *who/which*/*whose* daughter helped us clean the rubbish on the beach.
- 6 This is the charity *who/that/where* helps young people find jobs.
- 7 A counselling service *has been started*/*was started*/*had been started* to help students who are bullied.
- 8 More workshops about helping the environment *will organize*/*will be organized*/*organize* next year.

Rozumienie ze słuchu

- 5** 3.49 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Usłyszysz dwukrotnie wypowiedź na temat używania plastikowych reklamówek. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu odpowiedz krótko na pytania 1-3. Na pytania należy odpowiedzieć w języku angielskim. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- 1 How many plastic bags do people in Poland use?
- 2 What happened in Denmark when people started paying for plastic bags?
- 3 Which countries don't allow the use of plastic bags?

- 1 About 400-450 a year.
- 2 The number of plastic bags that people use has gone down to almost zero.
- 3 France and Italy.

Znajomość funkcji językowych

- 6** **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Uzupelnij luki 1-3 brakującym fragmentem wypowiedzi, tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Wykorzystaj wyrazy podane w nawiasach, ale nie zmieniaj ich formy. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- x (1) (help) Can you help me, please?
 y Yes, of course. What are you doing?
 x I'm making some posters for the protest tomorrow.
 y (2) (mean) What do you mean?
 x Oh, don't you know? We're having a protest against plastic bags in the school shop.
 y I didn't know. I'll help and I'll come to the protest.
 y Thanks, that's very kind of you.
 y (3) (mention) Don't mention it.

Rozumienie tekstów pisanych

- 7 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przeczytaj teksty A–C i określ, które zdania są zgodne z ich treścią. Wybierz jedną z trzech możliwości: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

A

To: Botanical Gardens From: Jerry Reynolds
 Dear Madam or Sir,
 I went to the Botanical Garden last week and I was a bit disappointed with my visit. There are a lot of beautiful plants, waterfalls and statues, but I couldn't enjoy any of it because of the amount of rubbish everywhere. The bins were full and rubbish was on the grass. In the café, there was rubbish on the tables, which nobody was cleaning. I would really like a refund for my ticket. I'm looking forward to hearing from you.
 Yours sincerely,
 Jerry Reynolds

- 1 Jerry wrote the email to
 A recommend the Botanical Garden.
B complain about his visit to the Botanical Garden.
 C suggest changes that the Botanical Garden should make.

B

Carl, I'm volunteering at the food kitchen for the homeless next week. We're looking for people who could prepare the food. I know you're a great cook, so it would be great if you could join us. You asked me about volunteering before, so this would be a great chance to get into it. Let me know. Ariel

- 2 The text message was written by a person who
A helps at the food kitchen.
 B is a good cook.
 C wants to start doing some volunteer work.

C

Nick,
 1 Could you please water the grass?
 2 When you're done – don't forget to turn off the tap!
 3 Be careful, because the water goes everywhere.
 4 I left early this morning to visit my family in Poland and I have a favour to ask you.
 Marek

- 3 What is the correct order of the sentences in the text?
A 4-1-3-2   B 1-3-2-4   C 4-2-1-3

Znajomość środków językowych

- 8 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Przetłumacz fragmenty zdań podane w języku polskim na język angielski, tak aby powstały logiczne i poprawne zdania. W każdą lukę możesz wpisać maksymalnie trzy wyrazy. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

- 1 Nobody believed me when I told them that I (wzięłam udział) had taken part in the protest.
 2 Tim Berners-Lee is the man (który wynalazł) who invented the world wide web.
 3 This is (najgorszy) the worst phone I've ever had.
 4 The new museum (będzie zbudowane) will be built next year.
 5 (Zwiedzaliśmy) We were visiting the garden when there was a fire alarm.

Wypowiedź pisemna

- 9 **E PRZYGOTUJ SIĘ!** Wykonaj zadanie w zeszytcie.

Chcesz zorganizować spotkanie z właścicielami sklepiku szkolnego, aby przekonać ich do ograniczenia używania plastikowych opakowań. Napisz ogłoszenie dla uczniów, w którym:

- wyjaśnisz, jaki jest cel spotkania;
- przedstawisz problemy, które są spowodowane przez używanie plastikowych opakowań i torebek;
- poinformujesz, w jaki sposób osoby, które chcą wziąć udział w spotkaniu, mogą się z tobą skontaktować.

Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznaną polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc podanych wyrazów). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

To all students in our school!

Do you care about the environment?

Zaimki osobowe w formie podmiotu i dopełnienia oraz przymiotniki dzierżawcze

Zaimki osobowe w funkcji podmiotu	Zaimki osobowe w funkcji dopełnienia	Przymiotniki dzierżawcze
Liczba pojedyncza		
I (<i>ja</i>)	me (<i>mnie</i>)	my (<i>mój</i>)
you (<i>ty</i>)	you (<i>ciebie, tobie</i>)	your (<i>twój</i>)
he (<i>on</i>)	him (<i>jego, jemu</i>)	his (<i>jego</i>)
she (<i>ona</i>)	her (<i>ją, jej</i>)	her (<i>jej</i>)
it (<i>ono, to</i>)	it (<i>to, temu</i>)	it (<i>jego, tego</i>)
Liczba mnoga		
we (<i>my</i>)	us (<i>nas, nam</i>)	our (<i>nasz</i>)
you (<i>wy</i>)	you (<i>was, wam</i>)	your (<i>wasz</i>)
they (<i>oni</i>)	them (<i>ich, im</i>)	their (<i>ich</i>)

Zaimek bezosobowy

Zaimkiem w funkcji podmiotu może być także zaimek bezosobowy (*we, you, they*). Używamy go wtedy, gdy nie odnosimy się do konkretnych osób, ale do powszechnej opinii.

You can't park here.

They say it's a difficult test.

Pytania ogólne i szczegółowe

W języku angielskim wyróżniamy dwa główne rodzaje pytań: ogólne i szczegółowe.

Pytania ogólne to takie, na które odpowiadamy Yes lub No (tzw. *yes/no questions*).

Do they like football?

Did you finish your homework last night?

Are you from Poland?

Was your brother at a party last night?

Pytania szczegółowe to takie, które wymagają dłuższej odpowiedzi niż Yes lub No. Pytania szczegółowe zaczynają się zaimkiem pytającym, np. *what, when, where, who* (stąd ich nazwa: *wh- questions*), a odpowiedź na nie wymaga podania konkretnych informacji.

Where do you live?

When did Ben go to university?

How was your exam?

Główne zaimki pytające to: *who, what, where, when, how, whose, why, which*.

Aby dowiedzieć się, jak ktoś wygląda, pytamy:

What does he/she look like?

Aby spytać o czyjeś zachowanie lub czyjąś osobowość, zadajemy pytanie:

What's he/she like?

Aby dowiedzieć się, co ktoś lubi, pytamy:

What does he/she like?

Przedimki

W języku angielskim istnieją dwa rodzaje przedimków: określony (*the*) i nieokreślony (*a, an*).

Przedimka określonego *the* używamy wtedy, gdy:

- mówimy o czymś po raz kolejny;
*I saw a documentary film. **The** documentary was about people and personality.*
- mówimy o czymś unikalnym;
***The** sun is very hot.*
- podajemy nazwy rzek, mórz, łańcuchów górskich, archipelagów.
***The** Himalayas are in Nepal and India.*

Przedimka nieokreślonego *a* lub *an* używamy wtedy, gdy:

- wspominamy o czymś po raz pierwszy;
I've got a new laptop.
- uogólniamy.
A good friend always listens to your problems.

Przedimka nieokreślonego *a* używamy wtedy, gdy pierwszą głoską rzeczownika jest spółgłoska.

a man, a teenager

Natomiast przedimka nieokreślonego *an* używamy, gdy pierwszą głoską rzeczownika jest samogłoska.

an adult, an armchair

Żadnego przedimka nie stosujemy, gdy:

- wypowiadamy ogólne stwierdzenia przy użyciu rzeczowników niepoliczalnych lub rzeczowników policzalnych w liczbie mnogiej;
Patience is a good quality to have.
Cats and dogs usually make good pets.
- podajemy nazwy krajów* (w większości przypadków), kontynentów, miast, ulic, jezior, szczytów górskich;
I live in Europe.

*Zwróć uwagę na to, że nazwy miejsc zawierające wyrazy takie, jak *republic, state, union* poprzedzamy przedimkiem określonym (np. *The United Kingdom, The United States*). Wyjątki: *The Netherlands, The Hague*.

- używamy rzeczowników abstrakcyjnych.
Happiness is something we all want.

ROZDZIAŁ 2 Miejsce zamieszkania

There is/are

Wyrażenia *there is/are* używamy, by określić, gdzie się coś lub ktoś znajduje. *There is (there's)* używamy z rzeczownikami policzalnymi w liczbie pojedynczej.

There's a library in my village.

There isn't a cinema near here.

There is i There isn't używamy również z rzeczownikami niepoliczalnymi.

There isn't much crime in our town.

There are używamy z rzeczownikami policzalnymi w liczbie mnogiej.

There are a lot of cars in my town.

There aren't any supermarkets in the area.

W krótkich odpowiedziach twierdzących zawsze używamy formy pełnej.

Yes, there is.

W krótkich odpowiedziach przeczących zazwyczaj używamy formy skróconej.

No, there isn't.

Więcej o rzeczownikach policzalnych i niepoliczalnych zob. na s. 165.

Some, any, a, an, no, a lot of

Some używamy w zdaniach twierdzących.

There are some great cafés.

Any używamy w zdaniach przeczących i pytających.

There aren't any sports centres.

Is there any pollution in your city?

Some i any używamy z rzeczownikami niepoliczalnymi i rzeczownikami policzalnymi w liczbie mnogiej.

There are some trees in the park.

Are there any fast food places in your village?

A/an używamy z rzeczownikami policzalnymi w liczbie pojedynczej.

There's a museum in our town.

Is there an art gallery in your town?

No używamy z rzeczownikami niepoliczalnymi i rzeczownikami policzalnymi w liczbie pojedynczej lub mnogiej.

There's no café in this village.

There are no customers in the restaurant.

A lot of (dużo) używamy zarówno z rzeczownikami policzalnymi, jak i niepoliczalnymi.

There are a lot of cars in the streets today.

Pytania pośrednie

Pytań pośrednich używamy wtedy, gdy chcemy o coś uprzejmie poprosić.

Excuse me. Could you tell me how I can get to the bank?

Pytania pośrednie możemy rozpocząć od następujących wyrażen:

Could you tell me ...?

I wonder if you could tell me ...?

Do you know ...?

W pytaniu pośrednim kolejność wyrazów jest taka sama, jak w zdaniu twierdzącym.

Could you tell me where the train station is, please?

Do you know what time the bus leaves?

Jeżeli pytanie bezpośrednie zawiera czasownik *do*, *does* lub *did*, to nie używamy tego czasownika w pytaniu pośrednim.

What time does the shop open? = Do you know what time the shop opens?

W pytaniach ogólnych (na które odpowiedź rozpoczyna się od „tak” lub „nie”), używamy wyrazu *if* lub *whether*.

Does this train go to London? = I wonder if you could tell me if this train goes to London?

1 Z podanych wyrazów utóż pytania pośrednie. Zapisz je w zeszycie.

1 what the time starts you me tell could film

Could you tell me what time the film starts?

2 to do if train goes know oxford you this

Do you know if this train goes to Oxford?

3 you could where tell me is the bank nearest

Could you tell me where the nearest bank is?

4 do today whether shop know this opens you

Do you know whether this shop opens today?

5 you know cinema is the where do

Do you know where the cinema is?

6 me the what could time you tell is

Could you tell me what the time is?

Przymyki miejsca

Przymyki miejsca to wyrazy określające położenie przedmiotów lub osób względem innych przedmiotów lub osób.

in	w	near	przy
on	na	next to	obok
under	pod	opposite	naprzeciwko
between	pomiędzy	over	ponad
in front of	przed	inside	wewnątrz
behind	za, z tyłu	outside	na zewnątrz

There's only one school in my village.

Don't sit on the table!

Let's meet in front of the restaurant.

The street you're looking for is right behind you.

It's cold today, let's go inside the house.

Present simple

Czasu *present simple* używamy do:

- opisywania przyzwyczajęń i nawyków;
I eat my lunch at 12.
- podawania informacji zawsze prawdziwych;
Spring always starts on 21st March.
- opisywania czynności, które lubimy lub których nie lubimy wykonywać.
My sister doesn't like football.

W czasie *present simple* najczęściej używamy następujących przysłówków częstotliwości: *always* (zawsze), *usually* (zwykle), *often* (często), *sometimes* (czasami), *rarely* (rzadko) i *never* (nigdy). Wstawiamy je przed czasownikiem, chyba że tym czasownikiem jest *be*. Wówczas przysłówki częstotliwości umieszczamy po tym czasowniku.

*We sometimes go to the cinema at the weekend.
My brother is never late for school.*

W czasie *present simple* używamy takich określeń czasu, jak: *once a week* (raz w tygodniu), *every day* (codziennie), *at the weekend* (w weekend), *in the morning* (rano), *on Saturdays* (w soboty) itd. Wstawiamy je zwykle na końcu zdania.

*My dad drinks coffee in the morning.
I play tennis on Saturdays.*

Present continuous

Czasu *present continuous* używamy do opisywania:

- czynności odbywających się w tej chwili;
What is Sarah doing at the moment?
- sytuacji tymczasowych.
I usually go to school by bus, but this week I'm walking.

W czasach typu *continuous* zazwyczaj nie używamy czasowników: *love, like, want, hate, understand, know, think, believe, remember, need*.

W czasie *present continuous* używamy takich określeń czasu, jak: *now, at this moment, this month*, itp.
*I'm watching TV at the moment.
My sister is learning Spanish this year.*

Przymyki czasu

in	on	at
2005	Monday	night
April	Monday morning	the weekend
summer	22 nd March	five o'clock
the morning		

*I was born on 4th May.
I sometimes go to a party at the weekend.
We always go to the seaside in summer.*

Zaimki dzierżawcze

Zaimki osobowe	Zaimki dzierżawcze
I	mine
you	yours
he	his
she	hers
it	its
we	ours
you	yours
they	theirs

*This is your phone and this one is mine.
I like me English teacher. Do you like yours?*

Forma dzierżawcza 's

Formę dzierżawczą 's stosujemy z rzeczownikami w liczbie pojedynczej i z imionami, np. *Mark's CD*. Używamy jej również z rzeczownikami nieregularnymi w liczbie mnogiej, np. *the children's toys*. Aby utworzyć formę dzierżawczą od rzeczowników regularnych w l. mn., dodajemy apostrof po -s, np. *the boys' bikes*.

1 Ułóż zdania z formą dzierżawczą. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- she/Lucy/grandmother *She's Lucy's grandmother.*
- they/the teachers/books *They're the teachers' books.*
- it/the children/ball *It's the children's ball.*
- he/Joe/cousin *He's Joe's cousin.*
- these/the girls/books *These are the girls' books.*

Zaimki zwrotne

Zaimków zwrotnych używamy wtedy, kiedy podmiot i dopełnienie zdania określają tę samą osobę.
I cut myself when I was preparing vegetables.

Zaimków zwrotnych używamy również w celu zwrócenia uwagi na osobę lub rzecz.
The child dressed herself for the first time!

Wyrażenie *each other* oznacza „siebie”, „nawzajem”.
They love each other.

Zaimki osobowe	Zaimki zwrotne	Zaimki osobowe	Zaimki zwrotne
I	myself	it	itself
you	yourself	we	ourselves
he	himself	you	yourselves
she	herself	they	themselves

Must i have to

Czasowników *must* i *have to* (musieć) używamy, kiedy mówimy o obowiązku.

Must używamy szczególnie wtedy, kiedy ten obowiązek jest narzucony przez osobę mówiącą.

You must finish this exercise today.

Czasownik *must* wyraża także naszą wewnętrzną potrzebę.

I must remember to buy some flowers for my mum.

Have to używamy szczególnie wtedy, kiedy mówimy o zasadach prawnych oraz o obowiązku dotyczącym wszystkich i/lub narzuconym z zewnątrz.

In England you have to drive on the left.

Formy *mustn't* używamy, kiedy coś jest zabronione.

Students mustn't eat in class.

Students mustn't use mobile phones at school.

Zwróć uwagę na znaczenie formy *mustn't*. Oznacza ona „nie wolno”, „nie można”. Łatwo pomylić ją z formą „nie musieć” (*don't have to*).

Formy *don't have to* używamy, kiedy coś nie jest konieczne.

You don't have to eat school dinners.

We don't have to go to school today.

Can i may

Aby zapytać o pozwolenie lub powiedzieć, że coś jest możliwe czy dozwolone, używamy *can* lub *may* (móc).

Can we go home now?

Students may bring a packed lunch.

Aby zabronić czegoś, używamy *can't* lub *may not*.

You can't use a dictionary in the exam.

You may not talk during the test.

Be allowed to

Aby powiedzieć, co nam wolno, a czego nam nie wolno robić, możemy użyć formy (*not*) *allowed to* (mieć pozwolenie).

Are we allowed to take our projects home?

Students are not allowed to listen to music in class.

Zaimki pytające

Zaimki: *what, which, when, where, why, who, whose* i *how* stosujemy w pytaniach, gdy wskazujemy, jakiego rodzaju informacji potrzebujemy.

What używamy wtedy, gdy pytamy o różnego rodzaju szczegóły oraz o czyjąś opinię.

What size is this?

What did you think of the exam?

Who używamy wtedy, gdy pytamy o czyjąś tożsamość.

Who's that man?

Whose używamy wtedy, gdy dowiadujemy się, do kogo należy dana rzecz.

Whose bag is this?

Which używamy wtedy, gdy prosimy o wyszczególnienie konkretnej osoby lub rzeczy spośród wielu osób lub rzeczy.

Which is your coat – the black one or the brown one?

When używamy wtedy, gdy pytamy o dzień lub datę jakiegoś zdarzenia.

When's your birthday?

Why używamy wtedy, gdy dowiadujemy się o powód jakiegoś działania.

Why did you arrive so late yesterday?

Where używamy wtedy, gdy pytamy o miejsce.

Where's your school?

How używamy z przymiotnikiem lub przysłówkiem.

How good is your English?

How well do you speak English?

How używamy również z *much* lub *many*.

How much is this book?

How many pens have you got in your bag?

How używamy również z *long* lub *far*, gdy pytamy o długość, czas trwania lub odległość.

How long is the journey?

How far is your house?

How long have you lived here?

1 **Uzupełnij poniższe zdania właściwymi czasownikami modalnymi: *must, mustn't, have to, don't have to, can, may* lub *be allowed to*. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

- 1 Are you allowed to use mobile phones at school?
- 2 I've finished my test. Can/May I leave the class now?
- 3 You don't have to pay for the ticket. It's free today!
- 4 Please keep quiet! You mustn't talk now.

2 **Uzupełnij poniższe zdania właściwymi zaimkami pytającymi: *what, which, when, where, why, who, whose* lub *how many*. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

- 1 Excuse me, where is the cinema near here?
- 2 Whose mobile phone is this?
- 3 I think he's a new student in our school. Do you know who he is?
- 4 Which do you prefer, the green one or the red one?
- 5 How many brothers and sisters have you got?
- 6 What is the best film you've ever seen?
- 7 When is Easter this year?
- 8 Why do we have to get homework for weekends?

Be going to

Mówiąc o planach dotyczących przyszłości, możemy użyć struktury *be going to*.

Is your sister going to be a nurse?

I'm going to the cinema in the evening.

Be going to możemy również użyć, kiedy przewidujemy przyszłość na podstawie mocnych przesłanek.

Jake's really good at maths. He's going to get top marks in the exam.

Look at the dark clouds. It's going to rain.

Will/won't

Aby powiedzieć o decyzji podjętej w chwili mówienia, używamy *will/won't*.

I'm bored. I think I'll phone Katie.

Will i *won't* używamy również, kiedy przewidujemy przyszłość, nie mając jednak mocnych przesłanek.

I think my brother will be famous one day.

I think I'll go outside tomorrow.

1 Uzupelnij zdania formami *be going to*, *will* lub *won't* oraz podanym czasownikiem w odpowiedniej formie.

- I think my brother (be) will be very tall one day.
- My grandmother is sick. I (visit) am going to visit her later today.
- She's learning for the exam. She probably (have) won't have time to meet us today.
- I have an appointment with my doctor. I (see) am going to see him tomorrow.
- I have some free time now. I think I (play) will play games on my computer.
- My brother hates spinach. He (like) won't like the dinner today.

Present continuous w odniesieniu do przyszłości

Kiedy mówimy o ustaleniach dotyczących bliskiej przyszłości, możemy również zastosować czas *present continuous*.

I'm meeting Sue this afternoon.

She's taking her exam very soon.

Przymyki *at* i *in*

Przymyka *at* używamy wtedy, gdy:

- mówimy o tym, co się odbywa w jakimś budynku, a nie o samym budynku;

Johnny's at school (ma teraz lekcje), Maria's at the cinema (ogląda film).

Porównaj:

My sister works in a cinema.

- używamy nazwy własnej;

I'll meet you at Milo's Restaurant.

- mówimy o czynności wykonywanej przez grupę osób.
I saw Jamie at a party last night.

Przymyka *in* używamy wtedy, gdy:

- mówimy o dużym obszarze;
There are different kinds of snake in the desert.
- mówimy o pomieszczeniu;
Joe's dad works in an office.
- mówimy o pobycie w jakimś miejscu.
My cousin's in hospital at the moment.

2 Uzupelnij zdania przymkami *at* i *in*.

- My neighbour's in prison because he stole a car.
- I went for a walk in the forest.
- My parents are at church right now.
- Let's meet at the Half Moon Café tomorrow evening.
- Harry's in the living room.
- The teachers are in a meeting.

Would like

Wyrażenia *would like* używamy wtedy, gdy chcemy powiedzieć, że chcielibyśmy czegoś. Formą skróconą od *would like* jest *'d like*. *Would like* ma taką samą formę we wszystkich osobach.

I would like to get a new bike for my birthday.

They'd like to study English abroad.

Przysłówki sposobu

Przysłówki to wyrazy określające czasownik. Przysłówki sposobu to takie przysłówki, które odpowiadają na pytania „jak?”, „w jaki sposób”. Tworzymy je, dodając do przymiotnika końcówkę *-ly*, np.:

<i>nice</i>	<i>nicely</i>
<i>bad</i>	<i>badly</i>
<i>strong</i>	<i>strongly</i>
<i>quick</i>	<i>quickly</i>
<i>beautiful</i>	<i>beautifully</i>
<i>easy</i>	<i>easily</i>

Uwaga! Niektóre przysłówki mają formę nieregularną i trzeba się jej nauczyć na pamięć, np.:

<i>good</i>	<i>well</i>
<i>fast</i>	<i>fast</i>
<i>late</i>	<i>late</i>
<i>cold</i>	<i>cold</i>
<i>small</i>	<i>small</i>
<i>high</i>	<i>high</i>

Więcej o przysłówkach zob. na s. 167.

Rzeczowniki policzalne i niepoliczalne

Rzeczowniki policzalne (*countable*) nazywają rzeczy, które można policzyć.

an apple two, three apples
a sandwich several sandwiches

Rzeczowniki niepoliczalne (*uncountable*) nazywają rzeczy, których nie można policzyć.

cheese bread
butter water
sugar pepper (pieprz)
meat salt
fish milk

Rzeczowniki policzalne występują w formie pojedynczej i mnogiej.

I ate a sandwich for my lunch.
I don't eat many eggs.
I love fizzy drinks.

Rzeczowniki niepoliczalne występują tylko w formie liczby pojedynczej.

I eat a lot of healthy food.

Podawanie ilości

Do podawania ilości i pytania o ilość używamy następujących wyrazów i wyrażen:

- *how many?* ile (policzalne)
How many tomatoes are there?
How many cucumbers do we need for the salad?
- *how much?* ile (niepoliczalne)
How much orange juice have we got?
How much luggage are you taking with you?
- *many* dużo, wiele (policzalne)
There aren't many bananas left.
- *much* dużo (niepoliczalne)
The baby hasn't got much hair yet.
- *a few* kilka (policzalne)
There are a few raspberries left.
- *a lot of* dużo (policzalne i niepoliczalne)
We need a lot of apples for the cake.
We've got a lot of work to do today.
- *a little* trochę (niepoliczalne)
There's a lot of mineral water in the fridge and there's a little orange juice as well.
- *few* mało, niewiele (policzalne)
Few people can speak Chinese in Poland.

Formy liczby mnogiej rzeczowników

Zazwyczaj liczbę mnogą tworzymy poprzez dodanie końcówki -s do rzeczownika.

hamburger hamburgers
kid kids
school schools
apple apples

Jeżeli słowo kończy się na -s, -x, -ch, -sh, dodajemy końcówkę -es.

bus buses
box boxes
watch watches
bush bushes

Kończówkę -es dodajemy również do niektórych słów, które kończą się na -o.

potato potatoes

Wyjątkiem od tej reguły są nazwy instrumentów (np. *pianos, cellos* itd.)

Jeżeli słowo kończy się na -y, to zmieniamy y na i oraz dodajemy -es.

family families
baby babies

Jeżeli słowo kończy się na -f lub -fe, to zmieniamy tę cząstkę na v i dodajemy -es.

leaf leaves
loaf loaves
knife knives
wife wives

Niektóre rzeczowniki mają nieregularną liczbę mnogą, a więc musisz się ich nauczyć na pamięć.

child children
tooth teeth
man men
goose geese
woman women
foot feet
person people
mouse mice

Past simple

Czasu *past simple* używamy, kiedy mówimy o zakończonych czynnościach przeszłych. Formy przeszłe czasownika *to be* to *was* i *were*.

to be

I/he/she/it was/wasn't at home yesterday afternoon.

Was I/he /she /it in the park last week?

Yes, I/he/she/it was.

Where was I/he/she/it at three o'clock this afternoon?

We/you/they were/weren't in town last Saturday.

Were we/you/they at the cinema two days ago?

Yes, we/you/they were.

Where were we/you/they last night?

there was/there were

There was a nice T-shirt in the sale.

There were three people at the bus stop.

Was there a long queue in the post office in the morning?

Yes, there was./No, there wasn't.

Were there many stalls in the market last Saturday?

Yes, there were./No, there weren't.

Forma przeszła czasowników regularnych

Forma podstawowa	Past simple
watch	watched
visit	visited
play	played
stop	stopped
plan	planned
chat	chatted
love	loved
arrive	arrived
hope	hoped
cry	cried
study	studied
try	tried

I visited my friend last weekend.

We didn't stop at the café.

Did you study hard yesterday?

My brother enjoyed his camping holiday.

Lizzie didn't like the meal.

Did Josie cry during the film?

Wiele czasowników ma nieregularną formę czasu przeszłego. Należy nauczyć się tych form na pamięć.

Forma przeszła czasowników nieregularnych

Forma podstawowa	Past simple
come	came
go	went
give	gave
have	had
make	made
see	saw
eat	ate
sleep	slept
wear	wore
buy	bought
find	found
write	wrote

Lista czasowników nieregularnych znajduje się na s. 182–183.

We went into town last weekend.

Did you make a cake yesterday?

I didn't see Billy at the party last night.

My sister gave me a really nice dress.

Lola didn't come to the party.

Did he have a good time at the museum?

W *past simple* często używamy następujących określeń czasu: *yesterday*, *last (weekend/month/summer)*, *(three years) ago*.

We went to Greece last summer.

I didn't go to school yesterday.

Zaimki wskazujące

Zaimków wskazujących używamy, gdy chcemy wskazać, o którą rzecz, osobę lub które rzeczy, osoby nam chodzi.

this   ten, ta, to

that   tamten, tamta, tamto

these   ci, te, tamte

those   tamci, tamte

I'd like that cake, please.

I hate these jeans, they are too big.

Would you like to drive one of those cars?

One, ones

One używamy wtedy, gdy zastępujemy rzeczowniki w liczbie pojedynczej.

A Would you like the green scarf?

B No, I'd like the red one, please.

Ones używamy wtedy, gdy zastępujemy rzeczowniki w liczbie mnogiej.

A Do you like the black shoes?

B I prefer the silver ones.

Stopniowanie przymiotników

Stopnia wyższego przymiotników używamy, kiedy porównujemy dwoje ludzi lub dwie rzeczy. Stopnia najwyższego używamy, kiedy porównujemy co najmniej trzy osoby lub rzeczy.

Krótkie przymiotniki

Forma podstawowa	Stopień wyższy	Stopień najwyższy
tall	taller	the tallest
hard	harder	the hardest
big	bigger	the biggest
nice	nicer	the nicest
large	larger	the largest
easy	easier	the easiest

Długie przymiotniki

Forma podstawowa	Stopień wyższy	Stopień najwyższy
interesting	more interesting	the most interesting
beautiful	more beautiful	the most beautiful

Nieregularne stopniowanie przymiotników

Forma podstawowa	Stopień wyższy	Stopień najwyższy
good	better	the best
bad	worse	the worst
far	farther/further	the farthest/the furthest

Tea is nicer than coffee.

Adventure holidays are more interesting than beach holidays.

(not) as ... as

Porównując dwie osoby lub rzeczy, możemy użyć struktury (not) as + przymiotnik + as ([nie] tak ... jak).

Ben's as tall as his brother.

Britain isn't as big as France.

(not) so ... as

Po *not* możemy użyć konstrukcji *so ... as* zamiast *as ... as*. Konstrukcja (not) as ... as jest częściej używana.

He's not so good at football as his brother.

so, such, how, what

Słów *so*, *such*, *how* i *what* używamy po to, aby podkreślić znaczenie przymiotników i przysłówków.

Such i *what* stawiamy przed złożeniem przymiotnika z rzeczownikiem.

Such i *what* łączą się z *a/an*.

He's such a lovely person.

What a fantastic building.

Słowa *so* i *how* stawiamy przed pojedynczym przymiotnikiem.

She's so kind.

'My boyfriend gave me this ring.' 'How lovely!'

1 Wskaż właściwą formę. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- A The restaurant was so / such expensive.
B I know. But the food was so / such delicious!
- A How / What an amazing concert!
B You're right. It's so / such a fantastic band.
- A Jessica gave me so / such an original present.
She paid for me to have a sky-diving lesson.
B How / What exciting!
- A Jamie has so / such a lot of friends.
B Yeah. It's because he's so / such funny.

Stopniowanie przysłówków

Stopień wyższy i najwyższy przysłówków zakończonych na *-ly* tworzymy, poprzedzając je, odpowiednio, słowem *more* i *most*.

Przysłówek	Stopień wyższy	Stopień najwyższy
quietly	more quietly	the most quietly
carefully	more carefully	the most carefully
happily	more happily	the most happily

Stopień wyższy i najwyższy przysłówków, które mają taką samą postać, jak przymiotnik, tworzymy przez dodanie do nich, odpowiednio, końcówki *-er* i *-est*.

Przysłówek	Stopień wyższy	Stopień najwyższy
fast	faster	the fastest
hard	harder	the hardest

Przysłówki, które stopniujemy w sposób nieregularny:

well	better	the best
badly	worse	the worst
far	further	the furthest

too i enough

Formy *too* i *enough* zmieniają znaczenie przymiotników.

Too oznacza „zbyt”, a *enough* – „wystarczająco”.

Too stawiamy przed przymiotnikiem.

This hotel is too expensive.

Możemy także użyć *too* przed *much*.

I've eaten too much.

Enough stawiamy po przymiotniku.

This hotel isn't cheap enough.

Present perfect

Czasu *present perfect* używamy, kiedy mówimy o doświadczeniu, jakie mieliśmy, ale nie określamy dokładnie, kiedy miało ono miejsce.

I've been to the National Art Gallery in London.

Have you seen this film?

Czasu *present perfect + ever* (kiedykolwiek) używamy, aby zapytać o czyjeś doświadczenia.

Have you ever seen the Mona Lisa?

Czasu *present perfect + never* (nigdy) używamy, kiedy mówimy o doświadczeniach, których nie mieliśmy.

I've never been to Greece.

W zdaniach twierdzących w czasie *present perfect* często używamy *already* (już) i *just* (właśnie).

I've already done my homework.

Tim's just got back from his art class.

W zdaniach pytających i przeczących często używamy *yet* (już, jeszcze). *Yet* wstawiamy na końcu zdania.

Have you finished that picture yet?

They haven't had lunch yet.

1 **Przetłumacz na język angielski fragmenty zdań podane w nawiasach. Użyj czasu *present perfect*. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

- (Czy byłeś) *Have you been* to an art gallery this year?
- (Nigdy nie byłem) *I have never been* to a classical music concert?
- (Jak często byłeś) *How often have you been* to the cinema this month?
- I (przeczytałem) *have read* a very good book recently.
- (Czy kiedykolwiek spróbowałeś) *Have you ever tried* playing a musical instrument?
- (Czy oglądałeś jakies) *Have you seen/watched any* good films on TV this week?
- (Jak często bywałeś) *How often have you been* to the theatre?

For i since

Aby zapytać o czynności, które rozpoczęły się w przeszłości i są kontynuowane w teraźniejszości, używamy czasu *present perfect* i *How long ...?*

How long have you wanted to be a DJ?

Aby określić, jak długo dana czynność lub stan trwa, używamy *for* (od, przez).

He's worked in TV for three years.

I've lived here for ten years.

Aby powiedzieć, od jakiego momentu w przeszłości dana czynność lub stan trwa, używamy *since* (od).

I haven't been here since I was a child.

I've been a student since I was seven.

2 **Uzupełnij zdania za pomocą *for* lub *since*. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.**

- We've lived in this house *since* 2006.
- I've been playing this game *for* two hours.
- They've enjoyed doing sports *for* all their lives.
- I've had this toy *since* I was a little child.
- I've been waiting for you *for* half an hour now.
- Lorna has played the piano *since* she was six years old.

Uwaga! Aby powiedzieć o czynności, która miała miejsce w określonym momencie w przeszłości, używamy czasu *past simple*.

I went on a tour of a TV station yesterday.

Zdania współzależnie złożone

Zdania współzależnie złożone to takie zdania, których części nie określają się wzajemnie, a zatem mogłyby także funkcjonować jako oddzielne zdania. Zdania podrzędnie złożone często zawierają spójniki, które łączą jego części w całe zdania.

My brother was playing football outside and I was playing computer games.

She was hungry so we went out to get a pizza.

Spójniki

Funkcją spójników jest łączenie zdań lub wyrażeń w zdania złożone. Do najczęściej używanych spójników należą:

<i>and</i>	i, a
<i>or</i>	lub, czy
<i>because</i>	bo
<i>if</i>	jeśli
<i>unless</i>	chyba że, jeśli nie
<i>before</i>	zanim
<i>so</i>	więc

I've never been to a local art gallery but I've always wanted to go there.

Patricia didn't pass her exams because she didn't study enough.

We can go to the cinema unless you prefer to go to the theatre.

Zdania warunkowe

Zerowy tryb warunkowy

Zerowego trybu warunkowego używamy, kiedy mówimy o faktach i tym, co jest ogólnie uznane za prawdziwe.

If the teams play well, the fans enjoy the game.

Plants die if you don't water them.

What happens if you mix sugar and hot water?

Zdanie w zerowym trybie warunkowym tworzymy następująco: w zdaniu podrzędnym, tj. po *if* (jeśli) wstawiamy zdanie w czasie *present simple*, również w zdaniu nadrzędnym wstawiamy zdanie w czasie *present simple*.

Pierwszy tryb warunkowy

Pierwszego trybu warunkowego używamy, kiedy mówimy o tym, co najprawdopodobniej wydarzy się w przyszłości.

If Johnny passes the trials, he'll join the football team.

I won't go to the match if I don't finish my revision.

Will you take part in the tennis tournament if your teacher says you can?

Zdanie w pierwszym trybie warunkowym tworzymy następująco: w zdaniu podrzędnym, tj. po *if* (jeśli) wstawiamy zdanie w czasie *present simple*, natomiast w zdaniu nadrzędnym wstawiamy zdanie w czasie *future simple* (*will/'ll*).

unless = if not (jeśli nie, chyba że)

You won't win the race unless you train hard.

Drugi tryb warunkowy

Drugiego trybu warunkowego używamy, kiedy mówimy o tym, co nie jest prawdziwe lub najprawdopodobniej nie wydarzy się w przyszłości.

If Lewis Hamilton came to our town, I'd ask him for a signed photo.

If I didn't play sport, I wouldn't be happy.

How would you feel if they built a huge, new leisure centre in our town?

Zdanie w drugim trybie warunkowym tworzymy następująco: w zdaniu podrzędnym, tj. po *if* (jeśli) wstawiamy zdanie w czasie *past simple*, natomiast w zdaniu nadrzędnym wstawiamy *would/'d* i podstawową formę czasownika.

Pamiętaj, że zdanie z *If* możemy umieścić albo na początku albo na końcu całego zdania.

Po zdaniu z *If* wstawiamy przecinek tylko wtedy, kiedy to zdanie pojawia się na początku całego zdania złożonego. Wyrażenia *If I were you,...* używamy, aby udzielić rady.

If I were you, I'd join a new football club.

Czasowniki z końcówką *-ing* (*gerund*)

i bezokoliczniki

Formę *gerund* (czyli czasownika z końcówką *-ing*) stosujemy po niektórych czasownikach, np. po: *enjoy, finish, hate, like, love, prefer, suggest*.

I enjoy playing basketball.

Formę tę stosujemy również po złożeniu przymiotnika z przyimkiem.

He's very good at swimming.

Może ona również zastąpić rzeczownik i wystąpić jako podmiot zdania.

Skiing here may be dangerous.

Bezokolicznika używamy po niektórych czasownikach, np. po: *agree, decide, would like, forget, prefer, try, want*.

They want to join a football team.

Formy tej używa się również po przymiotnikach.

It's important to train regularly.

1 **Uzupełnij zdania czasownikami w nawiasach we właściwej formie. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.**

- I enjoy (be) being with other people.
- I'd like (do) to do more sport.
- I can't wait (finish) to finish my exams.
- I'm pretty good at (play) playing basketball.
- I need (practise) to practise every day.
- I can't stand (watch) watching sport on TV.
- I refuse (stay) to stay in the house when there's a big match on.
- I'm thinking about (go) going to dance classes.
- (climb) Climbing is a very exciting sport.
- It's very healthy (do) to do exercise outdoors.

Czasowniki *do, go i play*

Czasownika *play* używamy z nazwami dyscyplin sportowych, w których gramy przeciwko komuś i używamy ruchomego przedmiotu (np. piłki).

play   tennis
          volleyball
          rugby
          football
          golf

Czasownika *go* używamy z nazwami dyscyplin sportowych, których nazwy zakończone są *-ing*.

go   motor racing
          windsurfing
          cycling
          swimming
          horse racing
          ice skating
          sailing

Czasownika *do* używamy z nazwami pozostałych dyscyplin sportowych.

do   aerobics
          gymnastics
          karate
          judo
          athletics

Past continuous

Czasu *past continuous* używamy do wyrażenia czynności trwających w określonym momencie w przeszłości.

The boys were studying all morning.

Najczęściej używane przyimki w czasie *past continuous* to: *while, as, just as.*

Just as I was opening the door, I heard a funny noise.

While Jake was jogging in the park, he met his Uncle Tim.

Did you hear what happened to Mark as he was coming home from school yesterday?

Pamiętaj, że w czasach typu *continuous* zwykle nie używamy tzw. czasowników statycznych, np. *love, know, want, think, understand.*

1 **Uzupełnij zdania czasownikami w nawiasach. Zastosuj czas *past continuous*. Zapisz odpowiedzi w zeszytach.**

- I (not / do) wasn't doing anything when my friend called me.
- I feel great. I (run) was running all morning.
- Just as he (go) was going to bed, she called him.
- While they (listen) were listening to music, Martha's telephone rang.
- I saw an old friend as I was going back home.

Czasu *past simple* używamy do wyrażenia czynności zakończonych w przeszłości.

Tom went to the doctor's yesterday afternoon.

Czasu *past continuous* używamy do opisanego czynności trwających w określonym momencie w przeszłości.

We were having lunch when the phone rang.

2 **Wskaż właściwą formę. Zapisz odpowiedzi w zeszytach.**

I (1) played / was playing football last Saturday and everything went wrong. Firstly, when I (2) arrived / was arriving to the sports centre, I (3) saw / was seeing that there was nobody there! Then I remembered that the match was to start two hours later. I (4) waited / was waiting for everybody to arrive. While I (5) went / was going outside suddenly it started to rain. I (6) didn't have / wasn't having an umbrella so I (7) went / was going back to the sports centre. When everybody (8) arrived / was arriving, I (9) slept / was sleeping! It was so embarrassing! Then we (10) played / were playing the match but I didn't feel well for the rest of the day.

Should, shouldn't, ought to, ought not to

Czasowników *should/shouldn't* i *ought to/ought not to* używamy wtedy, gdy udzielamy komuś rady.

You should really study harder if you want to pass the exam.

You ought to read the book first and then see the film.

You ought not to stay up late if you have to get up early the next day.

Gdy chcemy poprosić o radę, używamy czasownika *should*.

What should I do to get healthier?

Tryb rozkazujący

Trybu rozkazującego używamy do wydawania poleceń oraz wyrażania nakazów i zakazów.

Finish your homework now!

Don't go right!

Don't use mobile phones in the library!

3 **Napisz w zeszytach pięć rad lub nakazów i zakazów dla kolegi, który niedługo będzie zdawał egzamin. Użyj czasownika *should/shouldn't* oraz trybu rozkazującego.**

Don't forget to take a pen with you!

Wyrażanie propozycji

Aby coś komuś zaproponować, możemy użyć następujących struktur: *let's* + czasownik, *shall I/we* + czasownik, *why don't* + osoba + czasownik.

Let's watch the new episode of that new show on TV.

Shall we go out for lunch?

Why don't you stay home today and get well?

Uwaga! Forma *shall* występuje tylko w pierwszej osobie liczby pojedynczej i mnogiej.

Strona bierna

Strony biernej używamy, kiedy nie wiemy, kto wykonał daną czynność lub kiedy informacja o tej czynności jest ważniejsza od informacji o jej wykonawcy.

Aby utworzyć zdanie w stronie biernej, używamy właściwej formy czasownika *be* w odpowiednim czasie oraz formy *past participle*.

Present simple:

MP3 players are sold here.

Past simple:

The light bulb was invented by Thomas Edison.

Present perfect:

Many operations have been performed by robots.

Future simple:

Astronauts will be sent to Mars one day.

Dopełnienie w zdaniu w stronie czynnej staje się podmiotem w zdaniu w stronie biernej.

Millions of people use mobile phones.

(dopełnienie)

Mobile phones are used by millions of people.

(podmiot)

Aby powiedzieć, kto jest wykonawcą czynności, używamy przyimka *by*.

Czasowniki złożone

Czasowniki złożone (tzw. *phrasal verbs*) to wyrażenia składające się z czasownika i przyimka lub przysłówka. Czasem znaczenie czasownika złożonego jest takie samo lub podobne do głównego czasownika, np.

look for – szukać

find out – dowiedzieć się

hurry up – pośpieszyć się

Czasami znaczenie czasownika złożonego jest zupełnie inne od czasownika głównego, np.

look after – opiekować się kimś

fall out – pokłócić się

Znaczenia tych czasowników trzeba nauczyć się na pamięć.

Często używane czasowniki złożone

ask for	prosić
break down	zepsuć się
break up	rozstawać się (z kimś)
care for	opiekować się
carry out	przeprowadzać (coś)
check in	zameldować się (w hotelu, na lotnisku itp.)
clean up	sprzątać
come back	wracać
come from	pochodzić z

come in	wchodzić (do, w)
cut down on	ograniczać (np. jedzenie)
dress up	wystroić się
eat up	zjadać wszystko
fall out	kłócić się
fill in	wypełniać (np. formularz)
find out	dowiadzać się
get away with	ujść na sucho
get back	wracać
get up	wstawać
go out	wychodzić
grow up	dorastać
give up	poddawać się
hang on	czekać
hang up	rozłączać się (przez telefon)
hurry up	spieszyć się
let down	zawodzić (kogoś)
log in/on	zalogować się
log out/off	wylogować się
look after	opiekować się
look for	szukać
look up	sprawdzać (w słowniku)
make up	godzić się (z kimś)
mix up	mylić, mieszać
move in	wprowadzać się
move out	wyprowadzać się
put on	wkładać (ubranie)
run away	uciekać
run out of	skończyć się
send back	odsyłać
show off	popisywać się
sit down	siadać
split up	rozstawać się (z kimś)
stand up	wstawać
take off	zdejmować (ubranie)
take up	brać się (za coś)
tidy up	sprzątać
try on	przymierzać (ubranie)
throw away	wyrzucać
turn on	włączać
turn off	wyłączać
wash up	zmywać (naczynia)
work out	znajdować rozwiązanie

Zdania przydawkowe ograniczające

Zdań przydawkowych ograniczających używamy, aby podać podstawowe informacje o osobach, rzeczach, miejscach itd.

He's the boy | *who lives in my street.*
(zd. nadrzędne) | (zd. przydawkowe ograniczające)

I know a man who works with animals.

This is the book which I read last week.

She's the girl whose brother works at the cinema.

Australia is a place where English is spoken.

2007 is the year when I visited Croatia.

Zaimka *who* lub *that* używamy do określenia ludzi.

A conservationist is a person who protects the environment.

Zaimka *which* lub *that* używamy do określenia rzeczy.

Ben Nevis is a mountain which is in Scotland.

Zaimka *whose* używamy do określenia stanu posiadania.

She is the girl whose mother adopted that dog.

Zaimka *where* używamy do określenia miejsc.

A waterhole is a place where animals go to drink.

Zaimka *when* używamy do określenia czasu.

June is the month when summer begins.

Zwróć uwagę, że w zdaniach przydawkowych ograniczających nie wstawiamy przecinka przed zaimkami względnymi.

Kiedy zaimek względny jest dopełnieniem w zdaniu przydawkowym ograniczającym, możemy go opuścić.

This is the school (that) I go to.

Liczebniki główne i porządkowe

Liczebniki główne					
1	one	16	sixteen	40	forty
2	two	17	seventeen	50	fifty
3	three	18	eighteen	60	sixty
4	four	19	nineteen	70	seventy
5	five	20	twenty	80	eighty
6	six	21	twenty-one	90	ninety
7	seven	22	twenty-two	100	one hundred
8	eight	23	twenty-three		
9	nine	24	twenty-four		
10	ten	25	twenty-five		
11	eleven	26	twenty-six		
12	twelve	27	twenty-seven		
13	thirteen	28	twenty-eight		
14	fourteen	29	twenty-nine		
15	fifteen	30	thirty		

Liczebniki porządkowe

1st	first	15th	fifteenth
2nd	second	16th	sixteenth
3rd	third	17th	seventeenth
4th	fourth	18th	eighteenth
5th	fifth	19th	nineteenth
6th	sixth	20th	twentieth
7th	seventh	30th	thirtieth
8th	eighth	40th	fortieth
9th	ninth	50th	fiftieth
10th	tenth	60th	sixtieth
11th	eleventh	70th	seventieth
12th	twelfth	80th	eightieth
13th	thirteenth	90th	ninetieth
14th	fourteenth	100th	a hundredth

Podawanie dat

Datę w języku angielskim zapisujemy następująco:

22 March lub *22nd March*.

Gdy ją wypowiadamy, mówimy:

the twenty-second of March.

Past perfect

Czasu *past perfect* używamy do wyrażenia czynności, które zostały zakończone przed innymi przeszłymi czynnościami. Czasu *past simple* używamy do wyrażenia niedawnych czynności.

When the security guard looked, the diamond had gone. Had you ever been inside a police station before you reported the crime?

W zdaniach w czasie *past perfect* często używamy następujących określeń czasu: *already, after, before, by the time, when, for, since, as soon as*.

By the time the guard noticed the missing painting, the robbers had disappeared.

Aby utworzyć zdania w *past perfect*, używamy struktury *had + past participle*. Forma *past participle* czasowników regularnych jest taka sama, jak forma *past simple*: bezokolicznik + *-ed* (*worked, played, travelled* itd.)

Form *past participle* czasowników nieregularnych należy nauczyć się na pamięć (np. *seen, met, bought* itd.)

Lista czasowników nieregularnych znajduje się na s. 182–183.

1 Wskaż właściwą formę. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- After we had had / had lunch, we watched a documentary about crime in New York.
- Had the burglar gone / Did the burglar go by the time you got home?
- We hadn't been in the bank for very long, when a man ran / had run in, shouting.
- After he had spoken to the police officer, he left / had left the scene.
- The detective didn't speak to me after the robbery because I didn't see / hadn't seen anything.
- After I had opened the door, I heard / had heard someone in the kitchen.
- He told me about a detective story that I didn't hear / hadn't heard of before.

2 Uzupełnij zdania odpowiednią formą czasu *past perfect* lub *past simple*. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- I watched the detective show after I had finished (finish) my homework.
- She had (have) a bad dream because she'd watched a murder story on TV.
- I didn't go (not go) to sleep until I'd finished the detective story.
- By the time the police searched (search) the building, the thieves had disappeared.
- I hadn't seen (not see) the police drama before I watched it at a friend's house.

- We had just finished (just/finish) dinner when we heard a loud scream.
- When he got in his car, he realized (realize) that somebody had stolen his satnav.

Mowa zależna

Mowę zależną stosujemy wtedy, gdy chcemy przekazać coś, co mówił ktoś inny. W mowie zależnej zmieniamy używany czas, zazwyczaj poprzez „cofnięcie się” o jeden czas.

Mowa niezależna	Mowa zależna
<i>Present simple</i> 'I like chocolate.'	<i>Past simple</i> He said he liked chocolate.
<i>Present continuous</i> 'I'm working tomorrow.'	<i>Past continuous</i> She said she was working the next day.
<i>Past simple</i> 'I saw Jack yesterday.'	<i>Past perfect</i> He said he had seen Jack the day before.
<i>Present perfect</i> 'I've finished.'	<i>Past perfect</i> He said he'd finished.
<i>Past perfect</i> 'I'd seen the film.'	<i>Past perfect</i> She said she'd seen the film.
<i>am/is/are going to</i> 'I'm going to leave home.'	<i>was/were going to</i> He said he was going to leave home.
<i>will</i> 'I will close the window.'	<i>would</i> She said she would close the window.

Pytania ogólne (yes/no)

I asked him, 'Do you like films?'
I asked him if he liked films.

Pytania szczegółowe

I asked him, 'What are you doing?'
I asked him what he was doing.

W mowie zależnej, do przytaczania wypowiedzi, możemy używać różnych czasowników, np. *say, tell, ask*.

*He **said** he was happy.*

*She **told** me she had seen a good film.*

*I **asked** them where they had been.*

3 Wskaż właściwą formę. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- Lisa said / told she had seen a shoplifter.
- The police officer said / asked me what I was doing.
- The teacher told / said the boy he had done well.
- My mum said / asked me if I could come home early.
- Jamie said / asked he was hungry.
- I said / told my friend I would be late.

F

Bank funkcji językowych

ROZDZIAŁ 1 Człowiek

Talking about emotions

What's the matter (with you)?	Co ci jest? Co się z tobą dzieje?
Are you (feeling) all right/OK?	Czy dobrze się czujesz?
Is everything all right/OK?	Czy wszystko w porządku?
Is something/What's bothering you?	Czy coś cię martwi? Co cię martwi?
You look really upset/relaxed.	Wyglądasz na naprawdę zmartwionego/zmartwioną/ wyczerpanego/wyczerpaną.
I'm OK/all right.	Wszystko w porządku. Nic mi nie jest.
I'm a bit upset/worried/tired.	Jestem trochę zmartwiony/ zmartwiona/zmęczony/ zmęczona.
I'm feeling terrible because...	Czuję się okropnie, bo...

ROZDZIAŁ 2 Miejsce zamieszkania

Giving your opinion (1)

I'd like...	Chciałbym/Chciałabym...
I really like...	Naprawdę podoba mi się...
I'm keen on.../not keen on...	Lubię... Nie lubię...
I think it's...	Uważam, że jest...
I don't think it's...	Nie uważam, że jest...

ROZDZIAŁ 3 Życie prywatne

Talking about interests

I'm (not) into...	(Nie) Interesuje mnie...
I'm (not) a fan of...	(Nie) Jestem fanem/fanką...
I'm (not) keen on...	(Nie) Jestem zainteresowany/ zainteresowana...
I'm (not) mad about...	(Nie) Szaleję za...
I prefer...	Wolę...
I love...	Uwielbiam...
I enjoy/like...	Lubię...
I hate...	Nie znoszę...

Exchanging information

What do you know about... ?	Co wiesz o... ?
Do you know this... ?	Czy znasz... ?
Do you know anything about... ?	Czy wiesz coś o... ?
Excuse me, how do you... ?	Przepraszam, jak... ?
Could you tell me how... ?	Czy mógłbyś/ mogłabyś mi powiedzieć, jak... ?
I'd like to know...	Chciałbym/Chciałabym wiedzieć, jak...
I'd like to ask about...	Chciałbym/Chciałabym się zapytać o...
I've never heard of...	Nigdy nie słyszałem/nie słyszałam o...
I don't know anything about...	Nic nie wiem o...
I know a lot about...	Dużo wiem o...

ROZDZIAŁ 4 Edukacja

Asking for permission

Can I.../May I... ?	Czy mogę... ?
---------------------	---------------

Please can I... ?
Let me go... please.

Czy mogę... ?
Czy mogę pójść... ?

Giving permission

Yes, you can/may.
Yes, of course.
Please do.
Do what you want.

Tak, możesz.
Tak, oczywiście.
Proszę.
Zrób, co chcesz.

Refusing permission

Sorry, but...
No, you can't.
Definitely not.
No way.

Przykro mi, ale...
Nie, nie możesz.
Zdecydowanie nie.
Nie ma mowy. W żadnym wypadku.
To nie podlega dyskusji.

It's out of the question.

Expressing preferences

Do you prefer studying alone or studying in a group?
I like studying alone better than studying in a group.
Which do you like better, English or German?
I prefer English to German.
I like maths better than physics.
I prefer walking to school to taking the bus.

Czy wolisz uczyć się sam/sama czy w grupie?
Wolę uczyć się sam/sama bardziej niż w grupie.
Który język bardziej lubisz, angielski czy niemiecki?
Wolę angielski od niemieckiego.
Bardziej od fizyki lubię matematykę.
Wolę iść do szkoły niż jechać autobusem.

ROZDZIAŁ 5 Praca

Giving good news

I'm happy to tell you...
I've got some great/good news.
You won't believe what happened!

Miło mi powiedzieć ci...
Mam świetne/dobre wiadomości.
Nie uwierzysz w to, co się stało!

Giving bad news

I'm really sorry to tell you...
I'm sorry but I have some bad news...
I'm afraid...
You won't believe what happened.

Naprawdę przykro mi powiedzieć ci, że...
Przykro mi, ale mam złe wiadomości...
Obawiam się, że...
Nie uwierzysz w to, co się stało.

Responding to good news

Really?
Are you serious?
You must be joking.
That's great/wonderful/fantastic news.
Well done!
What a surprise!

Naprawdę?
Mówisz poważnie?
Na pewno żartujesz.
To świetna/wspaniała/fantastyczna wiadomość.
Dobra robota!
A to niespodzianka!

Responding to bad news

What a pity!
I'm really sorry.
I can't believe that.
I'm sorry to hear that.

Co za szkoda!
Naprawdę mi przykro.
Nie mogę w to uwierzyć.
Przykro mi to słyszeć.

Giving wishes and congratulating

All the best!
Best wishes!

Wszystkiego najlepszego!
Najlepsze życzenia!

F

Bank funkcji językowych

I hope you do well...	Mam nadzieję, że dobrze sobie poradzisz...
Get well soon!	Zdrowiej szybko!
Happy Christmas!	Wesołych Świąt Bożego Narodzenia!
Happy New Year!	Wszystkiego najlepszego w nowym roku!
Congratulations!	Gratulacje!
I'd like to congratulate you on...	Chciałbym/Chciałabym ci pogratulować...
Please give him/her/them my congrats/congratulations.	Przekaż mu/jej/im proszę moje gratulacje.
Good luck with/in your...	Powodzenia z...

Responding to wishes and congratulating

Thank you!	Dziękuję!
Thanks.	Dzięki.
It's so nice of you to remember.	Jak miło, że pamiętałeś/pamiętałaś.
Same to you and your family.	(Życzę) Tego samego tobie i twojej rodzinie.
That's so kind of you.	To miło z twojej strony.
I don't really deserve it.	Nie zasługuję na to.
I'll try to do my best.	Postaram się dać z siebie wszystko.
I'm still surprised...	Wciąż jestem zaskoczony/zaskoczona...
I'm glad...	Cieszę się...

ROZDZIAŁ 6 Żywnienie

Making requests

Can/Could/Would you (give) me... ?	Czy możesz mi dać... ?
Can we see... ?	Czy możemy zobaczyć... ?
I'd like...	Chciałbym/Chciałabym...
Can I have... ?	Czy mogę prosić... ?
I'll have...	Poproszę...

Agreeing (1)

Yes, you can/may.	Tak, możesz.
Yes, of course.	Tak, oczywiście.
Certainly.	Oczywiście.
Sure.	Jasne.
No problem.	Nie ma problemu.

Refusing (1)

I'm sorry. We haven't...	Przykro mi. Nie mamy...
I'm afraid, that's not possible.	Obawiam się, że to niemożliwe.
Sorry, but...	Przykro mi, ale...
Sorry, I can't.	Przykro mi, nie mogę.
I can't help you, I am afraid.	Obawiam się, że nie mogę ci pomóc.

ROZDZIAŁ 7 Zakupy i usługi

Shopping

Can I help you?	Czy mogę pomóc?
How can I help you?	W czym mogę pomóc?
Do you need some help?	Czy mogę pomóc?
Are you being served?	Czy ktoś pana/panią obsługuje?

Could you help me?

I'm just looking.

I'm looking for...

I'd like a...

Excuse me, where are... ?

How much does it cost?

Have you got it in a different size/colour/style/material?

The apples are £1.50 a kilo.

The pineapples are £1.50 each.

Czy mógłby/mogłaby mi pan/pani pomóc?

Tylko oglądam.

Szukam...

Chciałbym/Chciałabym...

Przepraszam, gdzie są... ?

Ile to kosztuje?

Czy dostanę to w innym rozmiarze/kolorze/fasonie/z innego materiału?

Jabłka kosztują 1,50 funta za kilogram.

Jeden ananas kosztuje 1,50 funta za sztukę.

Saying thank you and reacting to it

Thanks a lot.

Thank you very much.

Not at all.

You're welcome.

It was a pleasure.

That's very kind of you.

Dziękuję bardzo.

Dziękuję bardzo.

Nie ma za co.

Bardzo proszę.

Było mi miło.

To bardzo uprzejmie z pana/pani strony.

Complaining

Excuse me, I bought this... but it's broken.

It doesn't work.

It's faulty.

I'm not satisfied with it.

Do you have a receipt?

Would you like to exchange it for another one?

I'd prefer a refund.

Przepraszam, kupiłem/kupiłam ten/tę..., ale jest zepsuty/zepsuta.

Nie działa.

Jest wadliwy/wadliwa.

Nie jestem z niego/niej zadowolony/zadowolona.

Czy masz paragon?

Czy chciałbyś/chciałabyś wymienić go/ją na inny/inną?

Wolałbym/Wolałabym zwrot pieniędzy.

ROZDZIAŁ 8 Podróżowanie i turystyka

Asking for and giving information

How can I help you?

What would you like to know?

Excuse me, how can I get to...

Excuse me, could/can you tell me...

I'd like to...

How can I... ?

How do I get to... ?

When's the next train to... ?

Is this the bus to... ?

Could/can you tell me the way to... ?

Where's the nearest... ?

Is there... ?

Can I book... ?

Do you know where ... is?

Is this the way to... ?

You could try...

Jak mogę panu/pani pomóc?

Co by pan/pani chciał/chciała wiedzieć?

Przepraszam, jak dojechać do...

Przepraszam, czy może mi pan/pani powiedzieć,...

Chciałbym/Chciałabym...

Jak mogę...

Którędy dojdę do... ?

Kiedy odjeżdża najbliższy pociąg do... ?

Czy to jest autobus do... ?

Czy może mi pan/pani powiedzieć, jak trafić do... ?

Gdzie jest najbliższy/najbliższa... ?

Czy jest tutaj... ?

Czy mogę zarezerwować... ?

Czy wie pan/pani, gdzie jest... ?

Czy dojdę tędy do... ?

Możesz/Może pan/pani spróbować...

F

Bank funkcji językowych

Yes, of course. It's...

Giving directions

Go straight ahead.

Go straight across the roundabout.

Go across the zebra crossing.

Go along ... Street.

Go past...

Take a bus number...

Cross the street at...

Turn left/right.

Turn left at the traffic lights/ corner.

The (cinema) is opposite/next to/ near...

It's between... and ...

Greetings

Good morning/afternoon/evening.

Hello./Hi.

How are you? I'm fine/very well, thank you.

Saying goodbye

Goodbye.

Bye.

See you.

See you later/on Monday.

Saying thank you

Thank you very much.

Thanks a lot.

Many thanks.

Accepting thanks

You're welcome.

Don't mention it.

It's a pleasure.

No problem.

Warnings

Please do not feed the animals.

Beware of sharks.

Last chance restrooms.

No lifeguard on duty.

Please do not touch the monuments.

Our food may contain gluten, dairy or soy.

Please ask a server if you have any concerns.

Tak, oczywiście. To jest...

Proszę iść prosto.

Proszę przejść przez rondo.

Proszę przejść przez pasy.

Proszę iść ulicą...

Proszę minąć...

Proszę pojechać autobusem nr...

Proszę przejść przez ulicę przy...

Proszę skrócić w lewo/prawo.

Proszę skrócić w lewo na światłach/na rogu.

(Kino) jest naprzeciwko/obok/ blisko...

Jest między... a...

Dzień dobry. Dobry wieczór.

Dzień dobry. Witaj. Cześć.

Jak się masz? Dobrze/Bardzo dobrze, dziękuję.

Do widzenia.

Cześć! Pa!

Do zobaczenia.

Do zobaczenia później/w poniedziałek.

Dziękuję bardzo.

Dziękuję bardzo.

Dziękuję bardzo.

Bardzo proszę.

Nie ma o czym mówić.

Było mi miło.

Nie ma sprawy.

Proszę nie karmić zwierząt.

Uwaga na rekiny.

Ostatnia toaleta.

Brak ochrony ratownika.

Proszę nie dotykać pomników.

Nasza żywność może zawierać gluten, nabiał lub soję.

W razie wątpliwości, proszę zapytać osobę podającą.

Yes, you're right.

Absolutely.

Exactly.

Disagreeing

I don't agree with you.

I don't think you're right.

I disagree.

Yes, but...

I'm not sure about it.

Giving your opinion (2)

I think it may be dangerous.

In my opinion,... is very good/funny/interesting.

In my view...

On the one hand..., but on the other hand...

Making suggestions

Let's do...

Shall we do... ?

Why don't we watch TV?

Do you fancy going for a walk?

What / How about going to the cinema?

Would you like to play tennis with me?

Agreeing (2)

Yes, all right.

That's a good idea.

Yes, I'd love to.

Sure, why not?

Sounds good to me.

Refusing (2)

Sorry, but I can't.

Sorry, but I have to...

I am afraid I can't.

I'd love to, but...

That's a good idea, but...

I don't think so.

Tak, masz rację.

Oczywiście. Naturalnie.

Właśnie.

Nie zgadzam się z tobą.

Uważam, że nie masz racji.

Nie zgadzam się.

Tak, ale...

Nie jestem tego pewny/pewna.

Uważam, że to może być niebezpieczne.

Według mnie... jest bardzo dobry/śmieszny/ciekawy.

Moim zdaniem...

Z jednej strony..., ale z drugiej strony...

Zróbmy...

Może zrobimy... ?

A może byśmy pooglądali telewizję ?

Czy masz ochotę na spacer?

A co powiesz na to, abyśmy poszli do kina?

Czy chciałbyś/ chciałybyś pograć ze mną w tenisa?

Dobrze, w porządku.

To dobry pomysł.

Tak, bardzo bym chciał/chciała.

Pewnie, czemu nie?

Podoba mi się ten pomysł.

Przykro mi, ale nie mogę.

Przykro mi, ale muszę...

Obawiam się, że nie mogę.

Chciałbym/Chciałabym, ale...

To dobry pomysł, ale...

Nie sądzę.

ROZDZIAŁ 10 Sport

Talking about time

Excuse me. Could you tell me the time?

What's the time?/What time is it?

Have you got the time?

Yes, of course. It's...

What time do we... ?

What time does the (match) start?

It's nine o'clock.

It's half past eight/eight thirty.

It's (a) quarter to six/five forty-five.

Przepraszam, która godzina?

Która jest godzina?

Czy ma pan/pani zegarek?

Tak, oczywiście. Jest...

O której godzinie robimy... ?

O której godzinie zaczyna się (mecze)?

Jest dziewięta.

Jest wpół do dziewiętej.

Jest za piętnaście szósta.

ROZDZIAŁ 9 Kultura

Asking for opinion

What do you think of... ?

What's your opinion of... ?

Co sądzisz o... ?

Jakie jest twoje zdanie o... ?

Agreeing

I agree.

Zgadzam się.

F

Bank funkcji językowych

It's (a) quarter past five/five fifteen.	Jest piętnaście po piątej.
It's eight oh five/five past eight.	Jest pięć po ósmej.
It's ten fifty/ten to eleven.	Jest za dziesięć jedenasta.
The (match) starts at...	(Mecz) zaczyna się o...

ROZDZIAŁ 11 Zdrowie

Asking about physical state

How are you?	Jak się masz?
What's the matter (with you)?	Co ci jest?
Are you (feeling) all right?	Czy dobrze się czujesz?
How do you feel?	Jak się czujesz?
Is everything all right?	Czy wszystko w porządku?

Talking about physical state

I feel awful/terrible/dreadful.	Okropnie się czuję.
I've got a headache/toothache.	Boli mnie głowa/ząb.
I feel fine/much better/great.	Czuję się dobrze/znacznie lepiej/świetnie.

Sympathising about physical state

I'm (really) sorry to hear that.	Przykro mi to słyszeć.
Oh dear. That sounds terrible.	Ojej, to okropne.
I hope you feel better soon.	Mam nadzieję, że niedługo poczujesz się lepiej.

Giving advice

You should/ought to go to the dentist's.	Powinieneś/Powinnaś iść do dentysty.
You should/ought to see a doctor.	Powinieneś/Powinnaś iść do lekarza.
You should/ought to be more careful.	Powinieneś/Powinnaś bardziej uważać.
If I were you, I'd take an aspirin.	Na twoim miejscu wzięłbym/wzięłabym aspirynę.
Take some medicine.	Weź lekarstwo.
Why don't you have something to eat?	A może coś zjesz?
Have something to eat.	Zjedz coś.
It's not a good idea to go to bed late.	Nie jest dobrze późno chodzić spać.
Get more sleep.	Śpij dłużej.
Get some fresh air.	Poodychaj świeżym powietrzem.
Drink lots of water.	Pij dużo wody.
Get plenty of exercise.	Dużo ćwicz/gimnastykuj się.

ROZDZIAŁ 12 Nauka i technika

Instructions

First,...	Najpierw...
Second,...	Po drugie...
Later,...	Następnie...
Then,...	Potem...
Next,...	Następnie...
Finally,...	Na koniec...
Close...	Zamknij...
Fasten your seatbelt.	Zapnij pasy.
Open...	Otwórz...
Please insert your card.	Proszę włożyć kartę.

Please leave your message after the tone.	Proszę zostawić wiadomość po sygnale.
Press...	Naciśnij...
Press the button.	Naciśnij przycisk.
Select...	Wybierz...
Shake before use.	Wstrząśnij przed użyciem.
Type...	Napisz...
What do I do next?/What do I do after that?	Co mam zrobić potem?
What's the best way to... ?	W jaki sposób najlepiej... ?
Can you tell me how to... ?	Czy możesz mi powiedzieć, jak... ?
I think you should...	Myślę, że powinieneś/powinnaś...
It's a good idea to...	Dobrym pomysłem jest...
You don't need to...	Nie musisz...
You should/shouldn't...	Powinieneś/Powinnaś... Nie powinieneś/Nie powinnaś...
You must/You mustn't...	Musisz/Nie możesz...

ROZDZIAŁ 13 Świat przyrody

Organising your ideas

Also.../...too/...as well	Także
In addition	W dodatku
However	Jednak
Although	Chociaż
But	Ale
First,...	Najpierw...
Then,...	Potem...
Later,...	Później...
After that,...	Potem...
Finally,...	Na koniec...
For example/For instance,...	Na przykład,...
Such as...	Takie jak...

ROZDZIAŁ 14 Życie społeczne

Maintaining a conversation

What do you mean?	Co masz na myśli?
I know what you mean, but...	Wiem, co masz na myśli, ale...
That's interesting.	To jest interesujące.
Anyway,...	Tak czy inaczej...
That reminds me,...	To przypomniało mi o czymś...
In my experience...	Z mojego doświadczenia...
Really?!	Naprawdę?!
Speaking of...	Skoro mówimy o...
Sorry, I don't understand.	Przepraszam, nie rozumiem.
Oh, wow!	O, kurczę!
Can you explain that?	Czy możesz to wyjaśnić?
I didn't know that.	Nie wiedziałem/Nie wiedziałam o tym.
I didn't mean to hurt you.	Nie chciałem/Nie chciałam cię urazić.
Did you mean that?	Czy o to ci chodziło?
Didn't you mean that?	Czy nie o to ci chodziło?
I'm sorry to hear that.	Przykro mi to słyszeć.

Pocztówka

Treść pocztówki rozpocznij zwrotem *Dear* lub *Hi* wraz z imieniem adresata.

W pocztówce najczęściej zawieramy informacje o tym, w jakim miejscu jesteśmy, jaka jest pogoda, jacy są ludzie itp.

Pocztówka jest tekstem nieoficjalnym, a więc możemy używać form skróconych.

Zakończ pocztówkę uprzejmym zwrotem, np. *See you soon* lub *Bye for now*.

Tekst pocztówki nie musi być podzielony na akapity.

Warto napisać też o tym, co już zrobiliśmy lub jakie mamy plany.

Zaproszenie

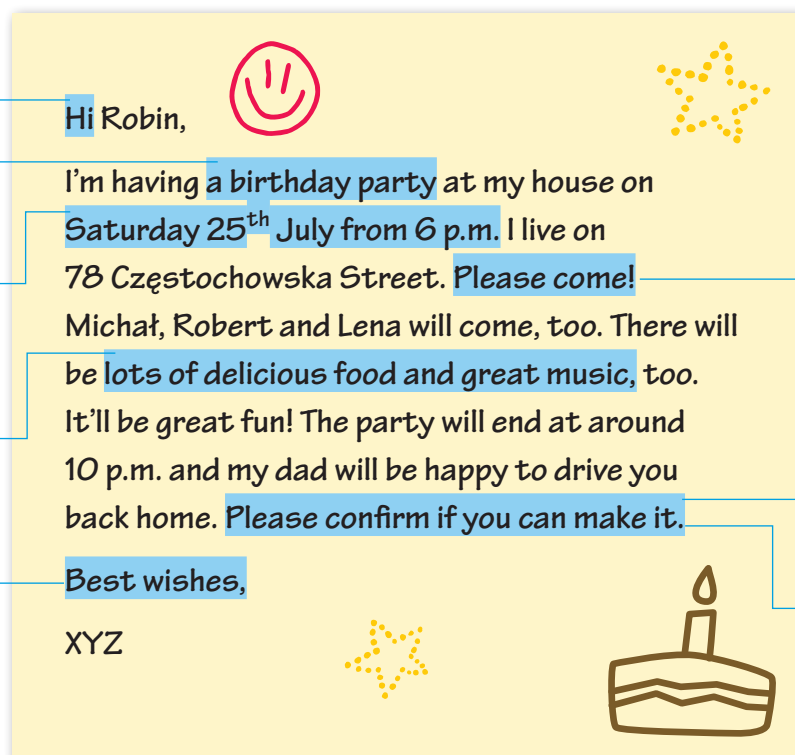
Zaproszenie rozpocznij od zwrotu *Dear* lub *Hi* i imienia osoby, którą chcesz zaprosić.

Napisz, na co chcesz zaprosić osobę, do której piszesz.

Podaj niezbędne szczegóły wydarzenia, np. datę, adres, godzinę rozpoczęcia.

Zachęć do przyjścia, wymieniając atrakcje, których można się spodziewać.

Zakończ zaproszenie zwrotem *Best wishes* lub *Yours*.

Zaproś osobę, do której piszesz, używając właściwego zwrotu, np. *Please come to ...*, *I'd like to invite you to ...*

Poproś o potwierdzenie przybycia.

Zaproszenia nie musisz dzielić na akapity.

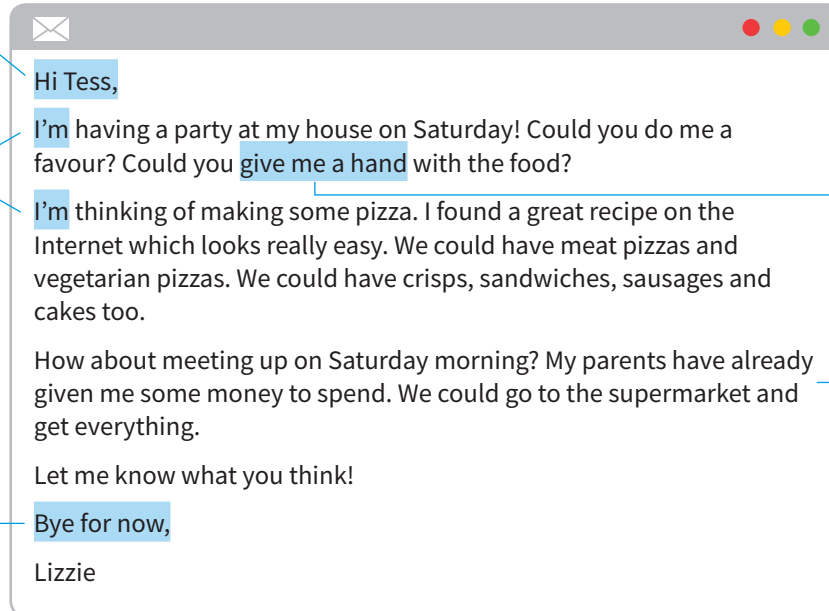

E-mail prywatny

Prywatny e-mail często rozpoczyna się od *Hi* lub samego imienia adresata. Zwykle nie używa się formy *Dear* (chyba że piszesz e-mail oficjalny).

Używaj form skróconych, np. *I'm*, *we're* itp. Możesz także używać skrótów, np. *etc.*, *e.g.*

E-mail możesz zakończyć zwrotem *See you soon*, *See you later*, *Bye for now* lub podobnym.

Pisząc e-mail, możesz używać zwrotów potocznych.

Postaraj się zachować kolejność informacji z polecenia do zadania. Pamiętaj o tym, by każdą informację umieścić w osobnym akapicie.

Ogłoszenie

Umieść odpowiedni nagłówek, aby przyciągnąć uwagę odbiorcy. Warto także rozpocząć pytaniem.

W ogłoszeniach często używamy zdań rozkazujących.

Do you want to be on stage? Join our drama club!

We're preparing a new show and we're looking for students who would like to be actors.

We meet once a week on Friday from 3 p.m. to 5 p.m. in room 345. We work on a different show every year and we give it to teachers and students in June. We also make a video of it!

You'll learn acting from a professional actor and you'll meet plenty of great new people.

Come this Friday to see what we're planning and join our team!

For more details, please contact Paul, the director of the show: paul.rogers@brtschool.co.uk

Pierwsze zdanie ogłoszenia powinno odnosić do jego tematu.

Na końcu podajemy informację, jak można się z nami skontaktować.

W

Bank wypowiedzi pisemnych

Wpis na blogu

Przywitaj się z czytającymi, używając nieformalnego zwrotu, np. *Hi everyone* lub *Hello there*.

Przedstaw kontekst swojej wypowiedzi.

Aby wyrazić swoją opinię, używaj takich zwrotów, jak *In my opinion...*, *In my view...*, *I think...*, *In my experience...*

Zachęć czytających do pozostawienia komentarza: *Don't forget to leave a comment...*, *Let me know what you think in the comments below...*

Hi everyone,

Welcome back to our school blog. Today, it's me, Lily, writing this post. How are you all?

Last week, all the students from grade VIIIA planted some trees and shrubs around the football pitch. Recently, people have been leaving a lot of rubbish there, so that's why we decided to plant the trees there. The trees and shrubs were donated by a local garden centre. I think this was such a great experience.

We learned a lot about the trees and we also did some good for the local area.

It would be great if you could also organize or participate in similar things.

Please comment below. And share this post with your friends.

Please subscribe to the blog.

Till next time, Lily

Tworząc wpis na blogu, możesz używać języka potocznego.

Staraj się używać różnych czasów gramatycznych w swojej wypowiedzi.

Zachęć czytających do udostępnienia twojej wiadomości innym: *Please do share this...*, *Share this post...*, *Feel free to share this*.

Notatka

Użyj nieformalnego zwrotu powitalnego (np. *Hi!*, *Hello!*) lub samego imienia osoby, do której piszesz.

Notatki nie musisz dzielić na akapity.

Na koniec podpisz się swoim imieniem. W zadaniu użyj XYZ.

Hi!

I hope you're day was OK. This is to let you know that I'll be back home at about 8 p.m. I'm going to see the football match with my friends at 4. Then we'll go for a pizza so don't wait with the dinner for me! Pat's dad will drive us so don't worry. I hope you'll enjoy your evening too!

Love you,

XYZ

Możesz używać języka potocznego.

Używaj form skróconych.

Postaraj się w zwięzły sposób przekazać wszystkie niezbędne informacje.

W

Bank wypowiedzi pisemnych

Wiadomość

Na początku umieść imię adresata.

Wiadomości nie musisz dzielić na akapity.

Zakończ wiadomość, podpisując się.

Henry,

Thanks for your message. I hope **you're** doing well. Last week, my school took part in 'Bring your child to work day', so my friends and I visited my dad at work. **He's** an architect and usually works in an office, but that day we went to a building site. He designed some new houses and had to go to the site to make sure the builders are following the plans. He does this at least once a week. It was interesting to see how the new buildings match the plans. **We're** going to write a report about the visit and then we're going to present it to the rest of the class. Maybe some of my friends are going to be architects, too.

Hope to hear from you soon.

Take care, **XYZ**

Możesz używać skrótów.

List prywatny

Zapytaj adresata, jak się miewa.

W liście prywatnym można używać słów i zwrotów potocznych.

List prywatny możemy zakończyć zwrotem *Best wishes*, *Write soon*, *See you soon* czy *Take care*. Jeśli dobrze znamy adresata, możemy zakończyć zwrotem *Love*, *Lots of love* lub *With love from*.

Użyj skrótu *PS*, gdy chcesz napisać dodatkowe informacje lub zadać pytanie na końcu listu.

Dear Sarah,

How are you?

Thanks so much for the book you sent me. I'm so grateful! Dan Brown is my favourite author. How did you know?

I got other nice presents for my birthday too. Mum and Dad gave me a gaming console. And my brother bought me a really nice pair of trainers. I hated my old ones. I got other presents too. I'll show you when we meet.

I also had a really nice party on Saturday. Some of my family and friends from the neighborhood came and we had a great time. We listened to nice music and had a delicious cake. I'm so sorry you couldn't be here!

Love,

Michelle

PS I hope you can come and visit me soon. We could go to that new restaurant I told you about!

Rozpocznij list od zwrotu *Dear* lub *Hi* wraz z imieniem adresata.

Podziel list na krótkie akapity. Każdy nowy temat to nowy akapit.

List zawsze podpisujemy swoim imieniem. W zadaniu podpisz się jednak jako XYZ.

C

Czasowniki nieregularne

Infinitive (bezokolicznik)	Past simple (czas przeszły)	Past participle (imiesłów czasu przeszłego)	Polish translation (polski odpowiednik)
be	was/were	been	być
beat	beat	beaten	bić, uderzać
become	became	become	stawać się
begin	began	begun	zaczynać się
bite	bite	bitten	gryźć
blow	blew	blown	wiać, dmuchać
break	broke	broken	łamać, rozbijać
bring	brought	brought	przynosić
build	built	built	budować
burn	burnt/burned	burnt/burned	palić, parzyć
buy	bought	bought	kupować
can	could	-	móc, potrafić
catch	caught	caught	łapać, chwycić
choose	chose	chosen	wybierać
come	came	come	przychodzić, przyjeżdżać
cost	cost	cost	kosztować
cut	cut	cut	ciąć, kroić, kaleczyć
dig	dug	dug	kopać
do	did	done	robić
draw	drew	drawn	rysować
dream	dreamt/dreamed	dreamt/dreamed	marzyć, śnić
drink	drank	drunk	pić
drive	drove	driven	kierować, jeździć samochodem, wozić
eat	ate	eaten	jeść
fall	fell	fallen	padać, przewracać się
feed	fed	fed	karmić
feel	felt	felt	czuć się
fight	fought	fought	walczyć, bić się
find	found	found	znajdować, odnajdywać
fly	flew	flown	latać
forget	forgot	forgotten	zapominać
get	got	got	dostawać
get up	got up	got up	wstawać (z łóżka)
give	gave	given	dawać
go	went	gone/been	iść, jechać
grow	grew	grown	rosnąć, hodować
hang on	hung on	hung on	czekać
have	had	had	mieć
hear	heard	heard	słyszeć
hide	hid	hidden	kryć (się), ukrywać
hit	hit	hit	uderzać
hold	held	held	trzymać
hurt	hurt	hurt	boleć, ranić
keep	kept	kept	trzymać
know	knew	known	wiedzieć, znać
lay	laid	laid	kłaść, położyć

Infinitive (bezokolicznik)	Past simple (czas przeszły)	Past participle (imiestów czasu przeszłego)	Polish translation (polski odpowiednik)
learn	learnt/learned	learnt/learned	uczyć się, dowiedzieć się
leave	left	left	wychodzić, wyjeżdżać
lend	lent	lent	pożyczać
let	let	let	pozwalać
lie	lay	lain	leżeć
light	lit	lit	zapalać, oświetlać
lose	lost	lost	tracić, gubić
make	made	made	robić
mean	meant	meant	znaczyć, mieć na myśli
meet	met	met	spotykać
pay	paid	paid	płacić
put	put	put	kłaść, położyć
read	read	read	czytać
ride	rode	ridden	jeździć (na)
ring	rang	rung	dzwonić, telefonować
rise	rose	risen	rosnąć, wstawać
run	ran	run	biegać
say	said	said	mówić, powiedzieć
see	saw	seen	widzieć
sell	sold	sold	sprzedawać
send	sent	sent	wysłać
set	set	set	stawiać, umieszczać
shine	shone	shone	świecić, błyszczeć
show	showed	shown/showed	pokazywać
sing	sang	sung	śpiewać
sink	sank	sunk	tonąć, topić się
sit	sat	sat	siedzieć
sleep	slept	slept	spać
smell	smelt/smelled	smelt/smelled	pachnieć, wąchać
speak	spoke	spoken	mówić, rozmawiać
spell	spelt/spelled	spelt/spelled	literować
spend	spent	spent	spędzać, wydawać
split up	split up	split up	dzielić się, zerwać
stand	stood	stood	stać
steal	stole	stolen	kraść
strike	struck	struck	uderzać
sweep	swept	swept	zamiatać, czyścić
swim	swam	swum	pływać
take	took	taken	brać, wziąć
teach	taught	taught	uczyć (kogoś)
tell	told	told	mówić, powiedzieć
think	thought	thought	myśleć, sądzić
throw	threw	thrown	rzucać
understand	understood	understood	rozumieć
wake up	woke up	woken up	budzić się
wear	wore	worn	nosić, ubierać się (w coś)
win	won	won	wygrywać
write	wrote	written	pisać

E

Sprawdź się!

Zadanie 1 (5 punktów)

 3.50 Ustyszysz dwukrotnie pięć tekstów. W zadaniach 1.1–1.5, na podstawie informacji zawartych w nagraniu, z podanych odpowiedzi wybierz właściwą: A, B albo C. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

1.1 Which girl is Jennifer's sister?

1.2 Which is John's favourite sport?

1.3 Where is Tracy?

1.4 What is the speaker's job?

- A** receptionist
- B** tourist guide
- C** waitress

1.5 Why has Joanna called Mark?

- A** To talk about the weekend plans.
- B** To ask him about somebody.
- C** To suggest a meeting.

Zadanie 2 (4 punkty)

 3.51 Usłyszysz dwukrotnie cztery wypowiedzi na temat wyboru zawodu. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu dopasuj zdania A–E do właściwych osób (1–4). Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Jedno zdanie zostało podane dodatkowo i nie pasuje do żadnej osoby.

- A** My job gives me a chance to be among celebrities.
- B** I followed my parents' career path.
- C** Someone else is telling me what to do.
- D** Helping other people showed me what career to choose.
- E** My dream is to work for a big corporation.

Speaker 1	Speaker 2	Speaker 3	Speaker 4
C	D	B	A

Zadanie 3 (4 punkty)

 3.52 Usłyszysz dwukrotnie wypowiedź nastolatki. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu odpowiedz krótko na pytania 3.1–3.4. Na pytania należy odpowiedzieć w języku angielskim. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- 3.1** Why did she have to move? *Because her dad got a new job in Scotland.*
- 3.2** Where in Scotland did she move to? *To a village near the mountains.*
- 3.3** Why did she feel happy in the new place? *Because she met a boy.*
- 3.4** What did she tell the boy? *She said she lived in the village.*

Zadanie 4 (4 punkty)

 3.53 Usłyszysz dwukrotnie cztery wypowiedzi (4.1–4.4). Do każdej z nich dobierz reakcję A–E. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Jedna reakcja została podana dodatkowo i nie pasuje do żadnej wypowiedzi.

- A** Yes, I'm free tonight. What's the title of the film?
- B** I don't think she likes books.
- C** I'm really sorry but I missed the train.
- D** Only once, when I was in France.
- E** Yes, she loves films.

4.1	4.2	4.3	4.4
C	E	D	A

E

Sprawdź się!

Zadanie 5 (4 punkty)

📖 Do każdej z opisanych sytuacji 5.1–5.4 dopasuj reakcję A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

5.1 Prosisz kolegę z Anglii, aby przeliterował swoje imię. Jak to zrobisz?

- A Ask me to spell your name, please.
- B I'd spell your name, if I were you.
- C Spell your name for me, please.

5.2 W sklepie z ubraniami chcesz przymierzyć T-shirt. Co powiesz?

- A Excuse me, where is the changing room?
- B Excuse me, does this T-shirt suit me?
- C Excuse me, can I have this T-shirt?

5.3 Chcesz wyrazić niezadowolenie z powodu brzydkiej pogody. Co powiesz?

- A Do you think it's going to rain?
- B Oh no, is it raining again?
- C Don't you like it when it rains?

5.4 Chcesz zaprosić znajomego do kina. Co powiesz?

- A Do you want me to invite you to the cinema?
- B How about we go to the cinema?
- C Do you like the cinema?

Zadanie 6 (3 punkty)

📖 Uzupełnij luki 6.1–6.3 brakującym fragmentem wypowiedzi, tak aby otrzymać spójny i logiczny tekst. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

6.1 X What's the matter/What's wrong?

Y I'm not feeling very well.

X You should go to the doctor's.

6.2 X Could you pick me up from the airport tomorrow?

Y Sorry, I can't/I'm afraid I can't. I have a piano concert then, but my mum will pick you up.

6.3 X My number is 765 435 324.

Y Sorry, I didn't get that. Could you repeat that/Could you say that again, please?

X Yes, it's 765 435 324.

Zadanie 7 (4 punkty)

Przeczytaj teksty A-D. W zadaniach 7.1-7.4 z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią tekstu. Zapisz odpowiedzi w zeszytcie.

A

BOOK CHAT CLUB

Are you a book lover? Join us every month for a friendly discussion about your favourite books. Meet new friends. Swap books. Learn about new authors.

Drinks and snacks provided.

Every 1st Saturday of the month.

For more information come and see the librarian in the teen section at Sunrise Library.

B

Vicki, I think you should apologize to Jerry. It wasn't nice to talk about him this way. Take care, Peter

C

Hi Arthur,
I'm so sorry to hear that you failed your German test. I didn't do very well myself - I got 60%. Do you know if you can retake it? Molly got 98%, so maybe she could help you learn everything?
See you later,
Linda

D

Jon,

1 Join us when you wake up.

2 But please first take Ruby out for a walk.

3 We've already gone to the beach.

4 Hope to see you soon.

Love, Mum

7.1 This text is about

- A a meeting with the librarian.
- B a meeting with new authors at the library.
- C a meeting for people who like reading.

7.2 Why has Peter written this message?

- A To ask Vicki to talk to him.
- B To give Vicki some advice.
- C To apologize to Vicki.

7.3 From this email, we know that

- A Linda didn't get a good score on the test.
- B Arthur can retake the test.
- C Molly will help Arthur prepare for the test.

7.4 The correct order of the sentences in the message is

- A 2-3-1-4
- B 3-4-2-1
- C 3-1-2-4

E

Sprawdź się!

Zadanie 8 (4 punkty)

Przeczytaj trzy oferty pracy wakacyjnej dla nastolatków oraz pytania dotyczące tych ofert 8.1–8.4. Do każdego pytania dopasuj właściwą ofertę. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Jedna oferta pasuje do dwóch pytań.

A

Are you free in July? The local museum tea room needs someone to collect dirty dishes from the tables.

- Experience not necessary.
- Two days a week, weekday work only.
- We pay £7 an hour and you get a free meal.

B

If you like playing with kids, we have an ideal summer job for you in the Corona Mall. It's only four hours a day in the Kid's Corner. We need you to work five days a week and one of these will be on a Saturday or Sunday. We offer a two day training course.

C

If you have already worked as a receptionist, waiter or a guide there is a job for you during the international Vet Congress. The Congress takes place from the 1st to 5th August and you have to be able to work for eight hours each day.

This job is good for someone who

- 8.1** wants to work for a few days only.
- 8.2** is available at the weekend.
- 8.3** has got some experience.
- 8.4** can't work during Saturdays and Sundays.

8.1	8.2	8.3	8.4
A	B	C	A

Zadanie 9 (4 punkty)

Przeczytaj teksty A i B. Uzupełnij luki 9.1–9.4 w tekście C zgodnie z treścią tekstów A i B. Luki należy uzupełnić w języku angielskim. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

A

From: Millie
To: Roksana
Subject: Re: Acting course

Hi Roksana,

How are you? You asked me about the acting course that I signed up for a month ago. I'm doing the 'Theatre Preparation' course. I enjoy the classes, but the course is quite hard. I have to memorize a new script every week and they're all really long. We also have classes until late at night, so with school during the day and then the classes in the evening, I haven't got much time for anything else. But I'm learning a lot and I've met lots of very interesting people. So, if your friend is interested, then just tell him that it's a lot of work.

Let me know if you have any other questions.

Love,
Millie

B

London Stage School

Acting courses in the heart of London! Are you interested in becoming an actor? London Stage School is just the place for you.

New courses starting next month:

- 1 Theatre Preparation (six weeks)
- 2 Be on TV (eight weeks)

C

To: Rob
From: Roksana

Hi Rob,

I've just heard back from my friend Millie about the acting course at London Stage School. She's been a student there for **9.1** a month/one month. She's enjoying the course, but it's very hard. Every week, she has to learn **9.2** a new script/role/part by heart.

The course she's taking is called 'Theatre Preparation'. The school also offers another course, but it's a bit **9.3** longer. These two courses will begin **9.4** next month.

Get in touch if there's anything else you want to know.

Bye for now,
Roksana

E

Sprawdź się!

Zadanie 10 (3 punkty)

Przeczytaj tekst. Uzupełnij luki 10.1–10.3 zgodnie z treścią tekstu. Luki należy uzupełnić w języku polskim. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

Being fit means eating well, doing a lot of exercise and having a healthy weight. If you're fit, your body works well, you feel good and you can do all the things you want to do. So how easy is this?

Here's some advice:

BE ACTIVE

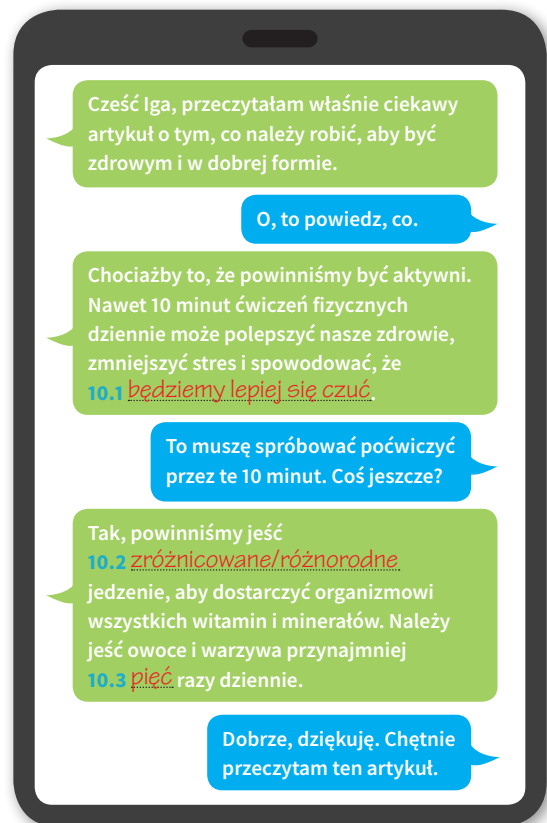
Spend less time sitting down watching TV, playing video games and using the computer. Spend more time playing sports you enjoy. Do other activities you like, as well. Walk to school or work. Even ten minutes of exercise a day can improve your health, reduce stress, and make you feel better.

EAT THE RIGHT FOOD

Eat a lot of fruit and vegetables. If you eat a variety of food, you're more likely to get all the vitamins and minerals your body needs. Try new foods. Have at least five servings of fruit and vegetables a day. Don't have too much fat or sugar in your diet.

DRINK THE RIGHT THINGS

Drink water and milk often. You need the calcium in milk for strong bones and teeth. Have fruit juice too, but try not to have too many fizzy drinks. Remember they're full of sugar. Sugar just adds calories to your diet.

Zadanie 11 (3 punkty)

Przeczytaj tekst. Spośród wyrazów podanych w ramce A–F wybierz te, które poprawnie uzupełniają luki 11.1–11.3. Zapisz odpowiedzi w zeszycie. Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnej luki.

A dressing B happy C hold D keep E nice F wearing

Riding a bike can be both joyful and healthy.

All you need is a bike and a helmet. In many countries **11.1 wearing** a helmet is necessary, in others it is your own choice. I always advise people to have one because it is much safer. It is really **11.2 nice** to ride a bike with a group of friends. You can have short breaks just to talk and have fun together. Besides, cycling helps you to **11.3 keep** fit. It's easier than working out in a gym and it won't cost you a lot.

Zadanie 12 (4 punkty)

Przeczytaj tekst. Wybierz poprawne uzupełnienie luk 12.1–12.4: A, B lub C. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

Hi Monica,

I'm writing to tell about the shopping I did last Saturday. I needed a pair of new trainers and a sweatshirt. I went to the sports shop and tried **12.1** on several sweatshirts and pairs of trainers but they were not exactly what I wanted. In fact, they were much **12.2** worse than the ones I've got. I was really disappointed so I went to the music shop. You won't believe it, but my favourite group **12.3** were signing their new album there. I was so happy to see them that I gave up the idea of buying clothes, and got the album and the autographs of all the members of the group. I'll play it to you when you **12.4** come.

I hope to see you soon.

Love,
Piotr

- 12.1** A to B in C on
12.2 A worse B bad C worst
12.3 A are signing B were signing C have signed
12.4 A come B will come C came

Zadanie 13 (4 punkty)

Uzupełnij zdania 13.1–13.4. Wykorzystaj w odpowiedniej formie wyrazy podane w nawiasach. Nie należy zmieniać kolejności podanych wyrazów. Trzeba natomiast – jeśli jest to konieczne – dodać inne wyrazy, tak aby otrzymać zdania logiczne i gramatycznie poprawne. W każdym zdaniu brakuje maksymalnie czterech wyrazów. Wymagana jest pełna poprawność ortograficzna wpisywanych wyrazów. Zapisz odpowiedzi w zeszycie.

- 13.1** Yesterday at five o'clock I (watch/film) was watching a film when my Mum came into my room and told me to do my homework.
13.2 I (not go/ski) didn't go skiing last winter because my leg was broken.
13.3 How many books (you/read) have you read since you got a library card?
13.4 If I were you, I (talk/Sue) would talk to Sue about it.

Zadanie 14 (10 punktów)

Wykonaj zadanie w zeszycie.

Byłeś/Byłaś ostatnio w kinie na bardzo dobrym filmie. W e-mailu do kolegi z zagranicy:

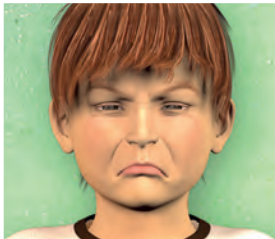
- poinformuj go, kiedy i z kim byłeś/byłaś w kinie;
- opowiedz, o czym był film;
- zachęć kolegę do obejrzenia tego filmu, wskazując na jego walory.

Napisz swoją wypowiedź w języku angielskim. Podpisz się jako XYZ. Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznaną polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje. Pamiętaj, że długość wypowiedzi powinna wynosić od 50 do 120 słów (nie licząc wyrazów podanych na początku wypowiedzi). Oceniane są: umiejętność pełnego przekazania informacji, spójność, bogactwo językowe oraz poprawność językowa.

Hi Chris,
How are you? I just wanted to let you know about a great film that ...

Feelings and emotions

- 1 Pracując w parach, opiszcie obrazek. Jak myślicie, jak czuje się przedstawione na nim dziecko? Uzasadnijcie swoje opinie.

- 2 Pracując w parach, odpowiedzcie na pytania.

- 1 What kind of thing makes you feel angry/happy/worried/embarrassed/disgusted?
- 2 Do you sometimes try to hide your emotions? When?

- 3 Przeczytaj poniższy artykuł. Jaka jest główna różnica w sposobie okazywania emocji w krajach azjatyckich i USA?

Understanding emotion

A RECENT STUDY compared the way people from around the world express their emotions. It found that although there are similarities, there are important differences too. In some Asian countries for example, people avoid showing negative emotions. In Tahiti, there is no word for sadness. In Thailand, people are well known for smiling and looking happy. In fact, it's considered rude in Thailand to complain in public, even about the weather. In many European countries, on the other hand, it's acceptable to complain about most things. There are also differences in non-verbal communication. In countries like Japan, for example, people rarely show what they are feeling by the expression on their face. This is thought to be polite. In the US, however, people use facial expressions freely to show their emotion whether it's good or bad.

avoid unikać	acceptable do przyjęcia
negative negatywny	non-verbal niewerbalny
rude niegrzeczny	rarely rzadko
complain narzekać	facial na twarzy
in public publicznie	

- 4 Pracujcie w trzy- lub czteroosobowych grupach. Wykonajcie zadanie i odpowiedzcie na poniższe pytania.

- 1 Look up the meaning of the words in the box. Which of these emotions do you think are least acceptable to show in Poland? Why? Which are the most acceptable? Why?

joy/sadness acceptance/disgust anger/fear
surprise/anticipation

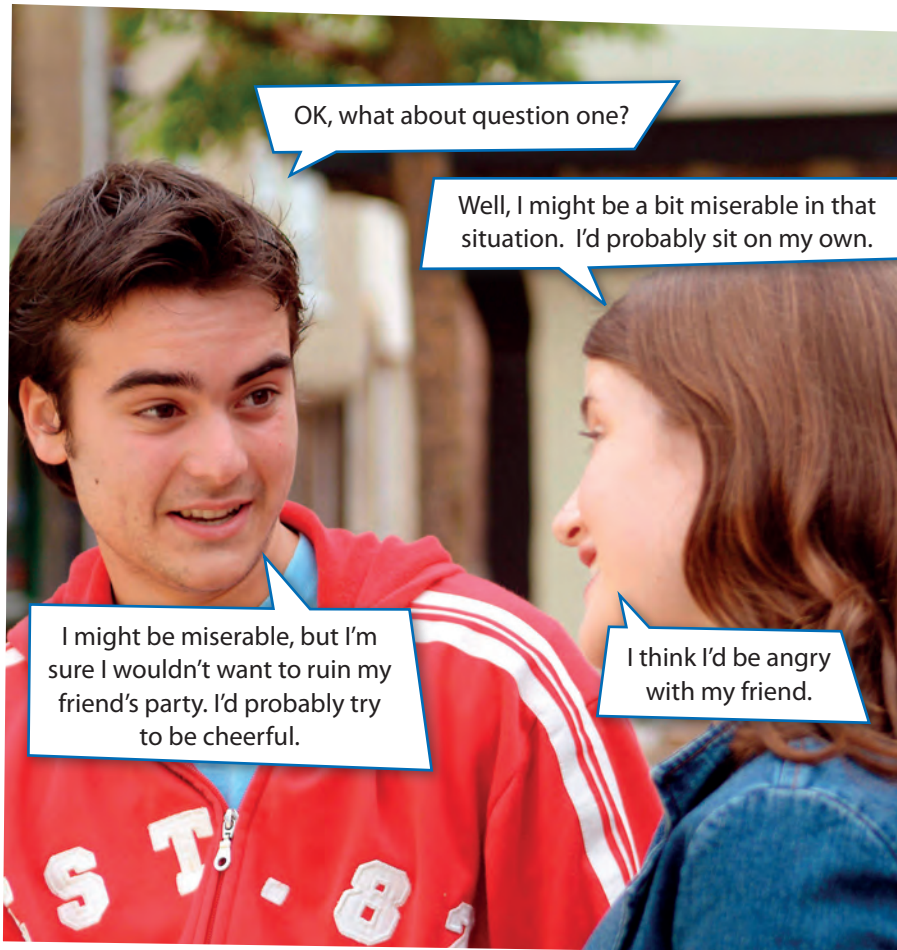
- 2 Do you think Polish people generally show their emotions or do they hide them? How do they show their emotions? What feelings might they hide?

- 5 Pracujcie w trzy- lub czteroosobowych grupach. Zadajcie sobie nawzajem pytania z kwizu i odpowiedzcie na nie. Skorzystajcie ze zwrotów w chmurkach.

Can you control your emotions?

TAKE THIS QUIZ AND FIND OUT.

- 1 **You are at a good friend's party, but you don't know anyone apart from him/her. What do you do?**
  - A You sit on your own and look miserable. Maybe someone will be kind to you.
  - B You put on a happy face. You don't want to ruin your friend's day.
  - C You argue with your friend and go home. Why did he/she invite you?
- 2 **Your friend's mum has cooked you lunch, but it tastes disgusting. What do you do?**
  - A Ask for something different.
  - B Smile politely and eat a very small amount.
  - C Eat it all and hope that the next course will be better.
- 3 **You are flying tomorrow and you are worried about it. Do you**
  - A pretend you are ill and tell your parents you don't want to go?
  - B shout, throw your suitcase out of the window and then refuse to go?
  - C smile at everybody and sing to yourself as you finish packing?

Emotions Quiz scores

- 1 A 2 points
B 1 point
C 3 points
- 2 A 3 points
B 2 points
C 1 point
- 3 A 2 points
B 3 points
C 1 point

3–4 points: Well done! You're a very optimistic person who knows how to control their emotions. You make the best of every situation. But aren't you a little bit too perfect?

4–6 points: Not bad! You find it hard to control your emotions, but you know when to stop. Learn to recognize the signs and work on them. Good luck!

6–9 points: Oh dear! You have no idea how to control your emotions. Have you thought about doing yoga?

Language point: Speculating

I might ...
(I'm sure) I wouldn't ...
I'd (probably) ...

- 6 Zapisz w zeszytcie swoje odpowiedzi z kwizu w ćw. 5. Sprawdź wynik z kluczem w ramce (*Emotions Quiz scores*).

Dodatkowa lekcja (Lekcja 6, s. 198)

Camping: Health and Safety Quiz

Odpowiedzi: 1 B; 2 B and D; 3 D

PROJECT

- 7 Pracujcie w kilkusobowych grupach. Wybierzcie jedną z poniższych prac projektowych i wykonajcie ją.

- 1 Write a text that has the following title: *How emotional are we?*
Think about:
- how far Polish people show their emotions
  - which emotions are acceptable/unacceptable to show in Poland
- 2 Look again at exercise 5. Write three questions in a similar style. Give them to another group to answer. Don't forget to give them their results!

Schools and education

- 1 Pracując w parach, opiszcie obrazek. Jak myślicie, gdzie i kiedy mogła mieć miejsce podobna sytuacja?

- 2 Pracujcie w parach. Przeczytajcie tekst i odpowiedzcie na pytania 1–5.

Ancient Education

In ancient Egypt, only boys from wealthy families went to school. They started at the age of four and had lessons at the schoolmaster's house. Lessons consisted of reading, writing, maths and sports. The boys wrote *hieroglyphics* on papyrus, which was a thick paper made from reeds. They used reed brushes which they dipped in black or red ink made from water, soot and plants. At 14, most boys left school and joined their fathers' professions. Some continued at special schools where they learned to be priests, doctors or scribes. Boys from poor families didn't go to school. They worked in the fields with their fathers, made tools or followed a trade. No girls were allowed to go to school at all. They learned how to be good wives and mothers, or to work in the fields.

Did you know?

The first school in England was founded in the year 597 in Canterbury. Today, The King's School still exists on the site.

wealthy	zamożny	trade	rzemiosło
reeds	trzcina	found	zakładać
soot	sadza	exist	istnieć
scribes	skrybowie	site	miejsce
poor	biedny		

- Who was allowed to go to school in ancient Egypt?
boys from wealthy families
- What did pupils learn? *reading, writing, maths, sports*
- How long did they stay at their first school? *until they were 14*
- What kind of 'further education' was there? *to be priests, doctors or scribes*
- What did other children do? *worked in the field, made tools, followed a trade*

- 3 Pracujcie w trzy- lub czteroosobowych grupach. Powiedzcie, jakie są różnice między szkołami w starożytnym Egipcie a współczesnymi polskimi szkołami. Skorzystajcie ze zwrotów w chmurkach. Weźcie pod uwagę następujące zagadnienia:

the pupils
the subjects
the building

Schools are bigger now than they were before.

More children go to school now than they did then.

In those days, only rich boys went to school, but today all children go.

Schools then weren't as big as they are today.

Language point: Using comparatives

... bigger ... than   More ... than ...
(not) as ... as ...   only ... but ...

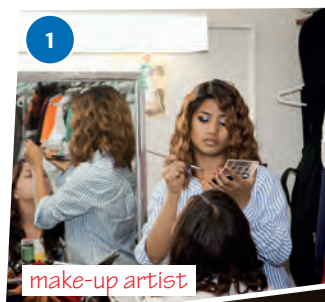
PROJECT

- 4 Pracujcie w grupach. Wybierzcie jedną z poniższych prac projektowych i wykonajcie ją.

- Write about the current education system of an English-speaking country. Follow the plan below.
  - Choose a country, e.g. Australia.
  - Make a list of questions you want to find the answer to, e.g. what ages do children start/ finish school?
  - Divide up the questions between the members of your group.
  - Do your research. Discuss how the system compares with Poland.
  - Put your answers together and write the text. Include a comparison with Poland.
- Design a poster advertising a school in ancient times. Follow the plan below.
  - Choose an ancient civilization, e.g. China.
  - Decide who in your group is going to have which role, for example:
    - designer – you need to think about how the poster will look
    - illustrator or picture researcher – you need to collect or draw relevant pictures
    - researcher – you need to find out facts and figures
    - writer – you need to put the text onto the poster
  - Do your research and preparation.
  - Put your work together and make the poster.

A career in ...

- 1 Pracujcie w parach. Nazwijcie zawody przedstawione na zdjęciach. Skorzystajcie ze słownika. Który z zawodów podoba się wam najbardziej, a który – najmniej? Uzasadnijcie swój wybór.

- 2 Pracujcie w parach. Przeczytajcie tekst i określcie, które ze zdań (1–5) są zgodne z jego treścią (*True*), a które – nie (*False*).

Working in the media

Are you thinking about a career in TV or film production? If the answer is yes, you need to decide which role you want to play and then find the right course. If you're planning to study in Britain, you can study at the London Film Academy. The Academy offers part-time and full-time courses in practical film training. Students from all backgrounds attend the school and 50% of them are international students. The minimum age of a student is 18 with the average being in their late 20s. Here is an example of a course you might want to consider:

Film-making Diploma

Duration: 52 weeks (including holidays)
Hours: 10.00 – 17.00 (plus additional hours in the evenings and weekends)
Groups: 8–10 students per tutor
Key features: screenwriting and directing
sound and editing
production

More than 85% of graduates find work in the film or TV industry within six months of finishing the course.

role rola editing montaż
minimum minimalny production produkcja
average średni

- 1 Only half of the students at the London Film Academy are from Britain. *True*
- 2 The course lasts for more than one year. *False*
- 3 Lessons take place during the week only. *False*
- 4 Students must be adults. *True*
- 5 Most students work in the media after they finish their courses. *True*

- 3 Pracujcie w trzy- lub czteroosobowych grupach. Przyjrzyjcie się poniższym liczbom. Odnajdźcie je w tekście w ćw. 2 i powiedzcie, do czego się one odnoszą.

52 10.00 50% 17.00 18 8–10 85% late 20s

The course lasts 52 weeks.

52 – weeks, duration of the course
10.00 – time when the classes start
50% – proportion of international students
17.00 – time when the classes finish

Language point: Talking about numbers

The course lasts (six weeks).
The day starts at (nine o'clock) and ends at (six o'clock).
There are between (four and six) students in a class.
About (20%) come from abroad.
The minimum (age) is (10).
The maximum (age) is (15).

PROJECT

- 4 Pracujcie w kilkuosobowych grupach. Wybierzcie jedną z poniższych prac projektowych i wykonajcie ją.

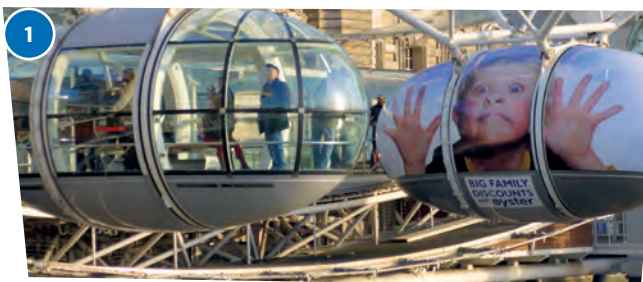
- 1 Write a text giving advice about following a different career. Follow the plan below.
  - Choose a career, e.g. chef.
  - Make a list of questions you want to find the answer to, e.g. *What different kinds of chef are there? What kind of courses can you do?*
  - Divide up the questions between the members of your group.
  - Do your research.
  - Put your answers together and write the text.
- 2 Design an advert for a particular course. Follow the plan below.
  - Choose a career, e.g. photographer.
  - Decide who in your group is going to have which role.
  - Do your research and preparation.
  - Put your work together and design the advert.

18 – minimum age of a student
8–10 – number of students per tutor
85% – proportion of graduates that find work in the TV industry within 6 months of finishing the course
late 20s – average age of the students

Advertising

- 1 Pracując w parach, opiszcie przedstawione reklamy. Która z nich podoba się wam najbardziej, a która – najmniej? Uzasadnijcie swój wybór.

- 2 Pracując w parach, odpowiedzcie na pytania.

- How many different places can you think of where you can see adverts? (e.g. on websites, in magazines, etc.)
- Which places do you think it's best to advertise? Why? Which of these best appeal to young people? Why?

- 3 Pracujcie w parach. Przeczytajcie tekst i określcie, która z opisanych reklam jest najbardziej skuteczna. Uzasadnijcie swój wybór.

HOW TO ADVERTISE

Advertising is everywhere and so, in order to grab people's attention, you need to be original. Lay's crisps recently had a successful advertising campaign on the subway in the US. The advert itself was simple: a picture of their logo and the words *Our potatoes are grown closer than you think!* But above the heads of the commuters was an installation of potatoes breaking through the ceiling. This made it look like the potatoes were growing in the earth over the tunnel.

Another great place to advertise is in the street, but you need to have something different that people will notice. FedEx Kinko's office supplies company in the US recently came up with a new idea. They installed huge bottles of correction fluid and other items of stationery on the streets of New York. One bottle was placed beside a road crossing so that it looked like someone had just finished painting it.

subway metro
 logo znak firmowy
 commuters dojeżdżający do pracy
 installation instalacja
 campaign kampania
 installed zainstalowany
 correction fluid korektor
 stationery przybory piśmienne

- 4 Pracujcie w trzy- lub czteroosobowych grupach. Wyobraźcie sobie, że chcecie sprzedać poniższe produkty. Postarajcie się przekonać członków swojej grupy do ich kupna. Skorzystajcie z podanego przykładu.

a new brand of crisps   a new type of breakfast cereal
 a new kind of pen

This new flavour of crisps is delicious. You've never tasted anything quite like them!

Language point: Using persuasive language

Strong adjectives: It's an **amazing** product

Exaggeration: They're **the best** crisps in the world!/
 You've **never seen** anything quite like it!

- 5 Pracujcie w kilkusobowych grupach. Wybierzcie jedną z poniższych prac projektowych i wykonajcie ją.

PROJECT

- Write a description of an interesting advert. Follow the plan below.
  - Make a list of adverts you remember. Choose and agree on one of them.
  - Discuss and make notes on: where you see it, what it's like, why it's effective, who it's aimed at.
  - Try to find a photo of the advert and include it in your text.
  - Put your information together and write your text.
- Design your own advert. Follow the plan below.
  - Think of a product (e.g. a fizzy drink). It can be one that exists or something completely new. Make notes about the name of the product, what it looks like, who buys it.
  - Discuss ways to make an eye-catching advert: you could think of a catchy slogan, or an interesting place to advertise. Make notes and draw sketches.
  - Decide who will do the drawing and who will do the writing. Put your ideas together and create the advert.

Unusual events

- 1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. W których z przedstawionych zawodów chcielibyście wziąć udział, a w których – nie? Uzasadnijcie swój wybór.

- 2 Pracujcie w parach. Przeczytajcie tekst i odpowiedzcie na pytania.

THE CALF SCRAMBLE

Rodeos are big events in the US which are often attended by thousands of people. They go to watch livestock exhibitions as well as competitions such as bull riding and pig racing. The most popular event for young people aged between 14–18, however, is the calf scramble. 14 calves are let loose in the arena and 28 young people have to try to catch one of the animals, put a harness on it and bring it back to the winners' square. At Rodeo Houston, which is probably the largest rodeo, the calf scramble takes place every night. Each of the young people who catches a calf is awarded \$1,250 which they can spend on buying a calf. For the next year they have to groom, feed and care for the animal. They then return to the rodeo the following year and have the chance of winning a further prize.

calf/calves	cielę/cielęta	let loose	wypuścić
rodeo	rodeo	arena	arena
bull	byk	harness	nakładać uprzęż
livestock	żywy inwentarz	groom	wyszczotkować (zwierzę)

- 1 Who can take part in the calf scramble?
People aged between 14 and 18
- 2 How many people can actually win?
14
- 3 What is the prize for winning?
1250 dollars, which they can spend on buying a calf
- 4 What is the next step for winning?
The winners have to groom, feed and care for the animal. They can return next year and win a further prize.
- 3 Pracujcie w trzy- lub czterosobowych grupach. Przeczytajcie informacje w tabeli. Którego ze zdjęć w ćw. 1 one dotyczą? Korzystając z podanych przykładów, powiedzcie, jakie są zasady opisanych w tabeli zawodów. Użyjcie czasu *present simple*.

What's the event?	cheese rolling
Who takes part?	children under 12 (uphill race)/men and women (uphill and downhill)
Where does it take place?	on a hill in Gloucestershire, England
What's the object of the event?	to roll a cheese up or down the hill/chase after it
Who is the winner?	the person that gets there first
What are the prizes?	1st prize cheese, 2nd prize cash, 3rd prize cash

Language point: Explaining an event

(Children under 12) can take part.
(The event) takes place ...
(Each person) has to ... and ...
(The person) who (wins/comes second) gets (a prize).

- 4 Pracujcie w kilkusobowych grupach. Wybierzcie jedną z poniższych prac projektowych i wykonajcie ją.

PROJECT

- 1 Write about an unusual event that takes place in Poland or in another country. Follow the plan below.
- Choose your event.
  - Make a list of ideas that you need to find out about, e.g. when it takes place, who can enter, etc.
  - Divide up the ideas between the members of your group.
  - Do your research.
  - Put your answers together and write the text.
- 2 Design a poster advertising an unusual event that takes place in Poland or in another country. Follow the plan below.
- Choose your event.
  - Decide who in your group is going to have which role, for example:
    - designer – you need to think about how the poster will look
    - illustrator or picture researcher – you need to collect or draw relevant pictures
    - researcher – you need to find out facts and figures
    - writer – you need to put the text onto the poster
  - Do your research and preparation.
  - Put your work together and design the poster.

Health and safety

- 1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcie. Wymieńcie niewłaściwe zachowania przedstawionych na nim osób, jeśli chodzi o zasady zachowania bezpieczeństwa i higieny.

Do not hang your washing close to the fire.

Keep food in a cool box.

Avoid drinking water directly from a river.

- 2 Pracujcie w parach. Rozwiążcie kwiz na temat zdrowia i bezpieczeństwa. Zapiszcie odpowiedzi w zeszytach.

Camping: Health and Safety Quiz

Camping is fun, but how much do you know about health and safety? Do the quiz to find out.

- When choosing a place to pitch your tent, which of these things is NOT a good idea?
  - Clearing rocks from the area to make the ground more comfortable.
  - Setting your tent up close to the campfire to keep warm.
  - Looking for a high place to avoid flooding if it rains.
  - Facing the entrance of the tent away from the direction of the wind.
- When choosing a place to light a fire, which TWO things should you do?
  - Build it under a tree.
  - Make sure you have a bucket of water close by.
  - Keep it burning even when you're not there.
  - Put a ring of stone or rocks around it.
- Which of these is the best thing to do with your rubbish?
  - Put it in a bag with some stones and throw it in a river or a lake.
  - Dig a hole and bury it.
  - Leave it. An animal will probably come and eat it.
  - Pack it up and take it home.

safety	bezpieczeństwo	flooding	zalanie
pitch (v)	rozbijać	bucket	wiadro
clearing	uprzątnięcie	bury	zakopać
setting up	ustawienie		

- 3 Po rozwiązaniu kwizu sprawdź swoje odpowiedzi na s. 193.

- 4 Pracujcie w trzy- lub czteroosobowych grupach. Powiedzcie, co zrobilibyście w każdej z poniższych sytuacji. Skorzystajcie ze zwrotów w chmurce.

You want to go for a walk on your own.

You meet a wild animal.

You run out of water

There are a lot of mosquitoes.

The weather is very hot.

If you want to go for a walk on your own, tell your friends where you are going.

Language point: using zero conditional

If you go camping, tell someone where you are.

If you're cold, build a fire.

5 Pracujcie

w grupach.

Wybierzcie jedną z poniższych prac projektowych i wykonajcie ją.

- Write a text giving advice about a hiking trip. Follow the plan below.
  - Make a list of topics you want to include, e.g. food, equipment.
  - Divide up the topics between the members of your group.
  - Do your research.
  - Put your answers together and write the text.
- Write a quiz based on health and safety on a hiking trip. Follow the plan below.
  - Make a list of three topics you want to ask about, e.g. what to wear, getting lost.
  - Divide up the topics between the members of your group.
  - Do your research.
  - Put your work together and write three questions for a quiz. You will need two wrong answers for each question.

PROJECT

Animal facts

- 1 Pracując w parach, opiszcie zdjęcia. Czy chcielibyście wykonywać przedstawione na nich czynności? Uzasadnijcie swoje zdanie.

- 2 Pracując w parach, odpowiedzcie na pytania.
- 1 What are the main reasons why animals become endangered?
  - 2 What can be done to help the situation?
- 3 Pracujcie w parach. Przeczytajcie tekst i odpowiedzcie na pytania.

The Grizzly Bear

It's great to hear a success story and the protection of grizzly bears in Yellowstone is definitely one. The grizzly is generally bigger and heavier than other bears. It has a large hump on its shoulders and long claws which are about the size of a human finger. Because of its size, the bear needs a lot of calories to survive so it is always searching for food. For many years, the numbers of grizzly bears in Yellowstone was falling. This was due to loss of habitat and hunting by humans. In the 1980s, the bears were put on the list of endangered species. However, with the support of the US government, conservation groups began to work hard to change the situation. The bears were closely monitored and protected and their numbers grew. As a result, they were recently taken off the endangered list.

hump garb
claws pazury
habitat środowisko naturalne
hunting polowanie
endangered zagrożony wyginięciem
conservation ochrona
monitored kontrolowany

- 1 How is the grizzly bear different from other bears?
It's bigger and heavier.
- 2 What does it spend a lot of time doing?
It's searching for food.
- 3 Why did the numbers of grizzly bears fall?
Due to loss of habitat and hunting by humans.

- 4 Why has their situation improved?
Because they were closely monitored and protected by conservation groups.

- 4 Pracujcie w trzy- lub czteroosobowych grupach. Na podstawie informacji z ramki opiszcie rekiny. Skorzystajcie z podanych przykładów.

NAME: great white shark
HABITAT: seas and oceans
WEIGHT: 2,000 kilograms
LENGTH: 6 metres
TEETH: 3,000
FOOD: fish, sea lions, seals, turtles
ABILITIES: swim at 24 kilometres an hour

FACT FILE

Great white sharks live in seas and oceans.

They can weigh up to 2,000 kilograms.

Language focus: making estimations

It (weighs) approximately/about/around/roughly (500 kilograms).
 It (grows) up to (3 metres).
 It (has) more than (50 teeth).

PROJECT

- 5 Pracujcie w kilkusobowych grupach. Wybierzcie jedną z poniższych prac projektowych i wykonajcie ją.

- 1 Write a text about an animal that's endangered. Follow the plan below.
  - Decide which animal you want to write about.
  - Make a list of things you need to find out:
    - characteristics (size, coat, claws, etc.)
    - habitat (rivers, mountains, etc.)
    - abilities (running speed, etc.)
    - reasons why endangered (hunting, etc.)
    - conservation work being done (monitoring, etc.)
  - Divide up the points between the members of your group.
  - Do your research.
  - Put your answers together and write the text.
- 2 Design a poster advertising a conservation group that protects a particular animal, e.g. gorillas, cheetahs, etc. Follow the plan below.
  - Choose an animal and research a group that protects this animal.
  - Decide who in your group is going to have which role.
  - Do your research and preparation.
  - Put your work together and design a poster.

Zasady przeprowadzania i przystępowania do egzaminu

- Egzamin z języka obcego jest trzecią częścią egzaminu ósmoklasisty przeprowadzanego w drugiej połowie kwietnia na zakończenie nauki w szkole podstawowej.
- Egzamin ma formę pisemną i jest obowiązkowy dla wszystkich uczniów kończących szkołę. Uczeń ma prawo wyboru języka obcego spośród języków: angielskiego, francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego, ukraińskiego lub włoskiego, ale musi to być język, którego uczy się w szkole jako przedmiotu obowiązkowego. Wybór języka potwierdza w deklaracji, którą jego rodzice lub opiekun prawny składają dyrektorowi szkoły do 30 września roku szkolnego, w którym przeprowadzany jest egzamin.
- Nie jest określony próg zaliczenia egzaminu, dlatego nie można tego egzaminu nie zdać.
- Egzamin z języka obcego trwa 90 minut.
- Na egzaminie nie można korzystać ze słowników.
- Nie wolno również wносить żadnych urządzeń telekomunikacyjnych do sali egzaminacyjnej. Korzystanie z nich skutkuje unieważnieniem egzaminu.
- W czasie egzaminu uczeń musi samodzielnie rozwiązywać zadania zawarte w arkuszu. Złamanie tej zasady może być kolejną przyczyną unieważnienia egzaminu.

Poziom egzaminu

- Egzamin ósmoklasisty sprawdza, w jakim stopniu uczeń opanował umiejętności językowe określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla klas I-VIII.
- Orientacyjnie oczekuje się, że na zakończenie nauki w szkole podstawowej uczeń posługuje się językiem obcym na poziomie A2+ w zakresie znajomości środków językowych, tworzenia wypowiedzi, reagowania na wypowiedzi, przetwarzania wypowiedzi oraz na poziomie B1 w zakresie rozumienia wypowiedzi.

Zadania w arkuszu egzaminacyjnym

- Arkusz zawiera zadania zamknięte i otwarte. W zadaniach zamkniętych uczeń musi przyporządkować lub wybrać odpowiedź spośród 3–5 podanych.
- Wśród zadań zamkniętych znajdują się zadania wielokrotnego wyboru i zadania na dobieranie.
  - W zadaniach na dobieranie uczeń przyporządkowuje informacje do osób je wypowiadających, zdania do luk w tekście,

wyrazy do luk w tekście, odpowiedzi do pytań, pytania do odpowiedzi.

- W zadaniach wielokrotnego wyboru, po analizie tekstu, uczeń wybiera spośród trzech odpowiedzi tę, która jest zgodna z treścią tekstu. Odpowiedzi A, B, C mogą być przedstawione w formie ilustracji.
- W zadaniach otwartych uczeń samodzielnie formułuje odpowiedź.
  - Większość zadań otwartych to zadania z luką, które wymagają uzupełnienia podanego tekstu jednym lub kilkoma wyrazami lub przekształcenia wyrazów w nawiasach poprzez dokonanie zmiany ich formy.
  - Inne to zadania krótkiej odpowiedzi, w których trzeba udzielić jednozdaniowej odpowiedzi, np. na pytania do tekstu czytanego lub mówionego.
  - Ostatnie zadanie w arkuszu egzaminacyjnym polega na napisaniu własnej wypowiedzi, np. e-maila lub wpisu na blogu, w określonym limicie wyrazów (50–120).

Polecenie do zadania opisuje sytuację, w której uczeń ma się znaleźć jako osoba postępująca się językiem angielskim. Podany jest początek wypowiedzi, którą trzeba kontynuować, rozwijając trzy punkty polecenia.

Zadanie to sprawdza, czy uczeń potrafi porozumieć się z obcokrajowcem, np. udzielając mu rady lub wyjaśniając okoliczności jakiegoś zdarzenia, proponując rozwiązanie przedstawionego problemu lub składając mu życzenia.

- Niektóre zadania otwarte sprawdzają nie tylko, czy uczeń rozumie angielski tekst, który usłyszał lub przeczytał, ale również czy potrafi przekazać drugiej osobie informacje, które uzyskał. Polecenie poinstruuje go, czy ma przekazać te informacje w języku angielskim czy polskim. Zadania tego typu wykorzystują realne sytuacje, np. taką, w której uczeń sprawdza jakąś informację na stronie anglojęzycznej w internecie i musi o niej poinformować osobę, która nie zna języka angielskiego.
- Zadania w arkuszu egzaminacyjnym oparte są na różnorodnych tekstach adaptowanych lub oryginalnych. Teksty nawiązują do sytuacji, z którymi uczeń może zetknąć się w czasie pobytu za granicą, w kontaktach z rówieśnikami z innych krajów lub np. w czasie przeglądania stron internetowych.

Wyniki egzaminu

- W dniu zakończenia roku szkolnego uczeń otrzyma zaświadczenie z wynikiem procentowym i centylowym egzaminu.

- Wynik procentowy to odsetek punktów, które uzyska za zadania w arkuszu egzaminacyjnym.
- Wynik centylowy określi, jaki procent uczniów uzyskał wynik taki sam lub niższy niż on.
- Wynik egzaminu jest ostateczny i nie może być podważony na drodze sądowej.
- Szkoła ponadpodstawowa, w której uczeń planuje kontynuować naukę, może wykorzystać wynik egzaminu w procesie rekrutacji.

Przykładowy układ arkusza

Część arkusza	Liczba punktów	Liczba zadań	Typ zadania	Rodzaj zadania	Liczba zadań cząstkowych	Liczba punktów
Rozumienie ze słuchu Czas trwania – ok. 20-25 minut Teksty odczytane dwukrotnie wraz z poleceniami i przerwami na wykonanie zadań	13	3	zamknięte	zadanie wielokrotnego wyboru (kilka odpowiedzi w postaci ilustracji)	5	5
			zamknięte	zadanie na dobieranie (przyporządkowanie wypowiedzi rozmówców do podanych zdań)	4	4
			otwarte	zadanie z lukami do uzupełnienia informacjami z nagrania	4	4
Znajomość funkcji językowych	11	3	zamknięte	zadanie na dobieranie na podstawie nagranych krótkich wypowiedzi	4	4
			zamknięte	zadanie wielokrotnego wyboru z opisem sytuacji w języku polskim	4	4
			otwarte	zadanie z lukami (uzupełnienie dialogu lub mini-dialogów)	3	3
Rozumienie tekstów pisanych	15	4	zamknięte	zadanie wyboru wielokrotnego (oparte na kilku tekstach użytkowych)	4	4
			zamknięte	zadanie na dobieranie (uzupełnianie luk w tekście podanymi zdaniami A–E)	4	4
			otwarte	zadanie z lukami na bazie jednego tekstu w języku angielskim (luki uzupełniane w języku angielskim)	4	4
			otwarte	zadanie z lukami na bazie dwóch tekstów w języku angielskim (luki uzupełniane w języku polskim)	3	3
Znajomość środków językowych	11	3	zamknięte	zadanie z lukami (luki uzupełniane wyrazami podanymi w ramce nad tekstem)	3	3
			zamknięte	zadanie wielokrotnego wyboru	4	4
			otwarte	zadanie z lukami lub układanie fragmentów zdań z podanych wyrazów, lub parafrazy zdań, lub tłumaczenie fragmentów zdań na język angielski	4	4
Wypowiedź pisemna	10	1	otwarte	notatka, ogłoszenie, zaproszenie, wiadomość, e-mail, wpis na blogu	3 podpunkty polecenia	10
Razem	60	14				60

Zasady oceniania zadań egzaminacyjnych

- Za każde poprawne rozwiązanie zadania częściowego uczeń uzyskuje maksymalnie 1 punkt.
- Rozwiązania zadań zamkniętych na karcie odpowiedzi są sprawdzane przez elektroniczne czytniki.
- Rozwiązania zadań otwartych są oceniane przez egzaminatorów.
- W zadaniach otwartych kryteriami decydującymi o przyznaniu punktu są: zgodność z poleceniem, komunikatywność odpowiedzi oraz poprawność językowa.
- W zadaniach sprawdzających znajomość środków językowych wymagana jest pełna poprawność gramatyczna i ortograficzna.
- W zadaniach sprawdzających umiejętności z zakresu rozumienia ze słuchu i rozumienia tekstów pisanych istotne jest to, czy z odpowiedzi ucznia wynika, że zrozumiał tekst. Odpowiedź musi być zgodna z poleceniem i zrozumiała dla odbiorcy. Nie jest konieczna 100-procentowa poprawność językowa. Nie znaczy to jednak, że każdy błąd jest dopuszczalny. Błąd, który czyni odpowiedź ucznia niezrozumiałą, nie jest akceptowany. Błąd ortograficzny, który nie zmienia znaczenia wyrazu uzupełniającego lukę czyni odpowiedź niepoprawną językowo, lecz akceptowalną.
- W zadaniach z obszaru funkcji językowych nie są akceptowane poważne błędy językowe, np. niepoprawnie utworzone pytania.

Jak efektywnie przygotować uczniów do egzaminu

- Arkusz egzaminacyjny zawiera 12–15 zadań, które uczeń ma wykonać w czasie 90 minut. Warto nauczyć uczniów, jak ten czas efektywnie wykorzystać. Posłużyć temu mogą przykładowe arkusze będące częścią kursu *Oxford Repetytorium Ósmoklasisty*, jak i te dostępne na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.
- Oprócz części poświęconej na zadania sprawdzające rozumienie ze słuchu uczeń samodzielnie planuje czas na rozwiązanie zadań. Istotne jest, aby zwrócić jego uwagę na liczbę zadań otwartych, których rozwiązanie wymaga więcej czasu niż zadania wielokrotnego wyboru lub na dobieranie.
- Istotne jest również uświadomienie uczniom, że odpowiedź poprawna w zadaniach otwartych to taka, która jest zgodna z poleceniem, komunikatywna i wyczerpująca.
- Arkusze egzaminacyjne na stronie CKE zawierają stronę tytułową, z którą uczniowie powinni zapoznać się przed egzaminem, aby w czasie jego trwania nie była dla nich niespodzianką. Jest tam informacja m.in. o konieczności przeniesienia rozwiązań zadań na kartę odpowiedzi. Wskazane jest więc, aby każdy uczeń chociaż raz rozwiązał przykładowy arkusz w całości i przeniósł swoje odpowiedzi na kartę.

- Przygotowując uczniów do egzaminu, warto skorzystać z nagrań do przykładowych arkuszy ze strony CKE. Nagrania te zawierają, oprócz tekstów, instrukcje i polecenia do zadań. Istotne są przerwy na wykonanie zadań po pierwszym i drugim wysłuchaniu tekstu. Tę drugą przerwę uczniowie mają zwyczaj ignorować, zamiast wykorzystać ją na sprawdzenie poprawności swojego rozwiązania, zwłaszcza w zadaniach otwartych.
- Uczniowie muszą również wiedzieć, że każdy tekst jest odtwarzany dwukrotnie. Do zadań, których nie zdążą rozwiązać w czasie pierwszego słuchania, mogą powrócić w czasie drugiego słuchania.
- Wśród zadań sprawdzających funkcje językowe znajduje się jedno oparte na tekście mówionym. Następuje ono po trzech typowych zadaniach na rozumienie ze słuchu. Wtedy zazwyczaj spada poziom koncentracji u uczniów. Tymczasem nagranie czwarte wymaga szczególnego skupienia, ponieważ jest bardzo krótkie. Może składać się zaledwie z czterech zdań lub pytań.
- W zadaniach, w których trzeba odpowiednio zareagować na sytuację opisaną w języku polskim, trzeba podkreślić, że od uczniów oczekiwana jest reakcja na sytuację, a nie tłumaczenie na język angielski opisu tej sytuacji.
- Należy polecić uczniom dokładne zapoznanie się z sytuacją, aby upewnili się, którą rolę mają przyjąć, czy osoby, która chce uzyskać informację, czy tej, która ma jej udzielić.
- Uczniowie powinni efektywnie wykorzystać czas przeznaczony na zapoznanie się z treścią zadania. Trzeba wyrobić w nich nawyk przeczytania wszystkich zadań częściowych, nie tylko pytań, ale również odpowiedzi wielokrotnego wyboru. W ten sposób zorientują się, o czym będzie mowa w nagraniu lub tekście do przeczytania oraz dowiedzą się, na czym się skupić. W zadaniach sprawdzających umiejętność znajdowania szczegółowych informacji niektóre fragmenty tekstu są redundantne. Uczniowie nie powinni się denerwować, jeśli nie rozumieją wszystkich słów. Trzeba uzmysłowić im na podstawie odpowiednich przykładów, że niektóre informacje można wywnioskować z kontekstu.
- Należy zapoznać uczniów ze strategią rozwiązywania zadań zamkniętych – podczas pierwszego słuchania lub czytania zaznaczanie odpowiedzi, których jest się absolutnie pewnym; w czasie ponownego słuchania lub czytania skupienie uwagi na fragmentach odnoszących się do pozostałych pytań.
- Warto, podając uczniom przykłady błędnych rozwiązań wynikających z „wyłapywania” z nagrania poszczególnych słów, uczulić ich na szukanie odpowiedzi synonimicznych i porównanie, czy w tekście i zadaniu „wyłapanie” słowo jest w tym samym kontekście znaczeniowym.

- W zadaniach zamkniętych z luką również trzeba polecić uczniom analizę kontekstu przed luką i po niej, co podpowie im, jaką część mowy trzeba wybrać, czy wstawione słowo ma mieć znaczenie pozytywne czy negatywne, jaka powinna być liczba uzupełniającego lukę rzeczownika, w jakim stopniu powinien być przymiotnik.
- Trzeba przypominać uczniom, że w zadaniach zamkniętych tylko jedna odpowiedź jest poprawna.
- Warto dbać o to, aby uczniowie wybierali odpowiedź świadomie, na podstawie szczegółowej analizy tekstu. Należy od nich wymagać nie tylko wskazania poprawnej odpowiedzi, ale również uzasadnienia, dlaczego wybrali tę, a odrzucili inną.
- Zadania zamknięte sprawdzają opanowanie szerokiego wachlarza umiejętności. Wyszukiwanie w tekście szczegółowych informacji jest najczęściej ćwiczoną na lekcjach umiejętnością. Nie należy zaniedbywać ćwiczeń na tekstach mówionych i pisanych polegających na określaniu głównej myśli jednego tekstu, ale również głównej myśli wspólnej dla dwóch tekstów, intencji autora tekstu, kontekstu, w tym określanie autora, odbiorcy czy formy tekstu.
- Zanim uczniowie przystąpią do rozwiązywania zadań otwartych, powinni zostać w sposób szczegółowy zapoznani z zasadami ich oceniania.
- Należy zwrócić uwagę na to, aby uczniowie dokładnie przeczytali polecenie – przeoczona informacja, w jakim języku należy uzupełnić luki, może skutkować zerową punktacją za odpowiedzi poprawne, lecz w innym języku niż wymagany.
- Warto przestrzec uczniów przed:
  - zapisywaniem wyrazów w postaci fonetycznej,
  - udzielaniem odpowiedzi niejednoznacznych, nieprecyzyjnych, niezgodnych z poleceniem, niepasujących logicznie do fragmentów podanych w treści zadania,
  - wpisywaniem w lukę dwóch odpowiedzi, poprawnej i niepoprawnej, do wyboru przez egzaminatora.
- Należy uczulić uczniów, że:
  - może być konieczne przeformułowanie fragmentu usłyszanego lub przeczytanego tekstu, aby dopasować go do kontekstu zdania z luką,
  - jedna luka nie musi oznaczać, że należy wpisać w nią tylko jeden wyraz,
  - nie powinni ignorować znaku zapytania w mini-dialogach z luką; to sygnał, że trzeba utworzyć pytanie o właściwym szyku,
  - w zadaniach opartych na materiale ilustracyjnym uzupełnienie luki w sposób językowo poprawny, ale niezgodny z treścią ilustracji, nie jest akceptowane,
  - w zadaniach leksykalno-gramatycznych typu układanie fragmentów zdań z podanych wyrazów, parafrazy zdań, tłumaczenie fragmentów zdań na język angielski trzeba dostosować odpowiedź do liczby wyrazów podanych w poleceniu.
- Ćwicząc tworzenie przez uczniów własnej wypowiedzi pisemnej, należy zlecać do wykonania takie zadania, w których, oprócz udzielania informacji, znajdzie się realizacja innych funkcji językowych, takich jak udzielanie rady, proponowanie, ostrzeganie, prośby itd., zgodnie z wymaganiami szczegółowymi podstawy programowej.
- Oceniając wypowiedzi uczniów, warto uzasadniać, dlaczego realizacja danego podpunktu polecenia nie została oceniona na „odniósł się” albo „rozwinął”.
- Trzeba pamiętać, że rozwinięcie nie musi oznaczać zdania złożonego, wystarczą przymiotniki odnoszące się do różnych aspektów danego przedmiotu lub wydarzenia.
- Niezbędne jest wyjaśnienie uczniom, co oznacza zapis kursywą pod poleceniem do wypowiedzi pisemnej:

Rozwiń swoją wypowiedź w każdym z trzech podpunktów, tak aby osoba nieznająca polecenia w języku polskim uzyskała wszystkie wskazane w nim informacje.

Zapis ten ogranicza możliwość odnoszenia się przez ucznia wyłącznie do podpunktów polecenia bez umiejscowienia odpowiedzi w sytuacji nakreślonej w poleceniu. Mimo rozwinięcia odpowiedzi w każdym podpunkcie, odpowiedź ucznia może być niespójna i wtedy zostałaaby niżej oceniona w kryterium treści oraz spójności i logice wypowiedzi.

Zapis nagrań

1 Człowiek

Page 6, 1.01, exercise 7

- JESS** What's your sister's new boyfriend like?
LIZ My sister's new boyfriend? He's really nice!
JESS What's his name?
LIZ Carlo. He's Italian.
JESS Is he a student?
LIZ Yes. He's a student at a language school in London. He's here with his sister, Rosa.
JESS Oh right. Where are they from?
LIZ They're from Rome.
JESS How old are they?
LIZ Well, Carlo's seventeen and Rosa's fifteen.
JESS So ... What does Carlo look like?
LIZ Well, he's tall. He's medium-build. He's got black hair and brown eyes. He's quite good-looking.
JESS What about Rosa? What's she like?
LIZ She's really nice, too. I think you'd like them both.

Page 8, 1.02, exercise 4a

- SPEAKER 1** I've always been quite shy. I find it very difficult to talk to new people. My mum thinks I need to go out more often and maybe join a club or do a new sport. She thinks anyone can become more confident by meeting different people, not just young people, but adults too. She's probably right.
- SPEAKER 2** My friends tell me I'm bossy! They say I'm always telling them what to do and they get very annoyed with me. I try not to do it, but I just can't stop. I'm just that kind of person. The problem is, I think as I get older I get worse. I don't think I can be any different.

Page 8, 1.03, exercise 5

- SPEAKER 1** My little brother always asks me to help him with his homework. The problem is when he doesn't understand things, I get annoyed. I don't shout at him of course, or get aggressive, I just give up after about ten minutes and go away. I feel bad about it. I should spend more time helping him.
- SPEAKER 2** When I'm doing a subject I like, such as maths, I always work really hard. I get good marks in tests and I do all my homework really well. But when it's a subject I don't enjoy, or I don't find easy, things are different. I don't do much work and then my teachers get quite angry with me.
- SPEAKER 3** My friends get annoyed with me sometimes. That's because one minute I'm happy and cheerful and the next minute I'm miserable and sad. When I'm feeling bad, I try to keep away from people but it isn't always easy.

- SPEAKER 4** I always want to do really well. That isn't a bad thing, but I can be a bit too serious. For example, if I don't get the top mark at school in a test, I'm miserable for days. It's silly really. There's nothing wrong with being second!

2 Miejsce zamieszkania

Page 17, 1.11, exercise 9

- MAX** Hello.
TOM Hi, Max. How's Madrid?
MAX It's great! There are a lot of flats in Madrid and we're living in a really nice place in the centre.
TOM Are there any shops near you?
MAX Yes. There are a lot of shops. There are a lot of cafés and restaurants, too.
TOM Is there a park?
MAX Yes. There is a small park down the road. Also, there is a big park in the centre. It's called the Retiro.
TOM Oh yes. It's famous. It's near the Prado Museum.
MAX That's right. There are some fantastic museums and art galleries in Madrid.
TOM Sounds great. So, is there a spare room in your flat?
MAX Yes! Come and visit any time!

Page 18, 1.12, exercise 4b

- 1**
HARRY What's your new house like?
SAM It's great! There are three bedrooms, two bathrooms, a living room and a study. There isn't a dining room, but there's a big kitchen, so we have our meals there.
HARRY What about a garden?
SAM There's a big garden and our house is next to the park as well.
- 2**
SOPHIE Do you usually do your homework in your bedroom?
JANE There isn't a desk in my bedroom, it's too small.
SOPHIE Where's the computer then?
JANE Well ..., it's usually on the table in the dining room. That's where I work. But, at the moment it's in the garage. It's broken.

Page 18, 1.13, exercise 5

- 1**
JOE What's your bedroom like, Luke?
LUKE There are a lot of books, but there isn't a bookshelf. The books are all over the floor and under my bed! There's a big wardrobe opposite my bed. There's a chair in front of the wardrobe, but there isn't a desk.
- 2**
GIRL Hi, I'm looking for a present for my mum. Have you got any mirrors or frames, by any chance?
ASSISTANT Yes, we do have mirrors. They're right over there, on the wall between those sofas and armchairs.

GIRL Oh yes, I can see them. What about photo frames?

ASSISTANT No, sorry. But you can try the bookshop. I saw some there last week.

GIRL Oh really? Which bookshop?

ASSISTANT The one opposite the post office.

GIRL Yes, I know which one. Thank you.

3

BOY Hi, Jack, I think I'm here, but I can't see you. I'm in front of an art gallery, ... I think. Or maybe it's a museum? I'm not sure where I am, actually. Call me back as soon as possible. I need to know how to get to this place or I'll be late!

4

REAL ESTATE AGENT You're going to love this house! It's perfect for a family. It has five bedrooms, three bathrooms, this amazing living room – come here ... just look at it; and a modern kitchen – a cook's dream. This house is huge – it's good that you have a cleaner. And come here, have a look at this view – isn't it just gorgeous?

5

MAN It's really hard to find something good around here. Most places are either really small or rented right away. I saw a flat the other day and it was perfect for me, but because I didn't give them an answer when I was there, someone else got it. And then yesterday, I saw this two-bedroom flat, but it was really small. I don't think I'll ever rent anything here. Maybe I should just buy something?

Page 19, **1.14, exercise 3**

- 1 Can I have your new address?
- 2 Are these your house keys?
- 3 What's your new area like?

Page 19, **1.15, exercise 4**

- 1 Are there any green spaces?
- 2 What do you think of the town?
- 3 Do you like your new neighbours?
- 4 Are you going to redecorate your room?

Powtórka kumulatywna (Rozdz. 1–2)

Page 26, **1.26, exercise 6**

SPEAKER 1 I've always wanted to see where the Queen lives, so I was so excited when Mum and I visited Buckingham Palace last week. I really liked it! There are 775 rooms in the palace, including 240 bedrooms and 78 bathrooms. There's also a cinema, post office, swimming pool, chapel and a doctor's office. During the tour, we could only go into the state rooms, but that was enough to see how amazing the palace is.

SPEAKER 2 We lived in a small and quiet town until last month. Then, Mum and Dad decided that they wanted to live somewhere even more peaceful, so we moved to a village. We're a bit isolated here; there aren't any shops, places to eat or sports centres. But there are a lot of parks, a river and a beautiful lake. The bus takes me to school every morning, which is about 30 km from here.

SPEAKER 3 My favourite place in our house is my bedroom. I share it with my younger brother. Our room is spacious and bright. There are two beds next to each other and one huge desk opposite the beds, just under the window. There's a blue carpet on the floor and some posters of superheroes on the walls. I always feel relaxed in my room.

SPEAKER 4 When I look out of the window, I can see water. Lots of water. This is because we live on a barge, which is on a canal in the centre of Oxford. Rent is high here and we haven't got the money to buy our own house, so this is a cheaper alternative. Living on a barge isn't for everyone. It's quite small and narrow. It also gets noisy because you can hear the people on other barges. But I really like it.

Page 27, **1.27, exercise 7**

- 1 What's the new teacher like?
- 2 Are there any sports facilities near here?
- 3 What does your brother like?
- 4 Do you like your new house?

3 **Życie prywatne**

Page 29, **1.29, exercise 7**

JOE Hi, Robbie. What are you doing at the moment?

ROBBIE Ben's here. We're listening to music and Ben's helping me with my homework.

JOE Sounds good.

ROBBIE Do you want to come round?

JOE I can't. I'm looking after my little sister at the moment. She's having her lunch right now.

ROBBIE What about this afternoon?

JOE That's no good. It's Saturday afternoon. I play football every Saturday afternoon.

ROBBIE Oh yeah. I forgot. What about this evening?

JOE Maybe. I'll ask my mum for a lift when she gets back. She's usually here on a Saturday, but today she's shopping in town with a friend.

ROBBIE OK. Bye!

Page 30, **1.30, exercises 3a and 3b**

TESS When I go out with my friends at the weekend, we usually go swimming, or we go to someone's house and listen to music. We sometimes go into town on Saturdays and spend the whole day there. In the mornings, we look round the shops. At midday, we go and eat pizza. Then, in the afternoon, we go to the cinema.

I like chess and I'm in the school chess club. The chess club is on Wednesdays after school. I don't like computer games much. I prefer going on the Internet and looking for websites about teen fashion and music. I usually watch TV for about an hour or two in the evening. I like reality TV shows and films best, but I'm also interested in animal documentaries.

Page 30, 1.31, exercise 4

1
GEORGE I've got a lot of friends at school, but we usually do the same old things, such as playing football on Saturday mornings. I'm bored with this and that's why I'm thinking about joining a club. I want to do something a bit different and maybe meet some more people. I'd be really interested in joining a band. I'm quite good at playing the electric guitar, but I don't know anyone else who plays an instrument or sings. Maybe I can find someone at a club. I'm not sure what club to join yet, maybe a youth club, or an art class. Art is my second favourite activity after music and I think there's an art club on Friday evenings at the local college.

2
RADIO PRESENTER In the studio today, we have psychologist Simon Walker. Simon, you've recently done a study about how European teenagers spend their free time. Can you tell us a bit more about this study?
SIMON Yes, that's almost right. I mainly focused on teens in England and in Poland, not the whole of Europe. Almost 85% of Polish teens spend their free time with their friends. 35% do sport, while around a quarter play games on their computer. Around 10% of Polish teenagers spend their free time on social media websites. That's 50% more than last year.

Page 30, 1.32, exercise 6

- 1 When I go out with my friends at the weekend, we usually go swimming.
- 2 We sometimes go into town on Saturdays.
- 3 In the morning, we look round the shops.
- 4 At midday, we go and eat pizza.
- 5 In the afternoon, we go to the cinema.
- 6 I usually watch TV for about an hour in the evening.
- 7 I think there's an art club on Friday evenings.

4 **Edukacja**

Page 40, 1.41, exercise 3b

1
TEACHER Good morning. Today, we're having a test.
STUDENT Is it on the history of the Olympic Games, Sir?
TEACHER Yes, it is.
STUDENT Can we use our books, Sir?
TEACHER No, of course not. Now, everybody, quiet. Let's begin.

2
TEACHER Don't run, please!
STUDENT Sorry, Miss. I've got an appointment with the nurse and I'm late.

TEACHER It's against the rules to run inside the school. Your parents won't be happy if you get hurt.
STUDENT Yes, Miss. I won't do it again.

3
ROGER Oh, hello, this is Roger Morris, Jacob's dad. I'm really sorry to say that Jacob broke his leg yesterday and is in hospital at the moment. He won't be in school for at least two weeks. I don't want him to miss too much schoolwork, so could you please email me his homework? He can have visitors, so please tell his classmates that they can come and see him. Thank you. Bye.

4
GIRL My dream school has to be close to my home. Now, it takes me almost half an hour to walk to school and I really hate that, especially when it's cold. I don't like big schools, so there'd be around 100 students in my dream school. I like to know the people that I go to school with. It can't be dark inside, so it must have a lot of huge windows. And, of course, modern equipment, tennis courts, a huge gym and a swimming pool.

5
TEACHER OK, everyone. Can everyone hear me? Good. So, we're going on our class trip on Monday. We leave at 8.00 a.m., so please be here no later than 7.30 a.m. We won't be waiting for anyone who's late. Everyone must bring the completed medical form. Don't forget to remind your parents to sign it. As you know, you aren't allowed to bring any gadgets to school and it's the same on the trip, so please don't pack any phones, tablets or other electronics. OK, are there any questions? Yes, Julia ...

Page 42, 1.42, exercise 2

WOMAN Hello. Please sit down.
BOY Thank you.
WOMAN Right. I just need to check a few details. What's your name?
BOY Kuba Brach.
WOMAN And you are ... how old?
BOY I'm 16.
WOMAN OK, and you're Polish.
BOY That's right.
WOMAN Great. Now I've seen your test results, so I can tell you, you'll be in an intermediate class.
BOY That's good.
WOMAN Now, what type of course are you doing ... Umm ... Oh yes, you're doing a part-time course, aren't you?
BOY Yes, I am, but I would like to change it to full-time if that's possible.
WOMAN Er ... yes, I think we can do that. We have some spaces in the other class. I just need to change that on your application form.
BOY Thank you.

- WOMAN** Now, you wanted to stay in a family home, didn't you? Not in an apartment.
- BOY** Yes, I think I will learn more English that way.
- WOMAN** Absolutely right. Well, we'll take you to their home this afternoon and introduce you.
- BOY** Great. Thank you.

Powtórka kumulatywna (Rozdz. 1-4)

Page 48, 1.49, exercise 5

1

TEACHER OK, before we finish for today, I have some news. Ms Luisa Parker from EducationLab will be visiting us on Monday. EducationLab helps students apply to secondary schools in England and the US. She'll bring some applications and will tell you how to successfully complete them. She knows what criteria schools use to select students, so she'll give you plenty of tips. OK, so don't forget ...

2

SPEAKER Last month, I went back to school. Yes, I go to school every day because I work there, but this was different. I didn't go to school to teach, I went there to learn. I decided to follow a student for a day. I wanted to see what it's like to be a pupil in a 21st-century school. During the day, I did everything that the student did. I went to all the classes, took notes, wrote a test, played in a football match. I even went to see the nurse. It was an eye-opening experience and completely changed the way I teach.

3

BOY Do you want to study for the maths test together?

GIRL Sure, but I can't today, I have tennis practice from 4.00 to 6.00. Maybe tomorrow, right after school?

BOY I'm supposed to visit my grandma after school, but OK, come to my place at 3.00 and I'll tell Granny I'll come over at 5.30.

GIRL Sounds like a plan.

4

SPEAKER If I could have anything I want then I'd like to choose the subjects I want to study. I don't want to learn things that I'm not interested in or things that will be useless in my career. We should also have a lot of clubs at school, like a film club, dance club and art club. And lessons should start no earlier than 10 a.m. and last no more than 30 minutes.

5

MALE I think that kids today go to too many different lessons after school. Language lessons, sports lessons, music lessons and so on. They haven't got time to do their homework or just be kids.

FEMALE But all of these courses and classes will help them in the future. They also build their confidence and make them more independent.

MALE Hmm ... I don't know. All those classes cost a lot of money.

FEMALE Yeah, you're right about that and it takes me a lot of time to drive my son from one lesson to the next.

5 Praca

Page 51, 1.50, exercise 5

- 1**
- A** What are you going to do when you're older?
- B** Hmm. That's a good question. I'm not going to work in an office. That's definite! I think I'll probably be a doctor, or maybe a teacher, I'm not sure.
- A** I'm going to become a scientist.
- B** Well, you've always been good at chemistry.
- 2**
- A** I'm not doing anything tonight. What about you?
- B** I'm meeting Billy at the Red Dragon. He's a waiter there. Do you want to come?
- A** Yes, why not!
- B** Fine. I'll see you there at eight.

Page 52, 1.51, exercise 2b

- 1**
- ANNA** Er... Hello. My name's Anna Harris. That's H-A-R-R-I-S. I saw an advert in the paper for full-time and part-time shop assistants. I'd like to apply for a part-time position working on Friday evenings from 5 p.m. to 7.30 p.m. and on Saturdays from 11 a.m. to 5 p.m. My telephone number is 4567342. I'd be grateful if you'd ring me back. Thank you.
- 2**
- A** Excuse me. Could you tell me where the employment agency is?
- B** Yes, of course. You go down this road and turn left at the end. You'll see a bookshop on the corner.
- A** Oh yes. I know. It's a second hand shop.
- B** That's right. Well the employment agency is a few doors along.
- A** Thank you very much.
- B** You're welcome.

Page 52, 1.52, exercise 3

- 1**
- INTERVIEWER** Hello. You must be Tom. I'm Jessica Taylor, the assistant manager. You spoke on the phone to my colleague, Mrs Jones, earlier this week about working here.
- TOM** Yes, that's right. Hello.
- INTERVIEWER** Please sit down. Mrs Jones will be here in a few minutes but let's make a start.
- TOM** Thank you.
- INTERVIEWER** Now ... I've looked at your CV and I see that you've got experience of working in a supermarket.
- TOM** That's right. I worked part-time in my local supermarket last summer. I also worked in a shoe shop the year before last.
- INTERVIEWER** I see. And do you have any experience of working with clothes?
- TOM** No, I don't, but I'm a fast learner, and I'm very interested in clothes and fashion.
- INTERVIEWER** Well, that's good because we do expect our assistants to wear the clothes we sell. It's good advertising. Now ... What hours can you work every week?

TOM I can work Monday to Friday after college and at weekends.

INTERVIEWER We'd like you to do two hours every Thursday and every Friday and then from 10 a.m. until 6 p.m. Saturday. Is that all right?

TOM That's fine.

2

JOHN Hello. This is a message for Peter Williams. My name's John Mann, that's M-A-N-N and I'm the manager of the Star restaurant. You recently applied for a holiday job as a waiter with us. We were very impressed with your CV and we'd like to invite you for an interview on 15th of June. Would 5 p.m. be all right? That's a Thursday. My phone number is 7659021. Please could you ring to confirm? I'm at home at the moment, so you won't be able to call me today. I'm not at work on Tuesday I'm afraid either, so please try on Wednesday. Or you can leave a message with my assistant at any time. Thank you.

6 Żywnienie

Page 62, 2.02, exercise 3b

SPEAKER Hello, and welcome to the food programme. Today, we're talking about breakfast. Studies show that young people who eat breakfast do better at school. Studies also show that eating breakfast is good for weight loss because it stops you eating unhealthy snacks mid-morning. So, what is the best thing to have for breakfast? There isn't really a fixed answer and it's different all over the world. In South America, for example, they might have a cup of coffee with a lot of milk, and bread or croissants. In Egypt, people eat *ful medames* which is beans in olive oil, lemon juice and garlic. In China, they eat rice. In Britain, people eat a bowl of cereal, slices of toast and sometimes eggs, bacon, mushrooms and sausages. In general, a healthy breakfast should include protein. This can come from low fat meats, eggs, beans or nuts. It should also include fibre, which you can find in cereals, vegetables and fruit. If you don't usually have breakfast, try eating it tomorrow. See how well you feel!

Page 62, 2.03, exercise 4

SPEAKER It's easy to eat healthy food at home, but it isn't quite so easy when you're out and about. So, here are some ideas to help. Why not, take a few pieces of fruit with you and eat them when you want a snack? Don't buy snacks like bags of crisps which are full of fat and salt and don't fill you up. Have salad in your sandwiches. Have a glass of fruit juice with your lunch and avoid fizzy drinks. Did you know that one fizzy drink contains a lot of sugar? In fact, there are six spoonfuls of sugar in just one can. If you're in a café or a restaurant, have a bowl of healthy soup, order a salad or a side-dish of vegetables. You can even buy fruit and salads in fast food restaurants nowadays.

Page 63, 2.04, exercise 5

SPEAKER 1 How many guests are coming tonight?
SPEAKER 2 Do you like the soup?
SPEAKER 3 Have you got any salt?
SPEAKER 4 How often do you eat sweet things?

Page 63, 2.05, exercise 6

SPEAKER 1 Do you have a good diet?
SPEAKER 2 What's that hamburger like?
SPEAKER 3 How much orange juice have we got?
SPEAKER 4 Do you prefer tea or coffee?

Powtórka kumulatywna (Rozdz. 1-6)

Page 70, 2.13, exercise 5

PRESENTER Welcome back to our 'A day in the life of ...' series. Today, we're talking to Rory who's a newly-qualified dietitian. Rory, why did you decide to become a dietitian?

RORY Well, my mum is a doctor, so we always ate healthily. She gave me my first book on healthy eating when I was seven. Then, other family members started giving me books about nutrition for Christmas and birthdays. So, yeah, I think it all started with that.

PRESENTER Where do you work?

RORY I've only just got a job at my local hospital. It's not full-time, unfortunately, but I also work at a private children's clinic, so altogether, I work around 40 hours per week.

PRESENTER What does your typical day look like?

RORY So, I usually get to the hospital at 6 a.m. I start the day looking at my patients' charts. I check if their weight has changed and what they've been eating. Then, I have individual consultations with them. I finish at the hospital at 10 a.m. and I start my job at the clinic at noon. I do pretty much the same there, but with kids. I never end work before 6 p.m.

7 Zakupy i usługi

Page 73, 2.15, exercise 6

KATE Did you buy anything nice last Saturday?
ALI No. I didn't go shopping in the end. I stayed at home all day.
JOE What did you do last night?
BEN Nothing exciting. I finished my homework. Then I sent some emails.
MAX Where were you yesterday evening? I rang you five times, but there was no reply.
JOSH Sorry! We weren't at home. It was my sister's birthday and she wanted to go for a meal.

Page 74, 2.16, exercise 3

CUSTOMER Excuse me. I bought this iPod yesterday, but it's broken.
SHOPKEEPER I'm sorry about that. Do you have a receipt?
CUSTOMER Yes, I do. Here you are.

SHOPKEEPER That's fine. Would you like to exchange it for another one?
CUSTOMER No, thank you. I'd prefer a refund.
SHOPKEEPER All right, but I need to speak to my manager.

Page 74, 2.17, exercise 6a

Text 1

SHOPKEEPER Can I help you?
MAN Yes, I bought this CD on Thursday, but when I got home, I found it wasn't in its case. Can I have another one, please?
SHOPKEEPER Do you have a receipt?
MAN Yes, I do. Here it is.
SHOPKEEPER Fine, I'll just go and get one.

Text 2

You don't like that book your grandma got you for Christmas or the cardigan Santa left for you under the Christmas tree? Don't worry. Just return or exchange any unwanted gifts. It's difficult to shop for other people, so returning presents is becoming more and more popular. Every year, presents worth around 200 million pounds are taken back to shops. About one in four presents is a bad choice and 60% of these are returned. People mainly return unwanted clothes, jewellery, CDs, DVDs and games. Women return gifts more often than men. They are also more likely to give their unwanted gifts to someone else. This is called 're-gifting' and is a popular way of getting rid of all the presents we don't like.

Page 74, 2.18, exercise 7

SPEAKER 1 I usually shop on the Internet because it's easier than struggling through town on a Saturday afternoon with crowds of other people trying to look at things. You can spend as long as you like on the Internet finding exactly what you want.
SPEAKER 2 I like to spend the whole day in town with my friends. We meet in the morning and look round music shops and clothes shops for hours. We don't always buy anything, but we have a lot of fun.
SPEAKER 3 I buy a lot of clothes, but I don't get anything if it costs a lot of money. I like getting things that nobody else wears. Markets are really great for buying things that are original and cheap.
SPEAKER 4 I don't go shopping very often because it doesn't interest me. The shops all look the same and sell the same things. I quite like small bookshops and music shops and markets, too, but I can't stand big department shops, and supermarkets are just horrible.

8 **Podróżowanie i turystyka**

Page 84, 2.27, exercise 3

SPEAKER Welcome back to our podcast series on the travel habits of people in Europe. Last week, we looked at how the Dutch spend their holidays and today, we're going to focus on Poles.

I'm looking at a study that was conducted among Polish adults last year. According to the results, 59% stayed in Poland, while 41% travelled abroad. The average length of holiday has remained the same for the last five years and is around seven days.

The most popular holiday destinations in Poland are the mountains in the south and the Baltic Sea in the north. Those who spend their holidays abroad go mainly to Spain, Croatia and Italy.

Page 84, 2.28, exercise 4

SPEAKER You've returned from holiday, you're unpacking your suitcases and suddenly you realize that you've left something at the hotel. Well, you're not alone because it's very common to leave personal belongings behind. The top three items that people leave are chargers, phones and tablets. Then, on the list are clothes, toothbrushes and cosmetics. So, how can you avoid this? The main reason people return home without some of their belongings is because they pack in a hurry. So, make sure you have enough time to pack everything. It's best to pack the evening before the day you have to leave the hotel and then do a final check in the morning. Make sure to check all the drawers, wardrobes and shelves in the bathroom. The last thing you should do is check the safe because a lot of things are left there.

Page 84, 2.29, exercise 5

Text 1

SPEAKER I'll never forget my holiday in Greece. It all started at the airport. The weather was really bad, so they delayed all flights. We had to wait three hours. It was so boring. When I finally got on the plane, I sat next to a man who wouldn't stop talking even when he was eating his lunch! When I arrived at the hotel, I discovered it was really noisy. It was also further from the beach than any of the other hotels. At least it was sunny. That was the only thing that went well. I spent two weeks lying on the beach reading. Well, there was nothing else to do. I booked a scuba diving course but the instructor was ill, so I didn't even do that!

Text 2

PRESENTER Today, I'm talking with various people about the things that irritate them when they're on the bus or train. First, is Hannah. Hannah, what don't you like when it comes to using public transport?
HANNAH Well, the biggest thing is people not letting me get off the bus before they get on. Like now. Look, we're standing here, by the door, trying to get out, while everyone else is pushing to get on. I know people are in a hurry to get to school or work, but the bus won't leave without them.
PRESENTER Yes, I know what you mean. I guess we're not going to get off at this bus stop.

HANNAH No, not unless we also push, but that's not something I would do. Oh, the other thing that bothers me is when people sit down and put their bags on the seat next to them. Does a bag really need a seat? I usually ask them to move their bag, so that I can sit down, but I know other people are afraid to ask, so they just stand for the rest of their journey. Someone once complained to the driver about it, but she didn't do anything.

PRESENTER Thank you, Hannah. Now, let's talk to Ted. Hi, Ted ...

Page 85, 2.30, exercise 3

1
A Excuse me. Where's the post office, please?
B Go down this road and take the second turning on the right. Cross the road at the traffic lights and go past the bank. Then take the first left and the post office is on the other side of the road.

2
A Excuse me. Do you know where the travel agent's is?
B Yes. Go along this road and take the first turning on the right. Then cross the road and take the first turning on your left. Turn left again and it's on your left, opposite the bookshop.

3
A Excuse me. Where's the cinema, please?
B Go down this road and take the first left and then the first right. It's at the end of that road on your right, next to the Pizza Place.

Page 85, 2.31, exercise 7

- 1 How much does a single ticket cost?
- 2 What time does your plane arrive?
- 3 Can you tell me the way to the train station?
- 4 How far is the bus stop?

Powtórka kumulatywna (Rozdz. 1–8)

Page 93, 2.36, exercise 7

1
SPEAKER I used to work as a travel agent next to a big shopping mall in my city. I loved helping people go on their dream holidays. I talked to them about the different places they could go, I booked their flights, hotels, rental cars. I did everything. But then, people started booking their holidays online and they stopped coming to the agency. Holiday sales went down and we started making less money. As a result, the owner had to close the agency and I lost my job. Now, I work for one of those online travel companies, but my job is very different. I work from home and I spend most of my time on the phone or on the computer. Customers mainly call me because they have a problem with our website, not because they want me to help them find that dream holiday.

- 2**
- X** Good morning, thank you for calling WebTravel. This is Adrian speaking. How can I help you today?
- Y** Hi, yes, I've just booked a hotel on your website, but there was a problem when I was completing all the details. The website froze, but when I refreshed it, it went to the payment screen. I paid, but then noticed that my son wasn't added to the booking. Could you please add him?
- X** Oh, that's strange. Let me have a look. What's the booking number?
- Y** Let me just have a look on my computer. It's B, N, one, seven, T.
- X** Thank you. Hmm ... OK, yes, I can see two adults.
- Y** And there should be a child, too.
- X** Right. I think the best thing to do is to cancel this reservation and start again. I can do this for you now.
- Y** That would be great, thank you.

9 Kultura

Page 96, 2.37, exercise 4

Universal Studios Hollywood is one of the oldest film studios in the world. In 1915, Universal's founder, Carl Laemmle, decided to allow the public to visit the studios so that they could see how films were made. At that time, films were silent, so it wasn't a problem that visitors were talking during filming. But, when sound was added to film in the 1930s, filming in front of people had to stop, and as a result, the studios closed their doors to guests.

Thirty years later, in 1961, the studios began offering tours to the public again. Over the next few years, they opened a number of rides and attractions and today, Universal Studios Hollywood is a world-famous theme park. Every year, over eight million people visit it.

The 60-minute studio tour, however, is still one of the most popular attractions at Universal Studios Hollywood.

Page 96, 2.38, exercise 5

- SPEAKER 1** I go to drama school because I'd like to be an actor in the future. I think I'd rather work in film or TV, not in theatre. At school, we mainly focus on plays. I've already taken part in a few productions, so I know theatre isn't for me.
- SPEAKER 2** I've been an actress for 20 years now, but this is the first time I've been nominated for an award. My family and friends are going to be watching the award ceremony on TV and it would be nice if they saw me on stage accepting the award. But even if I don't win, I'm still very happy to be nominated.
- SPEAKER 3** I'm a casting director, so my job is to choose the best people for a film or TV series. I see a lot of actors and actresses who want to be on TV or on the big screen, but not everyone can do this. In my opinion, only around 5% of the people that I see have what it takes to make it in this business.
- SPEAKER 4** I work as a film extra. You can usually see me somewhere in the background. I've been in many films and TV series and I'm starring in a big TV production right now. I hope that one day, someone will select me for the lead role.

Page 98, 2.39, exercise 2

- 1**
- GIRL** This one's really famous, isn't it? Do you like it?
BOY Hmm. In my opinion it's a bit boring. And you?
GIRL I don't agree. I like this painting. It's a bit dark, but I think the woman looks really interesting.
BOY She's famous for her smile, isn't she?
GIRL That's right. It's a very special part of the painting.
- 2**
- BOY** What's your opinion of this one?
GIRL I love this one. Look at the beautiful colour. What do you think?
BOY In my view, paintings like this are usually pretty boring. I don't like pictures of flowers.
GIRL So, don't you like it?
BOY Well, actually, I do like the bright yellow colour and also the style.

10 Sport

Page 105, 2.48, exercise 5

- DAVID** What would you do if you won a gold medal at the Olympics?
ROBBIE If they gave me a gold medal at the Olympics, I'd celebrate for days! But how will I ever win a gold medal?
DAVID Well, everybody knows that if you train hard, your performance improves! So ... get out on that track!
JAN If it is hot tomorrow, I'll go swimming in that new outdoor pool.
LIZ Good idea. If I finish all my homework, I'll come with you.
HARRY You won't beat me at tennis unless you practise more.
JOE If I don't beat you at tennis next time, I won't play with you ever again!

Page 106, 2.49, exercises 3a and 3b

- MARIA** Hi, Ben! Have you been at football practice?
BEN Hi, Maria. Actually, I'm not in the team anymore.
MARIA Really? I thought you loved the game.
BEN Yeah, I do, but I prefer watching it these days. What about you? Are you still having fun on the ice rink?
MARIA Yeah. I went with my friend, Lisa, last week. She didn't enjoy it very much though.
BEN Did she fall over?
MARIA No. She refused to even get on the ice.
BEN She should stick to riding.
MARIA Bikes?
BEN No, horses. She's mad about horses, isn't she?
MARIA No, that's Tom, her brother.
BEN I didn't know that.
MARIA Yeah, he's really good. He's won some competitions. Lisa's more interested in running. She's pretty good at it, too.

Page 106, 2.50, exercise 4

- SPEAKER 1** I don't play much sport and I'm not that good at it, but when I do, I like team games such as football and basketball. I suppose that's because I enjoy being with other people. I can't understand why people go jogging. I tried it once, but it's so boring when there's no one to talk to.
- SPEAKER 2** I'd like to do more sport. I used to go running a lot, but I don't do that now. That's because I'm studying for important exams and I don't have much free time. I can't wait to finish my exams. Then I'll start running again and maybe join a gym.
- SPEAKER 3** I'm pretty good at playing basketball and I'm in the school team. We practise twice a week and we usually play matches on Saturdays. My dream is to play at the Olympics one day, but I don't know if I'll ever be good enough for that. I suppose I need to practise every day.
- SPEAKER 4** My family all love sport. That's probably why I can't stand watching sport on TV and I refuse to stay in the house when there's a big match on. I'm just not really very sporty. I quite like swimming, but I don't do it seriously. I usually go on a Saturday morning. Maybe I should go more often.

Page 106, 2.51, exercise 6

- PRESENTER** Let's now talk about some of the newest and biggest arenas in Europe. Shall we start with Poland?
GUEST Yes, there are many new arenas in Poland, but one of the biggest ones is Tauron Arena in Kraków, which opened in 2014. Over 20,000 people can fit inside.
PRESENTER That's similar to the O2 Arena in London, isn't it?
GUEST Yes, that's right.
PRESENTER So, what kind of sports events can you see at the arena?
GUEST Almost any sport you can think of. Tauron Arena is designed to hold world championships in 18 sports disciplines, including hockey and figure skating. It's very easy to convert it into an ice rink. But the arena is used not just for sports competitions. It's a great place for exhibitions, trade fairs and concerts.
PRESENTER Sounds amazing. Let's now ...

Page 109, 2.54 exercise 5

- SPEAKER 1** It's a quarter to three.
SPEAKER 2 It's a quarter past nine.
SPEAKER 3 It's seven o'clock.
SPEAKER 4 It's half past six.
SPEAKER 5 It's five past one.
SPEAKER 6 It's twenty past five.

Powtórka kumulatywna (Rozdz. 1–10)

Page 114, 2.60, exercise 7

SPEAKER Today, on *Behind the Pictures*, we'll be looking at a painting by Henri Rousseau. Rousseau, who was born in 1844, was a self-taught artist and didn't begin painting full-time until he was in his 40s. Even though he never made much money from his paintings during his life, a lot of his works influenced other artists. This piece, that we're looking at today, is called *The Football Players*. Interestingly, the painting is of rugby players. Rousseau painted it in 1908, the same year the first international rugby match was played in Paris between France and England. Rousseau painted a happy scene of four players in a field surrounded by trees. One of the players is supposed to be a self-portrait of Rousseau. The painting is very typical of Rousseau's style. It also includes a perfect circle that Rousseau always added to his paintings. Sometimes it appeared as a moon, or a sun; here, it represents a ball.

11 Zdrowie

Page 118, 3.02, exercise 3

SPEAKER This is West Elm Health Centre. I'm sorry, we are closed right now. We are open Monday–Friday from 8.00 a.m. to 6.00 p.m. and on Saturdays from 8.30 a.m. to 12 p.m. If you need to talk to a doctor outside those hours, you should call the following emergency number 09776548. Today's duty doctor is Doctor Kershaw. That's K-E-R-S-H-A-W. If you have had an accident, you should go to the accident and emergency department at the hospital. That's in Craven road. That's C-R-A-V-E-N road. Remember you shouldn't call or visit unless you think it is an emergency. Thank you.

Page 118, 3.03, exercise 4

SPEAKER Hi everyone and welcome back to another episode of my *Health Care Trends* podcast. Today, I'd like to tell you about something new that I tried out last week. Let me start by telling you how much I hated going to the doctor's. Firstly, it was always really difficult to make an appointment for the same day. Secondly, I had to wait hours in the waiting room among other ill people. And, thirdly, once I finally got to see the doctor, I felt like I was rushed because there were other people waiting. So, last week I tried the *Virtual Clinic*. This is an online service that lets you see a doctor online, via an online video service. All the doctors are fully-qualified and can write prescriptions. Just download the app, sign up, create a profile and make your first appointment. My visit was for a rash that I had on my stomach, so before the appointment, I uploaded photos of the rash to my profile. The whole appointment lasted about 15 minutes – much longer than regular visits to the doctor's office. And it was during my lunch break, so I didn't miss work. At the end, the doctor emailed me a prescription for an ointment.

My microphone didn't work at first, but I quickly changed the settings on my tablet and it was all good. I had a very positive experience and I would suggest you try this service next time you're not feeling well. Hope you've enjoyed this podcast. I'll be back next week with more health care trends. Bye!

Page 119, 3.04, exercise 5

SPEAKER 1 How long were you in hospital for?
SPEAKER 2 How many times have you been to the dentist's this year?
SPEAKER 3 Have you ever broken a bone?
SPEAKER 4 Did your brother fall off his bike?

12 Nauka i technika

Page 128, 3.13, exercise 2

SPEAKER 1 My parents bought me a mobile phone last year and now I can't imagine being without it. I don't make many phone calls, but I do send a lot of text messages because it's cheaper to do that. It's a great way to make arrangements with friends when you don't feel like talking.
SPEAKER 2 It's funny because when I first got a mobile, I used it a lot. I sent text messages and made phone calls all the time! After a while, I suppose, it got a bit boring and I was also spending too much money! These days I use it for emergencies only such as when I've missed the bus and I need a lift home from my parents.
SPEAKER 3 I'm not sure whether using mobile phones too much is bad for you. I've read a few articles about that in magazines. So, I don't make that many phone calls. Mind you, I do use it for all the other things such as texting, taking photos and videos. I can even surf the Internet on my phone. It's really good fun doing those things.
SPEAKER 4 I like to change my mobile phone quite regularly because I always want the latest model. Companies are always making them better or smaller or faster. But, I don't throw my phones away. I recycle them by giving them to charities that take second hand phones. I think everybody should do that.

Page 128, 3.14, exercise 3

PRESENTER In the studio with me is research expert, Meghan Clark. Today, Meghan is going to tell us about a new study on how American teenagers use technology and social media.
MEGHAN Hi, yes, thank you for having me. So, this study which was conducted among 13 to 17-year-olds in the US has confirmed that technology and social media play a big role in today's teens' lives. Almost 75% of teenagers own a smartphone or can regularly use someone else's smartphone. Only 12% say that they don't have a phone.

PRESENTER How often do they go online?
MEGHAN So, 94% of teens that have access to a mobile device go online at least once a day, while a quarter of them are online 'constantly'. Among teens that don't have a mobile phone, only 68% go online at least once a day. So, we can see that having access to a mobile device increases the amount of Internet use.

PRESENTER And do you know what teenagers do online?
MEGHAN Yes, most of their time is spent on social media platforms. The most popular is Facebook, with Instagram and Snapchat in second and third positions.

PRESENTER That's very interesting, Meghan. Could you please tell us ...

Page 128, 3.15, exercise 4

1
MARIA Harry, did you ask Jessica to your party?
HARRY Actually, I haven't seen her and I haven't got her mobile number.
MARIA Well. I'm going to see her this afternoon. Shall I tell her about it?
HARRY That would be great, thanks.

2
MARK I've got a new computer game. Do you want to play it.
JAMES I'm not that keen on computer games. How about listening to some music.
MARK My iPod player speakers are broken.
JAMES Well, let's go and get some new ones.
MARK That's a good idea.

3
BOY Excuse me. Where are the MP3 players.
SHOPKEEPER Do you see that big plasma screen in the middle of the shop?
BOY Oh yes.
SHOPKEEPER They're just behind that, on the wall and next to the mobile phones.

4
MAN Excuse me, I've lost my mobile phone. I think I left it on the train. Has anybody handed it in?
ATTENDANT Well, two were found on the train this morning, and one in the car park yesterday. What does yours look like?
MAN It's silver with a dark grey case.
ATTENDANT Oh yes, we've got one just like that. It's the one that was found in the car park. I'll just go and get it.

5
Let's now move on to the next slide. This shows the number of Polish households that have a computer. Last year, it was 80% and this has increased by almost 7% over the last four years. So, as you can see, computers are becoming available to more and more families. When it comes to regularly using a computer, the next slide shows that only 65% do so. The highest computer usage is in Luxembourg, where over 90% of people do it regularly. Let's have a look ...

Page 129, 3.16, exercise 5

SPEAKER 1 Is that a new mobile phone?
SPEAKER 2 Can you send me details of the website?
SPEAKER 3 What's the Space exhibition like?
SPEAKER 4 Have you ever been to an Internet cafe?

Powtórka kumulatywna (Rozdz. 1–12)

Page 137, 3.24, exercise 6

SPEAKER Hi everyone, I'm here today to tell you about the *Save Somebody's Life* course which will be held at the hospital over two days this weekend. The course lasts three hours – 1.5 on each day – and during this time you'll learn everything you need to know to save somebody's life. You never know when someone might need your help. The things that we'll cover include basic first aid, what to do in an emergency, how to treat bleeding and burns. Make sure you're dressed in comfortable clothes because you'll be down on the floor quite a lot. OK, are there any questions? Yes, ...

13 Świat przyrody

Page 140, 3.26, exercise 5

1
SPEAKER Summer is great because I like being on holiday and going to the beach and doing lots of fun things with my friends. But then, winter is really good, too, especially if it snows. I live near Scotland, so we often get a lot of snow and then we go to our local park, climb up the hill and slide back down on anything we can find! We have great snowball fights, too. There's a forest near my house and I love riding through it on sunny days in spring. And in autumn? Well, I go walking with my family a lot at that time of year and we go on more bike rides, too.

2
WOMAN I'm sorry, sir. The station is closed.
MAN But I have a ticket. What's happened?
WOMAN I'm afraid there's been flooding on the track.
MAN How will I get home?
WOMAN There are special buses taking passengers to the next station.

3
SPEAKER We wish to advise passengers that all flights to all destinations are delayed. This is due to the severe weather of the last 24 hours. We are told that there will be more storms over the next few hours, so please be patient. If you can leave the airport, we suggest you do so. There will be no flights until eight o'clock tomorrow morning. You can find free drinks and snacks at the cafés and restaurants which will be open all night. We apologise for the inconvenience and hope that service can return to normal very soon.

4
RECEPTIONIST WOMAN Can I help you, madam?
 Yes, the motorway's closed because of heavy snow and I can't get home. Do you have any single rooms?
RECEPTIONIST WOMAN Yes, we do, madam. There's one left.
 Great. I'll take it.

5
SPEAKER Tomorrow is going to be mostly cloudy with 90% chance of rain. We might see a bit of sun at noon, but the rain is going to come right after that. Still no snow, though.

Page 140, **3.27, exercise 6**

SPEAKER You're out, it starts to rain and you haven't got an umbrella. What can you do? Not much, apart from hide in a shop or a restaurant. But, you have another option, too. Now, you can rent an umbrella. The umbrella-sharing service first started at the University of British Columbia, but is now available all over Vancouver. You can choose from two options: either pay each time you need to use an umbrella or pay a monthly fee. All you need to do is go to one of the umbrella-sharing kiosks, sign up and choose the option you want. Once you're done with the umbrella, just leave it in one of the kiosks.

Page 141, **3.28, exercise 4**

- 1 Why do you cycle to work?
- 2 How often do you throw away food?
- 3 Where are you going?
- 4 Can you turn the TV off?

14 **Życie społeczne**

Page 150, **3.38, exercise 4**

1
POLICE OFFICER OK. Take a good look. Which one did you see stealing the jewels?
WITNESS Hmm. Well it's difficult to say. I only saw his face for a few moments.
POLICE OFFICER Did he have dark hair?
WITNESS Yes, he did. But he didn't have glasses.
POLICE OFFICER All right. Take your time. Do you see him here?

2
JACK Hi, it's Jack speaking. This is a message for Max. Do you remember that shoplifter I saw last week? Well the police want me to come down to the police station about it. They said Thursday at first, but now they've changed it to Wednesday which is annoying because it's football training. Anyway, can you tell the coach? And I'll see you on Saturday at the match.

3
TEACHER As part of our history and politics course this term, we're planning to visit a court to see what happens there. We'll arrive early and will go on a tour of the building. Then we'll watch part of a case. It should be very interesting.

4
BOY GIRL Did you hear about the stolen van in Madrid?
 No. What's so special? Was it a security van full of money?
BOY GIRL No, but it was full of something else!
 What? Jewels?
BOY Paintings. And they're worth a million dollars.

5
SPEAKER Last night, when most of us were sleeping, a robbery took place at the Computer Software Company. One security guard told us that he had just got back from making a cup of coffee and was looking at the security cameras when the screens went blank. Police believe that's when the crime took place.

Page 150, **3.39, exercise 5**

1
JESSICA Hello, Mrs Brown.
TEACHER Hello, Jessica. Sit down. This is just a short career chat, nothing to worry about. Have you any ideas what you're going to do when you leave school?
JESSICA Not yet, I'm still thinking about it.
TEACHER What subjects do you think you're good at?
JESSICA I like history, but I don't get very good marks. I'm better at English.
TEACHER What about French?
JESSICA I'm not great at languages. But I'm interested in politics. I listen to the news a lot.
TEACHER Oh, have you thought about journalism?
JESSICA Hmm, maybe. I'm quite interested in crime.
TEACHER What about working in the courts? You could be a lawyer.
JESSICA I'm not sure I'm confident enough to do that. I was thinking about entering the prison service.
TEACHER Really? A prison officer? Well, that's something to think about. I'll find some information for you and let you have it tomorrow. Then we'll have another chat.
JESSICA OK. Thank you.
TEACHER Can you ask Ben to come into see me next? He should be with the others in the library.
JESSICA Yes, Mrs Brown.

2
SAM Hello everybody. I'm Sam. Thank you for inviting me to talk to you about my job. I have to say, I didn't always want to be a lawyer. I remember watching detectives in films on TV and thinking, that's what I want to do: catch criminals. But as I got older, I became more interested in being a lawyer. Now, some people think that my job is very exciting. They think that I spend all my time in the courtroom asking questions and being dramatic. In fact, a lot of my job is very boring. I have to read law books and write reports. I often work very late and am usually the last person to leave the office. You can't avoid these things. So don't study law if you think it's all fun or just like it is on TV! It's hard work.

Powtórka kumulatywna (Rozdz. 1–14)

Page 158, 3.49, exercise 5

SPEAKER It takes a few seconds to make, a few minutes to use and hundreds of years to disappear. What is it? A plastic bag.
In Poland, every adult uses about 400 to 450 plastic bags a year, while in Denmark, they use about four a year. A bag is used for a few minutes, just the amount of time it takes to bring the shopping home, and then it's thrown away and becomes a waste product that pollutes the environment. Most of them end up in the sea where they kill birds, fish and other animals. Every year, over one million birds and 100,000 mammals die because of plastic waste.
In many European countries, customers now have to pay for shopping bags. Denmark was the first country which, in 1993, introduced a fee for plastic bags. Since then, the number of bags that people use has gone down to almost zero. Some countries, like France and Italy, for example, have completely banned the use of plastic bags.
So, next time you use a plastic bag, remember what happens with it after you're done with it.

Sprawdź się!

Page 184, 3.50, exercise 1

- 1**
- A** Jennifer, tell me about your sister. Does she look like you?
B No, we look different. I've got fair hair and her hair is dark.
A Is it straight like yours?
B No, she's got long dark wavy hair.
- 2**
- A** Do you like sport, John?
B Oh yes, very much. I often play tennis and basketball.
A Are they what you like most?
B I like them but I'm the happiest when I go to France in winter because I love skiing. It's great fun.
- 3**
- A** Tracy, are you staying at this hotel?
B Yes, but I don't like it. I hate those big hotels near the beaches. We usually spend holidays in a different way.
A Do you go camping?
B We sometimes go caravanning. It's OK. But sleeping in a tent is what I most enjoy. It's definitely the most exciting.
- 4**
- I sometimes stay at work for twelve hours. My duties are to answer phones, make reservations, check the guests in and out, and give them their room keys. I sometimes call a taxi for them. The hotel where I work is in the historical centre of the city so I often tell our guests how to get to a certain tourist attraction. They sometimes ask me to recommend a restaurant to them.
- 5**
- Hi, Mark. I want to give you your CD back. I'd like to talk to you about our weekend plans as well. And I want to ask you something about Monica's new boyfriend. Let's meet at 6 p.m. outside the pizza restaurant. I'll bring the CD.

Page 185, 3.51, exercise 2

- 1**
- I'm still not sure what I want to do when I leave school. Both of my parents are famous lawyers and they work for big corporations. They would really like to see me do the same and they keep telling me that I should study law. But I don't think this is the right career for me. I don't want to work long hours and be stressed all the time.
- 2**
- When I was in secondary school and about to choose a university course, I had no idea what I wanted to do. All my friends knew what they wanted to study and I think I was the only one who was very stressed about this. In the end, I decided to go on a gap year. I travelled to South America where I helped to build a school. I then taught English there once it was built. After I returned home, I went to college to do a teaching course.
- 3**
- I usually work 12-hour shifts. Sometimes, longer. I'm a doctor and I work in the emergency room in a hospital. My parents are also doctors, so I always knew I wanted to be a doctor, and I knew how hard it would be to work as one. I love helping people, but I don't get any sleep and I'm stressed all the time.
- 4**
- I've loved playing with make-up since I was a little girl. When I got a bit older, I started watching YouTube videos that showed how to do someone else's make-up. I then went to beauty school and did a make-up course. Today, I work as a make-up artist on film sets. This is an ideal job for me because it's something I've wanted to do since I was little. And I get to meet a lot of famous people!

Page 185, 3.52, exercise 3

- I remember the day we moved house. I was about 14 and we were living in London. I was really happy at school and had a lot of friends. Then my dad got a new job in Scotland and we had to move. I was really angry because I didn't want to leave.
My parents sold our house and found a new one. I didn't speak to them about it. I didn't even look at any photos of the new house.
We drove all the way to Scotland. It took hours and hours. At last we arrived in a village near the mountains. While Mum and Dad were unpacking, I went out. I walked around the village until I found a café. After a few minutes a boy came in and sat down at the table. He looked really nice. His name was Sam and he thought I was a visitor. I said that I lived there. He smiled. Suddenly, the village was OK and I felt very happy.

Page 185, 3.53, exercise 4

- 1** Why are you late again?
2 Do you think it's a good idea to buy her a DVD for her birthday?
3 Have you ever eaten octopus?
4 I've booked two tickets for the evening show at the Odeon cinema. Would you like to come?

Great Clarendon Street, Oxford, OX2 6DP, United Kingdom

Oxford University Press is a department of the University of Oxford. It furthers the University's objective of excellence in research, scholarship, and education by publishing worldwide. Oxford is a registered trade mark of Oxford University Press in the UK and in certain other countries

© Oxford University Press 2018

The moral rights of the author have been asserted

First published in 2018

2022 2021 2020 2019 2018

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

No unauthorized photocopying

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission in writing of Oxford University Press, or as expressly permitted by law, by licence or under terms agreed with the appropriate reprographics rights organization. Enquiries concerning reproduction outside the scope of the above should be sent to the ELT Rights Department, Oxford University Press, at the address above

You must not circulate this work in any other form and you must impose this same condition on any acquirer

Links to third party websites are provided by Oxford in good faith and for information only. Oxford disclaims any responsibility for the materials contained in any third party website referenced in this work

TEACHER GUIDE: ISBN 978 0 19 440491 4

AUDIO CD: ISBN 978 0 19 440486 0

CLASSROOM PRESENTATION TOOL: ISBN 978 0 19 411874 3

Printed in Spain by Indice, S.L.

This book is printed on paper from certified and well-managed sources

ACKNOWLEDGEMENTS

Back cover photograph: Oxford University Press building/David Fisher

The publisher would like to thank the following for permission to reproduce photographs:

123RF.com pp.16 Alberto Lovo, 19 (washing up/Denzio71), (mowing the lawn/Darl Hurst), 21 Oleksandr Prykhodko, 22 (chalet/Fedor Selivanov), 31 (computer game/Witthaya Prasongsin), 33 (fireworks/Andor Bujdos), 34 (large family/yobro10), 40 (library/Wavebreak Media Ltd), (students/Moodboard), (student & teacher/Cathy Yeulet), (nurse/Jovan Mandic), 41 (teacher & student/Corinne PERON), (headphones/Cathy Yeulet), (students studying/Konstantin Chagin), (boy and girl/Dolgachov), (two teens talking/Cathy Yeulet), 44 (dancing/Iakov Filimonov), (singing/Ian Allenden), (karate/VASILIS VERVERIDIS), (swimming/Dotshock), (horse riding/Leonid Pilnik), 50 Denis Ismagilov, 51 (teacher/Cathy Yeulet), 53 (lifeguard/Wavebreak Media Ltd), 55 Andrey Armyagov, 57 (hospital/Cathy Yeulet), 60 (girl in corridor/Cathy Yeulet), 67 (party/Dimitry Shironosov), 68 (food montage/Marilyn Barone), (yoghurt/Alfredo Cosnetino), (lemons/utima), (potatoes/Igor Tarayuk), (pasta/levantina), (grapes/utima), (meat/Heinz Leitner), 70 (healthy lunch/Oleksandra Naumenko), 80 (two teens/Dolgachov), (sail boat/Dimerberkut), 82 (tent/Dmitry Naumov), (hotel/Viacheslav Khemelnytskyi), 84 (bike/Mihtander), 87 Sergey Karpov, 88 (family at airport/Olen Yakobchuck), 89 (Rome/Sborisov), 92 (vegetables/Niloo138), 94 (girl/Seregalsav), 102 (violin/hootie2710), 104 (basketball/Sergey Novikov), (mansion/Philipus), 106 Wieslaw Jarek, 107 (soccer boot/Veniamin Kraskov), 110 (coach/Cathy Yeulet), (running/Sergey Novikov), 112 (runner/Peter Bernik), (skater/Sergey Nivesn), (golfer/epicstockmedia), 116 Kaspars Grinvalds, 118 (girl/Stokkete), 122 (massage/Wavebreak Media Ltd), (dentist/Tyler Olson), (surgeon/Alexander Korzh), 126 (phone/Theeradech Sanin), (typewriter/Lilgraphie), 127 (drone/Julie Hansen), 128 (train/Vichaya Kiatying), 129 (social media/Dolgachov), (two teens/Mitoiages), 138 (DNA/Kirsty Pargeter), (lightbulb/Igor Stevanovic), 136 (hiking/Graham Oliver), 138 (pollution/Ying Feng Johansson), (oil spill/Flukesamed), (drought/29mokara), (flood/Kasto), 140 (sunny/Paul Grecaud), (snow/Ondrej Prosky), (clouds/Jeka81), 144 (plastic bags/Daizuoxin), 145 (tree planting/Wavebreak Media Ltd), 146 (tiger/Nilanjana Bhatthacharya), (cheetah/Anna Om), (penguin/Nico Smit), (chameleon/kasza), (dolphin/Elena Larin), (whale/Paul Wolf), (rhino/byradyak), 148 (beach/Aleksandra Matvvev), 151 (charity run/Jane Rix), (concert/Morris71), 152 (social media/Mirko Vitali), (bully/Ian Allenden), (asleep/Antonio Guille), 156 (fingerprints/Alhovich), (dagger/Pixelrobot), (knife/Tatiana Karaseva), (mask/Rudal30), (footprint/Aleksandr Belugin), (victim/Andreykuzim), 158 (teen on sofa/Ioulia Bolchakova); Alamy Stock Photo pp.12 (rollerblading/Westend61GmbH), 19 (hovering/ONOKY), (making the bed/Myrleen Pearson), (washing the car/Lisa F Young), 20 residential road/Helene Rogers), (footbridge/Paul Thompson), (cottage/Andrew Fox), 22 (motorhome/Mark Boulton), (barge/idp Canal Collection), 26 (tidy/untidy bedroom/Sergio Azenha), (house picnic basket/David R. Frazier Photolibrary Inc./Alamy Stock Photo), 28 (exercise class/Ian Trower), 40 (hockey/Tom Carter), (teacher & parent/BSIP SA), 41 (dictionary/Redsnapper), 44 (photography/MBI), 51 (lorry driver/John Robertson), 60 (girl/Anna Stowe), (boy/Radius Images), 64 Mr Standfast, 65 Blend Images, 72 (building/Mark Delete), (girl/Dirk Renckoff), 79 (computers/Alex Segre), 92 (floating market/Keren Su/China Span), 93 (taking photo/Gregory Wrona), 95 (poetry reading/Christy V Henderson), (VanGogh/Ian Dagnall), (DaVinci/

Classic Image), (pearl earring/Peter van Evert), (Indian Summer/Paul Fearn), (battle/Niday Picture Library), 102 (singer/Michael Dwyer), (painting/Ian Dagnall), 104 (boy/Cultura RM), 108 (rope park/Francesco Gustincich), 110 (outdoor gym/D Callcut), (tennis/Imagedoc), 112 (footballer/Don Mennig), 114 (painting/Peter Barritt), 118 (man/MBI), 127 (smartphone/Oleksiy Maksymenko Photography), 128 (lost property/Stuart Kelly), 133 (laboratory/Fogtstock), (crib/Niels Poulsen), 140 (autumn/Jan Wlodarczyk), (bus/Paul Risdale), (inside a train/Travel Norwich-Chris Bailey), 144 (turtle/Paulo Oliveria), 154 (peace/D BURKE), (airport/Mark Shenley), 155 (education/Martin Jenkinson), (zebra crossing/Kevin Britland), 158 (job centre/EPX), 196 (pods/Scott Hartop), car covered in grass/Jeffrey Blacker), 199 (feeding primates/travelib Asia), (washing elephants/National Geographic), 199 (grizzly bear/Photodisc); Getty Images pp.7 (man with blonde hair/ONOKY-Fabrice LEROUGE), 10 (embarrassed/izusek), 33 (Rio/Vanderlei Almedia/AFP), (Christmas/altrendo images), 61 (burger/Ryuichi Sato/taxi), 74 Digital Vision, 127 (scooter/Mladenov), (dishwasher/Kenneth C Zirkel), 130 (tyres/Naphtalina), (kettle/Igor Terekhov), (chimney/Majoros Laszlo), (car ark/Terry J Alcorn), 140 (winter/John Pitcher), (spring/Ron Evans), (summer/Holge Mette), 195 (make-up/Blend Images), (students/Hill Street Studios), 197 (stock show/Time & Life Pictures), (cheese rolling/Matt Cardy), 199 (orangutans/Photographers Choice); iStockphoto pp.7 (blonde haired girl/GlobalStock), (dark haired man/XiFotos), (dark haired woman/Tassii), 56 (summer camp/Solstock), (kindergarten/Skynesher), 57 (farm/Bartco), 82 (summer chalets/Ewg3D), 83 (hiking/Ljupco), 104 (tennis/Microgen), 107 (helmet/Nicholas Rjabow), 107 (goal net/Jenny Horne), (goggles/Futureimages), 115 JohnnyGreig), 120 (girl asleep/EMP Photography), 151 (sale/Bluz60); Metropolitan Museum of Art, New York p.98 (Monet/The Walter H. and Leonore Annenberg Collection, Gift of Walter H. and Leonore Annenberg, 1998, Bequest of Walter H. Annenberg, 2002; Oxford University Press pp.8 Uppercut, 9 Gareth Boden, 12 (looking at menu/PhotoAlto), (using computer/Haddon Davies), (costumes/Creatas), 13 STOCK4B-RF, 20 (lighthouse/Digital Vision), (houses/Design Pics), 22 (flats/Joe Gough/Fotolia), house, (tenet/Eric Etman), 23 (family/Digital Vision), (family/Photodisc), 29 David Jordan, 31 (handstand/Thinkstock), (snowboarding/Comstock), 32 Photodisc, 33 (halloween/Creatas), (poster/Photodisc), 34 (small family/Radius Images), 35 (family dinner/Corbis), (eating salad/Bananastock), 39 Gareth Boden, 45 (Piccadilly Circus/Digital Vision), (two people talking/Imageshop), (map/Chris King), 51 (optician/Stockbyte), (pharmacist/image100), 53 (dad and son/Gareth Boden), (tomatoes/Photodisc), 54 (taxi/imagesource), 61 (strawberries/Stockbyte), (grapes/Creative Studio/Heinemann), 62 Photodisc, 63 (mother & child/Photodisc), (fish, crisps/Image Source), (fish & chips/WR Publishing), (salad/Photodisc), (vegetables/Delinesco), (biscuits/Denis Kitchen Studio, Inc), 66 (chef/Photodisc), (cakes/Digital Vision), (barbecue/Design Pics), 67 (singing, present/Photodisc), 73 Corel, 79 (jewellery/Randy Faris/Corbis), (shop window/Photodisc), 83 (beach/Digital Vision), 84 (ship, taxi, plane/Corel), 86 (bridge/Blackout Concepts), (ship/Corel), (horse riding/Image Source), 88 (beach/BrandX Pictures), 94 (Statue of Liberty/Photodisc), 95 (opera/Purestock), 100 (Womad/John Kershaw), (concert/Media Minds), (violin/Thinkstock), 101 (cinema/Image 100), (girl/Tetra Images), 105 (iceskates, karate/Photodisc), (rugby/Design Pics), (gymnast/Cultura), (golf/Glowimages), (basketball/Image100), 107 (mitt, net, bat, racquet/Photodisc), (climber/Ingram), 108 (skateboard/Arch White), (ice skating/Ingram), 110 (step class, swimmer/Photodisc), (wall climbing/Image Source), 111 (running/Digital Vision), (swimming, basketball/Photodisc), (rugby, football/Image100), 117 Gareth Boden, 120 (scenic view/Digital Vision), 123 (hiking, stretching/Photodisc), (headphone/Pixland), (deckchair/Bananastock), 127 (.com/Photodisc), 128 (car park/Stockbyte), 130 (desk/Stockbyte), (bridge, statue, toy/Photodisc), (flask/Ingram), (teapot/Mark Mason), 133 (bridge/Photodisc), 140 (train station/Photodisc), 141 (recycling/CTRF), 144 (car fumes/Photodisc), 145 (clearing up/Lifesize), 148 (journalist/Chris King), 150 (cash, chest, paintings/Corel), 184 (girl, skier/Photodisc), (girl with long hair, girl with curly hair/Gareth Boden), (tennis/Creatas), (basketball/BrandX Pictures), (beach/Corbis/Digital Stock), (picnic/Good Shoot), (campervan/Chris King), 193 (two people talking/Gareth Boden), 195 (cameraman/Stockbyte/Photolibrary), (electrician/iStockphoto), (drama class/Comstock); Rex/Shutterstock pp.151 (charity auction/James Gourley), 197 (bun scrambling/KPA/Zuma); Reuters pp.196 (commuters/Thomas White), 197 (battle/leszek wdowinski); Shutterstock pp.10 (annoyed/Denis Rozhnovsky), (relaxed/Maridav), (shocked/Elena Yakusheva), (upset/abd), 14 (raising arms/Gines Romero), (group selfie/Sunny Studio), (girl & boy/javi indy), 17 Jon Santa Cruz, 19 (taking out rubbish/Speedkinz), 26 (theme park/Alenka S), 28 (girl/Somyut Pattana), 57 (building site/ESB), 70 (unhealthy lunch/Oleksandra Naumenko), 78 (indoor shopping/Corbis/Digital Stock), (market stalls/Corel), (t-shirt/Photodisc), (pedestrian street/Colin Palmer Photography), 88 (waiting for taxi/Intarait), 102 (books/Studiuvn), 126 (Walkman/Nerijus), (Walkman/Juras), (map/Rawpixel.com), 127 (electric car/Nerthuz), (robot/Jirsak), 132 (circulation/Lightspring), 134 (wooden fence/Doug Lenke), (boots/Misszin), (tea cup/Elene Schweitzer), (bridge/Lijphoto), (fireplace/Lilly Trott), (spoon/Photoone), 136 (social media/View Apart), 146 (crocodile/Naypong), 148 (woman/mimagephotography), 153 (online safety/Khakimullin Aleksandr), (digital footprint/Trifonenkolvan).

Illustrations by: Mark Duffin pp.18, 192, 74; Simon Gurr pp.52; John Haslam pp.24, 46, 58, 90, 156; Theresa Tibbetts pp.85, 97, 109, 116, 128, 139